

کنزی

حاجی عبدالغفار ندیم

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

کتاب

حاجی عبدالغفار ندیم

بلوچی انسٹیٹیوٹ کوئٹہ

کلیں حق پر بلوچی اکیڈمی

اے کتاب ۱۰۰ کلیں ہک بلوچی اکیڈمی کوئٹہ ٹیگ انت
ابید اکیڈمی ۱۰ اجازت ۱۰ کس اے کتاب ۱۰ ہرے یا
سرجم ۱۰ چاپ ۱۰ شنگ کرت زکنت ۱۰ نیٹس کہ پہلے
کُت کنت ۱۰

نام کتاب	_____	کنزری
نہشتکار	_____	حاجی عبدالغفار ندیم
دانگ	_____	۵۰۰
سال	_____	۱۹۹۹ء
ہند	_____	۲۰۰ کلدار
چھاپ جاہ	_____	قلات پرنٹنگ پریس کوئٹہ
شنگ کار	_____	بلوچی اکیڈمی - کوئٹہ

ردوبند

پیش گال ۱

۷

۲

زبان دوزانک ۳

۹

بلوچی زبان ۱

۱۶

بلوچی ادب و چہرہ بدل ۲

۲۲

بلوچی شاعری و قومی پر بند ۳

گیدی شاعری

۲۳

بلوچی شاعری و شبین ۱

۵۸

کوہنیں بلوچی شاعری و اسپ ۲

۷۲

بلوچی گیدی شاعری و سپت ۳

۸۱

آسک کہنیں بلوچی شاعری و ۴

۹۲

میر قنبر ۵

۱۰۵

کیا و صدو ۶

بلوچ راج

۱۱۳

بلوچی شاعری و کردار ۱

۱۲۱

رسم و بلوچی رسم ۲

تین

بلوچ دیوانی قانوند

۱۷۸ _____ بلوچستان ء شرعی قانوند و تاریخ
بلوچ فارسی شاعر

۱۹۷ _____ شہ محمد درخشان

۲۰۹ _____ نور محمد نوری

۲۲۴ _____ ملا ابراہیم

۲۳۰ _____ سید نور شاہ

۲۳۸ _____ دربانیں جلال

۲۵۳ _____ گلشن مکران

۱
۲
۳
۴
۵
۶

قدیم فارسی شاعری ء ماس

۲۸۲ _____ بی بی راجہ خضداری

بلوچ ء نوکیں شاعر

۳۰۴ _____ ناز و نیاد گون قومی ء

بلوچ تاریخ

۳۵۷ _____ پنجاب ۲ بلوچ

۳۷۹ _____ یوسف عزیز مگسی

۱
۲

انشائیہ

- ۳۹۸ _____ دل گنویس گوں من ۶ جیڑیت ۱۹
کتابانی سرء چمشانک
۴۰۶ _____ چمشانک ۱
شاعری
۴۱۶ _____ تی یات میرانیں ۱
-

انتساب

پہچان داری میں نچ

ابراہیم جان

پیش گال

اے بلوچی نوشتانک چه ماتاک اولس بلوچی کوٹھہ ء
چھاپ وشننگ بوتگیں انت ، کہ ایشان ء نر آرگ دوج
کنگ بوتگ - اے نوشتانک بلوچی تاریخ ، بلوچ فارسی
شاعرانی پبجار - بلوچ راج ، بلوچی گیدی سبز رنگ ء بارو ء
انت کہ ایشان چنگ ء نر آرگ ء چشانک گیشتر منی جنده
فکر ء خیال انت .

اے نوشتانکانی چه اولس ء کہنیں چھاپ بوتگیں .
تا کاں درگیجگ ء نر آرگ ء من واجہ اثر عبدالقادر شاہوانی ء
بازمنت وارن کہ اگاں آئی ء لے جہد مدکتیں انت تو اولس
ء کہنیں تاکانی درگیجگ چه منی وس ء درات ، من پریشانی
چھاپ ء وشننگ ء جھٹ پٹ ء واجہ نصر اللہ زند ء
ہم باز منت ، وارن -

چونا ما اے گیشتر نوشتاک بلوچی حقانی جہدانی دوریگ

انت کہ اے وہاں گیشتر استمان پسندیں مردمانی بسر فوجی
ظلم ء زور بلوگا ات ء نیپ کارکن اے ظلم ء زورانی
آماج انت ء پدا من وت ہم بلوچ سٹوڈنٹس ایگناریشن

کراچی ء باکے ء ساکنے اماں ء چیراندزی بلوچی آجروں ء

جہدانی گل ء منوگرے اماں

چہ اسے نوشتانکافی فارسی شاعرانی بارو ء اردو ترجمہ
بانی توک ء ڈاکٹر انعام الحق کوثر ء وڈ کنگ انت کرے

اصل ء منی جنڈیگ انت، خدا مرزی کامل القادری ء لے

بارو ء بلوچی دنیا ء چھاپ بونگیس نوشتانک ء تہا ایرادگتنگ

ات ء اصل ء منی کنگ انت اسے کتاب ماہتاک ادس

بلوچی کوثر ء چھاپ ء شنگ بونگیس نام پہ تا میں نوشتانکا

کنزنی انت کسح ء کنزنی ہما منزنی یات ء گوشنت کہ اد

یاڈن ء ایربیت ء آئی توک ء یک واسندے ء دراہر

عصل گلہ یانکہ برنج توک ء ایرکتگ بنت ء آدی گزر ء

احتیاجانی ڈول ء آماں ء درکنت ء بارت۔ ہے ڈولیں کنز

راحتکا وگیس دمکاں زمین ء چیراٹیت ء ایرادکنت

ء راہ یا دروازگے ء کسانکیں غارے جوڑکنت اوداد

فصل چو کہ جو یا اندگہ خے ء جمع کشگ ء ایرکشگ بنت

گرم گشت۔ کہ زمین ء چیر ء انت۔

بلے کنزنی چہ داز ء میش ء چویات ء گوگیگ بریت

ء سک پراہ ء برزبیت چو اما کنز "عربی ء خزانہ یا گز

زگشت۔

آخر ء من ڈاکٹر کہو ہا ء ہم باز منت واراں کہ آئی ء

کتاب ء کتابت ء پڑت چارنگ ء آیالی ء اصل ء ڈول بدستی کنگ حاجی عبدالغ

زبان و نوزانک

بلوچی زبان (چشانکے)

اکبر بارکنری
ترنیوک: عبدالغفار ندیم

بلوچی زبان ہنچو کہ چہ نام ء پدا انت ، بلوچ قوم ء زبان انت
ولے پاکستان ، ایران ، ادگانی بلوچستان ، سیستان ، پنجاب ء ڈیرہ جات
سندھ ء بالائی دنگ ء ، کراچی ، ترکمانستان ء زلامرو ، مسکت ، خلیج
پارکس ء کوروگور ء برطانیہ ء کلین نو آبادیاں گشگ و پھمگ بیت
اے ڈول ء میانی رودراتک ء اربی و پارسی ء رند مزینیں درجھے
هدا بندانت۔

چونا بلوچی ء بارو ء مخلوک ء حیال ہمیش انت کہ اے چہ پارسی
درا تگلیں زبانی ء آئی ء یک بیر انیں شکل ء اے ڈول ء مزین مزینیں
واندھیں مردم ہم اے گپ ء باور کننت بلے ہما مردمان کہ زبان ء الم
جوانی ء وانگ ء موہ رستگ ، یا زبانی رودم ء بارو ء کم و باز زانتکار
انت۔ آے گواچن ء بڑشگ ء گزندت کہ اے گپ بے المی و
نازانتی ء سھرا کنت۔ اے گپ بے بن انت و ایشی بنیات سرجم ء
شکی انت داے کابل نہ انت کہ مردم ایشی نیمگ ء وتی دگوش ء
گوشاں بروپیت۔ ایشی تہا اچ شک نیست کہ بلوچی چہ زبانی ایرانی
ہاندان ء انت۔ اے ڈول ء یکین کٹم ء بوگ ء سوب ء بلوچی و

پارسی و ت من دت ء سیالی وارنت ، بلے بلوچی پارسی ء کیھریں اولاد
 زانت بلیکس یک جتاییں و آزاتیں زبانے کہ آچه بازیں زبانی آیشانی
 بنا ء چه پارسی ء ہم مترانت و چرائی ء کھتری ء دادا ء کنت نامدیں
 مشترک واجہجی - ڈبلیو گلبرٹسن انسائیکلو پیڈیا برٹانیکا ء تھا۔نہشتہ
 کنت کہ " بلوچستان ء بلوچانی زبان، بلوچی، چه اخامیانی درباری زبان،
 کدیم پارسی ء چو کہ ایشی (بزاں بلوچی ء) واوستا ء نزدیکیں تالوکات
 سھر، گھن ترانت "

دریں مشترک زبان ء الم ء زانتکارے گپ ء سر ء و ت
 مس و ت ء تپاک کہ بلوچی یک آریانی زبانانی ایرانی شاہ ء دراتنگ
 ازت دارین مشترک گائیگر و لانگ و رمھ ڈیمز ء کر ء چیر ء آیت بلوچی
 زبان ء کدی و جانی ء سھر اکنت الت ہرپانی آسیت

(VOCALIRTCHEARACTERIP) -

- ۱- بلوچی ء تھا قدیم الت ء سرپانی (واولامنی (VOWELS) دستور ء
 رواج سرجم و بربری (Tie) ء است انت -
- ۲- ایرانی یا نے مہول و ماروپ ء پرک، کہ نوکیں پارسی ء تھا کتنگ
 بلوچی تھا۔ ہما ڈول ء ایشی رواج است منت -

(CONRONENTAL-CHARACTERISTIC): سھیحی ہرپانی آسیت

- ۱- نیامی و آخری (SUROR) کہ نوکیں پارسی ء تھا من (SONANTR)
 ء بدل بوگا انت، بلوچی ء تھا سرجم ء است انت -
- ۲- نیامی و آخری " دال " کہ نوکیں پارسی ء تھا۔ گیشریا نے ماروپ ء
 سکین و ہارگین آواز ء ودی کنت، بلوچی ء تہاتنی و صدی

۳۔ بلوچی ۽ تھاخ اف اٹ ۽ پیری (SPIRANTR) آواز ان دک

پ ا ت ۽ بدل کنگ بیت

۴۔ ج " و " ذ " ۽ اصلیں آواز ان ۽ نکیں پاری ۽ ڈول ۽ تھنا

چہ یک ہواریں و مشترک " ز مے " ۽ ناں بلکیں آباں ۽

جتا جتا در کنگ بیت -

اے گپ ۽ سر ۽ واکلیں زانتکار مپاک انت - کہ بلوچی یک

ایرانی زبانے بلے بن زور (۽ بارو ۽ آھانیھیال جتا جتا

انت دوگون یک دھمی ۽ نہ ملنت - لانگ ورھہ ڈینر گشیت

کہ :

" بلوچی یک ایرانی زبانے داے لہتیں شیمھانی سر ۽ پھ اوستا ۽

گون کہنیں پاری ۽ گیشتر - پ کپیت بلے انگت اے گیشتر گون

آخری ایرانی شاہ ۽ تالوک وسیالی داریت

(انسائیکلو پیڈیا آف اسلام ۱۹۱۳ ایڈیشن)

تاریخ ۽ زانتکار و اجہ میکڈونیل ۽ھیال ۽ " بلوچی زبان اوستا زبان

۽ میدی (MEDIC) شاہ ۽ زھگ انت -

بلے مچر ما کھر گشیت کہ اے ایرانی ٹک ۽ آریائی زبانے و پھلوی

زبان ۽ گھارودی کنت - اے انچیں زبانے کہ الم ۽ پھلوی زبان ۽ چہ

کدیم پاری ۽ کیشگ ۽ وھد ۽ گیشگ و درھتگ و منیھیال ۽ ایشی

۽ را پ راست ۽ کدیم کہنیں پاری ۽ زھگے زانگ و لیکگ بیت ۽

اد کلیرٹن ایشی ۽ را پ کدیم پاری ۽ ہم کھتر گشیت - آگشیت کہ چو کہ

اوستا و ایشی و نزدیک سہرا کنت ، بلوچی زبان ... چہ افامیانی
در باری زبان قدیم پارسی و کهن ترانت

(انسائیکلو پیڈیا مانیکا ۱۹۵۳ء ایڈیشن)

نوک ترین پٹ و لوٹانی رو و بلوچی چہ ایرانی زبانانی ، گورسچانی کبلی
شاہ انت و ایشی و بن زہ کدیم صدی زبان انت - او سلویو یونورسٹی
(ناروے) و ایرانی زبانانی زانشکار ، پرو پیسر مارگن سٹارن انسائیکلو
پیڈیا برٹانیکا ۱۹۵۷ء ایڈیشن و تھابنشتہ کنت کہ بلوچی ایرانی ٹک
یک آزاتیں شابے کتخی و صدی سک کھنیں نشانانی داروک انت - اے
اتم و چہ گورسچانی کبلہ " ایرانی ٹک و انت ، وتی اے گس و من نیامی
و صدا (MIDDLEER) آرگ بوتگ -

او ڈاکٹر جو دپ ایلمن باشن گشیت کہ " بلوچی و بن ہیرک یک گاریں
زبانے بوتگ - اے زبان صدی زبان و کسے بوت کت کنت - چیا کہ کرتی
بولی گوں بلوچی و مزن نزدیک داریت و ایشانی تاریخ تاں کدیمی صدی
و روت و سربیت -

بلوچی زبان و دو مزین لہجہ انت بزاں روح دراتکی و روح برکتی
بلے ہر دوکانی تہا آسین اچ پرک بننت - اے بارد و ڈیمینز و خیال
باز اہمیت داریت کہ گورسچانی (روح دراتکی) و کراتی (روح برکتی)
بلوچی گشگ (PRONUNCIATION) و تہا پرک دارنت بلے ہر دوک
وت من وت پھگ بنت -

بلوچی و تہا نکھانی لوز است انت و بلوچی لوزانی دبل سک
انت - ایشی و تہا ایوک و پہ ہر مادگ و دوسر و گیش لوز کار مرز

بنت پہ یک درحکے و حیوانے ۽ نذء روم ۽ بازیں درجہاں و درجہ
لوز کار مرز بنت۔ کول ۽ گلبرٹ سن ۽۔ بلوچی ترا پہ یک اشترے ۽ حیوان

نذء ۽ بازیں درجہتاں شش جٹائیں لوز دنت۔
گلبرٹسن ۽ اششش نام معلوم بوت کرت کنگ بے واجہ میئر ۽ وئی
بلوچی لوز بلد (DICTIONARY) ۽ تہا پہ اشتر ۽ ہزردہ بتا جٹائیں
نام حساب کنگ۔

بلوچی ۽ تہا گیر بلوچی اناسرا۔

ایشی ۽ ابید بلوچی ۽ یک مزین تا دادے ۽ در آمدیں لوزان ۽
وئی جوڑ کرتنگ و آمان ۽ مبلج کنگ ۽ چہ نیامی ایرانی۔ دور ۽ ایشی
۽ مزین تا دادے چہ پارسی لوزان دت ۽ را براہدار کنگ۔
کردی اناسر۔

بلوچی ۽ تہا مارا چشیں بار لوز گندگا کیت کہ کر مانجی کردی ۽ ڈول
۽ انت۔ امیشی سوب ایش انت کہ ہر دو زبان چہ ایرانی میڈی ٹک
انت۔ چہ انگیں ایرانی زبانان کردی یک انجستیں زبلنے کہ اینکاس
بلوچی ۽ ڈول ۽ انت۔ کردے مسال چہ گلبرٹ سن ورشید یا سہی ۽ شگرد
منت ۽ گوں پیش دران۔

دور۔ دوگ

ناھ۔ نو، لوز

چو۔ چم

سور۔ سور، سیر

آفسو۔ آفسین، آپس

داتیں۔ ذانگ

آنی۔ اینشگ

کنگ، کنشک

ھیک۔ ھیک

بزرگ۔ بزرگ

بڑو - بڑ
کفتن - کپتن

روڑ - روج
نیزا - ہنزک

ہندوالماتی اتاسر: اے ڈولیں لوزسک باز انت کہ لوزکیں انگریزی
لوزانی اچھو جرگ جنت کہ مردم حیران مانیت - بے ایشی سرء ہیران
بوگ نہ لوشیت چیا کہ ہردوک ہندو آریاؤ زبان انت بگنڈات!

BAD

PINCH

ROOT

TALK

HOWL

MIDDLE HIGH

HULEN

بد

پنج

روت

ٹوک

ہولگ

چوک

ھولن

E BRACE

ALLOW

STAR

GLE

Egg

LEG

LOOP

MURK

PULPITATE

ULULATE

امبار

الگ

استار

گل

بیگ

نگ

لوپ

مسک

پلٹک

الولو

ہندوی اتاسر: سنکرت ء باز اسم و نام بلوچی ء ہمدوچی گپ و تران
تہا گنڈگا کاہنت گوں وھد ء گوزگ ء باز نیانی چھرگ بدل بوتگنت - بے
انگت آسانی ء پجارگ بنت -

لج

لجا

برات

بھرات

باہو - باسک - باہو

پوتر - پوتر و پسگ

رچو کہ باہو بندہ تھا -

پتری - پتا

آپا - آپ

اربی اناسر: بلوچی ء تہا کر دے عربی لوز مارا رستنت بلے بلوچی ء
 سرء اربی ء آسین اچ اسر نیست انت۔ گلبرٹ سن لے بارو ء
 گشیت کہ بلوچی ء جوڑ کنکا اربی اچ مزنیں بھرے ندریت۔ بلوچی ء
 تہا اربی لوز، چہ اے دگہ درسیں ہمسائگیں زبانان، چہ پشتو ء ہم، کتر
 انت۔

اندگہ اناسر، چینے وھد بیت کہ برا ہوی، پشتو، سندھی ء لوز
 بلوچی ء تہا ہواز توار بوتگنت دانوں اے وھداں اردو انگریزی ء لوز ہم
 ہمروچی گت و تراناں کارمز بوگا انت۔

(اولس: بلوچی کوٹہ)
 (دسمبر ۱۹۶۴ء)

بلوچی ادب چہرہ و بدل

انسانی فکر و خیال و علم و زانت و راہِ جغرافیائی سیم و سرحد
ست۔ ہر استمان چہ دوہمی استمان و ادب و لوزانک و تہمت و آنگ
کہ اچ ازل و کارگران " پیساک انت۔

ہے سبب انت کہ ہر استمان و لوزانک

چہ دوہمی استمان و لوزانکی شہکاران پہ رنگیں زیبائیں

ٹنگ و رنگاں درچنت و تی لوزانک و زیبا تر کنت او

کلیں انسانی تجربہ و زانت و تی راجی گزر و لوٹانی پیلو کنگا

کار بند کنت۔ بنی آدم دگہ لوزانکی نوک نوکیں تجربہ و و چارڈ درخانی

و تی شعرو و دانگ و شر رنگ تر و پر تو ان سازیت بلے ارمان

انت کہ بلوچی لوزانک، چو دگہ دیما شتگیں لوزانکان تنگکا و تی قرانی

فکری تن ہو شام و برگ و غاصیں پوج جہد و جترے بنانہ بوتگ

بلوچی ادب و درسی ادب و شاعری باز کم شہکار تریننگ بوتگنت

او ہما مزین کتاب کہ آمان و تیوگیں دنیا و سر و اثر دور دات

و قومی زند بدل کنا لہنتہ چرما ہاں سک باز کم و ماں بلوچی و ترجمہ

کنگ بوتگ پیشا منی خیال و داجہ عوٹ بخش صابر و بولان نامہ

۱۹۶۷ء و تی لوزانک " بلوچی ردا نک" و رنگ و دانگ و بلوچی

روزانک ۽ جہر و بدل ۽ بار و اوتی لے ضیا ل در شان کنگ کہ دگ
 زبانانی چانک سنگ باز کم انت عبد الغفار ندیم و دشتی ۽ ابید دگ کسی
 اگ نام کیت گد آ منی جینا انت " اے گوشتن داں لے صد راست
 انت کہ واجہ صابر ماں چہر و بدل ۽ خاصیں دگوش گور کنگ و
 بازیں کارے کنگ بلے لے راست نہ انت کہ بلوچی ۽ ترینوکانی ایوک
 سہ نام بلوچی ادب ۽ تواریخ ۽ گنگ ۽ کاسنت - بلوچی ادب ۽
 ہرچی کہ تنگ چاپ و شنگ بوتگ - چرمان ظاہر بیت کہ بازیں قلمکار و کوساں
 اے تک کہ وتی دگوش گور کنگ دری زبانانی بازیں دشتانک آزانک
 ڈرامہ و کمانک و شعر و شاعری ما بلوچی ۽ بدل کنگ بوتگنت -

اے رد ۽ سرسری نام و کلاں شہ مستری ترجمہ کنوک حدامرزی
 مولانا واجہ حضور بخش جتوئی انت کہ ایک مزین عالم و استادے
 ات - دماں کچی ۽ سنی ۽ تائب نامیں کلگے ۽ تندک ات -
 و سمودا مدرسہ ٹے ٹاھنگ ٹے بلوچی زبان ہنکرہ کہ حدامرزی بودی
 حضور بخش جتوئی ۽ منت دارانت - دگہ کسی نہ انت - آمولانا محمد فضل
 درخانی ۽ ہم دور و نوبت ات - درخانی مکتب ۽ راہ و رہبذاتی
 سرا ماں نسخ ۽ رسم الخط ۽ آئی ۽ باز عربی کتابان ۽ بلوچی ۽ بدل
 کنگ کہ چرمان بازیں بدل ماں بلوچی شعراں کنگ بوتگ و بازماں
 رداک ۽ انت - مشہورین درسی کتاب قدوری ۽ ماں بلوچی رداک
 تریننگ - شمائل شریف ماں بلوچی شعراں ترینگ بوتگ - دگہ درسی
 کتاب خلاصہ کبدانی جنتہ المعلیٰ روضتہ الاحباب و حکایت الصادقین
 بلوچی رداک ۽ تریننگ انت - بلے حدامرزی ۽ مستری کا نامہ

ایش انت۔ کہ آئی ء اولی رند ء مال بلوچی ء قرآن شریف ء ترجمہ
 کنگ۔ مولی صاحب ء ترجمہ کنگیں کتاب بلوچی ء مزین مڈی انت
 باید انت کہ ایشان ء پم کنگ و نر آرگ بیت۔ و بلوچی ء انگریز
 رسم الخط ء آبان ء شنگ و تالان کنگ بیت۔

ہے ڈول عیسائی تبلیغی کل ء انجیل ء بازیں بہر و کتاب ماں
 بلوچی ء تریننگ انت۔ بے ایشان ترینوکانی نام معلوم نہ انت
 پنجوش بہائی مذہب و آئی سردکانی گوشتانی سراپک کسانیں کتابے
 بلوچی ء چہر دیگ بوتگ۔ ایشی ترینوک ء نام ہم چہ کتاب ء معلوم
 نہ بیت۔

بلوچی لوزانک ء تہا کراچی ء دراتلگیں ماہتاک ادمان و بلوچی بن
 مہشت ء پیم ء انت لے ماہتاکاں بلوچی ء راچہ دوہمی لوزانکانی تہکار
 ہم پچا آرائینت۔ اولس، انگریزی، اردو سندھی دری قلمکارانی
 شہکار ماں بلوچی ء تریننگ بوت انت۔ پدا کوٹہ ء سرکاری و
 ماہتاک اولس اے بن مہشت ء راہندان ء شت و ماہتاک زانہ
 بلوچی، بلوچی اکیڈمی کوٹہ پہ اے دیوان ء سرجم کنگ ء ہم کوگی ء
 گنگ ء کاہنت بلوچی شہ نویساں دری زبانانی جو اینس زشتانک
 آزمانک، کسانک او شعر ماں بلوچی ء ترینت۔ عبداللہ جان جمالینی
 بانک طاہرہ اکبر بارک زلی، مراد ساحر، ملک محمد طوقی۔ ایم بیگ
 بلوچ، غوث بخش صابر، صدیق آزاد، اکبر بلوچ، نسیم دشتی، عطاشاد
 ادگل خان نصیر ء نام چو استار ء ماں بلوچی لوزانک ء درنتنہ
 گل خان نصیر۔ عطاشاد، ملک محمد طوقی۔ صدیق آزاد و غور

صاحب د ملک محمد رمضان امید بہت ء دہمی زبانانی شعران ماں بلوچی
 ہنجوش ترجمہ کنگ سے اصل بلوچی معلوم بنت۔ تاں ۱۹۱۹ء شہ زریاں
 ماہتا کانی تھا ہمک تہرء شہکار ترجمہ کت۔ و چاپ کنا ینت انت
 اوکس ء چہ مولوی حضور بخش جتوئی ء رند کتابے ترجمہ نہ کت و نا
 ترجمہ بہ کتابی شکل ء چاپ بوتنت۔

مئی ۱۹۴۰ء اول رند داہہ عبدالحکیم بلوچ ء چہ بلوچی اکیڈمی
 کوئٹہ ینگ ء گچین آزمائش کانی کتابے ردوات۔ کراچی اولی بہر
 درسی زبانان جوانیں آدماک انت۔ اے کتاب ء انگریزی اوروسی
 عربی جوانین اردو بنگالی ء نامی این آزمائشکار۔ چیخوف میکسم گورکی۔
 ولیم سرائن۔ ، تراں پال، سارتر۔ موپاساں سمرسٹ ماہم
 ای، وی لوکس، ہینگ وے مکس برانڈ، یوسف سباعی، کرشن چندر
 اشرف محی الدین او قاضی نذرا لاسلام ء نوزدہ گچینی آزمائشک ترینگ
 وچ کنگ بوتگنت۔ اے آزمائشک داہہ عبداللہ جان جال دینی، عبدالصمد
 امیری، عنوت بخش صابر۔ نعمت اللہ گچکی۔ نسیم دشتی، عبدالحکیم۔ سلاج جمال
 کریم دشتی۔ امام بخش بلوچی۔ مراد ساحر صل او محمد اسحاق ء وتی وتی راہنڈال
 ماں بلوچی ء ترینگنت۔ بہر کس ترجمہ ء رنگ و بھیر ء زبان جتا انت۔
 بلوچی زبان ء درسی زبانانی آزمائشکانی دوہمی کتاب بلوچی اکیڈمی
 ۱۹۴۳ء د "ملکزاد" ء امام چھاپ دشتنگ کنگ۔ اے کتاب ء ہا
 دنیا ء مزق مزق این زبانانی گچینیں آزمائشک ترینگ بوتگنت۔ ترینگ
 داہہ عنوت بخش صابر انت کہ آئی ء ملکی زبانانی شہ، اردو کشمیری
 براہوی۔ پنجابی سندھی، پشتو، بنگالی ء نامی آزمائشکار، جاویدہ جعفری

زیب النساد بیگم ، نادر قمبرانی ، سید رضا کاظمی ، میاں شمس کھول ۔ اور
 عبداللہ جان اسیر و سرت چند چہرہ بی بی یک ایک آزمائش کے ، ماں بلوچی بل
 کنگ و درملکی زبانانی تھا مدراسی ، سندھی ، فارسی ، ترکی ، عربی ، فرانسیسی
 انگریزی ، جرمنی ، اطالوی ، بلغاری ، چینی ، جاپانی ، چیک ۔ انگریزی ، سیولٹی
 گجراتی ۔ انڈونیشی اور کوی زبانانی نامی ایں ، آدما زکارانی آزمائش ہم بلوچی
 تریننگ انت ۔ واجہ غوث بخش صابر ء سہی آزمائش چہ دوسہی زبانانی
 تریننگ انت ۔ واجہ صابر ء بلوچی ردانک ء دتی رنگ دانگ انت
 آئی ء لے ترجمہ پنچوش معلوم بیت کہ گتھے ادبن و بیسہ ء ماں بلوچی ء
 اے آزمائش نوشتہ کنگ بوگنت ۔ آئی آزمائشکانی زبان ہم روچی کنگ
 بلے آئی ادبی شہرکی ورفانی پوج ڈول کم نہ انت ۔ اے کتاب بلوچی
 لوزانک ء یک بن پدے !

واجہ صابر ء ردانک ، رواں بیترکن سادگ انت ۔ دانگ ء
 و ہا اے معلوم نہ بیت کہ اصل چہ درسی دبانے ء اے ترجمہ ایت
 اد ترجمہ ء مزین کامیابی ہمیش انت کہ ترجمہ ء تھا و تی چند ء بان
 ء چاڑوتی سہرا بیت ۔

بلوچی زبان ء چہرہ و بدل ء نوک تریں کتاب بلوچی و نامی ایں
 شاعر واجہ محمد حسین عنقا ء فارسی ء مشہوریں درسی و اخلاقی کتاب
 شیخ سعدی ء گلستان سعدی ء بلوچی چہرہ و بدل انت ۔ اے کتاب
 بلوچی اکیڈمی کورس ء ۱۹۷۵ ء شنگ کنگ اے کتاب ۲۹۵ تا کدییاں
 تان انت ۔ واجہ محمد حسین عنقا ء شیخ سعدی ء اصل رنگ ء اے
 کتاب تریننگ واجہ ء گلستان ء نثر و ردانک ماں بلوچی ء نثر و ردانک

ترجمت و ہر جاگے کہ اصل شعرے اکہ آئی و ماں بلوچی و شرننگی و
 ماں شعر و ترجمہ کنگ و اجہ عنقا بلوچی و ادانک و شعر و مزین دے سے دار
 اے شعری ترجمہ اصل معلوم بنت۔ شیخ سعدی و مشہوریں شعر گلی خوشبوئے
 درحامے روزے " و بلوچی ترجمہ و بہ گزایت۔

حام و روچے و دشبویں میٹ
 پہ دست و ماہ رنگے و من و است
 من آرا گوشت مشکئے کہ ہنبر
 کہ تئی دلوشیں بو و کت من و است
 تہ گوشتے ہستاں من چیز میٹ
 بلے جو اینس و ہ گول کول و گوشت
 ہے تاثیر اصل و ہمکشی و
 و گرنہ کا کے آں من چہ من و است

چہ اے شعر و نکرو و ظاہر بیت کہ اجہ عنقا و ترجمہ و سند
 چنکرہ بلذانت۔ و آئی و تیروگیں کتاب کہ ترجمہ و ہے سبت و قرار
 داشتگ۔

نوں بلوچی لوزانک دیا روان انت و چہ و بدل و دامن ہم پراہ
 دشا لکانی زیبا تر لوان انت۔

بلوچی شاعریء قومی پر بند

قوم مردمانی ہماچی انت کہ آپہ وتی ہواریں سلامتی د دیپانی ء
 مقصدان ، اچ وتی ہواریں قوت و طاقت ء کارگرا انت ۔ دیک گیشنگیں
 حلقہ و ڈیپے ء چہ مندانے ۔ سیاسی ڈول ء یکیں سرکار ء میرک ہوجیر ء
 انت پدا آہانی گذر ولوٹ یک وڈانے ۔ آنفونکی یکی ء سے دانے
 سٹرو بروء واہگ اش یک انت ۔ دشی و عثمان شرمیدار انت ۔ وچہ کلان
 مستر ایش کہ آدرستانی کردار سمرنگ انت ۔ بنڈاں یک قومی کردارے ء
 واجہ انت ۔ کہ آئی مسگ و قدر یک انت ۔ شری دگندگ ء کیلو و معیار
 یک انت ۔ ہر قوم ء لوناہک و شاعری آ قوم ء زندمانی و استمان کردار
 آدینک انت ۔ ماگندوں پراہیں جلگہیں گلزمین ء ہر قوم ء جتائیں تب د
 کردارے است انت ۔ کہ آئی ءو راجہ دگے قومے ء جتا کنت ۔ وپرائی
 جند ء نام پجہ کاراینت ۔ ہے سبب انت کہ ہر استمان ء قومی شاعری
 ء دی وتی جتائیں رنگے است انت ۔ کہ آاستمان ء ہواریں واہگ و پتہ
 و کردار ء درنگاز کنت ۔ لی ایس ایلیٹ ء گوشتن ایش انت ۔
 کہ پج ہزم و فن اچ شاعری ء گیشتر یک قومے ء خصوصیت ،

درنگاز نہ کنت - پیشا باید انت کہ ہر قوم ء وئی شاعری بیت ارسطو ہم
 پنجوش گوشنگ کہ مزن شان دگراں مہذبیں استماناں پہ وئی گیگان
 ولفلاں ، مزن نامیں کردارانی کار پدو کارنامہ درچنگ انت -

بزاں آماں وئی دریں گیتارانی تہا جوانیں کردار و دشالی سرچہداری
 عکس وچہرگ سہراکگ - قومی پر بندانی - نبی لیکو ہم ہمیش انت -

بلوچی شاعری ء شروعات ء اگر تاں اونگیں نوکیں دور باری ء
 وئی استمان کردار دیپانی ، سرگیں کوہ و مسکین ڈکارانی رکھینگ ء چہ
 پوج قوسے ء پد نہ منگ ، بلوچ شاعر مدام وئی لے استمانی فرض ء زانگا

انت - و وئی استمانی زانت ء وئی عبد و باری ء شعری دود و گولبتانی
 ڈول ء شون دنت - منی خیال ء قومی پر بندانی قدیمیں و نوکیں دوہر

انت - اے دوہرانی بنیات شاعری ء بھیر و ہیئت و برانت - ادلی
 قدیمیں دور ء قومی پر بندانی ہیئت و بزیم قدیمیں شعرانی ڈول ء ات

آد ہا قومی پر بندانی جتایی صنفے ء یا ہیئت - ہرے نہ بوتگ
 بلے وئی درا جیں جگی شعرانی تہا آماں وئی استمانی فرض ہم پیدو کنگ

واستمانی پر بند گوشنگ انت - کہ آ استمانی لوٹ و گذر و فاضلگان جوانی ء
 درنگاز کنت اے پر بندان ہما شعرانی ٹکر و بہر انت قدیمیں دوپہج

شانزدہمی صدی عیسوی ء بنا بیت و آزادی ء سال ۱۹۲۴ء کیٹ
 اے قدیمی دور ء فکر و خیال و تجربہ ء درنگازی ء دوہر انت - ادلی

بہر تودہمی صدی عیسوی ء شروعات ء کیٹ - پچکیے ماں بلوچانی
 ڈیہہ و دوار ء انگریزانی دنمانجانی ء نوکیں یا سہذ شہ یک سر و جہت

کت اد شاعری آجونی و وطن دوستی و انگریزانی خلات ء با ستر ء

یہیں سرمچا رو سروک ٹاہنت ۱۹۴۴ء رند بلوچی شاعری کہ قدیمی پر بندانی
برہ بریں انت بہنت و صنف بدل بنت۔ لوں بلوچی شاعری چہ دوہمی لوزانکا
اثر زوریت و آئی علم و آگہی و زانت گیشتر بیت۔ ہمیشا بلوچی و پر بند
لوں قدیمی شعرائی بہر و مکرانی ڈول نہ انت، بکیں جتائیں صنف و بہنت
و برے و شکل و گرت۔

قدیمی دور و قوی پر بندانی یک خوبی و خاصیت آہر و چہ ازگیں
دور و پر بندان کہتر و سرشون دنت آ ایش انت۔ کہ قومی پر بندوک
ہرچی کہ گوشتیت۔ آہانی جنڈ و ذات و تہ جوبت۔ و تہمیات انت
آوت قول و پاک۔ میار جلی وطن دوستی و سرمچاری و راستیں عکس
و مثالی کردارے۔ آوت جنگ و ہم گون انت۔ کوہنیں شاعری و معیار
یک شاعرے پوشش درانکا نہ کنت۔

شعراں ہما مرد گوشت خوبت ماہری دعوی گرانٹ

پیش بہتران جوڑاں کینت بہ زحم و صحت و جننت
کوہنیں پر بندوک و اے استمانی کردار آئی زند و شاعری و
ہر دوکان ہمنگ انت۔ چوناہ و لوزکیں دور و قومی پر بندوک
شعراں پر بندیت، استمانی سرمچاراں لودنت گھمیں وطن و نازینیت
پر جنگ و پڑ و دزگلاشیں نہنگاں و مزاراں و ت و راند و قولیگ
کنت۔ بلے و ت جنڈے چہ جنگ و پڑ و سک دور نشہ !
کوہنیں پر بندانی دگہ یک مزین قومی اہمیت لے آ ایش انت۔
کہ سپاہیگ و سرمچاراں جنگ و پڑ و نہ جنگی پر بندان اشکنت نہ
استمانی و ننگ و میار و تازینک آہانی گوشاں کینت۔ بلے آہر و تری

بہادری و سرمچاری کے کہ جنگ و پڑ و ہا بند انت - آئندہ قومی پھولانی
 سہرا کنگیں قدر و سنگ آں انسانی نفسونک دساہ و ماہ گنتہ - آہنی
 شخصیت و ردوم و کردار و پختی و پیلوی بہا کہ ہنیں شاعرانی درشان
 کنگیں خیال و سنگانی سبب و انت - آبزماں قومی کردار و سازوک
 و نفسونگی تب و تابخود تانوک انت -

قدیمی شاعری و بی برگ و ہالاج ، وطن دوستی و استمانی کردار و
 درشان کنگ و جوانیں مثال انت - بی بگراگاں و تی پٹ و مرک و
 دل پڑی و ہسیت و آہر و بلوچستان و کہیں کوہ " و میر گوشیت ، آگاں
 و تی عہدی دور و ہوتیں سنگتانی ترانگ و کسیت تو پرائی خیال و سیری
 و کپتنگیں سنگ دی آہر و " بلوچی شیر و دڈول و دست تک کنت بیا کہ
 بیاتے میر بلوچانی و ہکر و گرداں " دور پنا داراں مرد بورانی بند و درستیں
 شعر بلوچانی ہر زشانی دسر مچاری و در پتگیں مزارانی یک عجوبیں پر بندے
 معلوم ہیت - آگاں آدی مہ زنگیں امل و ہر و قدحاں نوشیت - تہ
 دی آہنی و و تی پلیں وطن جوانی و گیر انت سے

بیا بروں اودا کہ دیس بلوچی ایں

دیس سیوی ایں ماں دل و دوستیں

ہوت کلام ایں ہالاج و جند و ذات و گپتار - بلوچی زندمانی استمانی

کردار و زیبائیں عکس ایت سے

انبارش بیراہیں گبر انت

بر از تک اش شلیں خنجر ایں

چہ تاس کھڑی آں گہاں

کوہ انت بلوچانی قلات

برات اش گچین گوند ہلاں

آپ دارش پیشی گوند ہلاں

آپ ۽ پنھنجي کيس چمڪاڻ
 ۽ ڪنهن کور جو آڻ گهٻاڻ
 برنڊين مهشي اسٽر گوات گراڻ
 ۽ ڪرٽ و حصاراڻ گهٻتراڻ
 گذرڻون بلوچ ايس بالاچ ۽ ڪه آهر ۽ وٽي بلوچي گري هينڪر دوست
 انت ڪه وٽي زندگاني ڪردار ۽ هر بهر ۽ ڪه گه ۽ گهٻتر گوشتيت - الم ۽
 اگاڻ آڻي سرچ وٽي بلوچي ۽ برنڊ ميوٽين ته پيش ۽ ڪونڊو وڪو ۽ چمڪ
 و برنڊين مهشي آڻي ۽ ڪه اچو وٽس غاڻين تاس و گهٻين و ڪور جو و بارگير
 و قلاتاڻ گيشتر دوست زبوت انت -

عبداللہ قهار ۽ استماني ڪردار ادبوت عومر ۽ استماني ڪرداراڻ
 آڻاڻي پر بنڊاڻ بيڪ وٽ انت - قهار مارا رمايت س
 ڪو هنگ ۽ ڪو هيڻ قلات
 من په سڪاراڻ گهٻنگاڻ
 ڪسي پت ۽ ميرات زانت

اد عومر مارا رمايت س
 تو لگ گري پلين قلات
 مس په ڪمان چٽر انگاڻ
 ڪسي پت ۽ ميراث نهان

ڪو هنگ ۽ قلات و تو لگ گري پلين قلات ۽ ڪنگ و رکينگ ۽ راز
 بيڪين انت ڪه هر قديم شاعر آڻي ۽ و ستاو زانگار انت - گو مار چه
 هاند ۽ درابرات ۽ لوتنت - ڪه آتير س چنت و بلوچي لشڪر ۽ گونڊ
 ڪنت - مات وٽي بچاڻ درماني لويان دئيئت ڪه آ زحم و توپڪ و ڪاٿار و دڙهال
 و اسپر و اباچ ۽ هر شيشين بلوچي سلاحاڻ زيريت و په بلوچي توره و ننگ ۽ هي
 ڪردار ۽ دان ۽ بگهواني ۽ ڪنت - دگون زحم ۽ مسسا ۽ وٽي نام ۽ په پري
 آڻ ڪليت اے صلق ۽ جنين پير س ڪردار ۽ ديمپاني ۽ زر چنڪڙي ۽

لوگ" ء بلوچی اردانی کارگ ء متاگ ء دینیت - گڈا بلوچی ا دکر پہ بلوچی
 کردار ء رکھینگ ء پڑ ء درکپنت نہ مات اش پہ چوش نازینیب
 میرقبر و سبزی سگار زحم ء جن و نام ء در آہ
 قبر پیرک ء ابنوہ بنت تٹی مرک ء مناں حال رسیت
 من پیراں دو بروہ نا باں تٹی مٹ ء دو بروہ پیدا کناں
 مات پہ پل گدانی قومی مرک ء آہنی مٹ ء پیدا لوگ ء متاگ ء
 ایوک ء نہ دنت - بلکیں یک اپنچیں قوے کنت کہ آ قومی پر بندرانی روح
 انت

من کوں صدحن ء ملک ء گا۔

تٹی موتک ء بدل نالو کناں

قدیمی بلوچ شاعر ء یک نیگے ء کرہنگ و تو لگی گڑھی قلات دوست
 آنت - لک آ بلوچی زحم جن ء نشان و شوکت ء بن جاہیں ہندی دوست
 انت - نور محمد ہمیشی ء بلوچی ڈیہہ "دزگم" ماں دل ء دوست انت

پیش ء کوزک کشورات ہر دات نہ آس وانکرات کل بلوچ ء سنگرات !
 ارش سرکچی چنال ء دی نازینیت کہ آہے در و رانت پر چیکہ کچی چنال
 بلوچانی و شمان و آبادی سرسبزی دستاد کامی ء نشان انت - بلوچی صیبر -
 تربت ء میرتی ء قلات ء چپ دچاگرد سرسبز آباد انت - کلگر ء ہفت
 کور جوانی تاکیں آپ ء مکران ء تحت کیچ ء را سرسبز کنگ ہے میری
 ء بن ء شہر بازار انت - چنال ء سارتیں بزیں ساہگ ء بلوچی دیوان
 و مجلس آں، شاعر وقتی نہ ہم ء چنال ء ٹنگیت اور وگ ء وید ء شمشیت
 باز سالان زندکیت - زحم ہما جاگہ ء کچی چنال ء ٹنگوک انت ہما ڈول ء

برانت - کس ء نہ برتگ پرچیکہ اشئ ساٹتیں بزیں ساہگ ء مدام ہر
وہد و پاس ء بلوچی دیوان و مراگاہ انت - آوتی دل و ہلاں ماں شعراں
سہراکت س

ہیت و قصر قند و بگاں - باہوگوں زرد و تھکاں

پار و دگوں حاتوئیں جاناں

منڈگوں پل و پادگاں

کیچی چنال و مٹ نہ انت

قدیمی شاعری دتی ہے منکس و سپہ و دیپانی و تی مہرہا سروک و صفت
و شناکت - کہ پہ قومی توہواں آہانی نقش پہ آوگاں بمانت برے آ
مکھیں مات و زبان ء و تی و دناہاں بہادری و کیس دنت - و برے
ماں شاگیں گوانزگ و واس بچانی ء آئنگ و دوستنائیں چراغ نیکیت
و پہ قومی توہاں چو کش لولی دنت س

لولی لول کناں پنج ء را - زیری ہر شیش ہتھیاراں

زحم و توپک کاٹارا - ڈھجال و اسپرو آماچپاں

گوں زحم ء تودت مسکن - نام ء بل پدی آوگاں

ہے پنج کہ چو شیرئ گلڈ ء انت برے قبر ٹہنت - برے میر و برے
نصیرفان - کہ پہ ہے ڈولیں و ریناہاں گہار قول کنت س
اللہ من ء براتے بندے تیرے چناں لاکٹ دیاں
گوں شکراں گونے کناں

اولک دینار دتی قومی سروک مہر ء چو کش ستاکت و ستیں
قومی کردار و نشو ندار انت س

میر و چو مسک و عنبران
بزرے سچا گیر باور انت
بڑے بلوچ و متر انت
چندے قلات گیر و مرانت
ہماں و باہوٹ ایش گورات
ہرچ قومی این شکرات

میتا پ داں سمہری بندرات

ہے شاعر پہ نصیر خانی دور و ندیت پر چیکہ اے دور بلوچی شان
دنگ و دورات سے

سلطان نصیر و باری ات

شمشیر و اسپ و سواری ات

دژمن خراب و خواری ات

چہ باطلان بیزاری ات

قدیمیں شاعر پہ وتی سیم و سرحدانی رکنگ و ہر جہدے و ماں
شاعری میران کنکا پھر شوشکار نہ انت نادر شاہ پہ بلوچی ڈیہہ و ارشی
کاریت۔ ملک دینار گچکی لے ماں گوادر و کرے دیا در کپیت و آلی نوج
و دیم پہ دیم بیت۔ ملک دینار گچکی و زبانی و شاعر چوش گوشت سے
من پہ شہ قاسم و کنداں جوں جوں دیاں اے ہنداں
گین پہ آدمی و سکین چوشیں جاگہہ و مرگ حقین

۔ الم چہ وتی ملک و ڈگا و دیپانی ساہ و ندر کنگ ہنجوشیں
سر مچا رانی کار انت۔ آبرے پہ قومی ڈیہہ و رکھنگ و گوں بادشاہی اردن
و چار کپت انتبرے پہ وتی قومی کردار و میران کنگ و گوں وتی ڈیہہ
و سرداراں و یک وارت۔ ملا ابراہیم راسکی وتی یک شعرے و یک
ہنجوشیں سر مچا رے ابراہیم و صفت و ثنا و پیشاکب کہ ابراہیم و

قول بیت سے

پہ بلوچی غیرت و ننگ ء
ایوک ء گول سردار ء دیباں جنگ ء

ہر دیں کہ انگریز ماں بلوچستان ء ماں شاننت ء زار روس ء
پیش بندی ء خاطر ء شاہ شجاع کک کنگا پہ دتی فوجاں افغانستان
ء چہ بلوچستان ء تہا دیم دینت - تہ بلوچ ڈیہہ ء ہر نیگ ء سر مچار جہہ
جننت - د انگریزی د انگریزی د زمانجانی ء کہ ددار ء پہ جہاں گیر چہ
کنگ بیت - سر مچارانی کش ماکش بلوچ شاعر ہم ادشتاگنت یک نیگے ء
تیرانی درد گوارنت - تہ دوہی نیگ ء شاعرانی شعر ماں دلاں آس مان
دارنت - رحم علی ء شاعری، نفسک ء جنگی شعر، محراب خان ء شہیدی ء
شعر، گوک پردکش ء جنگ ء شعر، ملا مزار بنکلزنی ء لاث ء بگھی ء
چلگ ء شعر، انگریزی ان دور باری ء قومی پرہ بندی جوائیں نمونہ انت
محاب خان شہید انگریز ان چوش ہکل کنت و گو شیت س

مس ہما احمد ز عیباں عیب داراں ماں سر ء

نے سلاے من کناں نے کہ دیاں ملکان مٹی

شاعر محراب خان ء محکمیں کوہیں واہنگاں چوش دزنکار کنت ر

یا شہید بیاں پہ ایمان ء

یا کا مزاں کشاں چہ ڈیہاں

گوک پردکش شاعر شہید میر بلوچ خان نو شیروانی ء را چوش نارمنی

رہتہ کچ گول صد ہزار ء مرد گول نامرد ہوار ء

گول ڈھل و سرنا و سگار ء روشنیں روچ کہ تہار ء

ماں سرءُ بیتہ قلات گیر میر بلوچ خان ۽ لڑیں تیر
 ماں کش ۽ بتنگ ہو سس گیر دژ منانی ات آفض گیر

میر بلوچ خان چو گلہاں
 گوگ پردش پٹ ددرہاں

ملا مزار بنگلزی لاث ۽ بگھی ۽ ماں سیوی ۽ چنگ و برگا پہ
 باز بد بارت - بگھی چکو کیں سرداران مذمت ۽ کنت ددراں ڈیپی ۽ سزائ
 انبانہ بیت بلے قومی لچ و غیرت ۽ پاسہاں مری تمن ۽ عدا مرزی خیر بخش
 ۽ پویش ستاہ ۽ کنت ۽

ترا آفسریں بات خیر بخش مری
 تہا چمان استت حیا ۽ زری -

ایجنٹ ۽ جواب داتے پیداری

مکن پنجیں ظلم پہ زور آوری

نہ من ڈگئے ڈڈنئے آل کبری

کہ تہی بگی ۽ چکاں مس ظاہری

اگر بیستہ جھکے جہاں بجسری

ہمودا بیگانڈے مڑوی گری

جہاں زخم ڈالاں تہی کو پرمی

کناں قصو ۽ نوک دودامری

مری آں ددام پے ۽ زخیم ۽ بھری

بلوچی این نام ۽ پے ہر وقت مری

اے وتی درا جیں شعرو ۽ بید اچ یکیں سر مچار ۽ ناہیں دوسہی کلاں ۽

دو باریت کہ آماں رتی بلوچی اشته لاث ۽ گنگی جو دو اسپاں چکتہ سپنیک
 بلوچی شعری دودھی مدام ۽ ہمیشہ بوترہ سے
 خان ہما انت کہ دالم ۽ خان انت
 اے چہ خان انت کہ آمگیں دان انت
 اوگوں بلوچی کردار و ڈیہہ ۽ درثناں ملا مزار بیت کہ رسم علی بہر کس
 جنگ ۽ اوشتاگ سے

مڑوں گوں کا سراں حتی
 دری جنگ ۽ کئے مہبکی

(۲)

بلوچستان ۽ دنگ ۽ انگریزانی دزما سنجانی ۽ استمانی زانت و
 آگہی ددی بورت۔ راجی بودناکی و استمانی یکنوی ۽ ڈیوا ۽ شمالاں دراہین
 بلوچ شاعرانی رژن و فہم ۽ را راہ سٹون دات۔ گوں انگریزاں ۽ درآملان
 کمن و چیلان با ہندسے ۽ پیم ۽ دراہین ہندوستان ۽ را ماں پتات
 بازیں بلوچ شاعر دت اے جنبزاں ہوارات انت۔ ۽ راہ در بری ۽
 شپ چراگ ات انت۔ پداس ۱۹۲۴ء ۽ آجونی رذوت واجہی و اولس
 واجہی ۽ لیکوانی تالانی ۽ استمانی زانت ۽ روم تیز تر گرت دانگ
 زانگ علم و آگہی گیشتر بورت۔ بلوچی لوزانت و شاعران درملکی لوزانگ
 و شانی ۽ و نت۔ سیاکی چاڈو نوک تریں فکر و خیالان بلوچی شاعری
 ۽ دامن پراہ تروشا نگاں تر گرت۔ یک نوکین طرز سے ۽ شاعری

بنی آدم و مڈی جوڑ بنت۔ اسے ڈولیں شہکار آستان و کوہنی دور
 و نوبت و جنگ و مڑائی و سرچاری و ترمذی اوکوہنیں استمانی کردار و
 شوں دینت گیدی لوزانک و ایشی جواینن مثال باز انت۔ ہومر و
 ایپیڈر و ایڈ لسی، ورجل اینیڈ، ہما بھارت فردوسی و شاپنارہ شو و خوف
 و ڈان کوہنگا انت۔ اسے وڑی لوزانک و گہیں مثال انت کہ ایوک و
 پر یونانی، رومن ہندو ایرانی اور رومیانی مال مڈی نہ انت۔ بلکیں اسے بنی
 آدم و زانت عورژن و شپ چراگ انت۔ استمانی کردار و جامدی نشوندار
 انت۔ من و ارمان انت کہ بلوچی لوزانک و تنگکا سہنکرہ برزیں و جوائیں
 شاعری و دی نہ بوئنگ۔ کہ اشانی برومسی و ہمسی و کورت پکنت۔ بلے
 بلوچی لوزانک بلے پوج ہم نہ انت۔ میرگل خان نصیر و حمل جیند و شیرین
 دوستیں اسے رد و بندادی کار انت۔ بلوچی لوزانک تنگکا برز ڈولیں
 شاعری و استمانی تواریخی کردار و شوں دوکیں شاعری و وداریک انت
 بلے متی نز و شیرین و دوستیں و آوکیں نگد کار یا لوکیں الم و مڑیں
 شاعری و سرپاں لیکنت۔ شیرین و دوستیں و استمانی زانت و کردار
 و تواریخی حالوار جوانی و دزنگاز کرنگنت۔ پیشا ایشی لوزانکی ارزش ماں
 استمانی پر بنڈاں بازمن انت من برز و ہنکے تہر و استمانی شاعری
 و ہر بند سہرا کرت انت کہ آیانی و دی کنگ و شاعر و زانت دائرہ
 و تیک لوزکیں عکسے سازیت و یک پہ آئی سازگ و آئی و دی
 لوگ و یک دراجیں دووے، دوہمی تہر و استمانی پر بند ہما بوئنگ
 انت کہ آیانی ارزش است انت دتہ قرناں رند نوشنگ کنگ
 بنت۔ شاعر دتی کوہنیں استمانی کردار و کار پداں باز سال و قرناں

رندگوں دلی زانت و فہم و نیران کفنت - فوں من سما تہرہ و استمانی
 پر بندانی سر و چشمانکے دیباں کہ آگوں جاورانی و حالتانی و دی بوگ
 و آگوں و دی بنت - اشیا فی و دی بوگ و دخت و مدت و گذر نہ
 انت ہنچوش کہ یک استمان و حالتے و دی بوت ، یک وافر
 و عارثے بوت - شاعر چہ آئی اثر زوریت و ہما دمان و دلی جوزہ
 و بران و رنگاز کنت ، اے چوالسی و گیدی شاعری و پیم و انت
 بلوچی شاعری و ۱۹۶۵ء رند اے قومی پر بند باز گوشگ بوگ کنت -
 ہنچوش کہ من بیداد و بازیں کتاب و ہنچگی حوالہ تاک ماسا کانی نام گیتہ
 ات -

۱۹۶۵ء رند لے دگ و راجی ، مالی و سیاسی چست و ایر و
 تھانری باز بوتگ - پدا پاکستان و ہندوستان و دورنداں ۱۹۶۵ء
 ۱۹۶۵ء و جنگ کرنگ ، اے ڈیہ و وطن و گہتری و استمانی سردار و
 درانگزی و شاعر مدام چہ کس و پشت نہ کپتگنت - اے رد و ہر و ڈیر
 سرعلاں پر بنداست انت - سر مجاری کلاہگ و ساٹاہگ گلز مین و نمازیکہ
 استمان و لیکانی قول و قرار شہیدانی صفت و شاعر و سروکافی پر بنداستمانی
 کئی و تران بلوچی کردار و برزسانی ، بلوچی ڈیہانی توصیف و ایندگہ بازی
 سر حال ہنچوشیں استمانی پر بندانی بنا لیکہ و خیال انت -

اے دولیں پر بندانی زبان السی و عام انت ایش سادگ و از
 او شیر کینیں گالاں شاعر و دل و ہلال در شان کفنت - پدا دوسمی خوبی
 ایش انت کہ لے دڑیں پر بنداں چہ کہنیں بلوچی شاعری و سر چگ
 دین زہ و آپ چنگ چیا کہ ایشاں بازیں شبین چہرہ سنگ زمیل

زمین اور بھیر بلوچی کو نہیں شاعری ء درنگت ۔ پدالے وڑیں استمانی پر بندان
 بلوچی ساز و زمیراں ء چہ ریڈیو پاکستان کوئٹہ ء ملان کنگ ء ادلس ء تہا
 ایسانی دل پسندی و نام و توار گیشتر بونگ ہے ڈول ء بازی گشدماں
 چہ نجی گلانی نیگ ء بازی قومی ہم بند ریکاٹ ہم سرنگت ۔ لے ڈول ء

لے استمانی ہم بندان گیدی صوت و شعرائی وڑا اختیار کرینگ من اے ولس
 مشہوری قومی ہم بندانی مثال ء دیاں کہ چکرہ جوان ہم بندگ وگوشگ
 بونگت ۔

محمد حسین عتقا ء اے دوئیں ہم بندانی گالال بچار ات کہ رحیم بخش ء
 دتی وٹیس توار ء ایسان ء جوان ہمیزان کرینگ ۔

سہرچم دسیہ جنگان
 ایداں دمامہ پہ وردنہ بی چہ جنگیں بی

ہما بلوچ کہ آسہرچم دسیہ ہگراں
 ایداں توار سردنہ وڑی تینگ بی

پہ چم صباچ چو الماس ء حاکمی شال ء

اویگے چوگراں ناز ء دہریں خال ء

مال گلزمین ء چو اسلام رحمت نادر ء

محمد حسین عتقا ء دگر ہم بندے پہ لارڈگ ء زمیراں رحیم بخش و

محمد علی ء توارہ جوش گوشگ بو تہ ایسی زمیر نے لارڈے لارڈے ء ہینگ

لرہ

زنجیر طیناں زر ء

ٹاھاں کفن پہ دشمنان

ے لارڈو ے لارڈو!

زمیراں پہ پل گداں آس

گلاں گشاں جنگی ایں گوات

پہ ماحیا داریں وطن

مے ڈول ء صدیق آزاد ء بلوچی ماہیگراںی صوت "انبا" ء
 یک بندے نوشنگ کہ ایش ء را عبدالستار و سنگتاں میران کورنگ تیار
 کر ء بلوچ ماہی کشانی کردار ء شون دنت۔ ایشی سرگال چوش از
 جی جی زر ء بچاں یلیناں

اے ڈولیں پر بندانی نوشنگ کنگ ء منی خیال ء عطا شاد
 چہ دستاں دیا انت۔ آئی ء ہر موقع و ہر حالت و ہر درگت ء پر
 ریڈیو ء اولس ء پر بند گوشنگت، عطا شاد پر بستگیں دو شعراں بچاں
 مرید و ریاض ء توار ء یک پر بندے بہتیں گال انت

سلام پر تھی مہر ء زباد بڑیں بام
 سلام پر تھی استناں، ماہیکانی و شام
 سلام شادہ ء پل سرنگیں سلام سلام

مرید بلیدی ء دشین زمیلاں عطا شاد ء "مے سر مچاری" بہتیں
 گال چوش انت

مے سر مچاری مے سر مچاری

طوفان دماران، سیاہ و تہاران

توپ ء تواراں تہ و لواراں

دل بیم نیاری دل بیم نیاری

ہے پیما شتر عبدالمجید ء گوشنگیں پر بند کر شیفیع و سنگتاں جنگ
 چہ نہنگاں ہام ء شوندار انت۔

ماچکیں بلوچانی کلرڈیں شیرانی

احمد بکر ء شیفیع و سنگتاں گوشنگیں اے گال ہم جوش و جوشگ

دزہرگ ءُ تیز کنت۔

مانا زمیناں دتی بچاں ءُ

ملک ءُ شیر شہیدان ءُ

قومی پر بندانی تہا شاعراں دتی مکھیں ڈیہہ دتی اولس ءُ زندند
دتی دور بیدگ۔ جوانی ءُ پیش داتنگنت واجہ محمد حسین عنقا ءُ پر بند
با بلوچوں گندان نند وکیں بلوچ پہوال ءُ زندمانی دسر مگیں کونان جوانیں
شاعری سیالاں گوں درانگا ز کنت سے

ساز کونانی پر ماگو نبارگ

صوت کورانی پر ما ز مہارگ

کال گوانانی پر ما ہیرارگ

غوث بخش صابر ءُ چاننداں تہا یک نوکیں تجربے کنگ ہوناہ ءُ
مڈلانی شاعری بلوچی کوہیں شاعری ءُ روایت نے بلے چہ غوث بخش صابر
ابید قومی پر بندانی رد ءُ دگہ شاعر ءُ کال منی دیما ز گرسنگنت۔ صابر ءُ لے
پر بندر گلزمین ءُ دیپان ءُ سر حال ءُ انت کہ ا صلیں مہنا ز گوں سمل ایں
قوی شہناز ءُ ہواری ءُ پر بندان ءُ روت سے

مہ بیت شکان کہ ننگوں کل ءُ

مہ بیت میار کہ موکل ذات گراں مل ءُ

بلوچ ہر دم ملک دتی مشرپ بیتہ

کئے بلوچ ءُ دتی ساہ ءُ پلکا دلیتہ

بشیر بیدار وطن دوستی ءُ حب دھدو کال بہ دگہ ڈوے ءُ سہرا
کنت۔ آپکچی، خیبر، پنولی قلات، میری ءُ گوں شاعری جہاں گنتہ

آہ میری "ء را امید دروژنا این عاقبت ۽ یک علامتہ ہنیت پنچوڑ
 میری گوستگیں عہد و دوہ باریگاں بلوچانی و شمالی و آجونی ۽ نشان ات "ء
 میری" ۽ قلات ۽ ڈرگ ۽ ماریت بے بلوچانی مزنی ۽ نشان ۽ پرلموڑ
 کار برگ ۽ آئی دل نہ منیت و کپوت و شانقلانی زبان و قوتی دل ۽ حصار
 درنگاز کنت ۽

الشدھما دور ۽ بیار او میری ۽ برزیں حصار!
 ویراں بے بر بات بے توئے دل ۽ آیات بے
 کیت پنوئے بندیت پدا مٹ ۽ تہی ، میری دگہ
 مارا نہ کنت مرجی گمان! او میری ۽ برزیں حصار
 مانیت تہی ہشتے اگاں پنوں نہ مرتگ زندگیں
 سسی گل این پل کندگیں

وطن دوستی ۽ لہڑ و حب ہر شاعر ۽ درانگاز کردگاں پہ مکہیں
 ڈیہہ ۽ دیپانی ۽ ہر شاعر ۽ قوتی وس کرتگ نہتیں شمال پیش داراں
 ماتئی گٹ ۽ پر فادھے رستگیں کودکی ۽ دانکہ ورنہ بیتگیں
 ماہر تیز ۽ تہی سر بیستگیں سکی ۽ مارا توار ۽ پر بکن
 صدیق آزاد گشیت - ۽

کوچک و کوہ و دیر سری کوراں گوانک جنگ
 مینگ و میتاپ دہاں نورے سنگتنگ
 تہری گٹ و کندگ اش گوازیں سنگ
 خون اشس گوں و شبویں دنان آناں سنگ
 غوث بخش صابر ۽ کال انت ۽

تسے آجونی ء پھن بستن ماتی ہر توار ء رستن
چک ماتو پتہ شہم زیانے مارا اچ ہر دو دیدگان زینتے
عظا یلیں سر مچاراں چوش نازینیت سے

ظلم و زوراکی ء آہنی این حصار
پہ غلامی ء سیاہ و تہار
شہمتا کیں سگار

یلیں سر مچار
بیل و براہنگ و ہمدلیں سر مچار!

عبر پنجگوری چوش قول بندیت سے
ماتی ماتی فرزنداں

زوراں ماسرے سوگنداں !
سگاں کوڑد رگور گنداں !

بشیر بیدار آجونی ء کاروان ء چونازینیت سے

مرچی منی بیل ویلاں

پادانی سنگ سانکلاں

آزاتی ء اے کاروان

چہ منزل ء بیتگ روان !

کریم دشمنی وطن ء چوش ساڈا ایت سے

عدائی داتگیں دادے

گوشے کہ جنتی باغے

بہشت ء حور ہم دائم

تھی سبیل و ہر دناک انت !
 قاضی عبدالرحیم صابر وطن دوستی و لہڑاں چوش شون دست
 پہ تھی ناموس و ننگ و غیرت و
 کو پگاں زرہ و تیگ و ما کفن
 چو زباد و عنطرا انت مسکین ڈکار
 لعل و مرورد تھی کوه و دمن !

غبد القادر اسیر گوشت سے
 منی نور دیندگ منی گلزمین
 شہ کلیں جہان و پین گہنرات
 سید ظہور شاہ ہاشمی اصل غزل پر بندیں شاعرے بلے آئی باز
 غزل ہم چو قومی پر بندانی ڈول و انت - آئی و وطن دوستی و مکہیں
 ڈیہہ و نازینگ و بارو و پکتاروت جتائیں نوشتہ نیکے لوستت - قول سید
 ستگ اش کلیں حائل چہ من و ڈکار مسکین
 چو کپوت نالان من چوں دل و بداراں من !
 بلوچی کردار و ہے ستک و بیسہ انت کہ شاعر گوشت سے
 سنگے اگاں چات و کپیت
 پہ قرن و درامیں مدتے
 آپ و شلال ہیرت نہ بیت
 پنچوش بلوچ دردانیگیں
 کہ دور و زمان و پیناں
 لیکار و ہننرین نہ بیت

بلوچی ادب و استانی پر سبذانی سرپ روچ پر روچ پراه تر بوان
 انت وائے کاروان و گام تیز و تر زبیل ترند تر بوان انت -
 آچو نامقن بیل و گڈمی گوشتن و پیم کال پر بندان و روان انت کہ
 " منی یکیں ارمان انت کہ پر وطن و نذر کنگ منی یک ساه ایت "

گیری ساعی

شاعری و عشبیں

لوزانک، پٹ باز پراہ و شائیکان انت۔ بلے آئی و سازگ
 و ودی کنگ و اصل و دوس پدانت۔ یکے ہما ہا مگیں مال و مڈی کہ آرا
 مواد و (MALLER) گوشنت دوسہی ہما ترا شتگیں تنگوں بن حشت
 کہ آرا ہیئت (FORM) گوشنت۔ لوزانک و بازیں تہراں یکے شاعری
 انت، بلوچی لوزانک و شاعری و چہ بن دازل و گوں بلوچی راج و
 بہت انت۔ و آئی یک مزن این گنج گنجان و ترے بہت انت۔
 بلے ایندگ لوزانکی بہر پو شش کہ کسانک، آزمانک نادل و ایند کہ بہراں
 نوکیں دور باری و روم زرنگ اینکرہ دیروی کہ شاعری و کمرہ تنگ
 ایندگ بہراں نہ کتہ پیشا ماشاعری و پٹ و ہز مزن این راج و
 استمانے و شاعری و ہم دروسی و مسری و کرت کنوں۔ بلے ایندگ تکان
 تنگکا باز کار لوٹیت۔

شاعری و پٹاں دری زبانانی نگد کاراں بازیں کارے کنگ و وتی
 کوہنیں و نوکیں شاعری و ہر وڑیں شری و خرابی، جوانی و بدی و نیکیں
 و بدی قدر و سنگ، لوزی و معنا و خوبی لوز و معنا و صفت رنگیک
 و وتی شاعری و پر کھگ و تپاگ و کہ ہر وڑیں لیکہ و خیال و علم
 رواج داتگ انت۔ بلے مئے شاعری و نگد کاری و بہر و ہم ہے
 نوکیں دور باری و کار بوگا انت۔ پیشا نگد کاری پٹ و ہم چہ دگر لوزانک

پشت و کپتگیس، شاعری و چکاسگ تپاسگ و پرکھگ ء سسے کر ء
 چوشیں لیکہ و اصول نیست انت۔ کہ آسے و تی جنده شاعری ء سانسی
 و لوزانکی بن حشت گشگ بہ بنت ہمیشا مادری نگد کارانی لیکہ و راہبندانی
 محتاج این و ہما راہبند و لیکہانی آدیگ ء و تی شاعری ء سرء نگد کاری
 مجبور این۔

انوکیس ایٹی دور ء یا لوزکیں صنعتی دور ء روبرکتی ملکانی لوزانکال
 چوشکہ عربی، فارسی و اردو و ایتدگہ زبانان، مغربی لوزانکانی نگد کاری
 راہبند رواج گپت انت۔ بلے چیشی ء پیشس، عربی و فارسی زبان
 زانت۔ و کواسانی راہبند و اصولانی سرء شاعری ء سرء نگد کاری
 و ایرادگرگ بوتگ۔ شاعری ء جوانیں و بدیں معیار ایر کنگ بوتگ
 انت۔ انوکیس لوزکیں دور باری ء رودراتکی و روبرکتی لوزانکانی نگد کاری
 راہبند و اصول ہواری کاربندگ بوکا انت۔ پیشا پیشا بلوچی نگد کاری
 ہم سے دو تہرء نگد کاری راہبند ہم رواج گرگا انت۔

ہراستمان ء شاعری ء شین و چہروتی و تی ڈول شاعری ہشت
 انت۔ بلوچی نگد کاران شین ء لوز پ تشبیہ (s) و اچہرء
 لوز پ استعارہ و ء رواج دانگ انت۔ اسے
 چشانک ء مائیشی ء گدوں کہ شاعری و ت چی ء را گوشنت ہ شین
 و چہرچی ء را گوشنت ہ ایشی گوں شاعری ء چون این تعلقداری و یالی
 ہست انت او بلوچی شاعری ء شین و چہرچے وڑ ء کارمرز کنگ
 بوتگ انت۔

شاعری ء خیال و فکر یا تنجیل جو زویر و لوزانی ارزش و اہمیت

بازانت - بازیں نگدکاری جو اینن و دائمی و جانندی و گیدی شاعری
 را چه آئی جو اینن خیال و فکر و جو زمانہ لیکہ و چارنت - آیانی کرے
 لوزانی از رکش کم ترانت - باز جو اینن لوزان کار مرزی و شہ فکر
 خیال و جو زمانہ برز تر و گہتر لیکنت - اسے رو و ہر دو و نگد کاراں و تی
 و تی لیکہ و خیال در انگاز کرنگ انت -
 ملے و گوشتن انت کہ -

ہنچین ہم سنگی و سواری ایت کہ آئی تہا بر ہم گون انت
 بیگالے و لیکہ و شاعری یک ہنچوشن ہنزم ایت کہ ایشی تہا لوزان و
 ہنچوش کار بندگ بہ بیت - کہ خیال و فکر و را پرانگ بہ بیت ہنچو
 شکہ یک عکس سازے چہ رنگاں ، خیال و فکر و پر اُمیت ہینرلیٹ
 شاعری و را " خیال و لوزانی زبان " ڈسیت کار لائل شاعری و را ہوش
 زمیلیں خیال " لیکیت شیلے شاعری و را " جوزہ " در انگازی " لیکیت
 و رزدرہ شاعری و را " در ایں علمانی شاہ " منیت کیمیل و خیال و شاعری
 " سر تپچیں جو زمانہ در انگاز کنگ انت ، رسکن و لیکہ و " شاعری "
 گون خیال و کمکاری و پاکیں جو زمانہ در شان کنگ انت ، پروفیسر کار تھوپی
 شاعری و را " ہوشی و شادمانی و ہنزم و نام و پر بندیت - کہ گون فکر و خیال
 و جوزہ مانی جواری و کنگ بیت - والس ڈالس شاعری و را انسانی ذہن
 و دماغ و ماتہ و ایوکیں ہنری
 جوزہ ہم سنگین لوزانی کنگ بیت - چچوف و خیال و مزن این
 لوزانت کار و شاعر ہمانت کہ آل شے آں و گندیت ، نام و چاربت
 بوچنت لمس گیرت و اشکنت ، آئی و لیکہ و لوزانک و شاعری و ادراک

وسماء ہنکرہ ارزش بہت انت کہ شاعر و نیکار، ہر شے سٹے ۶ ک
 پیڑ و بیان ۶ کنت۔ و آخن زیبائی ۶ ہر تک و گور ۶ توری بہ بیت
 و انکیں ہنوخش چہائی اثر بہدور بیت کہ ہما شے آں ۶ لوجت۔
 نام و لذت ۶ گپت بکنت ویتے بکنت۔ چریشی گوشتناں ہے
 سہرا بیت کہ شاعر و تی جنده ذات ۶ تہر بہ وجم دلست ۶ گوں جہا
 واہگ و راستی دورغ بندی ہنچائیں و ت گڑیں خیالی و گنیائے "عکس
 سازی مہ بیت۔ و راستی و حقیق جاور ہنچوش سہرا کنگ بہ بنت
 کہ و انوک، آیان ۶ ہما رنگ ۶ باریت۔

پوہین ۶ و تی یک مزہن نشتناکے ۶ لے جہر پدرا کرتے، و ڈسنگ
 کہ ہر نو لیسوک و نذکار و شاعر ۶ خیال و برو احساس جتا جتا انت ۶ ہے
 ڈول ۶ آئی زبان ہم جتا انت۔ ہے ڈول ۶ آئی زبان شدہ وئی
 کوہنیں سرچہگ و بن زہاں آپ زرتگ و آیان کہ دیا شربرتہ یا پڑا ہاں
 شمو شکار اونا بلد انت ؟

مارا و تی کوہنیں و نوکیں شاعری ۶ شہین و چہرائی چارگ ۶ و ہدے
 جہ مارگ لوہیت کہ کوہنیں شاعری و تی دور زمان ۶ تہب و چاڑا، استانی
 زند و نذا و وئی چپ و چاگرد ۶ آدینک ۶ پیش واریت یا نکہ ناں۔
 ہما شاعر و مزن این شاعرے مارگ بوت کنت کہ آ و تی راج ۶ بدین
 و نیکیں قدر و سنگ و تی چپ و چاگرد و استمانی زند ۶ آدینک بہ بیت
 میتھیو آرنڈ ۶ گشگ ۶ پد امزن این شاعر ہما انت۔ کہ آئی شاعری
 و گال و گپتا رگوں زند ۶ ہم دپ بہ بنت لہتیں ۶ خیال ۶ خیال
 ۶ لونانک اولس ۶ ملک و مال انت اولسی زند آہنی بن پد بہ بیت

مشکہ ادلسی برو جوزہاں درانگازی بوت کرت بکنت

و آیان کہ دیا برگ بہ بیت آئی و خیال و ہر یک مزائیں ازم کار و
 لوزانکی شہکار، آرشوب و یک نہ یک تکی و الم و ٹون دنت ،
 آئی و لوزانک و عکس و لیکہ و زواج دات کہ چریشی آئی مراد ہمیش
 انت کہ علم انسان و حقیقت دراستین جاورد و عکس ماریت انسانی
 ذہن و جوانیں عکس و شریں و گہیں طرز دری دنیا و عکس انت . وقد
 و راج انسان و ودی کرتگیں و ڈوڑیں علمانی چہرگ انت . علم و زانت
 و سماء اے کارمرزی ، پنچوش دت سر و ودی نہ بیت . بلکیں
 ایسی زور و وقی تضاد و مڑ بہت انت گوں زانت و سماء ، تقادری
 ابید ایسی و گوں برو احساس و خیال و ہم سیال داری است و امتیازی
 آسرو ایشان و گوں عمل و کیلو و قالب و تاہگ بیت . لوزانک
 حسن و جمال و چہرگ و لوڑ قدرت و انسانی راج و عکس و ودی بنت
 دری چاگرد و عکس اگاں یک شاعرے و ودی کاریں ذات و گوزنت
 آہما لیک مقصد و مراد و برہاں درانگاز کنت . کہ آہرم کار و
 ذات و شخصیت و اندر و بہت انت . پیشا آ شاعری و خیال
 و تخیل برو احساس و ابید زانت و سما و شعور ہم یک الٹی شے و
 زانگ بوٹہ چوناہ و مولانا شبلی و ہم وقی کتاب شعرا لجم و ہم ہی
 نوشتہ کنگ کہ اصل و شعر و شہ لوز " مصور " بزانت زانت
 و سماء چہ در پکتہ پیشا شاعری ایوک و جوزہ و خیالانی درانگازی و
 نہ کنت . بلکہ شعور و زانت و سماء پرورینوک ہم است و ایسی
 بدل کنت و دیاتہ ہارت ، شاعری و اے کمتب و خیالانی رو و

برتنے وقت پر ہندیء مخالف ایسے آئی کی ء جوڑ بیت۔ بازیہ
 صد جائدی بوگ لوٹت وایشان ء مثبت گوشگ بیت۔ بلے باز
 صد پرشت و پروشی خاصیتانی سوب و منفی گوشگ بنت جائدی
 و اہگ دارین و پرشت و پروش کنوکیں قدر و سنگانی کش و چیل
 و مڑ ہر وخت ء است انت و چریشی ہر تنے ء اندر ء مٹ و بدل
 کپت۔ اگاں پرشت پروش کنوکیں سنگ و قدر سوب بکنت۔
 نہ آتھے ء وڑ و دروشم بدل بیت۔ ہمے ڈول ء بکنت۔ نہ آتھے
 وڑ و دروشم بدل بیت۔ ہمے ڈول ء ہر دور ء شاعری ء اندر ء ہم ہے
 کش و چیل ہست انت۔ اگاں شاعر ء زانت و فہم شتر ترہ برز تر انت
 آراستی و حقیقت ء نزیک ترانت نہ آلم ء کو مہنس شعری لیک
 و خیالانی سر ء باج بارت و لوکیں دیار و کیں خیالانی و لیکہانی رواج
 دیگ ء سوب کنت۔ دراجی زانت و سر پدی ء دیار تر بارت بازیہ
 نگد کار، لوزانک پر و پگینڈہ ء نیام ء پچوش سر سیماں گیشینت۔ لوزانک
 سائنس و ہم گر نچیں خیالانی در شاں کنگ ء ہدیح ذمہ وار نہ انت اوگر
 کرت ہم نہ کنت۔ آہنی ء مقصد زند ء را حامگیں وڑ ء شون
 دیگ انت۔ یک لڑے، یکے، خیالے، عقیدے یا چارڈ در حجانے ء صلاح
 کاری و سر و سوج یا کار مرزی یا ہزم ء را پر و پگینڈہ (جاری) گشت
 کر ایشی مقصد و مرادیک خاصیں کار پدے (عمل ء طرزے) ء ودی کنگ
 یا چرائی معلوم واروسی کنگ انت۔ ظہیر کاشمیری اسے فرق و تفاوت
 ء پچوش سہرا کنت۔

چار پے قصد وئی گپ ء منیت و لوزانک ء منطق یک گنو کے ء منطق

انت، بلے چارے، چوسے، چوش نہ انت۔ اگاں اے نازر کیں
 فرق سرگوزگ کنگ بہ بیت نہ دنیا، ہر لوزاکی ودی کاری دسہ ہکار
 جارجوڑ بیت بیت۔

ہنجوش کہ من پمیرا نوسنگ کہ یک شاعرے ۽ شاعری ۽
 نگد کاری ۽ و ہد ۽ ہمائی دور زمانگ قدر و سنگ، رحمان و چارڈ تپاگ
 و چارڈگ لوٹنٹ۔ پرچہ کہ پہ نوکیں دور و زمانگ ۽ شاعری ۽ تپاگ ۽
 ابن حنت ۽ کار ۽ دنت و آئی ماڑی ۽ بڑزیں منزلانی سر لوگ ۽ پدیائکانی
 ڈول ۽ انت۔ سردار جعفری اے گواچن ۽ چوش ڈسیت :

ہر دور ۽ وتی حسن و جمال ۽ تب ایت بلے دوئیں آنی نیام
 ۽ آہن ۽ دیرانے نیت انت۔ ہر دور ۽ حسن و جمال ۽ تب وتی دور
 گہیں دشر تریں قدر و سنگانی شوذات انت۔ وایشانی تہا نوک
 نوکیں گیشی کاریت۔ ممتاز حسن اے بارو ۽ وتی خیالال چوش زنگاز
 کنت !

مئے علم الم ۽ ودان انت بلے یک قاصیں دورے ۽ راستی
 المی بیت انت۔ اگاں راستی ۽ اے لیکہ مہ بیت نہ مئے تیوگیں جہد
 کوشست و وتی سنگ و قدانی رکینگ ۽ خاطر سرانی ندر کنگ پہک
 پونج بیت بیت بلے ہنجوش کہ مئے علم و دیت و مایک گواچنے ۽
 نوکیں تک و پہناتاں شوہاز کماں۔ گدا کوہنیں راستی ہوار بیت او
 نوکیں راستی۔ ہوار بیت آو نوکیں راستی ۽ ودی کنت کہ پہ وتی و ہد
 المی بیت انت مئے علم ۽ تہا گیشی و دوگ، کوہنیں راستی ۽ دروغ
 سہرا کرت نہ کنت۔ پرچیکہ راستی ۽ یک نہ یک رنگے الم ۽ پشت

کپیت ہے جادو حسن و جمال و تباہ کنت
 راستی و حسن و جمال و درگیچک و کہ جوانیں شہکار سے
 ودی کنگ و بنیادی فاصیت انت۔ لچہ کار و شاعر و جنہ
 ذات و راستی و دل پہکی و حب و بدوک و مزمن ارزنہ سہت انت
 اگاں شاعرے و یک شے و و ت نہ دیتگ و ہنخوش بہ اشکگ
 آئی سر و سغری بہ بندیت، یک تھر ہے و وارداتے و ت آئی سر
 نہ گو ستہ و آہانی سر و شاعری کنت تہ آشاعری کنت و آشاعری
 جانڈی و دائمی نہ بیت، نہ آدی و انوکائی دلائی تہا جاہ کپیت کنت
 آرا باند انت کہ حق و راستی و آئی اصلیں مشکل و شون ہدنت۔ میگور
 قول و پدا " لوزانک و ودی کاری ساہ کزن و کار انت۔ حق و راستی و حسن
 و جمال و شوہاز کنگی انت۔ تہ پیسرا و تہ جنہ (انا) و پلوسرت چہ گور و لگوڑ
 پل و کر مگ و ڈول و چہ ہنچیں شاہ و لمباں اور کپک و منزل و بگوارین
 گدا بچا کہ گوات چنکرہ پہک و صاف انت۔ و روشناں چور زبیدار
 انت۔ و آپ چنکرہ لطیف انت۔

چرے برز و چشانک و ہے پدا بوت کہ شاعری تہا زانت و
 شعور شاعری تہا زانت و شعور شاعری و راستی و دل پہکی و خیال
 و برانی و رانگازمی و لوزالمین شے انت۔ براں جوانیں و کیلو جوانیں شاعری
 معنہا و جوانیں لوزانی کار مرزی انت، معنا و لوز ساہ و جان و وڑ و انت
 اگاں لوز باز شروزیا بہ بنت بے چراہاں پھج جوانیں خیال و معنائے درم
 ٹیت۔ تہ اے وڑیں شاعری جوانیں شاعری کے نہ بیت۔ علامہ عبدالرحمن
 و گوشتن و پدا " اگاں لوزاں و ایشانی رو و بندان و معنابانی ساہ مان مریت

گذا آچہ کارء کیت ۔ ہے وڑء آوزانی شزرنگی ڈولدری جو این نیالی
 ۽ ہم شوگر انت، آڈسیت :

” لوزانی شزرنگی ہم گپتار ۽ شزرنگی ۽ یک بہرے سید عابد علی عابد
 اے بارو ۽ وتی خیالاں چوکش درشاں کنت ۔ نوز و معنار ۽ ہواری ۽
 ساتھ و جہد ۽ ہم سنگی تنگہ مہ بیت (لوزانگی) گوناف و طرز (اسلوب)
 اسٹائل) ودی بوت نہ کنت ، بہر یک شاعرے ۽ گوناف چرائی لوزانی
 کار مرزی و چرپاں درانگلیں معنار ، سہرا بیت ۔ اگاں جو اینس و پوہیں
 نگد کارے بہ بیت ۔ تہ آشعرے ۽ تہا لوزانی کار مرزی ردو بند وزن ۔ و
 زیمرو چرپانی معنالاں ، ایٹی پاک ڈست کنت ۔ کہ اے کجام شاعر ۽
 شعر انت یا کجام عہد و نوبت ۽ شعر رنگ و زیبا تر بیت اگاں جو این
 لوزان ۽ کار بہ بندیت ، شاعر ۽ زبان کجام وڑ ۽ بہ بیت ، اے ہارو
 سردار جعفری ۽ خیال و لیکہ بازارزش دارنت ، گال و گپتار ۽ زبان
 آسان بہ بیت ۔ بزاں سطر ۽ زبان سمکہ کہ ہموچی گپ و تران ۽ زبان ۽
 نزدیک تر بہ بیت ۔ آہنکہ ہ آسان بیت انت ۔ بشین و چہر ۽ کار مرزی
 ۽ مزن این ارزکش و اہمیت و اہمیت نے است انت ۔ اگاں آپہک
 روایتی و کوہنیں و شموشتگیں مہ بنت و چہ زند و چپ چاگرد ۽ زورگ
 بہ بنت ۔ تہ آشعرا را آسان کنت مہر کے ٹہت کنت دوہمی وڑ ۽
 چوکش گوشگ بوت کنت کہ شاعری ۽ را ہر کسی سر پد بوگ ۽ خاطر مادگ
 تھے آل ابید ایوک ۽ اسانیں زبان ۽ کار مرزی بس نہ انت ۔
 بلکیں ہنچیں عکسانی بوگ ہم المی انت کہ آیان ۽ ہر کس سر پد بوت
 کرت کنت ۔ و ہا عکس ۽ چہ درستاں گیشتر ہر کس سر پد کرت کنت

کہ آنی پرشاک سے سازی این ر زدرگ بوگین شبین و چہراں زدرگ
 برتہ - ظاہر ہما انت کہ آگون حرف و تعلق داریت، ہزاں آچہرگان
 مرث و بدلی اوروزء باطن آنی معنا مطلب انت کہ آنی مرث
 نحوء بخت و تران کنگ بیت - صفت و نحوء پیرء تعلق گور سے
 نوشتانک و نہ انت پیشا من گیشتر سے بارو و نوشتہ کتاں -
 شبین تشبیہ و چہر (استعارہ) بیان و علم و بہر انت - سید
 عابد علی عابد معنایان و بدیع و تپاسگ و چار و گزار و وخت و نوشتہ
 کنت - کہ لوزانت کاروند کار ہے زنگ و جنت - کہ زک زکین جوانی
 خیالانی درانگازی و وخت و آیانی یک نہ یک بہرے درشان کنگ و پشت
 کپیت - توری ہدائی جوائین پیرا و درانگازی شرترین راہبند ہم کار مرز کنگ
 بہ بیت - آیای نازرکین و لطیفیں و صفاں لوزانی تھا درانگاز کنگ نہ بنت
 اسے جبر پیک راستے پرچیکہ لوز، خیال و فکر و شائیرگانی و دیم و باز
 کم انت - و آیانی دامن تنک انت - معنای علم، جوائین لوزانی درچنگ
 راہبندان سوچ دنت - بلے لے پٹ، ہمیش انت - کہ لوز ہما معنای کہ
 اصل و جوڑ بوتگ انت ہما - معنای بدی انت ہزاں لوزانی درچنگ
 وخت و لوزانی ہموچی و لوز ہدی معنای چارگ بنت - بلے بیان و علم
 چریشی یک گامے دیم تر و جنت و بہر ہندے و معنای علم بے سوب
 بیت تہ بیان و علم آئی کک و کیت - سید عابد علی عابد و نوشتن
 رو و بہر ہندے و کہ معنی دتی بے وسی و پد مانگی و شون دنت و دت
 کہ ہما گہین و لطیف این جاوڑے کہ درانگاز کنگی انت - پرانی جوائین
 لوز دست نہ کپنت، تہ ہے بیان (علم) لوزان و مجازی وصف و

گوم و جوادریختیت و چه ہے گوم و صفائی بزاں شبین و چہرانی کک
ہما و ارمات و جاوراں درشان کنت کہ پیسیرا معنا ا جوڑ کر تگیں و صف
و جاوراتی اندر و بندیک برگ و سبب و چوشش کرت نہ کنت عبدالمہمان
مراتی الشعر و ہما نوشتہ کنت !

مجاز گیتار و بہت و زیورانت - شعر گیتار بانورانہ و مجاز آئی
جوانیں پوشاک و بہت و زیورانت - ہادی حسین گوشت جو انین شاعری
و معنایان و بدیع ہر دوکانی ہا ز زبری و بلدی پکار انت - بلے اے فاصیں
پٹ بیان و علم و تک و گوارانت کہ آخیال و تخیل و ملک و ادا من الہی
سہرا کنگ لوٹاں کہ کوہیں بلوچی شاعری و ہر ہندے و کہ وئی ہمد و چگیں
زند و نند و شبین و چہر زرتنگ انت، آیان ہر کس سر پد بیت، بلے
ہر ہندے کہ وئی ہمد و چی زند و نند و زبان و گوستہ، آیان شعراں
ہر کس سر پد بوت نہ کنت، ایسی یک جوانیں متا بلے ملا فاضل و شاعری
انت کہ اے بارو و من رند تران و نوشتہ کناں ہر جا ہے کہ آئی
و شبین و چہر ہمد و چی زبان و وئی چپ و چاگہ د و زرتنگ انت - آچنگہ
ڈولدار و شرتنگ و عام فہم انت - و ہر ہندے کہ آئی چہ ورا آمدیں زبانان
شبین و چہر کار بستگنت آچنگہ گران انت - و ہر کس اش سر پد بوت
کرت نہ کنت -

انسانی ذہن و دماغ و خیالاتی دامن باز پراہ و شائیکان انت - انسانی
فکر و خیال و درانگاز کنگ و سٹون دارگ و دیم و لوزانی دامن کسان و
تنگ انت - بلے شاعر و راوی ہر و احسان، خیال و فکر و درشان کنگ
و لوز پکار انت کہ آمان و والوکانی دیما سٹون وات بکنت، ہر خیال

و فکرہ شایرکانی و لوزانی کلمی و سبب و ہرمزن این شایرکانی دوزانی
 کلمی و سبب و ہرمزن این شاعر و تی گیتاراں ہے کلمیں لوزانی ہسا
 ہنچوش کما نیست تنکہ چرے کے لوزاں ہم آئی برو احساس و خیال
 جوانی و نہنگ بہ بنت۔ زبان زانت و کوا ساں اے رو و در آتھی
 لوزانی تہا صرف و نحو معنای بیان و علمانی راہ و دہند گیشنگ انت
 و ایشان و اگر مگر بہر جوڑ کرتہ۔ مولوی نجم العینی را سپوری و گوشن
 و پدا صرف و علم و مطلب ہمیش انت۔ کہ چہ الی اے تپاسگ و چارگ
 بیت کہ آیا لوز ہا معنا ہاں کار بندگ بوتہ۔ کہ پرانی و ٹہینگ بوتہ۔ بزاں
 آوز بلدی معنای دنت یا نکہ ناں۔ نحو و تہا لوزانی ڈوڑیں ڈول و پرشت
 و پردش، مٹ و بدل و کار مرزی و جاورانی سر و چارو گذار کنگ بیت
 عالماں شہ اصل معنای لوزنگازی و لوزانی رکنگ و خاطر و، معنای علم
 جوڑ کرتہ۔ و معنای سر پد و پوہ بوگ و خاطر و بیان و علم ٹہینگ
 کہ اے ہر دوکان بزاں معنا و بیان و علماں و بلاغت گشت۔ اداں
 علم صرف و نحو و بارو و ککے گیشتر تران کنگ لوٹیت۔ تنکہ اے ہر دوکان
 سر سیم بگشتت مولوی عبدالحق و اے یاروا ایشان بارو و جوانی و نوشتہ
 کرتہ۔ آنوشتہ کنتہ لوزانی ہم یک ظاہرے و باطنے مست انت
 بہر ایت ۱۱

شہ برزی بحث و تراناں ہے سہرا بوت کہ لوز دو تہہ و معنای وارنت
 یکے ہما پر اباں آوز ازل و اصل و ٹہینگ بوٹنگ انت۔ بزاں سہروچی
 گپ و تراناں کار مرز کنگ بنت۔ کہ اے ڈول معنا ہاں و لوزی بلدی
 یا لغوی معنا گشگ بیت۔ دو ہی وڑ و معنا ہما انت کہ آسہروچی گپ

و ترانائی زانت، بزاں لوز بلدی زانت۔ اسے دوہمی تہرہ معنائو را
 مجازی معنائگشگ بیت۔ مجازی معنی ہمدردی زند و نند و لوز بلدی معنائو
 ایندیشہ لوزاں دراننگگیس معنادرہ شبین و چہرے مجازی معنائو نام
 انت۔ شاعر لوزاں ءے دوہمی و وئیں و وئیں کار بندانت۔ کچے ہما کہ ہمدردی
 گپ و گال و زند و نند و لوز بلدی معنائو انت دوہمی مجازی معنائو انت،
 شاعر و بدیکہ نوک نوک این خیال و دی کننت تہ باز و ہاں لوزانی ہمدردی
 ہمدردی و لوز بلدی معنائو خیالانی دراننگاز کرت نہ کننت۔ شاعر پہ وئی
 فکرے برای دل ءے پاپار بستگیس ہمدردی احساس و چہم دلیت و تجربہ ہاں و وئیں
 علامت و عکس سازانت۔ ہر و ہرے کہ ہمدردی زند و گپ و گال و لوز
 بلدی لوز آئیانی لے علامت و عکساں دراننگاز مہ کننت تہ آ لوزانی مجازی
 معنائو سر پوشاں دراننگاز کننت شبین و چہرہ، مجازی معنائو ہاں بن ہد
 حنت ءے کار ءے دینت، بلے ایشی راہ بند چوش انت کہ لوزانی ہمدردی
 لوز بلدی معنائو گول شبین (تشبیہ) و ہم گونگی بہ بیت۔ گوراں ہم صفت
 و سیالاری بیت تہ نہ چہ ایشی چہرہ (استعارہ) و دی بیت۔

شبین یا تشبیہ ءے معنائو ہمیش انت کہ یک شے ءے را دوہمی شے ءے
 ہم درور ہم گونگ و ہمدرد لیگ بیت۔ ہرچیکہ ہر دوکانی خاصیت و
 صفت یکین بنت۔ ایشی ءے مثال چوش انت۔ کہ بیورغ شیرے ات
 بزاں بہادرے ات۔ شیرے ات، بزاں بہادرے ات شیرے صفت
 و خاصیت، آئی مزن جگری، نترسی بہم ناک و گنگری، طاقتوری و قوت
 مذی انت۔ اسے صفت بہادری ءے گنت۔ پیشا شیرے ہم درور ہمدردی
 بیورغ لیگ بیت، ہمدردی گپ و گال و لوز ہداں ہم شیرے معنائو بہادری

۱ گنت - ہمدردی زند و نند ۱ شیر ۱ لوز ہا معنا ۱ کار مرز بیت بلے چہ
 (استعارہ) ۱ شیر ۱ کار مرزی چوش نہ بیت - شبین اندیم کنگ
 بیت - شبین ۱ وسیلہ ۱ ما چہر ۱ مجازی معنا ۱ سر بین - اشہ
 مثال چوش انت " شیرے دلین ، کہ زحم ۱ شیکگ ات اے " .
 ظاہر انت کہ شیر زحمکاری نہ کنت - ہمدردی گپ و گال و زند و خذ
 بچہ مارا ہمیشہ ڈسیت کہ زحم ۱ جنگ شیر ۱ کار نہ انت - بلے چہ بزر ۱
 مثال ۱ ما شیر ۱ خاصیت " صفت و کردار ۱ چاراں ، آلی ۱ شبین
 خاصیتاں گنداں ، گدا ماچشی ہے مجازی معنا ۱ سراں کہ من یک ہنشین
 بہادریں مردے دلیت کہ زحم و زحمکاری مردے ۱ دالشت ۱ کنت
 ادا شیر ۱ ہمدردی و لوز ہدی معنا اوت ساریں مجازی معنی ۱ نیام ۱
 شبین (تشبیہ) ۱ تعلق و سیالی سہت انت ، ہے تعلقاری و سیالاری
 مارا ہے سیکن ۱ دنت کہ شیر ۱ معنا مجازی معنا ایت - شاعری ۱ لاف
 ۱ شبین و چہر ۱ یک مثالے چہ سید ہاشمی ۱ اے شعر ۱ پدرا کنگ
 بیت ۱

مردی ہنی انت ماہیں گل ۱ پاد
 نزا ناں کہ لگت مال انت کئی دل

شاعر ۱ خون ۱ سہری و سہنی ۱ سہری ۱ یکیں صفت ۱ سبب ۱ سہنی
 این پادان ۱ گول دل ۱ خوناں شبین داتہ باز چہر ہم یکپارگی کار بندگ
 بوتگ انت - ماہ ۱ شرزگی زیبائی و دشنائی دوشگ و زیبائی ۱ سبب
 دوست ۱ ماہ کنگ بوتہ ۱ پل ۱ دست رنگی نازکی ، و شبول و ڈولاری
 سبب ۱ دوست ۱ پل ہم کنگ بوتہ - اداس تشبیہانی خاصیتاں سبب

شہ "ماہیں گل" ء لوزاں ماں ہمیشی ماریں کہ ایثانی مجازی معنادوست
 انت - پداے درائیں شبین وچہرانی ہواری ء اے شعر ء دوست انت
 پداے درائیں شبین وچہرانی ہواری ء اے شعر ء بڑزیں خیال ء
 سرین کہ دوست ء ہنی رنگیں پاد، الم یک عاشق ء ہنی کنگ و آہر ء
 وتی حسن و زیبانی ء آماچ کنگ ء نشانی انت شعر ء سرجمیں معنا
 ہم درکپت ء یک عاشق وتی شررنگی و زیبانی ء سبب ء بقرابے
 آرام کہ تگ۔ اے ڈول ء پادانی ہنی گوں دل ء حناں شبین و یک
 بوتہ کہ ہر دوکانی تہا سہری بہت انت - ماہیں گل ء شبین ء خاصیتانی
 بوگ ء سبب ء دوست ء مجازی معنادرکیت کہ ہے چہریا استغادہ
 گشگ بیت او " لگت مالیں دل ء لوزاں عاشق ء چہر درکپت

اولس بلوچی۔ کوئٹہ

جنوری ۱۹۷۹ء

کوہنیں بلوچی شاعریء اسپ

شاعری، استمان و راج، آدینک گوشگ بیت۔ ہے ڈول ء کوہنیں
 بلوچی شاعری ء راہم پر راستی ء کوہنیں بلوچی استمان و راج ء آدینک گوشگ
 کین، عہدی بلوچی راج و استمان ء ہر کس یک نیگے ء جنگانی پڑے ء سر چارے
 بوت، تہ دوہمی مک ء ایک انسانی تب و چارے ء ہم و اتہند بوت، آئی
 ء انسانی جوزہ ء بروہ جہالیات تب ء درانگازی ء پہ سملیں تولیانی
 نند و نیاد ء دش عشق و عاشقی ء کیف و قدحانی خاری بیتہ۔ اے یک
 پنجوشیں راجے بوت، کہ جنگانی گرمیں ساعت و املانی ستارٹیں دیواناں
 اسپ سگار و تو یک خچہ آئی زندہ امری ہمراہ بڑنگ انت۔ جنگانی پڑے ء
 آئی دتی بور سواری ء باج برگ ء جہد کرتہ۔ تہ دوہمی مک ء پہ وئی ہلجانی
 سارتیں دیدار ء گرمیں۔ ہلبانی خاطرے بور آئی ہمراز و منزلانی بڑوک بوت
 بلوچی عہدی شاعری بہ بیت یا گیدی شاعری اسپ، اعلیٰ، زخم و
 توپنگ ء بارو ء ما مزینیں شعری مدھی نئے گندیں۔ گیدی شاعری ء
 لولی نارینک، دستانگ، ڈیہی زہیروک، موتک ء ہر وڑیں ہتہراں
 اے چارین جہانی ستار صفت گندگ ء کیت، ہے ڈول ء عہدی
 شاعری ء ہم ہے چہارچی ء صفت و ثنا ء در وڑے ء گندیں۔
 بوج مات کہ دتی تنگوس بچاں لولی دینت تہ آپوش گوشگ

قرباتا ہمارو چانی

پچی مرکبڑ سواری بیت

اگاں گوبارے وئی براس ء نازینیت تے اسے دیو ء س

براتی ء کیمیت تزدو کیس

براتی ء سگار بردو کیس

سیر و شادمانی وخت سالونک ء پہ ہلو ہالو چو کش پر بندت س

ہلو مالو کننت پنج ء منی ء

منی پنج ء وکش رنگیں کیمیت

یا کہ چو کش صوت پر بندیت س

سالونک ء کمان شرطانی ما پہ ملگی سالونک ء

سالونک ء کیمیت تزدو کیس ما پہ ملگی سالونک ء

ہے ڈول ء یک ڈیہی ءے گالاں بچارات س

بیلی کیمیت منی کنندان ء لوغاریں سر ء رندان ء

آ مرد کننت یاری ء وارنت مادن و مہری ء

یک دگہ لولی ء گال چو کشرانت س

لولی لول منی گراں و اب ء

ابا ریک ء جزگ ء پیریں زال ء

ورتا ء سر ء سار ء بارت

مستیں مادن و تریزیں زال

تکائی دینت با زیاں

سارتیں مادن و چپیں زال

خون ماں دل ء بادیناں
 بولی لول منی لعل ء را
 یک لاڈ دک ئے رے لے ٹپہ ماں بگنڈات
 ادا تئی سیر ء من ایرکناں گئے
 لیلارڈ لاڈ و لیلارڈ لاڈ و
 گوہ برتہ سیہ زدار ء نوابین ء
 لیلارڈ لاڈ و لیلارڈ لاڈ و

کوہنیں بلوچی شاعری ء پر اسپ ء بازیں لوز کار بندگ
 انت کہ آیا تو آسیانی وڑ وڑیں تم انت۔ یا نکہ اسپ ء کسا
 ء بگرتاں مزنی ء آئی ء عمر ء کسا ء شون دینت پنخوش کہ
 اشتر ء بازیں لوز است انت۔ کوہنیں بلوچی شاعری ء مارا
 اسپ ء لے وڑیں لوز گنڈکا کانت چوش کہ بہان، زریان، مرگ
 مرکف یا مرکو، سیہن، شیبہڑی، کیت، بور، سمندہلی، تازی، گ
 فر ء مادن، مادیان، رخس کرگ تازی، سیاہ، مل ہے ڈول ء مارا
 بلوچی توار سخن و شاعری ء گزردل کہ مزن این سر مچار و سروکاں
 اسپانی خاصیں نام پر لبتگ کہ اے نام رند ء شاعری ء پر اسپ
 چہر یا استعارہ ء ڈول ء کار بندگ بونگ انت۔ چوش کہ میر چاکر
 پل، میر گہام لا شاری ء سنگرات، حمل ء سیاہ، نازد بندع کو لوان
 سینگ، دردا گور گچ، بھہرنگ، چاکر کو اہی ء سوکات، حب
 مولانگ، بھلوو، مورغ رند ء سیاہ ء نام بلوچی شاعری ء
 کوہنیں بلوچی شاعری ء اے ڈولیں خاصیں ناماں ابید، پر اسپ

بازیں چہرہ استعارہ گنگ و کانت - اسپ و ہر وڑیں ہم و
 شبین و تشبیہ دیگ بوتہ، چونہ و ہر شاعر و لے بار و جو اتیں شبین
 چہرہ کار بستگ انت - بے متی خیال و انگر باز جوانیں شبین و
 چہرہ کہ ملا فاضل رند و رایوک و وقی شاعری و پہ اسپ و رکاز
 کرتگ انت - ایندگہ یک شاعرے و تہنا وقی شاعری و نہ کرتہ
 ملا فاضل و کار بستگیں شبین و چہرانی لہتیں مثال پیش داراں کہ آئی
 چول چول این زیبا میں دہر معنائیں شبین و چہراں اسپ و رامان
 وقی شاعری و نازینتگ چوشیکہ سائیں کمیت، مذرو کوڑاں آتیں
 باد - حملیانی پیل، کنا رنگ، مرخجان، سوسن اتی تکیں شہگام قلم
 گوش، عراقی، ترکیں یلغار نوک نفل، مست گولانی، مزین کو در بک
 کام کوہ گنبد، پیل، احمیتیں بور، مل پر شوق مزین نکات، کمیت گوازی
 بوی، راہ و چھوکیں شلنگ، قلات گند، دلدیں نریان، جلو ان این
 بور - سانڈی، جگ، شدریں و قات، شاہین گلگون رواج، غارلی
 پر گولیں بور، شاہی تازی و راہانی تلیں نریان ملا فاضل و ابید
 عمدی شاعری و پہ اسپ و دگہ باز جوانیں شبین و چہرہ بازیں
 شاعران کار بستگ انت - کہ ایشانی لہتیں مثال شوں دیاں، ہزاری
 کھورے فرو بالیں نریان تیز ووش ریں مثل، بور ہزاری، آسکو مزار
 گوز، دقاب بال، نوک زین، رخس و اولاد زباد، زباد او تروکیں
 بہان، بازی ریں کمیت چلانی کمیت، شاہی تب این، مغل شاج
 بلب بالیں کمیت، لال بور، شروریں بہان مستانی، سائیں تلیں تازی
 دلدل اندام تریڈیں بور، سولیں سارتیں بور گمذہ کیں تازی

سیاہ سنج گمر دوکیں تہذیب تر مذہب ماڈن ، سارتیں ماڈن ، ہزار
 مرکب نہ ہزاری مرکب ، بارگیں بور ، گولانی ترہیں تازی سیاہ ہزار
 تازیں گروہ بریں تازی ، دلدل دلدل در اولاد ، سیاہ مزن گولانی
 سروان گردنیں سیاہ بور مسکانی روکیں بہو ، عقاب بالیں کمیست
 قلم گوشیں کیت ، شاہی تب ایر - تر نوردک ، وزب صفت ، ہند
 تیزانت ، جو باد غہ ہنر ، نہ آسکی گنہ زیر ، در گنہ ، بیقرار ہیں ہنر
 نریان پرچالیں سمند سرکار ، وہ صدی تازی ، زہیں مر سخان شیر گار
 حیت دارین بہان ، پست لائی پیروزی بہان ، معصوم ، سر خنگ
 کومنگی گراں قیمت ، آسن پاد سوک سنگھار شاہی کپوت ، گردن مال
 سنگدار ، دیر منزل ، شاہی پرنگ سم منگاریں ، چابک سوار ، شش تلہ
 نال پردش ، باز شہ کوہنیں بلوچی شاعری ، اے گراں قیمتیں گنجان
 لبیں تشبیہ واستعارہ انت - کہ شمارا پیش و اشنگاں ، اگاں تیو
 کوہنیں بلوچی شاعری نہ چشانک دیگ بہ بیت - تہ اے وڑیں
 بازیں گوہر قیمتی ، بلوچی شاعری بہت کوانیں زرد و بے کج دکا
 بہت انت -

کوہنیں بلوچی شاعری و ہنجوش کہ من سازی و ڈست چار
 ہرستا باہر شاعران کرتے کے و ہر من سکادو ، توپک و را برابر
 بلوچ راج و لیکہتہ کے و ہلچ دوسترانت - کے و را توپک -
 ہر شاعر و وقت لیکو وتب اے ڈولیں شاعری و پیش و اشنگ
 ملا عبدالرحمن اے چہاریں چہاں ہم سنگ و برابر لیکیت

چار چیز ماں جہان ء انت برابر
جنکی صورت و رنگ و کلمہ گر

عروسی داب کنت دریں سمن بر
لقیب اپن منو ء بہر ء بکنت در
زیانی گبنداں زوری تنگا ور
صفائی سکار ات پرچہ جوہر

امیراں پوشتہ پہ زردگوہر
پتنگ زیبا ترانت چہ زردگوہر
ملا اللہ داد خارا نی اے بارد ء ڈسیت سہ

چار چیز ء صفت شرانت بیان ء

جنک شر رنگ و صورت بے امان ء

کیت بازی گزیریں راہ ء چمان ء

سکار ماں نقر ہیں پوش میان ء

بلاہ جلیں پتنگ دست میان ء

ملک دینار میر داڑھی گشیت س

من ء مرغ سمار ء گوشتنگ ات چوش

جنک ء زخم ء توپک ء قلم گوش

جنک جورے کہ ماں روئے زمین ء

شکر قندے کہ مثل انگوہیں

سمند ء نوک اش بند ء دروکن

زا سکی گبنداں سرا بر سر ء کنت

گار سجے کہ بر میا نوں بیٹیں
 پہ دخت و حاجت و بیارے پرت
 ہنگ شہرے مقیمیں شاہ رستہ
 پہ جنگ و شادمانی پرس دجت
 سئیں چی گوں جنگ پیش سلام انت
 خزیدار انت کہ درست آئی غلام انت
 بلے ملافا صل رند تو پیک و بلوچ و براہ لیکیت
 جن اگر شر امل و کسان ذات انت
 بوراگن پر شوق و مزن گوات انت
 زحم اگن تیز و پھل سوگات انت
 پر بلوچ و تو پیک عجب برات انت
 حل مل و امل دستہ و جوش شون دنت
 ملح و مہلنج مارا پہ یک دل و دست آں
 بکتر و ملح و گیشتر و مہلنج
 مہلنج پہ مجلس آں شپانی
 ملح دی مسے ڈکھانی بلاہ زیریں
 اسپ و نازینگ و صفت دشنا و پرورینگ
 سر حال و کوہنیں دور باری و گیشتر بلوچ شاعران
 دنی خیال سہراں کرتنگاں، لندی دور و بارینگ
 سے لندان و گوں بارگیں بوراں شہین دیگ
 برتہ جوش کہ میر چاکر گوشتیت

من بما رندو بارگیں بوراں
 گاہے سواراں و گاہے پیادانان
 گاہ شیراں و مسربرو لیسٹاں
 میر چاکر پہ دتی شاہی اپن بون بہر دتی کیت ء چوش نازینت
 از کیت زست کن یترگ دلمان
 بزکنے بیلی گردن ودانان
 تکامیں داگاں دیئے کمندیان
 وشی ء اثر سیری صباگرداں!

چاکر ء خیال ء عالم دش نہ انت کہ بید حق و ناحق ء بنسلا
 ء آئی بور بندک انت

بور گندیم ء ماں خاطر ء جم سن
 اثر بدان کوہیں تی درے شمس سن

حق و ناحق ء پداگرداں

جگ نادشیں کر بیٹگے ہنداں

ء آپ بے لگا میں بورانی تا چو کیس کہیسی ورناناہنی زوالی ء سیوی

ء چوش بد دعا کنت

سیوی گھوڑوی گرداں بات

دریں گوہر ہر جاں بات

میر شہداد رند پہ دتی درمناں چوش دتاں بدشیت

سیاہ سبجاں گوں شکر ء زبیراں

ژل کنں گو نڈل کارڈ ایریاں

سینڈرؤ دور کیناں سرتی صعب
 دژ مینس مردانی دل و پشت
 میر گبرام لاشاری بلوچانی عہدی دور
 گیر کاریت و لور و مطلق چوش
 قصہ و کنت
 دیش انت عہدی دور بلوچانی
 سبزات تل و سجات انت تازی
 بالاج گور گج پہ وئی ہر تیس برات دودا
 اسپ ۶ پیر ۶ گرگ
 و چوش گنیت

بیست گوں وئی توہیں کمان
 بیست گوں دو گوشیں خنجر
 بیست گوں تبر زین و دپ
 بیست گوں مزن و پیں لڑ
 بنفتاد بلوچ کشت تمنگری
 سرنگ و خون است میز زین
 ہنگت تئی جست و کمنال

و حاریں رند، پہ دل برات حن مولانگ و آل اسپ
 پیر و وہ مرد و خون و کنت و گنیت
 بیوگ کربن رنگاں ۵ پہ ردکیں ہسلو
 وہ پہ لہیں کوزاں وہ پہ شلین نیرغ
 وہ پہ کسائیں محمد و پنجاہ پہ بیسی یں سر
 حیر نہ بیت تاں مسقط
 کل و جینہ وئی اسپ و سنت

بدش کنت س

جہ جنگ سیاہ گوات ء انا گاہ ء
شور گران انت جو ما بیس گور ء
شیپ گراں انت چولہیں مار ء
مہناز پہ وتی لڑ ہنگ ء آؤ کیس ناگز انگ
تر و ذات کانی صفت ء بدش کنت۔

سوار انت بر بورد در دھویں گوات ء
عومر ء کیلگوری پہ وتی دوست
ء دیار ء وتی اسپ ء دو دوریں بیدیاں بندیت ء روت۔ دوست
ء دراہیاں رند اپنے ء کلگانی پسہ ء چوش گوشنت س
دات سلاہیاں گوشتاں گول تر دوکیں بہان
من تراہیساں کہ توگ و روباہ ات دراں
شپ چریں لند و رہزن این ٹیکان ات براں
من تراہنداں پہ مقیمی سر کیلگان
ہم نکان بے توگوں مہنگ ء حاتن ایر جنان!
بسمیں تولی وتی دوست ء جانی ویری ء
پہ فخر چوش گوشنت س

من تھی بور ء ماں مری مشکاں آپ دیاں
من تھی بور ء ماں دیاں ماں لالیں تیرگان
من تھی جنو ماں وتی جیگ ء بند دیاں
کارہج دکاٹاں ماں مری توکا کناں!
ملا ابراہیم وتی ٹپی این دل ء گوں انپی پارنالاں چوش سبشین

شانزانت کہ دل منی چون انت

مال تہاژند سر برءء حون انت

مرکبی چارنال کرنگ وگوف انت

مان عمان چواشترءء منیت

جام درک ، کذاہیں گردکاں گندیت تہ وتی دوست نقشان

ماریت ، دل ۽ حال ۽ پہ ہرازیں مرکب ۽ دنت ۔ دچوش ڈمیت

من دل ۽ حال پہ مرکب ۽ دانت

ڈاہ برتہ بری ۽ روکیں ۽

شنگ کنت موری زامری دنٹ

جنت اہر سرزان ۽ ملوکین ۽

اومنی واجہ بھنگ و مسکانی

مس تھی پاک ۽ مسک حراسانی

مس ترا بیگا ہی بہاں اود ۽

اورا مان میسری ڈیرو ۽ دیما

آن گس ۽ کہ آہودرو شے مان انت ؟

قبیل جت بورانی بہاوسیم ۽ سرءء چوکش فخر کنت ۷

دا پاروں گوں بوراں کتہ

بوراں گوں جوانیں مردمان

ہندای مزن چیریں جہناں

سایہ امیسریں چپا کر ۽

اصددا جو وتی بور ء چوش نازینیت سے
جی منی زیان تیز و دش چالیں
شاطر و چالاک و سبک بالیں

تکہ این واکاں دیئے رے سنگت ء

بور عقاب چو مثل ریشپ رنگ ء

ملا ابراہیم وتی بور ء صفت و شتا ء جوش کنت ۔

تسی گمہ پنہیں دنب ء شککے مان انت

اومان نے مان دریائی کنزان انت

زاین باغیں بشکر و ء زیبے اومان انت !

دگہ ہندے ء گیت سے

شصت جنت چو سانڈاں ہزار یگاں

پنجگلاں درزیت مزار یگاں

اے گلے سوزیں چو ساوڑی سونڑاں

پنبوی سنگ بوتان مرا کونڈاں

منزے گوازینتاں شلانی

کو روپ و کویاں ہار ملائیا!

ملا قاضل رند، مرکب و بہان ء نوک نوک این معنا

دنت ۔ ایشی ء را پہ حرمس و طلع ء بارو ء کار بندیت و بندت۔

مرکب ء نفس ء روانی دیم مدیئے چابک سوار آخر ء درماذگ

مجرور بیت چابک سوار وتی دوست ء گول ایشی چوش تشبہ دنت

گوش کن او جنک مر دیمیں

سائیں بہان نوک زین ری

لال بہانے کہ سنج بیت لسی

حسد و بہرے مان نہ انت کسی

واب کنت کل ۾ مہ لقا لعلیں

سنج بیت لسانی کیت چاہیں

بار کہیں بورتے سنج بیت شیشار

چومن ۾ داستان ۾ کئے بیار

دگہ ہندے ۾ زال ۾ گوں احمقیں بورشبین دنت و پنت کنت

زال ۾ ہر دہ پہ کید و بند ۾ کن

احمقیں بور ۾ ۾ وسند ۾ کن

آوتی لے تاہیری دل ۾ گوں گوات جنیں مرکب ۾ کسبیں

دنت و چوش پہ زیبائی ! گوشت سہ

ہر قدر کوہیں خاطر ۾ پلاں

مرکبی گمراہیں دل ۾ حلال

شورے فارنگ چو گوات جتیں ۾ حلال

سراپ کنان انت چو کہہری ۾ حلال

دیم پہ باگ ۾ سر چنگیں پلاں

مست تو کلی وتی سمو ۾ چو کسانین بہان و تنگوہیں چک ۾ شہین

دنت کہ آد لگوش، تمارگ، سانگ دپر درینگ لویت یہ

دوست منی سکھیں خدمتاں لوی ۾

چیتھ لوی ۾ جو تھنگ ۾ ایں چکاں

سانب لوی ۾ چو کر گیں بہاناں !

کوہنیں بلوچی شاعری شہ اسپ رء تہر تہری بیان دشبن د
 چہراں چکار انت کہ ادا کین ویک درو شے من پیش داستہ ،

بلوچی ء اسی گیری شاعری بیت

بیت ء لوزی مانا تو سبت و ثنا ء نازینگ انت۔ فارسی
 لوز صفت ء دپ وارت۔ بلے اے خاصیں اصطلاحی مانا ء
 بلوچی مہلوکی شاعری ء ہما ہر انت کہ جنیادم آراچہ زہگے ء پیدائی
 شب ء دپ ء جنک شروع کنت اے یک رسمے کہ بازیں مردمانی
 گسی ء تاں سہ و چہار شب ء مزینیں میر و ہمدارانہ گس ء تاں
 بیت و چہارہ شب ء دارگ بیت۔ ہمایگ۔ سیال، درسی ووزوہیں
 مردم پمچ بنت و زہگ ء پیدا کی ء سر ء وئی لہڑاں دزنگان کنت ہب
 د واہگال پدر کنت۔ عدائی شکر و منت ء گزنت و نوک آہنگیں
 زہگ ء و شاتک ء کنت آپہ اے و شاتک ء ہر ڈول کہ جواں
 بزانت۔ ہما ڈولیں خیال کالانی تھا درشان کنت۔ برے اے و شاتک
 خدا ء شکر و منت ء جاگ ء پوشیت۔ برے پیغمبر و اولیایانی
 سبت و ثنا دبرے نفل و ماس ء دراہی و سلامتی ء دعا ء قول
 سلیم خان گمی ء، اے ڈول ء سبت سرال و مقصد، موضوع و مضمون
 یار ء گوں پنجابی ء کافی، سندھی ء رانی او بنگالی ء مرشدی ء
 پ وارت۔ بلے سبت ء تہن زالبول جننت (کسانین زہگ
 ہی گوں جنیا دماں اے محفل ء تہ بہر زرت کنت و برزہ تہران

جینا دم و مردیں آدم درست جنت و گوش داشت کنت۔ پیشا
 سپت گوں اے تہراں ککے پرک کنت۔ بے انگت ما اے گپت
 گوں سدکی ء جت کینن کہ سپت یک ہنجیں تہرے کہ دگ زباناں بلزیں
 تہر بزاں حمد، لغت، منقبت و مناجات ء ڈولیں تہرانی خیال ایشی
 تہا درشان کنگ برنگنت۔ اے ڈولیں خیالی (تہرے بوگا
 ابیدا انگت سپت ء تہا بلوچی کردار ء کر دے نشان (دی
 بیان کنگ برنگنت۔ اے ڈول ء بلوچانی جینا دمانی درائیں زند و پکمر ء
 چہرگ اے آدینک ء تہا گندگ بیت۔ اے گپ چہ چیر ء سہتال
 ہور بیت۔ و سپت ء تہا چہ ڈولیں خیال و مانا بیان کنگ بیت؛
 ایشی پسہ ء دی مثال جوانی ء نشان دینت۔

عدا ء سپت و شنا :

کے و اب و کے آگہ

بندہ و اب و خرا آگہ

ہر کس و پتہ و اب کپتہ

محمد ء دین ء پشت کپتہ

سپت و شنا ء عدالائق انت

عدالائق انت دعدالائق انت !

مبارکی : ذرا ء شاگیں گو انزگے درمک

زہنگ وئی مات ء زہباک بات

بی بی عا سولیں پیگے بوتگ
واجہ وراج عا رامبارک بات

یا

بی بی عا ماہیں دستگے بوتگ
دنگ و تی مات عا رامبارکات

وردالی کمی عا دعا:

اللہ اکبر بنالت

لا شریک نام عا حد انت

لا شریک چک عا ادا کن

نسل عا درد عا دوا کن !!

سلامتی و دراہی عا دعا:

لا الہ الا اللہ - ننگ و مات صد مراد - صد مراد گزالتے !!

ننوگوں مات عا مراد - ننوگوں براتاں صد مراد - ننوگوں راج عا صد

مراد !!

تی اکہ گوں صورتاں صد مراد - گو انزگ گوں بنڈاں صد مراد - صد

مراد گزالتے !!

شکر عا عروس گو اللہ عا ننو سے داتہ - لا الہ الا اللہ - صد مراد گزالتے

مارا بنوۃ نسل عا گماں

اللہ عا فاتہ پہ ناگماں

نمونات و برانت
 مشپ پشته چاورانت
 پاسبانے قاورانت

نعت:

عاجی پہ حج و ماپہ واجہ و گنگ و
 شبہی کچکو نے زیریاں سرگراں
 پوراں بگوارے مکھی راہ و آپ کنت
 حجی عاجی و ما فقیراں سیرآپ کنے

جنت و بیان:

جنبت و سور کا بہت جنت کنت ترا
 امروز و دشی چی انت کہ تو کائے رند ترا؟
 امروز و دشی کوش انت کہ بہر بہر کنت دل و
 شیطان پمانی کذبت سر مال و حرام وارت!

اولیا حانی توصیف:

جی قلندر حاں قلندر
 نذراں حدائی نام و قلندر
 جوش و پر جوشین قلندر
 نذراں حدائی نام و قلندر
 تئی مہر شبت انت قلندر
 نذراں حدائی نام و قلندر

تا تئی مست انت قلندر

مذراں حدائی نام ۽ قلندر

جینڈ تئی بڑزیں قلندر

مذراں حدائی نام ۽ قلندر

درگاہ تئی پراہیں قلندر

مذراں حدائی نام ۽ قلندر

تہنگ تئی سہرانت قلندر

مذراں حدائی نام ۽ قلندر

قلندر بادشاہ سدرھی

سید عثمان ۽ مروندی

منی دست و تئی رنجیل

سوالی ۽ مکن بندھا

قلندر سیلون ۽ پیرانت

مدام لے نتو ۽ دزگیرانت

قول :

اللہ لعل دل پیر عومر جان

پیرانی سردھی پیر عومر جان

پیر عومر سخی او غازی

گرمکانی ہنگ ۽ او پیر عومر

منس تئی اردکانی شکانت

تہنگانی بن ۽ گرمکانی شکانت

تہی شیریں چمک ، مس بگیں
 تہی و کو کیں کجہہ شکن!
 تہی پراہیں دگہہ ، خیراتوں
 تہی نقتیں نسکا ن بکشلوں
 تہی شاہیں میگ ، مہانوں
 نسل پکتہ تہی پھارت
 رند ، کیت تہی زیارت !!

اسلام دوستی :

خدا یا منی دل بہ اسلام بیتیں
 رسول خدا نامیں شامل بیتیں
 خدا یا مدینہ ، مسند بیتیں
 رسول ، خدا ، من تربت بگندی
 منی گور ، سیاہی روشن بیتیں
 رسول خدا ، من جہاں بگندی
 اگر کا ہنت منکر قبر ، منی
 مسال سوال و جواباں و حاضر بیتیں
 در دل عزیز ترجیا کئے و اوزاری
 عرفان منی ، خدا دت گوش باری
 ہماذاری بی بی فاطمہ پیغمبری
 بیا او منی مہال بو

من جان دسراں قرباں کنال
 جان دسراں قرباں کنال
 بی بی فاطمہ بی بی ء من
 بیبا او منی مہماں بو
 من جان وقترباں کنال
 جان دسراں قرباں کنال
 منی دا جہ شہ بندویران ء
 دلگو شہ سن دتی مہماں ء!

بے چہ بہشت ء سستہ
 منی دا جہ ء پاگ ء پو ء زشتہ

بور سواری :

کھی بوریں منی دا جہ سواریں
 پاگ بے من دروازگ ء انت
 پاگ ء بے من دروازگ ء انت
 دز منساں ء داگ من دل ء انت

سپت ء جتنگ ء ڈول و طرز . چہ دگر مھلوکی شاعری ء بہرال
 چٹ جتا انت دالشی دتی خاصیر طرز است انت الیشی شہرال
 اولی گال ء یک دس گئیں جینے بہ بندیت دجبت کنت - اے د
 درائیں جینا آدم یک گٹ ء جواب ء الیشی دوہمی گال ء گشت
 مے بازیں نبیسو کال اے حیاں پد - کنگ کہ سپت دودو کال ء گن
 بے چوش کہ ماگزیں سپت گال د بند ء پابند ء انت - البتہ

خیال و معنون در الم و پابند انت و پیشی چیدگان قدم آئیگ
 ۲ جنت !

سپت و زبان اولسی زبان انت - پیشا ایشی تھا شرکئی دوشی
 است انت و زبانے ساوگ انت و عامی مردیں جوانی ء پوه
 بنت - باگے جاگے و شیس بسین و چہروی گندگا کا بنت چوٹکے
 قلندر بادشاہ سنھی

دل و حالات و ت و گنت

کردس باگے و چہیم لڑی

دولن لاپ و تھا بٹھی

اے سپت و تھا - دل و برنگ - ء راگوں - ترس - ء
 چہر دیگ بوت پرچیکہ ترس و دندا مردم ء لرزگ کیت دارا
 کالانی تھا بیان کنگ بوت کہ آرا ہم سپت - ء جائیں ہترے و ایشی
 بیان و ادا جاگے نہ انت - مطلب ایش کہ سپت پہ یک قدمی بلوچی
 رسمے گندگا کیت و رند تراں ایشی تھا اسلامی پکر و خیالاتی بیان
 کنگ بنا بوت و سپت و تھا گیشتر خیال و پکر و نیات تیمالی و
 مذہبی چیزانی بارہ ء انت - سپت و تھا انچیں مانا و خیال
 ہم درشان کنگ بوگنت کہ آنا البولانی و ہم پرستی بے عقلی و جاہلی
 و زانتکاری ء مہرا کنت سپت و بنیادی مقصد ہے گندگ ء
 کیت کہ سپت وشی و شادکامی و وسیلے بلوچی راج و تھا زہگ
 پیدا کی یک مزین شادی گئے - اے بلوچانی رسمانی مقصد انت کہ
 ایک دوہمی و شادی و غم ء و شادی و غم زانت -

ہے ڈول ء کیے ء لوگ ء زھگے ء پیداک بوگ ء دہاں
 آئی درا میں درسی ہمانگ و عزیز آئی شاکامی دوسی ء تھا
 بہر زورنت و آئی آئی شادی ء وئی شادی لیکنت —
 اے ڈول ء پیت بلوچی مہلوکی شاعری ء یک بہرے و بلوچی
 راج ء یک غیرانے رسمیں ہم —

آسک کہنیں بلوچی شاعری

کوئٹہ بلوچی شاعری وئی راج، استمان عہد و بارگ و چپ و چاگرد
 و لبتیں آدینک ایت۔ اے شاعری و محرم کاری و دودی کاری و جوانیں
 جو مہراں گوناف زرد، شاعری و تہا شاعراں وئی رانت، برو جوندہ و جہاد
 و اہنگانی، لہڑانی درانکاری و ہر عکس و علامتے کہ جوڑ کرتے، آیایں عکس
 و علامتاں و چپ وئی راجی زندمانی و چپ چاگرد و دروپیگ و شعرانی
 تہا پے ہمک تہریں مہرگاں چو دستونکاں کمانگ داشتگ انت بلوچی
 شاعری و اے عکس و علامت آیانی راست نویسی، جند و تجربہ و چس
 دیتانی سبب و اے شاعری و را ابدی و آفانی جوڑ کرتے۔ پیشا اے دلیس
 شاعری بلوچی لوزانگ و کلاسک گشگ بنت۔ ہر شے و کہ آیایں وئی راجی
 زند و چپ و چاگرد و دیسگ، آیانی وئی خیال و برو جزمانی درانکاری
 ہماہان و جوڑ کرتے پیشا اے دلیس شاعری و مارادت گردی یا آبرد
 گندگ و ز ایت۔ بلوچی چپ و چاگرد و کہ و ڈکاراں آسک قدرت
 یک زیبا میں جلوہ ناکیں ساہاریت، شاعراں ہے آسک و را پے در
 وڑی بزانتاں کاربتگ، آسک و بارگی بلندی بری و تاس کنگ، ڈول
 واریں چم و پونز۔ نرم و نازکی لبیں گردن، وش اندامی، لبیں اندام تہدی
 فزلی و صفتاں، آسک و را بلوچی شاعری و ماں عشق و عاشقی و سلیں

ذبیانی پر بندگ و نازینک و مہلجانی ہر وٹیں صفائی یک نیر انیس کے
 جوڑ کرتے۔ پداچہ آسک و شکار و ہم شاعراں و ڈوٹیں نوکیں معادری
 کرتنگ انت۔ بلوچی شاعری و شبین و تشبہ و چہرہ و استعارہ و بزانہ
 آسک پہ ہریک وٹے و ہر شاعر و گوں و تی جند و جتائیں رنگ و گوناز
 و اسلوب و اسٹائل و کاربنگ برے آ مہلج و نازینک انت۔ تہ برے
 بہادری و پر بند۔ کوہیں بلوچی شاعری و گیری شاعری و آسک و منکرہ
 شبین و تشبہ و چہرہ و استعارہ بہت انت۔ کہ اگاں پیلوئیں چشمانکے دیگر
 بہ بیت۔ تہ و فزانی و تہ سر پہ چمک بہت ہے لے وٹیں شخراںی پکار
 کہت۔ نوکیں بلوچی شاعری و بہا ہم، اسے کوہین دود و روایت
 زندگ دارگ بوت و لے علامت و راہ شریں و جوائیں ڈولان کار
 بوت۔ آسک چہ بہا علامت و عکسان انت۔ کہ نوکیں بلوچی شاعری و ہم
 آئی دروشم چو استاری جوشمکیت۔

بلوچانی عہد شاعری و بگرتاں مروجہ گیں شاعراں آسک و شبین
 و چہرہ پیلوی و بلوچی لڑاک و بہا ہر کنان انت۔ زندانی دور بارگ
 پل گدی و عاشقی کیت و عماراں مستیں شاعر شہ مرید و تی قاصدیں کپت
 و را و تی دوست و عباتی و نقش و نشاناں ڈسیت و گوشتیں
 مارے گردن لے چہ درماں دراج ترانت ٹیلیں آسکے گوں گباراں
 سنگین ترانت۔

اداغانی و دش اندامی و بارگ بندی سنگینی و را آسک
 و گونان دیگر ہوتے۔

شہ مرید و تی محتاجیں دل و ہلاں چاکری مارٹیک و گوں مری

۸۲
تو کلاں روت تانکہ چہ مانی بے شکلیس دیدار دتی چماں سارت
بکنت ۔ مانی پہ ناگانی کہ آبر بے گندیت ، تہ گدایت و پے ترس دھبکائی
چرائی چو آسک بے ترابس کنت ۔ اے واردات عرش مرید چوش
بہرا کنت ۔ سہ

رچنگ بے دوش و شہ گویا نشتاں
اچ انارکانی بے گرو گے سنداں
پہ دتی مٹاویں دل بے ہسلاں
لعل چہ من کا بزرگی ہزے زرتہ
دیر دگتا چو ڈا ہو دے نشتہ

پہا دگر رندے شہ مرید پہ دتی مٹاویں دل بے حالان اشنگ
دسلیں مانی بے ارسائی تنگ بے ندرگ بے پیش داریت دتی
کپوتیں قاصد بے اپنت و نصیحت کنت کہ آئی بے آسکی دیدگانی
شلوکیں تر دنگلیں ارساں گول دتی سنٹاں بگہ وانارکانی دیار چنگ
میں اش سے

مرد تنگ ایں ارس بے کانیت ماں آسکی دیدگاں
ارساں بے مٹیل کہ بہر انارکیں دیانے چنت
تنگریں بوردغ دتی ورنائی بے بگر کاریت کہ دتی دل پہ پچ چچے
نہ نہ بچینگ ، بے نون پیری بے چاریاں آئی بے شیرا بردت و بنگلیں
دیش دتی آماچ کرینگ انت ہمے دخت بے ایک سومری بے
گول تنگوں سہتاں گندیت کہ آئی بے ننگ بے پچ کمار نہ کنت
بے آئی بے قدرتی عاشق طبی دتی بے جو زمانی لہراں سچیت و سومری

دروشم ء بے کماری ء ، آسکی دروشم و لوٹے لیکیت ت
دیستہ پترنگے مادیرور نیام ء
ملی چوسروان ء سگارین ء

گوں من و براں آنہ راحالی
ہے دور و نوبت ء شاعر قویل جت ہنچوشیں برو جو زماناں پوڑ
درشان کنت سے

پیدا کیس منی ماہیں دوست
کیت چولہیں سیاہ مارا

آسکی گردن ء داران ء
ہے شاعر دیمیرا وتی دوست ء ڈیل و اندام ء چوش
سازیت سے

آسک ء دانگنت چم و پونز

کوہی پاچپناں سیاہ برہاں

نصیرخانی دور بارگ ء دشس طہیں دزیرانی سرشاعر جام درک
وتی مر رنگ این گل ء عکس ء دت سازیت - و پداوت پرانی
انبارگ ء دت ء شکاری ء کردار ء بخشیت سے

منی دل بوڑتہ ڈیل ء تہی ء

بے تو آسکلوٹ ء چروکیں

من ایت تو پچی بیان پہناد گردکیں

جام درک دگر ہندے ء گوٹیت سے

نگین سیاہ مار چوڑیں دشس قدو آ ہو گردن این

کنڈائیں گروک جام ء مہ گوئک بو تہاننگاں پرینت - آوتی دل در حال ء
مرکب ء دنت و مرکب آئی دل در جلاں چوش سہڑینت سہ

اوسنی واجہ مہنگ مسکان

ماترا بیگا ہی براں اوداں

اوداماں میری دیر ء دیا

آں گس ء کہ آہو در کشم نے مان انت

بلوچ استان کردار ء جوہر داریں سپکر، بالاپچ آسک ء پہ بلوچی
کردار ء میرگیری ء بزانت ء کار ہدیت موت ء و بلوچی کردار ء نیران
کنت - سہ

بیر بلوچانی تاں دو صد سال ء

سہیں آہوگ انت دو زتالیں

بلوچی سر ہمار حمل جیند آسک ء بزانت ء نوکیں خیالے در شاں کت
چرائی ء دتی بہادری و مسکیں گور ہذانی سراپ کنوکیں کردار ء چوش رسیت

سہ و چہارچی ء حمل ء موت ء شادکتہ

صیداں ماں جاہو، آسکان باگیں رجرہ د

ہے ڈول ء حمل ء جیند دتی مہلنج ء کلہاں ماں قیند و ہذاں ماریت
آں ء و ابانی نکلیں بانک چرائی ء دیردگستانت - دجو دترو تا موران اند

دچیرانت -

اتنگاں پیگام گوں گدار یگاں

کوہ سر ء کبگاں لدگا نیرگاں

سہیں آہوگے مہبانیکاں

صل و بیکہ و تی دوست مئے گنگ و روت نہ راہ و شیرے
ڈکے دارت ، و تی اسپ سیاہ و چوش نازہ بینت سے
ترا اس کتہ سروان گردن این سیاہ و

ملا فاضل رند۔ شبین و چہرہ بادشاہ انت آل و آسک و
علامت و سا پہ ہمک رنگ و تی شعرانی براہ کتہ۔ جڑ بندت تا
و تی مر گو تک و چوش گندیت۔ سے

کو چپکان بیگاناں جڑ بندت نود زری
امن کنت کا بزرگی سرو کثیت کہکری

آ و تی دوست و پوزہ پلو و پر بند و چوش کنت۔ شدریں
آ ہوگ ماں تنک دپ این گئے نگرانت ، آ کوہنیں شاعری دودانی
رو و برے ترامگانی چاہی کبو در و پے قاصدی ششتائیت و برے
شا پی کردس۔ حاہی کبودر و آ پوش و تی کلہاں دنت۔ در اہی کنت

بیا بزیر دروہتاں و بہ بر پیگام دلیں

اودا کہ آ ہوگیں ستار عمین انت ، ماہیں

اد برے چوش چاہی و گو شیت

چوش بگش آ ہولڈ کانی ابنوہ گورہ و

پدا شاہی کردس و چوش کلہہ دنت

باز بگش رذ و سیلہا نیک و

ٹیل و مورت و سر شمانیک و

آ دگہ جاہے و پے مر گو تک و چوش گو شیت سے

چو کہ کا بزرگی ہزان انت از کیتاں تاب بہ تاب

یار

نیگ مردی بھراہ ات ء مسطانیں قادات کوہیں ہگر
 ڈیل ادوں چالاک دسست پہ آسور ہتر
 بلوچی شاعری ء مہینج ، اسپ ، سگارو توپگ ء باز شاعران یک
 ہند ء بچار کتہ ۔ فاضل یک ہندے ء گشیت سے

کیگدر ء کا برگ لہیں اندام

سومن این شاہی تکیں شہگام

زرہ بریں زرمشت ء ضمیم انجام

تو پچیاں زینانی کنت و شام

ہے دور نوبت ء شاعر عزت پنگوری گشیت ۔

آعطر دمک دغمبر و بیکان ہوار کنت

چوکو ہی آہواں گوں من کنا رکنت

دگہ شاعرے گو شیت سے

آہو پرین کمان میان

خو بصورت این گل اندام

دگہ شاعرے جوش گو شیت سے

ما خراسانی ماں لہیں آسکی گردن ء

دیم گوں زباد بوئیں بقتالی چندناں

نور محمد پیشی ، ملا فاضل ء رنگ ء جوش گو شیت سے

جم بہ بنت کد شیوہ بوکلی ال مرہ پکیں

دلربا و دل سجاتیں ہستی آہو پرین

بہنگس میانی ء کش ء ڈک داتہ درشتیں نکار
 دور نہ انت چنداں کہ دریک اندکے لعل دیار
 ڈیل اول چالاکی رعیت مانند ء آہوگ ء کتار

نور محمد پیشی و تی امل ء دیم ء سہت زیورانی نازینک ء جنت

دگوشت سے

گد بہ گرد قمری لے لہزنت زہ دمشاہا ہنے
 آہوا لظافین لہ د سا ما ہنے
 نور محمد پیشی " بالاج ء بلوچی کردار ء پہ دگہ ڈولے ء چو کش
 درشان کنت سے

وروکیں گرک نگہبان ء لپہاں بیت
 اگاں آہوگ گوں شیراں ہم سان بیت
 ہگڈا مے ء گوتی صلح و تران بیت
 سمل ء قولیک دیو آئگیں مست تو کلی ولی سمل ء رو ء مارا چوش
 دسیت سے

ذورانہت چو کندھی آل ہوفیناں
 بہانت چو آہواں تر ہونھیناں
 دگہ ہندے ء مست تو کلی سموء
 درو شتم ء چوش پر ہندیت سے

سمو یک ڈیرا لے ہمارا نی
 سمو یک سروا نے تھانہ رانی

بلوچی کوہنیں شاعری، جو انہیں تشبیہ و استعارہ و علامتوں
 کو اسیں زانو گریں نوکیں دور و لذت و بہاں بلوچ شاعران کہشہ
 دتی کوہنیں شاعری، جو انہیں و خوبہانی پورہ و سر پہانت، ہم دتی شہرہ
 گیتارانی براہ کرتگ۔ گل خان نصیر، میر عیسیٰ قومی، نصیر کہدانی، آدم حقانی
 اشرف سربازی۔ میٹکل خان مری و کریم دشتی، سید بلبل، شاہ ہاشمی، ہم ہے
 علامت شہ عہدی شاعری، زرتگ و آئی، را دتی شعر، چہ و غزلاں پہ
 نوک نوکیں معناں کار مرز کرتہ۔ ایسی، بہتیں مثال پیش دارال کونکیں
 شاعری شہ دتی کوہنیں گنج و گوہر قیمتی چوں براہ پار کنگ بورتہ

عیسیٰ قومی گوشت

شپگیں پوز خنجر اصفہانی
 گوندیں ہم و گردن آسکانی

آدم حقانی گوشت

لٹھی چو کبگ و نگوری

لی چو صید و کہری

گڈ، بہاران و چری

دوست سرد و راستیں شاہے۔

کریم دشتی گوشت

شرکچ و گردن و جانی

بیا کہ پکار تہ کل نیمیرانی

اشرف سربازی ڈسیت

زراں درشات مرو آرو

دو دو دنوں جوڑ بوت انت

چہ آسکاں دیدگے پاچ گیت

نیم دہریں ملاچم اٹھ کرے۔

شپیں کردن چہ آسکاں زرت

بُریز و بارگ چک و کیس میاے زرت بوال کہت

مینگل خان مری وئی لچہ آدم و پشمانی دے اسے استعارہ پوڑ

درشاں کنت ۔

منی دیم و اتک و پہ بے نشت

آسکی بروئے شہکار و ات

یا

دمشق آہو پر پی حمدانی جاہ انت

بے قربان پہ حصار باتاں

نصیر کبدانی گوشت ۔

غماں محمد نصیر نوشی

پرا آہو پر پوڑ چوشی

مثال و دیگر پوڑ چوشی

بلے چہ لے درائیں شاعراں لے علامت سید ظہور شاہ ہاشمی

عز امرزی و کمال و گفاراں گیشتر بہاہ دار و جلوہ ناک تر پہ در ویش

معناد خیال منی درانگازی و گنگ و کیت . آئی و ہیتس گالان بچا

ایت و زانت ات من کہ افارگ چیش کارے پن کاریت

کہ لاسیں ارس پدیاک انت چہ آسکی دیدگاں مرچی

گوں مستی بخت و اندوہانی تاملوں میں
 ایک اشارتے ہے آسکی دیدگان کی کھیلوں

دل و خیال آذگیناں تو مچا رہے تیرے گوار
 پہ تھی آسکی دیدگان میں دگر دل پہ کہا یہیں

تھی آسکی دیدگان کی منت دارنت
 مہنی بخت و سیاہی کھیلوں
 گوں پہل میں کھیلوں خیالوں دراکنت
 گوں آسکی دیدگان تیراں شپین ایت

میں ہوش و قدر میں جانی ندران
 خدا و بادشاہی آسکواب انت

سید ظہور و پہ ذوق نہ گونگ و آسکواب و کمال پر بستگ
 بلے مہنی خیال و درابیں بوجہ شاعری و آسک گوں دتی در ایسے شہزنگی
 ز پائی، لحمیں اندام و تہ ہرکین چم و بری و تیراں و آسکواب انت

سنغری داستان

میر قنبر

ہر استمان شہ ولی استمانی کردار و پجارج بیت او آئی مزی،
 شانذاری، میرانی و بن پے استمانی کردار انت آگے یک استمانی
 کردار شہ انسانیت، بنی آدم گیری و انسانی اخلاق و بنداری سنگ
 و قدرانی چکا انت نہ الم و استمان میران انت۔ آماں مارو آید و پاں
 ہم وتی زند و بوجی و راہوئی دیان و حیات۔ بخشش تیاب و بارت
 و سکر کنت۔ اے کہ و و آشوب و انقلاب آئی مزاری گور گندانی دیا
 چک پرورش زبان و دوا۔ و گواچی بنت و گیدی و قہاریں استمان بسم
 آبراچیر تریت کرت نہ کنت۔ پدالے ڈولیں جو انیں استمانی کردار آہی
 میرانیں و جانییدی آسر و نشوذار انت۔ بلوچ استمان و تواریخ و
 چماں شانک دوئل تہ گندوں۔ کہ اے ہیں ڈولیں جلیشکو کیں اماسی
 کردارے و برکت انت کہ دور و زمان و پیناں بلوچ استمان و
 رایگار و دھنزیں کرت نہ کنگ۔ نوشیروار ڈولیں مزین بادشاہ
 وتی قہارین اردان و حکم دنت کہ سچا رات یک بلوچ کچے ہم ماں
 گلزمین و پشت مہ کیت۔ بے دانی اے استمان و تمام چو شپ
 پراگی شہم دنت وایشی پکر گلزمین و دربر و بد و چو مزاری
 ملگا انت۔ بلوچی استمانی کردار چہ انسانی بروہی براسداری بنی آدم

گمیری کھکاری بہ دریں رہسبندان سبھتگ کہ ایٹرا جیا و غیرت۔ لچ
 و میار نہاڈاری و دست ہراہی، راست گوشہ و گھگیری، توں داری
 و وفاداری، گوں سپرگونات دیگ برتہ۔

بے بلوچی کردار شہ و تی یک خصوصیت دشمنی بہ سبب و شہ
 گہہ و گہتر جوڑ بیت او ہے خوبی آنہی و راشہ تی استمان گیشیت
 و بنی آدم گیری بہ درختو کین سماج و دنت۔ آجوی نیزور بہ بے وسائی
 سنگی انت۔ لاچار و بزگانی کک کتگ انت، عزیز و نادستہ سائی
 بن بہ لوگ انت۔ ظلم و جبر و ڈیکہائی پرورشگ انت۔ ظلم و اولس
 دشمنان بہ نیتی بہ زر و ایردیگ انت۔ از میر قنیر ہے بلوچی کردار
 لٹوڈار انت۔ آہنی پہ بلوچی کردار بہ نماہ داری دیوسائی کھکاری
 دتی ساہ ندر کرت و پہ۔ آدو کیس نسلاں یک گے جوڑ بوت او بلوچی
 کردار بہ میرانی دستاگ لے دات۔ او پیشا تا مروچی آہنی یاتہاں
 بلوچی ڈو برتو نقش انت د آہر و شاعر ماں و تی دریں گال دشمنان
 نازیگ و انت۔ آہنی کارنامہ ماں و اولس شاعران ماں شعرا
 ڈول و جاڈی گونات دانگ۔!

میر قنبر شعری داستانان روئے بنت بہ سردار ات گیس بلوچی
 ات بے چوہو مالان پہ کھچرینی مالان چاریناں و "ہیر منڈ یار روان
 و کیت و ندیت۔ ہدا یک بنجیں و لقتے بیت کہ چریشی سبب و
 پہ گل و شات و تی مرگ و امبازیت دوتی نام و توار و جاڈی
 کنت چوش بیت کہ خاران بہ نوشیروانی کہول بہ یک اردے سردار
 کرب خان، میر بہرام و میر مزار بہ سردکی و پہ دزی و لٹاپل و ایش

کاریت بلوچی ادلس شاعر اے پیرا چوش گوشتیت سو

بیا ات منی بیل د پلاں
زرد و مقمی اَسبلاں

شاہی طہیں دریا دلاں
سہراستی و نشتگان
ماں ملک و سہیں کچراں
پیر مندر و پادرداں
من و شکسان احوال دانگہ

فوج چہ سراواں چندتہ
اژ درک و گنہین در و
ہفت صد گچینی زہم جہاں
کور و دیہان ماں یاں

بگ اش ملورانی جنگ
گون دلی و سبب اش کنگ
صد دتتر اش بندی کنگ
سی بوٹیا اش بل کنگ
تر اش پے شام بہر کنگ
استیل و سرا لہنگ

میش و شلنگ پادیں بزاں
حبکاں گون تازی مادگان
سالونک گون چوتاریں گوراں

بانورگوں رنگ و آسراں

اسے بندی کثفت درانا سزاں

محراب و بہرام و مسزار

سوتک اش بلوچانی دوار

چہ لے گردناکس لشکر و لٹ دپل و بلوچانی ڈیہہ و آسے
لبیت - اسے آپ و برانز میر قنبر وادی سربنت کہ ہر آماں و
دوستانی لٹ دپل، زرد سہرائی بہر و باہگ و بزگیں بندیاںی حال ریت -
آ بلوچی لچ و غیرت و آپ و سپحیت ظلم و جور آہر و جوشی کار لبنت
ظلم و جور و کرہ و پھوکیں بزرگ و بے و سیں بنی آدمانی آہ و افار
آہر و بے تاہیر کثفت اور بیر گیری بے و سانی حقرسی و گنگریں
سرد جوزگ ماں ڈو بر و چوستیں دریا و چول جنت - آپ بیر گیری و
لانگ و بندیت - ہماں بیر گیری کہ آہنی چاکر و دلہ بے و سیں گوہری
ہرائی سر و سی سال جنگ و اپر آماچی و مجبور کرت - اور دوز
راہ و بزگیں سہی و مالان سر و وقی ساہ و ندر کنگ و شون
فات - و بالاپ و دل و یک دائمی تپے بلیت اسے بلوچی سردارات
پیشا میر قنبر دی بلوچی کردار و دیا و تی ہماں نزکنت و آہہ آسرو
بے خبران مستیں زر و دور کنگ و سارسی بیت -

توہ برنگت میر قنبر و	بنت و ہزاری داہ و
شا باش گھام بو و پیا	سر شانگ و تیم و چنہ
زین و بے پاپشت و دنگ	شہے بکش بلکار و ننگ
کلکار و سیم دو چیں لونہ	داستہ کلام و سر محمند

نیر دوداں بیتہ بلند!

نوں ہوتیں میر قبر جنگ، پڑو، روگی انت، آست، آست
دوستیں کس دی نہ شیراں ہزم گزرگ روشت ہد تکد، وتی حقان
سے تواری سے پہ کاردار کتہ کار دار منی مات لہ پیار

مات دگہار در کپنگنت!

اولزار ہمیں پگ وتی مکہیں ماس ونگوں کال بیت
ماتی منی مات مکہیں

شیراں پہل کن من رواں

من پہ مراد سرگپنگاں

حاجی پدا جج آء رواں

جج آء درء طواب کناں

چانگو کہ گردنت پدا

من ہنچو پہ محراب زراں

ماں خاطر آء ہنچو داراں

ڈھال گوں محراب آء سرء۔ زاناں نہ ترا چہ براں

گلیں سر ہچا رماں دل آء خرم انت کہ چہ جنگ آء پڑو پست

دیگ داسے چڑائینگ پہ بلوچاں عیب انت پہ نیکیں داسا تاکو

سرء مہربان کنگ بلوچ آء براہ انت او آماریت کہ پہ سوب ہوسروانی

سر بگ آء گوں سے ڈولیں مزمن و قہاریں شکرے کہ دیم پہ

دیچی پہ آئی ساہ آء زبان انت۔ بے واسم آ پہ گل و شاوہ دیم پہ

جنگ آء پڑو آء روگ آء وتی مکہیں ماس آء ہزم روشت

اد پدا بلوچ ماس و بلوچی سیم و میار و بنگوان انت - بلوچی سردار و
 ٹہینوک انت و ددی ہی ماس کہ گول دودا و گو شیت - آل مرڈ کہ باؤٹ
 دانت نیم روحاں پہ بے سمائی داب نہ کنت تو بروستی و ملاں
 بیرا دیئے یا دتی بیسی چوڑاں زیان دیئے با او ہما ماس کہ برے
 مانہ بیسوبیت و ماں سیوی ڈھادھی کوہ گیا باناں پہ ماسیں گلزمین و
 تنگ و پاسگی و دتی بیسی چوڑا و زیان دنت - او برے نازلی
 بانڑی بیت جنکائی پڑ و مرڈ تینا نی ہم کو پگی و بوراں سوار گوں
 سکاراں درنائی مانہ جنت او بے ہینرمان نوری و ماس و ہم و دتی
 پنج چہ جنگ و پڑ و مچک و حال اشکنت و گوں سدکی و یقین پسو
 دنت کہ رداناں! سنی پنج تنک نہ کنت - بلکیں ماں جنگ و
 پڑ و ل شانی چیر و گوں پٹی میں سینہ و سچارات نے - اوچ
 و ہر بلوچ و ماس - قبر و ماس چوش دراینت -

بچی منی چم و چسراگ

چم و چسراگ زرد و مراد

شیرات پہل انت آحری

بزدل پے روحاں جنگ

زحمہ و حن و نام و درار

نام مسترانی نوک بیت

گو رپیرک و ابنوہ بیت

بے بند مال دیپان کتہ

زہریں گرگ آپ و آسگال

بے موسمی و رستگیاں
نفتے پرانے لڑتے

اد پدا ہے ماس - بلوچی لچ ونگ ، پاس بانیں ماس
یک جنہیں واپگے - یک قوے درنگاز کنت کہ پہ بلوچی استمان
پرالی پہر بندگ برازیت -

بندی مہیا یاں پر پدا
منداں منی کل و پ
بندی گنش و مندکناں
تئی مرک و تو سیف و کناں

پہراں دو برو رنا باں
تئی مٹ و پدا پید اکناں
من گوں صد جہاں تھکٹ گناں
من دھل و دھار سان کناں
مہفت روتج شاد کامی کناں
تئی موتک و بدل ہالو کناں!

— پدا آہنی نوک بیریں مہلنج — درد و غمانی تراس و وٹک
گوں مہن تہنگیں دستاں ش کل و در کپیت سد
دوستے درایت گوں سنگواں

بقالی سیم کاریں گداں
وری دپ و پچکت گناں
گوں مسواک درنگ داسراں

دست جنگ دریا دلء
 دھتے ماں پلین کیسگء
 سہ طیکے سہر آشتگ

ایشاں بزیر ادگل پری

ایشاں بزیر پہن انت تہی —!

او میر قبر وقی بانورء ہجو رخصت کنت کہ سئیں طلا تانے دنت
 تنکہ چوش مہیت کہ گلپری ء سیر کینیں یا تانی طور آچہ جنگ ء نادشیں
 ساعتاں سہا ء رکنگ ء رماشت ء بدنت و آوقی انسان قرص
 ء پلوکت مہ کنت — ملوریں گلپری دز بندی کنگ

قنبر خیال کن ماں دلء

روح ہفتنگے نہ گوستگت

مٹے گوتی سیر بتگت

سیر ء گدول پو لنگ انت

سیری ہلومان انت گداں

دستان حنی دیر نہ انت

بے میرین بلوچ ء شہ سملیس قومی ء چند میں بیکانی و شیں بران

بلوچی لچ وغیرت و بے دس و بزگان دزگیر گیشتر دوست انت۔

د دستی ترامٹ کپیت

بزرگ مینت مات دگہار

زیان ء تنناں بستگنت

گر یوت و افوز درنت

چوداں پداواتر کنال
 بندی بیالیاں پر پداں
 نذنت مے کل و دپ و
 گدا بنڈاں و مشدل و
 — نون آہنی پیری کوریں کار کیت — گوں رز و کیں دستاں
 اسپ بڑ ہشکلنے گیت داوشتیت
 از بابو منی بابو منی
 بابو منی چم و چسراگ
 تو اشتکت و جنگ و
 مارا کئی باہرٹ کنے
 چم و چراگ زرد و مراد
 درد و غماں دور کنے
 ما کپہر ہینی نشنگیں
 ملک و دگہ دنگ و وراں

او پدا

ساڈ و جو اب گرو دنیگت
 حاجی حسن زندگ نہ انت
 دوامزن زحم ادانہ انت
 ملک گور و واں برداشتگت
 تو دور کن منی گور و مدار
 سر کوند منی ات لگنت دل و

نول قنبر یہ وقت مرادانی منزل و طہی بیت
 دیم سرہ بچکی کندگ و
 محراب کیت گوں لشکر
 راہ بستگت شیریں نرء
 بنڈاں و مالان جاہ نانت
 شاہ رستم و دامگ جواب
 کہ بیت کہ مستے کندگا
 شیر و بگرد نینگت جواب
 اے قنبریں ادبزدہ کار
 نشتنگ تمی راہ پاسرء
 دیما مرد چو ظاہرء
 محراب جواب گرد نینگت
 قنبر و بزہ کاہے نرے
 تو بنت و حصار و داجے
 ایرکپ کہ بنڈاں بہر کنیں
 بنڈاں جیسی نیم کنیں
 ہمان اش زیر تو تہ پرا
 نیمانے زیران و براں
 کردے پرخساراں براں
 کردے جہاں جہاں دیاں
 کاروانی دان و ردش شکران

قبر چیت ء جواب گردنیتگت
لے راج بندی گیس منی

اے خون برگاں سہنت ہشمتی
چونا پراواتر کسناں
منی ڈیل ء نہ گنڈے سنگت

منی حوناں ریجے مستگ ء
منی بنداں برے دست بستگ

ادگورے ساد تر بان کنگ ء ر جزی ء قبراش آجو کنگ ء حکم ء

دنت سد

ہر مردکش اختیاء
دوتاک ء یمندے تیار
مرد بو مہاں بنتہ بیت و چار
زال اش کناں مات دگہار
ترگرندگ و ٹوپ ء توار
تواراں جکینتگ ڈگار
اتکاں گچسینی بور و سوار
ڈیل گوں پننگاں بیت توار
محراب ء پہ لوکی سار کتہ
ہفتاد نہنگے گار کتہ
پہ زہرداری گوانک جتہ
دزگیر کنے شیر ء تر ء

بنت ۽ دیہان ۽ بہادر ۽
 سنی مردے پر دیم ۽ درا
 آسیناں چار دہا جتہ
 چو کوٹنگی کہے کتہ
 چو تیچک ۽ چاک دانگنت
 - - - کردے چہ ڈن ۽ تنکگاں
 — میر قنبر ۽ سوب بیت - دژمن ۽ لشکر ۽ بازیئے کشک بنت
 د بازیئے تچیت بلے س

تیرے چہ فرمان ۽ خدا
 اتکہ چما جنپ ۽ بن ۽
 لگت منی میر ۽ سر ۽
 برجی اٹگک یکبر ۽
 میر قنبر ۽ بنی آدم گیری دانانی بر وبری ، مکر - وز ۽
 بزگان اٹگک ۽ دتی سر ۽ دنت - او جاؤدیں نیکے جوڑ بیت - محراب ۽ بندی
 آجو بہت دقنبر ۽ چوش نازینت س
 شاباکش الار باتاں ترا
 نازینگ و ہات ۽ ستا
 قنبر تہ نام ۽ لوار
 رتنگ قلات و قندھار
 سودا جنگ شیرازیاں
 ہر جان متگ حاکماں !

ہے سوپ انت کہ قنبر، و مرک ء مدتے گو سینگ
 بے شاد مروچی بلوچاں زندگ آہنی نام و تواری در اینین گلزار
 جسکینتگ — او شاعر آہنی ء نازینک پر بندنت و آہنی ہشت
 گامی گنجی ء رماہنت قول و ماہر ء
 نکیں بالاجے بیارات نکیں قنبرے پیداکنیت ؟

شعرے! قصے

کیا و صدو

کیا کلمتی و صدو و عشق و قصہ مے مہلوک و ہر کسی دپ و انت
موزانتے۔ اے شیر ہتے قصو و بیان کنت اد چوش انت کہ کیا و دستار
دیر گو زیت بے کیا و پنچ حال نیت آئی دستار صدو گوں شانتو میں مرگے
کلہ و بیگام راہ دنت۔ آسانتو میں مرگ و چوش توار پر جنت : س

اد شانتو ! او شانتو

مرگاں گر بہیں شانتو

تو نشنگ و چے کنے؟

شانتو پسو دنت کہ من پلارانی تو کادتی لاپ و شوہان و کناں و چ

ہار گاہ و دتی بہر و گراں س

من نشنگ و چینک چناں

چینکاں پلاراں چناں

زباں بہاراں گراں

آپ و تلاراں وراں

صدو آئی پہ قاصدی و ہینگ و واسطہ داہ انت کہ تہ پرے

چینکاں سیر نہ بے۔ تو بیامنی گورا کہ من ہرچی ترا دیاں و ترا شتر گور

کناں و مٹاناں او گڈا و ہدیکہ تھی دل بال کنگ ویت تہ مناؤس

کہ من ترا ٹھکے گول کناں پہ کیا ! سہ
 تراتی براں سیر نہ بیٹے
 موری کسائیں دانگناں
 چپنک ء چناں بورمیا !
 مرگوگنگ ء کل ء دپ ء
 ترا چپنک مہیں گنیم دیاں
 آپ ء مس زریں قسح ء
 تئی جانستو و کج ء حوض بون ء
 درنگ جامنی آسکیں گردنیں
 تئی ساہگ منی بیگاں بزیں
 ہر باکہ میل ات بیت روگ
 کوکوکن و ڈاہ دے منا
 تئی سنٹ ء طلار پچ کناں
 بازاں ات پہ زر ء گراں
 ترا ملک ء نشانی ء دیاں
 فی شانلو ء را آئی ڈیمہ نشانی ء دنت سہ
 نملکے کہ نامے باہو میں
 چہ باہو ء چیری سریں
 کورے کہ مانے دیر سریں
 پاتے کہ مانے دیر بسیں
 آپے کہ مانے زمر میں

دھیہر نشان و دھس ۶ پد آئی دیوان گنگ ۶ جاہ و سوچ ۶
دنت س

در چکے کہ مانیں زامریں
نما کے گئے اسی پداں
ارسی پد و پدی کپاں
شلے مزاری پنجگاں
سول ۶ بنا دیوان کتہ
دیوان سرپ ۶ سر جاگہ انت

بدرے کی دہسے بوج
بڑے دورا جس کھتی

اے دیوان ۶ توکا مردم باز نشہ نی پکائے کنت کہ کیا
کجام انت گشیت کیا ہما انت کہ سریں جا براں و کوپگ پتینس اسپر
بارگ کتہ ہما مردو کھوہاں بدے کہ تھی دوار کنگ روچ ۶ کت
بلے تھی و طہری پہ سیر ۶ درانی نہ کئے پرچہ ۶ ن

کیا صد ۶ پیداواری
سریں جا براں بارگ کتہ
کوپگ چڑ بکینس اسپر
کو کوکن و باگ ۶ ہند

گتائے نہ بیلانے بہر
و شش و شش مگوشانے بگش

تھی دوست ۶ سلام شتا گنت

بی بی صدو پہ زندگی
کیا ہے نیتش زندگی

جرائی دو پنچ دا تنگت
نی پڑی دو نوک سرگوشنگ

صدوہ دل پھار کنت من کلوٹھاں کردے بدوعا دی گون کنت بل
آئی اُھیرا لوٹیت پر چکے آئی تاوان آئی آوانی جنڈا نانت

دوست رات کنت دوستے مرات
جاتے آرا سردر سے گرات

سردریں شو میں

نرمیں پتے شیموش دیات

تھی ہیسی سرے پردامبات

تاوان رے ملیں گورمنیں

پہ آئی شگاں جنت کہ تو پنچو دیرکتہ کہ تھی سیرے درسیں
جرید گہیں ازباب چہ کٹ آئی شگنت تنک تھی دشتار دی پیرات

کیا میں کیا ملیں

کاتے پیدا کذبے

تھی سیرے گرانڈ پر جگنت

تھی دشتار دنناں رنگنت

اے پیگاماں کہ کیا اُجگنت۔ آئی غیرت جہ جنت و دمان
پہ وئی نشگیں دشتار رے ڈیہہ رے رھا دگی آ تیارسی کنت و وئی
سیر و تیارسی آ دی اس

کوچی منی کوشاں بدو پرح
 درزی منی جان و گدوان
 سیتل منی زسم و بکن
 مہلوک و ہدیکہ چوش اشتاپی و گندیت ٹے پُرسیت ٹے
 کیا یلیں ! کیا یلیں
 تو پہ حب جو شش کتگے ؟
 پیگام سدوئی اتمکگاں
 گون رعگذاری مردمان
 کیا دتی اشتر شنگ و پٹیت آمن بگ و گندیتے
 روچ پد آئی درگیجیت و رھا دگ بیت و ذئی منزل و
 سہ روچ تا بیگاہ گشتگون
 چو بگ و شنگ گسر کپتگت
 ہشاد پکنزانی تہا
 من زنگے جو کینتگون
 پشتوں پہ رومال چندت و
 پھلیں مہاروں درنرمت و
 من نگر یس گومسوں جتا
 پادوں رکاب و ایرکت
 یک چا بکے زھر و جتہ
 شنگت چا بکے اشترے زے من کیاں زبان و چوش گیت

کیا یلیں! کیا یلیں!
من چا بچی بورے نہ ہاں
بے چا بک - نہ ہر گپتگان

تئی مذگرے و چارگرے
اے ڈولیں اُشترے کیا چو پیت ء کنت سے
سڈٹ ء ہلو ہالو کٹہ

کپاں جنکی چاپ جتہ
آسفر ء زوت بُریت آئی شاعریں حیاں ء مچشیں زوتے ء یک
ساعتے دی نہ گوذیت سے

یک ساعیتیں پڑیں نہ گوست
چکوں پدا گردینتگت
شو میں سڑوں گوازینتگت
من آکر ءا و گوندیں نکوڈ

اور من شنکائی در ء
کارواٹ گوں دراج کشیں رڑے
ما آتکے گاں مک ء سرے!

آکے ء سرکا کہ رسیت گندیت کہ آئی راہ کلہیتاں لبتہ تنک
آئی پہ آئی مہلج ء روگ ملینت سے
ما آتکے گاں مک ء سرے

رہ کلہیتاں بستگ ات
پوش پوشنگ! پوش پوشنگ!
کوند ء کپد پیشاں بچن

زردو پہ کنڈ کش گوتنگت
 کلے چہ کوچ آء پرستہ
 زردو آء پہ دُمب آء حَلبہ
 کیا کہ صدو ۶ وگ آء سر بیت - آئی چہ داب آء ٹوہینت ۶
 واپے او آگاہ دوست منی
 پادا منی بی بی صدو
 صدو پوشیں بے گنائیں آہگ آء حیران بیت ۶
 کیا یلیں ! کیا یلیں
 تو ساری آء مالم گتیں
 من میمڑیں گور وٹتیں
 صدو ۶ سو داؤل گتیں
 مک وڈن و آتار گتیں
 کوں دز گہاراں بہر گتیں
 کیا درایتیت - منا اچی پکارنا انت - منائی جند بس انت ۶
 وٹاں ز من مک وڈن آء
 من وٹاں تھی سسرؤ
 تھی سسرؤ گور بارگیں
 — او آدنی مزل آء سربوت -

بیت چراج

بلوچی شاعریء کر دار

بلوچی لبرزانگ ء گیشتریں مڈی ہما کہنیں شیئر اد شیرسی دوزن انت۔ کہ
 آپاکیں ڈوبرانی انامت بان ء تاں ما آئیے اوسر بوتگ انت۔ اے ہم
 پکت انت کہ ایشانی مستریں بہرے دوروز مانگ ء دتزو بخانی تہا
 گار بوتگ اد آمانی ڈس، کس ء تیت انت۔ بلے ہرچی کہ تاں ماسر بوتگ
 آہم اے ٹوک ء جو انیا سہرا کنت کہ بلوچی زبان بنی آدم ء ہما کہنیں و
 قدیمیں بویاں شہ کیے انت کہ آئی بنی آدمی فکر و خیال، شیئر و لبرزانگ
 اودود ریدگ ء بسپہینگ ء یک لبرانین بہرے دانگ کہ ایشی ء
 نکش دانگہ جہان است انت چو چار دہی ماہ ء رور نادشر پناک مان
 انت۔

ہر لبرزانگ وتی دور ء اد دور ء چست و ایرانی یک انچیں آدیکے
 بیت کہ آئی تہا۔ دور ء بازیں دروشم گندگا کانیٹ۔ اے راست انت۔
 کہ اے دروشم چو تاریخ ء داتکیں حلال نہ راست بنت ادنہ پکالی ء اے
 حلال دات کن انت۔ چیا کہ لبرزانگ ء پوج و ہدا، تاریخ نویسی وتی کوپکال
 نہ زریگ و ہد ء چست و ایرانی تاریخ ء ڈول ء گو شگ اد بیان کنگ
 الم ء یک انچیں ریکے لویت کہ اے رپک ء شاعر ہے سلب ء وتی
 کرت نہ کنت۔ کہ آوتی فکر و خیال اد جذبہ و داہگ ء تیزیں بور ء داکال

پہ تاریخ و چپ و چرمانی گوزینگ و ترمذ داشت نہ کنت . تاریخ از
 زمانگ پرمان فکر دنیاں و ادبک بجا یست . آئی گو پنگیں سچکانیں
 پتر راست انت کردتی بندیک و شہ ہا و ہدیر راجی چاگرد و زوریت
 آچاگرد و تی فکر و خیال و گوناف و دت بلے لے ڈول و بیان نہ
 کنتے کر راجی استیں گواپ انت . بلکہ آراء گون ہما بندیک و و ت گوت
 او سچکانیں حیلے سہرا کنت . کہ آئی تہا راج و تب و زمانگ چست
 و ایردی چہرگ و الم و دراکن انت .

بلے اے چہرگ و راحقیں او تاریخی چہرگ یادروشم زانگ پہ تاریخ زمانگ
 و مزین گوزندے بیت . او مئے بلوچانی تاریخ و راہے ڈولیں
 یلہی زانتکاری و بازیں رویدیں روایتیاں گوں ہمہ پکتہ او ما بازیں
 داستانی کرداراں گوں و تی حقیقی تاریخی کرداراں یک یلگ و دل
 پکھیں رہی نئے کنکا میں کہ آؤکیں وہاں اے تاریخ زانت بہرنت
 دو عیناں مزینں جنجالاں دور دات کنت .

ہے سبب انت کہ تاریخ و بہتیں بلوچ کردار مئے دیا کہ
 آورتگ انت . آگوں و تی و ہدیر شاعری کردارانی دروشم و ادب دت
 بلے . حالینی آتاریخی کردارہ انت کہ شاعری و تی جذبہ او واہگ و
 دہچ و پیش کنگ انت حانی و شہ مرید و داستان کہ بلوچی
 شاعری و . مکیں چیدگے انت او پہ جذبہ باہندی ، زبان و شیرکئی او
 بزانی قوت و تی مٹ و ت انت ، ایشی و تہلے مزینں کردار پیش
 کنگ بوٹگ یکے حانی انت دوہمی شہ مرید انت او سہی میر چاگرد
 انت . بلوچ تاریخ و تہا حانی و شہ مرید و مارا پچ چشیں ڈسے نہ

رسیت۔ کہ آبان و رندانی قویہیں سردار، شیبک و سولیں پنگ میر
چاکر و امرو زانگ و مدتے بند رسیت، بلے میر چاکر و کردار کہ ماں لے
داستان و شاعر و دتی شیران تہا نشک کنگ، یکے و شہ باز نہال
گوں تار کچی کردار میر چاکر و دپ دارت۔ بازیں نہدانی لے یک رنگی
دیک دروشمی ہنچو پہ دیکیں خبرے نہ انت۔ بلکنہ اے یک حقیقت سہرا
کنت کہ اے داستان و قویہیں چاکر و دور باری و شاعرے و یا کنکہ
شاعراں ماں ہماں دور باری و چاکر و راج و دود رسم، زوراکی ادینز
وریاں، اثر زرتہ ادما را ماں لے داستان و شیٹر و غیر انیں نکشتے
داگک او اے امی خبرے انت کہ بخش و کرداران و سہا دروشم گوں بنت
کہ آمانی ساز و کانی دور و زمانگ برنگ۔ حانی و شہ مرید و چاکر کہ شیرانی
زبان و مے دیا سہرا بیت، ام و زوراکیں بلوچ سردارے انت کہ شہ
بلوچی دور و رسماں ہنچیں فالگ چسنت کنگ لویت کہ زمانگ و ہر
زوراک و عادت انت آپہ یک کسانکین چیزے و دتی دستا آرگ و چون
وتی وہر و دور رسماں کا رمر و کنت۔ اے چاکر پہ حانی و دتی کنگ و
بلوچانی یک اخلاقی زوراک لے و راتہ مرید و نیزوری و تہا بدل کنت
اردحانی و دتی کنت بلے حانی کہ مہرانی ابدماںیں کردار انت و تی جنڈ و
سردار و زوراک و دستا دنت۔ بلے آئی ارداہ گوں مہرانی دوہمی ابد
ماںیں کردار و یکجانی و زریت ادوتی تیگیں دل و ہتا ریانی تو سک
کسانکیں یک متاگے و پہ چہ چہ ندر کنگ و بار ا بیت۔ آ شہ لے
گل و سہرا انت۔

شاہ و کس ترا سوچ و دنت

متاگے دیئے توچہ اے ؟
 گشتن پہ دل ۽ ارمان ۽
 دورانش دیئیں جاڑیناں
 کندیاں کوانٹ بہا ییناں
 پونز ۽ پلک و گرانز بیگان
 دست ۽ سنگھان سیوی ۽
 پاد ۽ مارسریں پادینکاں
 کل گوں سہی ہزاری گنجان
 چاکر گوں سلاح و سبجان
 پنچ گوں گوازیگ ۽ شاگین ۽
 جان گوں جامگ ۽ نزمین ۽
 ذیل ۽ گوں بوچی ویس ۽

ہنگت سرمی قربان انت

مہرانی ماہ گونگیں عالی کہ پہ زہیرانی پل گدیں شہ مرید ۽ چاکر
 گوں سہی ہزار گنج او تنگویں دروشمیں پنج ۽ نذر کنت ، بلے شہ آل
 میری سانکلاں و ترا آجو کرت نہ کنت ، چیا کہ آہم دور ۽ مہکیں کلاں
 ۽ باہوٹ انت - کہ آہانی آسنی فصیل ۽ پرورشگ نہ دست ۽ سنگھان
 کارے انت او نہ پاد ۽ مارسریں پادینکانی خبرے انت - بلکن
 اے دراہ آئی بے وسی و بے چارگی ۽ نشان انت ، عالی انساناں
 مہر ۽ یک نشانے انت ، یک انجیں نشانے کہ شاعر زباں شکستے
 دست شہ گل ۽ تاجگ ترانت
 تاجگ ترادگران مہذب انت

بلے گل و شہ زیات مانا جگیں حانی ، وتی دوہمی بہر و آگوں یک
 بوت نہ کنت - دوہمی بہر و وتی کربت نہ کنت - چیا کہ دودانی آماہیں
 حانی میر چاکر و کلات و باد گیر و بندی بونگ ہے بندی این بے وس
 انگت گوں وتی دوہمی بہر و یکجا بونگ و یک پیا ترانگ و انت شہ
 سوچو کیں زہیرانی زہر و آئی سر سنگیں بیت ، تو آردت ، بر زمان چاکر
 ماڑی و نذیت - کوش و کشگ او نود و شزنگ شاہ و ترانگ
 و زیات کن انت ، دل بڑین زہیر کہ آہر ماں تر نینت آچو شش
 گوشتیت -

دل بڑیں زہیر و دل نینت
 کپتوں ترانگاں شاہ و کان
 ارسوں گل گل انت ماں چاں
 چو بشامی نگور تیں ہوراں
 گوارنت و نہ برانت ہجر

جینن آدم کہ راج و بے دسی و درو نظا ہری نشاں انت بہیشہ
 گریوگ و دگہ چہ کت کنت ، آہے دسی حانی و کردار و زیات ڈنگ
 گندگ و کیت ، چیا کہ ایشرا لبزانکی او شاعری و " بیت " —
 (PROBALE) و شہم ہم گون انت - اگن نادشتار پہ کس و دپ
 و بلوچ ماچ و بنشایگ ، پہ دوہمی آں نہ بیت - بلے شاعر کہ شہ و
 دشتار و ڈومباں بنشاییت - آہے لبزانکی نہ بیت " و پہ نزانتی درانگاری
 حات ، او اے ڈول و داستان و کرداران شہ ہستیں حقیقی کرداراں
 یک نیمکا جتا کنت او دوہمی نیمکا ایشی و تہا کسما کی گونات و نیات

کنت۔ بلے راج ۽ چاگر د (VALUE) ء شہ در نہ دوت۔ اے
 ڈول ء یک نیمکا گول آرٹ ء وتی دفا داریں وراستیں سیالیاں پش
 داریت تہ دوہی پلو ء گول راج ۽ ہنی گواپ ء وتی ہے ڈولیں
 نہ سندیت، رشتہ ۽ اے ڈولیں جوڑگ بازیں شرگداران ء دریں
 سند داں پرینیت او تاریخی او لہز انکی کردامان گڈو ڈکنت اول
 ڈول ء بلوچ تاریخ ء گول بازیں " بدعتاں " سر پشیاں کنت کہ
 تاریخ ء را۔ چڑا اینگ سک گراں درا کنت۔

حانی شہ مرید ء داستان ۽ ہر سیس مزین کرداراں اگن
 لہز انکی بیت۔ (LITERARY PROBABILITY) سنگ وکیلاں
 تہا یکجہ دکیاس بکنین۔ اے ڈولیں پش شبہ او شکے پشت نہ کین
 کہ اے کردار شانزدہمی صدی ء شہ تمنی راجی زندہ ہندیکاں شان
 ۽ رشن و جذبہاں کوچنگ انت او انچو پہ شری چم و پونزے برکون
 کہ پہ بازییاں، تاریخی کردار دراکن انت۔

ہے ڈول دوہی کردار شہ مریدگ انت۔ کہ پہ وتی قول
 ء شہ ماہ ء شرتیں دستار ء ڈومباں ء دت او آمان ء بلے
 نہ کنت۔ وتی اے بے مرادی ۽ پرس ء آوڈوڈ ء داریت، سار
 ء آمیر ء را۔ شکان و پیگورانی شلیں تیراں ماہا دیوان ۽ تہا جن
 کہ آئی پتر ۽ سرا کر تگیں قول ۽ برجاہ دارگ ء، آوتی زندہ مست
 ڈھی ء میری سازشانی نہ کنت۔ بلے میرانی سازش ہر دیکہ سولہ
 گڈا، اے ڈولین شکان و پیگور ریشالی رینگ ء بیدگہ پش مانا
 نون شہ کہ زوراک ۽ دیا ہے وس بیت، گڈاوت پراچی دوت

شموشی بردگ ء ہم بے ترانگ نہ بیت۔ راج ء یلہ دنت او تچیت
سراپہ فقیری درکاریت بلے پرا ہم کپوت ء قاصد کنت۔

کہنی کپو درلا کیس
درلامک وزربانز لیس
شہرجم وشیشار گردنیں
نڈے او چنیکان ء چنے
تراتی براں سیر ء نہ بے
کولیرد کو ہی گوارٹھاں
برو بمبو لوگ ء بن ء

اے کردار شہ عام داستانانی کرداراں دگہ ڈول نہ اس
او دراپس گیدی مہرائگی داستانانی کرداراں دپ وارت۔ کہ پہ دوست
ء مہرائی زرتیت۔ بلے دوست راج ء بے مہری ء ہر جان بونہ۔ آوت
راج ء دیما داشت نہ کنت او تچیت روت گڈا ہے مہر آرا شد دنیا
ء دور کنت، آے جہان ء مردے نہ مانیت۔ او دوہی جہان
او خدا ء یات ء کپیت او نیٹ یک ہنچیں وڑے ء گول وتی دوست ء
دوچار کپیت۔ آرا ما اے جہانی حالتانی تھا عام صورت ء بہر وچی
زند ء گندگ ء ہیلاک نہ اول شہ مرید ء کمان ء تیر ء جنگ گول
روسای ایلیا ء کردار ء ہم دپ وارت کہ اے میان ایشیائی کردار
انت او داستان ء اے ہم دپی ورت اے خبر ء سہرا کنت کہ چاگرد
بدل انت۔ بلے شاعری رژن او جذبہ ء اے کردار یک فاصیں وہر
ء وتی پہیا سازتیک انت آماں ء وتی خون رء دانگ۔

ہنچو چاکرہ پہ حانیء دل مانگ بوگ گوں انگلستان ۽ ہر شاہے
 ۽ داستان دپ وارت کہ آپہ یک پہو الیں جنکے ۽ شہ آئی شالی
 زانت اوگران مہذبئی ۽ پر آئی ہدوک بوت۔ بلے آئی پر آئی وئی کنگ
 وئی چاکرہ ۽ اخلاقی قدر کار بست انت۔ او چاکرہ ۽ وئی بلوچی
 راج ۽ ، اخلاقی قدرانی مک گپت۔

اے ڈولیں بیزانگی او شاعری کرداران ۽ اگن ماں ایند گد آمان
 گوں ہے کیلواں کج وکیاس کنگ بہ بیت۔ تو آمان ۽ جو انیا شہ تاریخی
 کرداران گیٹینگ بیت اوزانتکار شاعری او تار سنج ۽ لوڈو اوار
 کنگ ۽ و تار کینیت کن انت۔

رسم بلوچی رسم !

یک مردے اگر یک کار سے ء راحر وهد بکت تہ آھر ء عادت
گشت۔ بلے اگر یک راجے زند ء یک ڈول و طرنے "MODE" بگپت
و آھر ء ہر وہ ء کار مرز بکت تہ آہم گشت بیت وگ لوزان
رسم ہان مردمانی مچی ء یک پارگی سار بستگیں دراج کشیں ہند انت شہوات
ء وهد کیہ یکجا بوتگنت۔ تہ جتا جتایں مردمانی بنا ء جتایںھیال
و آدت ددی بوتگنت" اے ڈوسی ء بازیں مردمانیھیال و آڈانی دت
من دت ء ارٹ بوتگنت۔ وهد وگوزگ ء گوں ہما آوت وھیال منت
انت کہ آھان ء گیشتری ہلوک ء ہنت وبلے وگہ کلیں آدت
آراج ء دلپند بوت کرت نہ کنت۔ اے ڈول ء مدان مدان ء
ھرچی کہ منت آ ہا راج ء رسم جوڑ بوت انت۔

ہر یک راجے انسان ء یک ہنجیں زورت و اھتیاجے ہلوکنت
کہ آپہانی زند ء المی انت اے زورت و اھتیاج مادی بوت
کنت و روحانی دی، پرچکیہ انسان ء تہا بازیں ہنجیں بنیادی و اھگ
است انت کہ آھانی ہلوکنت زوری انت اے و اھگانی ہلوکنت
ڈول و رز ہر یک راجے ء تو کا جتا جتا وگر وگرا انت چیا کہ اے
ڈول و حرز ہر یک راجے ء چپ و چاگرد ء طالب ء جوڑ بنت و
چپ و چاگرد ہر یک راجے ء الم ء گوں دوہمی ء وپ زورت

دکم باز فرق دارنت -

ہنچیں کلیں رسمان ء کہ پہ السان ء رند ء بنیاتی احتیاجان

المی انت ، امریکہ مشہوریں راج زانت (SOCIOLOGIST) ولیم گرام

سمز (W.G. SUMNER) مہلوکی وینڈر ء (FOLKWAYS) نام ء پر بندت

ایشی تہا راج - ادب و اخلاق و دود درس ہوار انت - آئی کنگ

انت کہ انسان ء راج و تی ایوان بن پیرکاں کردے بنیاتی وس و تاکت

رنگ و آچہ و تی ہنچوںکی آسیت ء گل و رنج ء پیام پرک کت کت

آئی ء کردے ہنچیں ملک و کٹی آوت و دی کنگ کہ تر جو بت ء پانان

ء زندگ بوگ ء جہد و کوشست ء پانڈہ مند پیش دانگنت - ہے

نک و کٹی یا مہلوک عادت یک بے مارگی و بے زانتی بے احساسی د

گیر شونک اعدے ء است انت - ایشانی زورچہ رواج و عادت و

مذہب ء تاکت بڑ سوب ء چون کہ و ہر گوزان بیت - گیشتر ہوان

بیت -

و صدیکہ لے مہلوکی زہند یک ہنچیں ہدے سر بہت کہ اود ء انسان

آبان ماریت و زانت و آہان ء پہ ملک و کٹم ء گہتری و آباتی و شادی ء

عھیل (ACQUIRE) کنگ المی زانت تہ آدود (MCDES) جوڑ بنت لے

دودانی پاسبان ہمامک و کٹم ء ستریں تاکت بیت - ہے دود اے پیلہ ء

کنت - کہ یک مکے و کٹمے دراجے ء تہا چہ شر و چہ گندگ یلگ بیت

اے ڈول ء اخلاک و دی بیت کہ آئی کیلو ہے دود انت - اخلاک پہ

ہر یک راجے و کٹمے ء دگر دگر انت و اے ڈول ء پہ کلیں

جہان ء پرچ کیے نہ بنت -

انسان و سارمخ و اگر ما بچاروں تہ گندوں کہ رسماں درسیں
 راج و دروم و تہا آئی سر و مہکم گنگت - ما ایشی مسال و چہ رتی راجی
 زند و کھنتری دلیت کت کنوں پیش و وچہ سارمخ و سراراجانی
 تہا رسماںی سہچو زور بوتگ کہ مرے زمانگ و دود و کازد و مں
 راجانی تہا است انت - ایشی سوب ایش انت - کہ آدھد و راج
 چو کش دیم و نہ شگنت کہ کازد جوڑ کرے - بکننت پٹسکا رسم مں
 گھیں راجی زند و ہر کسی رہند بوتگنت - پیٹی مہلوک و رتی رسماں و
 پاک لیکنگ و پٹسکا ایشانی پروشگ و سر و سزا اش دانگ -
 مے ازگیں دور و کازد سازی و بینگچ چہ رسماں بوتگ اونگیں
 ریاستانی کازدانی تہا نا پائیداری و ترس است انت - و اہر سدکنیت
 انت پر چکیہ ایشانی تہا بازینانی بنیات رسماںی سر و ایر نہ انت -
 آہانی بنیات کہ رسماںی سر و ایر انت آہانی پائیداری اہر ترس دیم
 نیست - اے پدرانہ کہ رسم چہ کازداں گیشتر پائیدار انت - مردم ایشانی
 سر و بیہ کرت کنت - اے کلانی راہ ہما انت - کہ سک ترجوبت
 دوت مں دت و ٹہگ و آئی سر و رھا دگ بوتگنت پٹسکا لے
 سک زور و تاکت وارنت - کہ آہان و رسماںی زور گون انت - و سمانی
 میان و گروہ و کازد و راندینت رسم ہم یک ڈول و نہ ادشت
 انت بلکیں آدی گوں مٹ و بدل بووکیں ہالقاں کم و باز مٹ و
 بدل بنت باز رندان و مہلوک ایشانی مٹ و بدل و نہ و ش بیت -
 و ایشانی مٹ و بدلی و دیم و کھنت و ادشت - بلے مٹ بووکیں
 حالت و ہدیکہ آہانی زور تانی تہا مٹ و بدلی کارنت تہ اے ڈول و

مجبور بنت۔ کہ نوکیں ہاتھ اتنی دیم و دتی سلاھاں دور بدینت۔ بے
 اے حیرنگی کپیت۔ کہ اے ڈولیں مٹ و بدلی و رامزین و ہدے
 لگیت اوگیشتر رسم آستہ آستہ مٹ و بدل بہت۔ آہانی تہا
 یک پارگی مٹ و بدلی اھت نہ کنت۔ اگر یک پارگی مٹ و بدلی
 کرشت کنگ بیت تہ راج ہا دمان و ایشی دیم و کیت وہ
 بیت البت ہنچیں رسم زور است انت۔ کہ گون سک تیزی
 بدل بنت۔ ایشان و پیشن (FASHION) گشتت۔ ایشانی شری
 مثال پرج و پوشاک و جور کنگ و پر کنگ و نوک نوکیں و ڈولیں
 ترزانت۔ مے راج و تہا پیشی بلوچی دراجیں پشکانی جاگہ
 نوکیں دور و کسائیں و تنکیں پشکان گتنگ ہے ڈول و دتی پاکانی
 دور دیگ و میدانی نوکیں رواج و ڈول و چنگ و ٹاپ کل پیشن
 مسال انت۔ پیش و سواس و بزبانی و چہ و کرشانی جاگہ بوٹ و
 چوٹ و سینڈلاں گتنگ بے چہ اے مٹ و بدلیان اے چہ پدران
 کہ مے راج و سلامتی و ہتر بہنت۔ چو کہ ڈنی ملکانی پرج و پوشاک
 وٹ و ہنر روج در کپکا انت۔ چوناھا پیشن و نیگ و گیشیں
 داہگ و دگوش رسمان و کمزور کنت و ہر دینکہ رسمانی زور و توان
 کم بران بیت تہ پیش گیش بیت باز و ہداں پیشن گوں اکل و اچ
 دپ نہ دارت و پیک چوشادو و گیگان و وادی کنت
 چہ رسمانی اے بجار و پدما بلوچی رسمانی سر و دتی چھاں
 شانک دون و چاروں د آہانی سر و کے تران کینن۔
 بلوچی رسمانی مسترین آسیت ہمیش انت کہ آہانی نیام و اجہایت

داشتر اکیت سک باراست انت۔ بلوچی رسم پر یک دوہی ۽ کک
 و امداد کلئیں مک و راج ۽ پائیڈگ، شاتی۔ آباتی و سلامتی ۽ بنیاد
 سراً ایرانت۔ اے آسیت مارا ہر یک بلوچی سے تہا گندگ کاسنت
 و بلوچی رسمانی مستری مکسد ہمیش انت۔ اے درسیں آسیتان مان چیرے
 بیان بوتگیں کلئیں رسمانی تہا گندون۔ رے مسال گوں لئیں سرمالاں شے
 ۽ دیم ۽ پیش کناں کہ برز ۽ بیان ۽ راستی ۽ پد رکننت

۱: دت من دت ۽ مدت و کک

۱۔ بھاری: اے یک منجین رسمے کہ شادھ ووشی ۽ وھلاں کلئیں
 راج وھک ۽ مردم پر کک و مدت ۽ عاتر ۽ کئے
 مالی امدات دینت۔

۲۔ باہوٹ: ایسی رو ۽ سہتر و مشکل ۽ وھد ۽ چہ راج ۽ تہا یک
 مردمے دگرے راپناہ دنت و آئی سلامتی ۽ ذمہ وار بیت
 ۳۔ لوگ ۽ پترگ: بہرح ڈولیں گناہے وکارے بیت چلھے
 دژمنی و ہونے ببیت چہ بلوچ ۽ (پتر)
 لوگ ۽ پترک و میار جلی بخشگ بیت۔ ایسی پتر و چتر ہسم
 بخش انت۔

۴۔ دیوان ۱۔ اے بازیں دو در بیدگی و راجی اسمیتے داریت بے
 ایسی مستری مکسد ہمیش انت راج ۽ تہہ ۽ مردم چہ یک دوہی ۽
 اھوالاں مالوم دارینت و راج ۽ مستری مردم وئی ڈیہ ۽
 بارو ۽ درکیں حالان بزانت۔ سیرانی وھد ۽ دیوان ۽ یک
 مکدے ہمیش انت کہ یک راجے ۽ وھکے ۽ مردم وئی

راج ۽ باسکے ۽ شادھ ۽ تہا بہر بزدورنت و آ شادھ ۽ وتی شادھ
 بمارنت - و ہر ڈولیس مدت بدینت - مالی امدات ایسی یک بھرے
 ۵- نکان :- مرگ و شادھ ۽ وھدان دان و درونی چہان ۽ کلین
 نمک ۽ مردمانی سر ۽ بہر و بانگ کنتت - تنک آھان ۽ بدوشنت
 و جریدہ بکننت و پہ آلی سر بکنیت -

۶- بانجی - ۱- رسم ۽ رو ۽ تھپہ و آسین چہان ۽ وتی درتس
 ہمالگانی لہ ۽ راہ دیگ بیت -

۷- پانجی - آ پہ مکران ۽ گل و شادھ کاریت - اے وھد
 و گیا باناں دی نھوک رنیت و کیت - کلین مردمانی
 و سم ۽ چہ کو گل و شات ۽ ہاتر ۽ و پہ آمین و شیانی درگ ۽ ہر مرد
 کہ یکے ۽ پرج ۽ بن ۽ برودت ۽ آئی ۽ کپات ۽ چہ نا وھر ماگ ۽
 پرننت و دینت -

۸- چنک - چہ جوھان ۽ دانانی کشگ و چست کنگ ۽ وھد
 ہرتج گرہیں مردے کہ موجود بدیت آھر ۽ یک و نڈے
 دیگ بیت و آلی امدات کنگ بیت -

ب : شادھ

۱- منگیھر - مکران ۽ تیاب گوراں اے رسم انت - کہ یکے
 گیش مردمانی یکجا و یکپارگی ۽ سیر کنگ بیت - کلانی ڈھول
 و ڈونب و نکاھ و اے دگ سیری رسم یکجا کنگ بنت
 ۲- سبت - زھگ ۽ پیدا بڑوگ ۽ وھداں ہلک ۽ بازیں
 زھگ و زالبول کپتوک ۽ لوگ ۽ پرج بنت و پہ اے

دشی ۽ تہا بہر زورگ ۽ مبارکی دیگ ۽ تاں شپ ۽ دہے ۽
 ۲۔ کو رگ و جتن : ملک و ملک ۽ کلیں دوزواہ و وا کو ب کار سیر ۽
 دشی ۽ وُتی وشی زاننت و چُچی ۽ سوت جان ۽ سالا کت پت
 دسناہ ۽ کنت اے ونداں باز پر وُتی طب و واھکان درشان
 کنگ ۽ درشان کنت و اے دگر سیری رَسمان ۽ ادا کنت ۔

ح : گم ورنج

مردیں و جنین کُلے رنج و گم ۽ وُتی رنج و گم میکنت ایسی
 تہا بہر زورنت وصال پرسی ۽ رونت ۔ مرک ۽ وندا ۽ پُرس و موتک
 تاں مردگ ۽ چار و چہل و سال ۽ دارگ بنت و مہلوک یکیں ڈول ۽
 ایسانی تہا بہر زورنت ۔ ایسی ابید وندا یکے مریت ۽ ہلک ۽ مُرم
 اول شام واز رنداں تاں تاں چہار ۽ نان و ورگ و بندوبست ۽
 کنت تنک اے ڈولیں ساتے ۽ مردگ ۽ مردم چہ ورگ و نان
 کنگ ۽ پریشانی و جنہالی ۽ بچنت ۔

باز بلوچی جاہان چوک کلات ۽ دنگ ۽ کبیلہ و ملک سردار
 دسترواتی ہر یک باسکے ۽ پُرس و ہاتھ ۽ دادنت ددرسین ہتھ
 دوری ۽ دت کنت ۔ آباہ ۽ درسیں مُرم ہما سردار دستر ۽ ہند ۽
 پُرس و ہاتھ ۽ رونت و ہمدردی کنت ۔ اے ڈول آکبیلہ و
 ملک ۽ درسیں مُرم دت راہرس لیکنت و کبیلہ ۽ اے دگر مدانی
 و جب داری سردار ۽ چک ۽ انت و باسکانی کو پگ سبک انت

انچو کہ پیشتر ء گشگ بوتنگ کہ بازیں رسم چہ ویدر ء گوزگ ء کار
 بنت پرچیکہ آمانی زلورت چہ راج ونگ ء پشت نہ کپیت بازانی تہا
 مٹ و بدلی کیت بلوچ ء تہا ہم اے گپ راست ردی کنت۔ مسال ء
 بلوچی ڈیہانی تہا "گوانک" ء رسم چٹ گار انت۔ اے یک ہنچیں رسم
 بوتنگ کہ یک زانت کارو واکوین مردے یک بزرگ و کوہے ء سر ء
 اوشتا نگ و درسیں نوکیں نال و گپے گشتگ نت۔ اے ڈول ء آہر
 دھال کلیں حدک ء تالاں بوتنگ بلے نون ایشی زلورت پشت نہ
 کپتنگ پرچیکہ پیشی ڈول ء مہلوک ء پچ ترس ء بیم نیت و ایشی ء جاگہ ء اہوان کہ رسم
 کپتنگ پیشی ابید رو آء وسیلہ جوان ترانت۔ مہلوک گوں یک
 دگر ء نزدیک ترانت و چہ ہتر و آیت و توپان ء الے ء زوت
 مالوم دار بولت کنت۔ اشی ء بل، بلوچی "چہ ہبر" ء بزور پیش ء
 راج ء تہا ہر کجام مردم کہ گیشتر شرپ دابہ دہیر تہ بوتنگ آلی ء اول
 سر ء چہ ہبر کپتنگ ورنہ ء اے دگران بلے نون اے پرگ کار بران
 انت۔ چہ ہبر ء تہا پیش ء کلیں اھوال گرگ بوتنگنت ایو کا جوڑو
 سلامتی ء سر ء کس ء سلا نہ کنگ بلے نون تہنا جوڑو سلامتی
 پشت کپکا انت۔ انگت باز ڈیہاں اے رسم و تی پیشی ڈول ء
 است انت ایشی ء نوکیں تہر بزاں ایو کا جوڑو سلامتی کنگ ایشی ہم
 بزانت درسیں حالانی گرگ، ہر دو کہ سخن منداں یک ڈول کار مرز بوگا انت۔ اشی ء یک جمع
 مسالے مستونگ ء ونگ ء گندگ ء کیت اگر دو مردم دیم پہ دیم
 بہنت گڈا باز رندان یکے دوہی ء را پر سیت "براہوئی کینن کہ اوگانی
 "اے" دوہیں خاصیں لوز انت کہ ہے چہ ہبر ء کوہیں و نوکیں کمانا

مہرا کنت۔ براہوئی کینن بزبان اگر تہ اشتہائی نہ سئے نٹانن کھنیں
 رسم ۽ ڈول ۽ تہا دراجہیں چہ مہرے گراں و تہا و تہا درسیں حالان
 بے چوکہ اھڑال کن "لو خاسیں لوز اے مانا ۽ پدرا کنت۔ اڈگانی
 کینن بزبان اگر تہا زوت روگی انت و تہاں ویر ۽ خلعت نہ کھئے
 گڈا لڑکین ڈول ۽ تہا چہ مہرے گریں و تہنا جوڑ و سلامتی ات کینن
 اشی ۽ بانہ سوب انت کہ چہ کو مہنیں گگیری ۽ تہنا جوڑ و سلامتی ات

پشت کپکا انت۔ ایشی بستی سوب شہری بوگ (UBANIZED) و
 جمہوریت شنگ بوگ (DEMOCRATIZED) انت ایشانی گیشتر بیان ۽
 اے مہذ ۽ نہ انت۔ البت ہر ڈول کہ بنیت اے شنگ کپیت
 کہ ہر و حدے کہ بازین رہمانی زورت پشت تہا امانی کار مڑکا
 کپیت۔ یا آھانی تہا لوکین حالتانی ڈول ۽ مٹ و بدلی بیدت۔
 ہما رکمانی تہا اچ مٹ و بدلی نیست کہ مذھبانی بہر جوڑ بنت
 پرچیکہ مذھب آمانی سر ۽ کار بوگ ۽ ہر و حد ۽ سکیں ۽ دت
 "چوگان بلوچانی یک کدی رے اے زگر بلوچانی نیام ۽ نزل اے
 ڈول ۽ نیست انت بے تنی وھدی زگری بلوچانی نیام ۽ نزل
 ہما ڈول ۽ وڈی کنت پرچیکہ اے مذھب زگری بہرے جوڑ بوگ
 چوگان یک تہرے زگری و سستے پشت کپنگ زگری بلوچ یک
 وچاپی وچھار چاپی ۽ سر ۽ پت و ہمدونات ۽ شیران جلفنت
 سال ۽۔

چار چاپی۔ ہادی مہتی دل کہ بے چارگین + ماتھہ مرگے کہ بے بانزلیں

دو چاچی، یاراں مہدی ء بلوشت + مہدی منی دل ء مراد
 یک چاچی: انٹہ یکیں + مہدی برہکیں
 اے رسم اے ڈول ء انت کہ مہلوک یک ہلکے ء اوستنت
 یکے پر بندیت، اے دگر گل آ بنداں پہ جواب ء گشت دیکھاں
 یک چاچی و دو چاچی و چار چاچی ء شیرانی زو ء تزت
 یک دگری آلے مولوی شہاب الدین یداللہی دتی یک بنشاک
 تہا مہدیاتی ماسک " بنگلور (ہندوستان) ۱۹۵۲ء
 ۱۳ ء بنشہ کنت کہ " دگری جمانت ء برزگان اے تنگی در
 رامدہبی رنگ دانگ و استمان ء را پہ مذہب ء نیگ ء داہنگ
 و ہدوناگ کنگ ء چہ راچی نیسوک ء کارگرگ رنگ سے بنشاک
 تہا ایک تز جوتے بیان کنت کہ یک رندے لہتیں مردمان
 گوں من شکایت کرت کہ لہتیں بہر و کیں مردمان کردے روج بیت
 کہ چوگان بند کنگ چوگان نیست انت تہ دگری مذہب ء تہا
 اچ کشش نیست - چرے تہ جوتے ء آلے در شاں کنت کہ
 " چوگان سک زور آوز و کوت دار انت را لہشی ابیدے
 زبات و مذہبی کم انت دگری لہشی را پہک مذہبی یک انت
 بلوچی راج ء روا چاچی دھندی حاتانی بنا ء ایشی زندگ دارگ
 انت

ہیشی ء ابید بلوچانی تہا چوشین رسم باز کم انت کہ آپہک
 مذہب ء بہر جوڑ بوتگنت - لہ چوشین رسم باز کم انت کہ آپہک
 مذہب ء بہر جوڑ بوتگنت - لہ چوشین رسم باز کم انت کہ آہان

رسم (RITUALS) گشت کنیر کردے سال پیش داراں -

شاہ شے پر جایا لیوا :

”شے پر جایک مزین ڈھولے ء گشت کہ آئی ء چپ و چاگرد
 مردم چکرت و شیر و سپت جنت و دو چانی ء ڈول ء ناپ گشت
 ایشی ء تھا بہر زور و کان ء المی انت کہ پاک و ساپ بنت - و باوزو
 و ز نماز بنت - اے مزین ڈھول ء ہمراہی ء دگہ کردے کسائیں
 ڈھول ہم جنگ بنت ہلوک ایشی ء را پاک و مذہبی زاننت - اے
 رسم اپریکے ء تہادی سک بازاننت

۱۲ مالایا ہما :

اے اسل ء مولود ء تہرے و سماع ء مہلے ایشی تھا بہر زور و ک
 دی پاک و ساپ و گول و نماز ء کاہنت دیک فالیس پترے ڈگرے
 سر ء نذیت - ایسے ء سر و ک کہ آہرا ”صلیبہ“ گشت یک مزین
 سمائے رہا یک دپراہین نو یک نیگے ء بچپیں ڈھولے ء سر ء
 ہمدنات و سپت جنت - دگہ لمبیں کیسل ”رچ ہما ء کسرتنت
 جنت و اے دگہ پائی ء مردم کہ پتر ء سر ء تذوک : انت - گول
 آسیمی ہر کتاں پسو دینت - اے مہل تال شب ء و دھدے ء موت
 مہوک گول مزین ہمدوناک ء ایسے راندراگ کشت -

سانکل کشتی : یک فالیس ٹولی بے زمزیاں س آس گیم

گنت و دھدیکہ آسہری کنگ ع بنت گداوتی دستاں ٹیلیر گنت
 و دہر جنان و دانان تناوہد و زمزیلاں چہ آنگیں دست و مرہ
 گنت بکر آسارت بہنت -

سلاسی

اس رسم شادہ و گل و دھد و کارمرز کنگ بیت - گیشتر
 آخری رسم ہمیش انت - سنت یا ٹبارک و وہ ویک منانے یا یک
 مذہبی سرد کے گوں وٹی ڈل و نوٹا کنگ بیت اسے مذہبی شیئر
 بہنت و نیکیں مودا و لوت - اسے ڈل و دگ باسک کو کار و اد
 آمین گنت -

۵: رنگ و پیداک بوگ و دھد و آئی و گوٹانی تہا بانک و گ
 بیت اسے رسم باز بلوچی جاگہاں استنت -

برز و چاریں رسم کمران و رنگ و است انت نزانال کلاے
 دگ بلوچی ڈیہاں است انت کہ نہ بلے منی خیال و اگر جوانی و پٹ
 و پول کنگ بہنت - گڈا بازیں لے ڈولیں رسم من اسے دگ
 بلوچی جاہاں گندگا کا بہنت -

دگ چوشیں رسم و دود بلوچانی نیام و سک باز انت - نے کلاز
 جوڑ بوتگنت نے پاکیں رسم انت نے کہ مذہب و پشت و پناہی اس
 گون انت رہے انگت آسک زور مندانہ - ہلوک ساہانی سر و اپکو
 کار بند انت کہ کا نود و تو بہ ! بلکیں کا نود آتانی پابند انت سے
 بازی شہی و گزرائی دود اسے رد و کا بہنت - اسے دورانی صلا

ڈزری ۽ سرء کم و باز ہر ڈولیس سزا رست کنت - بلوچی جاہاں
 آپانی بہر وہانگ و دل آسین دراج ۽ منگیس رعبندانی ڈول ۽ بیت
 عہدہ ہاگہاں آپ و زمینان ۽ ہنگام تسو و تاس ۽ تہا بہر کنت بازہاں
 آپ ۽ شپ ۽ پاسانی ڈول ۽ آسمان گندیں جاگہاں زمینان ۽ ساد
 ۽ رعبندانی رو ۽ بہر وہانگ کنگ بیت مکران ۽ روچ ۽ گرماگ ڈوہال
 آپ ۽ گرو بندہ مردم ۽ دل ساهگ ۽ پاد کنگ ۽ حساب و دادو
 بیت - اسے ڈول ۽ ہریکے وئی مکرو کنگین ساهگ ۽ پادانی سرء آپ
 ۽ پے کشاراں ترینیت شپ ۽ تاس برحیت واسے ڈول ہریکے چہ دن ہک
 زانت کار بیت داچ ارڈ کرد نہ بیت : بلبل ۽ آپ " پشت بندہ
 آپ " پشت بندہ آپ و پیشتر بندہ آپ " کل آپ ۽ بہر وہانگ
 ترزو رعبندانہ -

← ایشی ۽ ابید ہریک ہستہ دارے ۽ پڑ زانت کہ کہن و کاریرت
 کار ۽ تہا بہر بزوریت - اگر آلی شریک یک روپے بے اجازت ۽ کار
 مردت گدا آھر ۽ جرمانہ کنت . اسے جرمانہ ۽ مکران ۽ اشکند
 گنت - اسے بھدی ۽ ڈول ۽ ہم بوت کنت واسے دگہ شریک آلی ڈکارے
 واپت لے ہم رت کت کنت پریشی ۽ آج کسے ۽ میاری نہ کنت
 و ایشی ۽ راچہ کانود ۽ گیشتر مننت - چیشی ۽ ابید بے کانود ۽ اسے
 رسم انت کہ ہر زھگے ۽ کہ سنت جبیت ، ہستو منزین پت آزھگان
 مال و مرطی ۽ یک بہرے دینت اسے بہر ۽ راہ سلوانی ، گنت - دگہ
 میر وندی " ۽ گنت - اسے چو سن کہ مستری زھگہ ۽ یک
 کٹے ۽ تہا زر داری گیشتر انت - آپس ۽ جانشین انت - پریشی کہ

راج و ہتھا آئی (SOCIAL STATUS) چہ کلیں براتال گیشتر بہریت
 و آؤتی گیشترتی ذمہ داریاں جوانی و ادا کرت بکنت آہر و
 و مڈی و یک و یک خاصیں و نڈے دینت۔ ایشان و اپر
 پر و شنت نہ کنت۔ چیا کہ اے دودانت و دود چہ رسی
 گیشتر تا کتور انت۔ رمان و کسے بہریت یا مداریت آہر و اپر
 گنگ نہ بیت بے دودان و بہر جادارگ و آہانی پابندی لازمی انت
 ایشانی ہلاپ ورنی و سر و کم و بان سزا دیگ بیت۔ مانگن
 کہ چاگنی و کلات و دگ و بان زمینانی ہدا بندیک پورٹیں
 و کبیلہ آہانی بہر و بانگ آکلیں مردمانی سر و کنگ بیت۔ ہر کسی
 کہ گیشتر زہگ بہنت آہر و گیشتر و نڈر سیت ہر نوکیں زہگ
 پیداک بودگا آہانڈان و رایک و نڈے گیش رینت۔ بان جاہل
 اے زمینانی پیدا شنت اے و ڈول و بہر و بانگ کنگ بہنت
 و کرے جاہاں یک خاصیں مدتے و پدا نوکیں پیداک بودگا
 و مرد کامی رد و بہر و بانگ کنت۔ مروکان و اے بہر و بانگ و
 اپر و نڈنیت انت۔ ہر چا کہ زندگ انت۔ آہانی سر و ہر
 اے بہرنت، ایشی پشت و اپر سرکاری کازدے نیست
 ملوک ایشی پابند انت۔ چیا کہ اے دود جوڑ بڑگنت و زمانگ
 و گوڑگ و اے بوتگ کہ آہک و کبیلہ و گہتری ہے رنگیں دود
 تھا انت۔ پیشکا ایش راکلاں مینت دنوں اپر باسکے پر و شنت
 نہ کنت۔

چہ پدر و کلیں گپ و تراناں اے پدر بیت۔ کہ بلوچ یک

انچیں راجے کہ دن بجائیں رعبند درسم و دود داریت - بے رسم
 و دود چہ دگر راجاں بلوچ راج و چیدگاں گیشین انت و سب بجائیں
 سزندے و چاگردے مہراکننت و بلوچی رسم و دودانی پہنات انچو
 انچو پراہ انت کہ زندرہ اچ کردگورے چہ آھاں نہ مانیت و بلوچ
 راج و یا دلی زندرہ زلورستانی پیلوی و کسی باہونٹ و حاجت سنیت
 انت -

مے بتک

پے 'چوں پرچہ ؟

(یک پچارے)

بتل یا نکه مثل گیدی لوزانک ۽ برا بدارین نو سنگین کو مہنیں بہرے
 و زبان ۽ قدیمی سنگتے۔ ایشی روم سہ سہا وخت ۽ بنا بیت
 کہ زبان ۽ جندوت جو طبیعت و مخلوق ۽ را بہ دلی نہمردچی زند و نند
 کار بندگ بیگج کنت۔ مدان مدان ۽ زبان ۽ اسے بہر گوں قرن و دوران
 گوزگ ۽ دیاروان بیت ۽ راجی لوٹ و احتیاجان پیم ۽ ایشی تہا در
 دریں کمی گیشی بنت۔!

بتل چوناہ ۽ کسان کسانیں زیبا پیں و سرکینین گشتن کہ آچہ پیں
 لوز و پٹہاں جہر ٹمگنت۔ اسے بازیں راجی و لوزانگی خوبی ۽ وامند انت
 اسے یک نیمگے ۽ زبان ۽ سیر و شاہگان و پراہ دامن جوڑ کنت تہ دومی
 نیمگ ۽ راجی لوٹ و احتیاجان پیلوڈی کنت ۽ راجی تب و پکر و نشور
 انت۔ اسے کسان کسانیں گشتن چہ باز و پیش ادسی زبانے ۽ برابر
 و نماہ دار انت و مزن ہر نہیں ۽ دراجیں معنا و گیاں گونڈیں بیان
 کنت کہ چشی گپ و تران نامدار بیت۔ پیشی باز وخت تہ لگت
 و یکیں جملہ ۽ گشگ ۽ گوں، آہانی ذمن و خیال ہما دمان

با مزین و برزین معنا و پدی کار و اچھاں پوہ بیت۔ اے ہمء
 بتل ء چہ جو اہیں معنا و خیال ء چکاریں گال و گشتن انت۔ بزائ
 اے ہمروچی زند و نند و بارو ء نامیں گواچن (GENERALISATION)
 انت کہ ماچہنکس، شیرکنیں و ش زمیلیں و گیشتر سم زمیلیں ادلسی زبان ء
 درنگاز کنگ بوگنت۔ بتلانی زبان ء روز و معنار ء نوزاکی توبل
 ہم است انت بلے آچہ ادلسی زانت ء برزتری نہ انت۔ اہر
 کس آمان آسانی ء پود بیت و پہ آسانی پوہ بوگ ء خاصیں
 دانشوری و مزین پکری دی پکار نہ انت۔ اد بلوچی بتلانی سیکہ دپچار
 دی ہمیش انت اہر

باز بتل پہ زانت جوڑ بنت و باز پہ نزانجی ء باز پہ زانت
 و قصد راج ء تہا رواج دیگ بنت و بازوت سر ء بوت اہیں
 اولس و زانت و زانگ ء رواج گرت۔ بلوچی بتلانی سر ء چشلو
 رند ماگشت کنوں کہ بلوچی بتل بازیں پیجے ء رواج کپتنگ انت۔
 بزائ آمانی جوڑ بوگ رہند و تہر باز انت و گیشتر چہ چہرہ نیشنگین
 ہتیں ترانان جوڑ بوگ و رواج کپتنگ انت۔

بذاتی جیٹگ و یک رہندے اش انت کہ آکواسین و زانگرن
 مردمانی گشتن انت و آمانی جنڈ ء ذاتی تجربت و کواسی و زانگرنی ء
 پیلاشت انت۔ مئے بلوچی راج ء تنگا ہم اے دوداست
 انت کہ باز مردم و تی کماش۔ میرد سردار کواس و زانگرن دستریں
 مردمانی قول و گپتار و گشتن ء و تی دیوان و مجلس و ہمروچی نندونیا
 بیان کنت ہاے ہمیں ء اے ڈولیں گشتن و قول راج ء

تہا باز شنگ و تالانی در سبب و تل جوڑ بنت ۔ چشکے یک کراسے
 ملک دینار گنجی و قول انت " ہر دینکے و چہ زبان شت " بڑاں
 پوج نہ مانت۔ گوک پرورش و شہید میر بلوچ خان نوشیروانی
 گوشتن انت۔ " جنگ و ادلی گریں ساعت مرد و نامرد و دل و دل
 بلے پد امر و دل بر تربیت و نامرد و دل پد نہ تربیت ۔ بے پیچ و
 ملا بہادر رند و قول انت " بات اکاں لیکار و پچار مائیں ۔ بہرے چ
 کل و عالم و زیاتیں ۔ اے و دل و بلوچی و بازیں تل بے پیچ
 تنگوی کواکس و زانو گرائی گشتن و قول انت۔

باز تل چہ تواریخی واقعاں جوڑ بنت و ایشان پست و
 آپلیویں تواریخی جادر است انت ۔ ادلیں و چہ ہماں تواریخی
 واقعاں سبق گیمتہ و پدی فاندگ و ایشان گہرنیک لانتی مارنگ
 و چریشاں کردے غامیں رہیند ہنتیک انت چشکے بلوچی و مشہوریں
 تلے " میر و گول لڑ و گندین باگلتر گورانی چہ اگ جاہ انت
 اور امیر دیک تواریخی مرزے و باگلتر ماں کمان و ایک کوہنیں تواریخی جاگے
 کہ پدی حوتی آبادی و کشتکار و دشمالی ہرک نائے کشتنگ میر و ہے
 جاگہ و سردارت ۔ بلے ٹیکس بلے پر و ہے ات ۔ آئی و تی نہند
 ملک و گہتری و دشمالی و نیگ و پوج و گونین گور و کرت و آوید
 یک کراسے و مارات کہ باگلتر و اے سر سبزی و شادابی باغ
 و کپلاگ و سیری و دشمالی اے ڈولین ہر دارے و برکت و
 تاں دیران پست نہ کینت و اے انسان زند جاہ و شہر زوت
 ہنچیں ویران و جنگل و بیابانے جوڑ بیت کہ ایڑک و گور

آسکانی ترد جاہ و چراگ جاہ جوڑ بیت تواریخی جاوراں مے گلار
 دی راست سٹون دات و بالگرتاں روج و مردچی آسک و
 گورانی لیب جاہ و شکار جاہ انت۔ پیشی آبادی و دشمالی پشت
 نہ کپنت، نزل چٹ دیران و گیابان انت۔ چہ اے تواریخی جاوراں
 بلوچ اولس و سبق گپت۔ میرد و ناپندی لڑ و ایک جاہی
 رنگے داتہ۔ کہ اگر لے حال بوت۔ بزاں حیرمیت۔ ہے تواریخی
 جاوراں بالگرتہ و رادی جاہی کہ۔ لے یک عایس۔ ر ہندے جوڑ بوتہ
 کہ بزاں شہر و ہند تواریخی جاورانی سبب و بتلانی زیب و براہ انت
 دگہ یک بتلے بزاں پکچ انت۔ پکچ یک تواریخی ہندے کہ بلوچانی
 جاہ و تخت بوتہ۔ ہمیشا پکچ و پہ ہر کس بول و عزت بوتہ۔
 و داد و جہ منندان، پ عزت و چارہ۔ ہے تواریخی جاورانی سبب
 ہے بتل اش جوڑ کنگ کہ ایشی معنا ہمیش انت کہ پیش و مسی
 سرگوں مٹ و نہ کپنتہ۔ نون ہوشش کہ توچہ و ت او بھرن
 لے و دیم پ دیم لے۔!

ہے پیم و دگہ بتلے قول ہا ہاں کہ علوم و گوں ماہو
 کہتہ۔ اے بتل دی گوستگیں بلوچی تواریخی و نشوندار انت و چہ
 تواریخی واقع و جاوراں در آسکے۔ بتل مارا عومر، ماہو
 و تواریخی قول و قرار و پیویں داستان و گبر کاریت۔ مرد کہ کناں
 ماہو ماں نیم روچاں نہ ہاں دابان و بتل مارا دوداد بالا پچ و کہنیں
 تواریخی واقعہ و سٹون دت۔ کہ دورا و چون سسی و را پناہ
 دات دورا کشجاہ بوت۔ آہنی ماس و پچے گوشت و بالا پچ و

دگہ بازیں ہنچیں خاصیں موہ (PARTICULAR SITUATION) دی دست
 انت کہ آ تواریخی اہمیت نذارت بے واہم چرا ناں بازیں تہل جوڑ
 بوتگنت - دراج ء تہا باز مشہور بوتگنت - اے ڈولیں واقعہ اناکاہ ء
 یک زندے ماں راجے ء تہا ودی بنت کہ چہ ایساں مخلوق اخلاقی
 پنت گرت و عام رہند اسش جوڑ گنت - اے ڈولیں بتلان پنت
 ء ہے ڈولیں ناگمانیں خاصیں واقع و موہ است انت چشکہ
 نیم بزو ء را بزے بوت دوشگ ء بان ء سر ء برت " اے
 چوش بیت کہ یک بے مالیں مردے ء را ایوک یک بزے
 دست پکیت - آ ایشر ء ہمکہ گیں مزیں مالداریاں لیکیت
 کہ ہر صبا آہنی ء را بان ء سر ء بارت ء مووشیت - ہے خاصیں
 واقعہ ء مخلوق ادبی گوناپ دات و پہ پتخ مذیتنگاں ، مثلے جوڑ
 کرت - ہے ڈول ء گشتت - " خراسان نان آسان ، نان آسان
 پہ کار آسان " اے بتل چوش رواج گپت کہ یک زندے یک مردے
 چہ دگرے ء دپ ء اشگنت کہ خراسان ء نان آسان انت
 آجہ جنت و خراسان ء روت ، دست دست ء سرا ایرگنت
 و مذیت و نان ء راہ ء چاریت بے کسے ہم دپلی جتے نہ کنتے ،
 شدے گپت ، لاپے ماں ونگ ء روت و سک بیت - آمردوتی
 دل ء گنیت کہ لے مردک ء مزیں طلبے جت بگوں وئی دردگ
 ء کہ خراسان ء نان آسان انت - اداۃ کس دپلی صلاھے ہم نہ
 جنت - لانک ء بندیت دایا کنت دیم پہ وئی ملک ء کہ بریں

دردوغ بند و گور و بکین - رنگ و شرط و گول تپک و ہمارڈ
 کر و روت و گشیت کہ تو گشت کہ خراسان نان آسان من و واستد
 کشت - آمد گزیت و سپہ دنت کہ نان آسان انت - پہ کار آسان
 انت - منی مطلب ہمیش ات کہ اودا کار و مزدوری باز انت - حشک
 کجانان رسیت - چا زور و اسے بل پہ مگسک کشاں کار مرز
 انت - اے ڈولیں خالصین واقو یک پیسے و خالصین تجربت
 انت کہ گول یکجہیں و پدما پدیں تجربت و چکاس و تہمیات و دپ نہ کفیت
 و چریشاں چٹ جتا انت -

بلوچی بازی بل یکجہیں و پدما پدیں انسانی تجربت و تہمیات
 و چکاس و شہرہ انت - بنی آدم دلی ہمدردی زندہ توک و باز پنچیں
 حقیقت و گواچن گزیت کہ مام دیم و کاسنت - اے ڈولیں گواچن
 مام راست سہرا بنت - ہے ڈولیں حقیقتانی بیان بل و جامگ و
 پوشیت چشک بنی آدم مام گزیت کہ براسی و سیال یک خونی
 شے پہ مال و زر و جانداد نہ انت پیشا بلوچ دی گشت کہ زہ و
 دے اوزر زوال کہ زردا تکجیں برات نہ بنت - چیر و بل ہے ہمدردی
 تجربت - تہمیات و چکاس و نشو نداد انت -

ماہ نندے ماہ بے دیک نندے سیاہ بے مگسک - کشت
 دل و بدکنت - کار پہ کور و الیشرک و کپیت - مور پہ چرپی و
 و رچیت - سادہما جاگہ و سدیت کہ بارگ ترانت -
 عیب ماں دستان انت کہ کمان یرنہ بارت - پتنگنت کوہ جہہ
 جنگ جنپاں -

بلوچی ءے باز بنے تاکہ بلوچی شعر و شاعری ءے بخشگیں داد انت۔ لے
 بس مزمن شاعری جو این گیتارانی دشمن و ادس پسندی ہستین کڑی دگالانی
 پیم ءے رواج گیتنت۔ درامیں ادس ءے را سچیں شعر و گیتار۔ تیات بوت
 نہ بنت بے دل پسندی کڑی دگالانی یات کنگ گران نہ انت۔ پیشا
 آماں اے ڈولیں گال دگڈیان ءے در یات کنگ ووقی ہمدوچی زنی
 گپ و تران و مجلس و دیوانان جنت اش و گپ۔ تان و مجالسان نامہ
 و برابر کنت۔ بلوچی ءے شعر و شاعری ءے در کیتگیں بتل سک باز
 انت، چکھ قبیل جت ءے شعرے ءے کر دے کڑی انت

مال پہ ہر ءے پر مح نہ بی
 ناہ پہ سر ءے پھر بیگ ءے

دوستی پہ زور نہ بیت
 دل کوتلی چی ءے نہ انت

مہر پہ بہا گیت نہ بیت۔

چریشاں ہر یک کڑی اے ماں بلوچی ءے ایک بتلے جوڑ بوتہ دگر
 بل "نہر" بہا گیت نہ بیت ءے بتل تہ ہر کس دپ ءے انت۔ ہے ڈول
 ملا قاسم گیت نہ

غم جیاے و عاشقی چاڑے
 اے دگو شغل دآ وگہ کارت

اے بندہ ادن کڑی مکرن ءے کپ۔ مشہور سی بتلے ۔
 رحم علی مری ءے گال دن یک بتلے جو ڈول ءے روان گیت

حیرانی تمن ویران انت
 سیت گول شکلیں جنگاں انت
 چه رحم علی مری بے شعراں دراتگیں دگر تبے ر
 نیم کٹانی سرآں نیم نئی نیم شپاں
 نیم دپی نہ بنے نہ گندیت نیم داری نوکراں
 نیم گول شادی مراداں نیم ناری پہ غماں
 استمانی شاعر بی بگمہ بھتیس گال گندات کہ نوں بل جوڑ جوگنت
 سردار کہ دز بے یار بیت
 ناموس و ننگے کار بیت

جن کئی انت بور مزن گدیں
 دالم آتی مردش رخنیت

دیک بے جزگ و پیری یار
 درتا بے سر بے سار بارت
 رندیں مادن دستیں زال
 تکانی دینت بازیناں
 سارتیں مادن دستیں زال
 خون آماں دل غبارینیت

گیدی (دوک) شاعری بے بازیں کڑی دکال دی تیلانی نیم آماں
 بلوچی راج بے رواج گپتگنت چشکہ اے ڈیہی بے چیری دوہیں کڑی

بیلی کیت منی کنڈان ء

لو غاریں سرءو دندان ء

آں مرد کہ کنت یاری ء

دارنت مادن و جہری ء

ہے پیم ء مشہوریں گیدی تہرہ دستانگ ء اے کڈیاں بچاڑا

کہ بتل ء پیم ء مے راج ء رواج کنت

موت بے نشان گرمیں تپ انت

ہود ء نشان دزر و ج انت

عشق بے نشان بر چکنگ انت

اے دستانگ ء ہر یک کڈنی اے یک تیلے :-

ہے پیم ء دگر بازیں ہچیں ہمزیل و ہم سنگین - بتل گندگ

کاہنت کہ قدیمی شعرانی پشت کتگین گرنیک انت - آ قدیمی شعرانی

جند یا نیکہ دور زمان ء پہنان وارتگ و کار کتگنت یا نیکہ پہ

آہانی زانگ و معلوم داری ء مزیں پٹ و پول و کوشے رٹیت

اے ڈولیں بتلان کردے مثال گدات -

• ہاں قلات تر نیکنت

• خشکین رضا پشت کتگنت

• منماں پہ جنگ دوستیں مزاری براس نہ بنت

• و شاشان نہ چند بیت گرات ء

• کوہ نئے خاک بیت شہات ء

پا دینک ماں حمر ۽ پاد ۽ انت
 درمان گمر بگ ۽ گوش ۽ انت
 ہستی گلاماں ستر کنت
 نیستی ملوکان گر کنت
 مردی تو کلی ۽ میر طینی
 کاران دت خدا جوڑینی

بلوچی ۽ گیشتر تیلانی پشت ۽ ایک نہ یک پیے ۽ قصہ داستان
 دی است انت۔ باز قصہ سک دراج انت و باز سک کسان انت
 ایشانی مقصد و آسرد سبقان ۽ بل ۽ بیم ۽ رواج دیگ بوتے اے
 ڈولین قصہ و داستان دو تہر ۽ گنت۔ اولی ہما کہ مردم ۽ راگان
 بیت کہے داستان و قصہ راستین انت بزاں اے انسانی زند
 ۽ الم ۽ گوستگنت، و انسان ۽ را ایشانی تجربہ بوتگ و آئینہ ۽
 دی اے ڈول بوت کنت کہ اے ڈولیں داستان ۽ کو اسرد
 زانوگراں چہ وتی یا نکہ دگہ انسانی تجربہ ہاں دت ٹہننگ و رواج
 دانگنت۔ بے دوہمی تہر ۽ داستان و قصہ چٹ دت گردانت کہ
 آہاں راست بوگ ۽ پوج گمانے ہم بوت نہ کنت۔ نا اے
 ڈول بوت، ننگہ بوت بیت — اولی تہر ۽ تیلانی بہتیں مثال
 بگنذات کہ چہ قصہ و داستانانی آسراں چونیں سبق جوڑ کنگ
 بوت۔!

گشت "یکے ۽ پتر ۽ گوات بارت۔" ایشی پشت ۽ اے
 قصہ مشہورات کہ یک رندے یک مردے ۽ وتی تگر و رہتر پانچ

کنگ لوست - گوات کشنگ ء ات - پیشا اے سرء کہ چمے کت
 آ سرء گوات ء پتات - دوہمی سرے کہ پاچ کت نہ ادلی گوات
 پتات آ تک ء شت کہ لہتیں سنگ بچنت و بیاریت و تگرد
 سرء ایر بکنت ، تنکہ گواتے نہ پتایت - ہر دینکہ آ سنگ ء چنگ
 و آرگ ء شت تگرد ء جند گوات ء برت - چیشی ء مخلوق ء ہے
 سبق گپت کہ یکے ء پترء گوات بارت ، بزاں ہوری دپتاک شرن
 جی ئے ویک مردے پوج کارکت نہ کنت - دگہ تیلے " و پتگیں مرد
 میش بزکاریت " گشت کہ یک مردے و اب بیت کہ آئی ء نہ کی
 یں میش زاریت و مادگیں چکے کاریت - بلے آ سچو و اب بیت کہ پوج
 سنی نہ بیت - شپانکے چود ء گوزیت و نوک زاتگیں میش ء مادگیں
 گورگ ء گندیت - آ دتی بڈ ء نہی گورگ ء ہا میش ء چیر ء دت
 ء مادگ این ء پہ و ت ء بارت — اولس شہ اے قصہ
 ہے سبق ء گپت کہ گیش و اب پہ انسان ء بے سعیت انت
 ربیکاری ء سنی علیے — !

بلوچ گشت " انگور ترشپ انت " اے ہا مشہوریں قصہ ء چ
 در آ تک کہ یک روبا ہے پہ انگور ء چنگ درگ ء درچک ء بن ء
 شت دکپت - بلے دپٹے پہ انگور نہ رست ، پرچیکہ انگور
 تنگ مک ہزت انت و ہرکہ نا امید بوت نہ گوشتے انگور
 وریں کہ ترشپ انت - ہے پیم ء دگہ تیلے تو لگ ہر شپ ء ہول
 انت - بلے علوہ نہ لوست - ایشی پشت ء ہے قصہ انت کہ یک
 زندے بادشاہے ء وئی وزیر ء را پرست کہ تو لگ پرچے

شبِ بھولنت - دزیرِ عِ دراینت کہ شد یک انت بادشاہ
 عِ گوں چہرانی عِ گوشت "عجب! پرہے حلوہ نہ درنت۔ بلوچاں
 ہے اصحتیں گپ عِ راکھ تیلے جوڑ کرتے۔ دگہ تیلے بی عِ
 گوشتہ رواں گارڈائے پٹاں، آ لوگ عِ رسے "بزاں یک یکتے عِ
 گوشت کہ من رواں اڑے درگیجاں بلے اے اڑا وتی لوگ عِ
 رست۔ اے تیلے باردا عِ اے قصہ مشہور انت کہ یک سک
 اڑدکین بٹک ٹے چہ لوگ عِ دراتک کہ برودت جاگے لوگ کسے اڑد
 کڑے بکت و دل عِ نہنکاں بیچیت، لوگ عِ دپ عِ دگہ پیر زائے
 گوانک جت کہ کھار و کائے! گوشتے۔ اڑاندے پٹنگا! دوہمی پیر زائے
 گوشت۔ یک کارے پن کبن و برد۔ آ لیکہ یک ٹوپے
 دوہمی سیر عِ بروہ (مروج، داد عِ تنباک ہو رکن دمنی زھگٹ بوارین!
 ادلی بی عِ گوشت۔ آ سچیت۔ دوہمی پٹی عِ گوشت تو سچات ٹے
 سچات عِ سر عِ پشک و پشک وری اش کت۔ اے ہم عِ
 آنہی عِ راوتی لوگ عِ اڑد گارڈائے رست۔

نون اے ڈولیں قصہ و داستانان دوہمی تہرے لہتیں شمال
 بچارت کہ اوسے کو اس و زانکاراں پہ قصہ ہننگنت تنکہ راج عِ
 تہا اخلاقی زانت و دی بیت اے ڈولیں قصہ ہانی مارو عِ دل
 نہ منیت کہ آ راست انت۔ و آئندہ عِ راست بوت کنتت۔
 بلکیں چہراناں ہے سہرا بیت کہ آدت گڑانت۔ اے قصہ گیشتر
 گوں جنادر عدوت و بے زباناں تعلقدار انت۔ ہتچو کہ ماگنداں
 کو نہیں دور باریاں ہر را بے عِ زانوگراں بے زباناں بازیں

نہ بُنگ انت و اولس وزہگان ء اے زوت تریات ہوت
گنت پر اے بے زباتانی قصہاں بازیں اخلاقی رسبند و پنت گریہ
بوگنت - بزاں ایسانی تہا پیلیوں مقصدیت « بوٹہ - بو چانی تہا اے
ڈولیں قصہ سک بازانت کہ چراماں بتل مشہور بوگنت چک گشت
مال ۽ تاوان پر جان ء سیت انت « ایسی بارو ء اے قصہ مشہور
انت کہ یک رندے یک خدا دوستیں مردے ء چہ خدا دعا لوٹات
کہ آدوتانی بوٹی و لیز ء سر پد بہیت - آئی دعا قبول ہوت و آدرائیں
دوتانی بریاں و گپاں پوہ ہوت - یک رندے یک ہتھی لے گوں
دگرے گشگ ء ات - باندا و اجہ و پس ء درے گپت و مرگی بیت
آراکشت و ہلار کنت نارشت و گوشت و حج بیت - واجہ سر پد ہوت
و ہا دمان ء و تی پے قصاب ء کر ء بہا کرت - دگر روچے یک کچے
گوں کچے ء گشگ ء ات کہ باندا واجہ ہر ہرام بیت بد و گوشت ء
۽ ہا دمان ء و تی حرم پر ارزان ء گوں دگرے ء بہا کرت - ہے
ہوان واجکار ء و ت ء راجہ و تی بازیں دوتانی مرک و تاوان
آسکل ات - بے یک حرے سرکات دگوشگ ء ات - ہر
واجہ ۽ پنج مریت ، آرا سک آرات - دل ء نہ نہج ات کہ چوش
ہوت کنت بے گوسنیں تجربے دیما آنت ، آئی گمریت د
لوٹ ات بے چہ غیب ء آواز لک تھی زنگ الم ء مریت ہر
اگہ توری کیس مال ۽ نقصان ہیشین نہ ترا ایگر نقصانے
ہوت - اگہ تو پس ۽ نقصان بسگتین نہ ترا حمر ۽ نقصان نہ ہوت
اگہ حمر ۽ بسگتین نہ ترا ہشتر ۽ نہ ہوت - ہشتر ۽ بسگتین نہ

اسپر ۽ تادان نہ بوت اداگہ تو اسپر ۽ تادان و مرک بشتین
 نہ ترا زھگ ۽ مرک ۽ ڈولیں مزیں تادانے نہ بوت۔ زوں کہ در مرک
 پشواں بوت کہ در یگیتس آلی دوتاں بولی مزانتیں و کسائیں نقصانے
 بو تیں تنگہ آرا چو سنیں تادانے بو تیں — لے ڈول ۽ چہ اے قصہ
 ہے رہبند گیشینگ بوت کہ مال ۽ زیان جان ۽ سیت انت۔
 بزاں پہ مال ۽ نقصان ۽ ہنغ بہ رواہ کنگ نہ لوٹیت با اے قصہ ۽
 ٹہینگ ۽ مقصد ہمیش انت کہ ہرچی کہ بیت بیت انسان ۽ را
 باید انت کہ پریشان مہیت و صبر بکنت کہ صبر ۽ بر شکر کن انت۔
 دگہ تیلے "کچک ۽ گوشتہ" چھی لے دت سکائیں چھی لے براتانی
 مددیتہ "بزاں قصور منی دتی انت د کے سنگتانی برکت انت۔
 اے تیل ۽ پشت ۽ اے قصہ مشہور انت کہ یک کچکے ۽ گوشت
 کہ من دگہ شہرے ۽ رواں۔ بلے دمانے ۽ رندہ آ اصلی شہرعات
 یکے ۽ چہ آئی پول کت تونہ گوشت کہ من دگہ شہرے ۽ روین۔
 کچک ۽ پسہ دات روگ ۽ نہ من شتاں بلے پدا زدت زدت
 ادا رسگ ۽ سبب ایش انت کہ یکے نہ من دت سک تیر و نکال
 دوہی متی دگہ براتیں کچکال متا تا چیناں ادا سرکنا ئینت "یک دگہ تیلے
 "دنب ۽ پہ دنب ۽ بندگ لالہ ۽ سور ۽ روگ" بزاں
 نوٹگیس کاراں کنان ۽ ولی مقصد ۽ پیلو کنگ یا پہ دتی مقصد
 مراد ۽ پیلیوی ۽ بازیں درے در گیگ۔ اے تیل چہ بلوچی
 یک مشہوریں قصے ۽ رواج گپتہ کہ زھگانی تھا ماں سکران ۽ سک
 جنتے۔ اے سک دراجیں قصے کہ ایشی ۽ ادا پیلیوی ۽ نبشت کہ

نہ کنناں بے گونڈی ء ایش کہ یک ہمیشی تے ہر براس ہر سیرات
 ”بے ہے تو کاں آئی ہر ہلک شہر دیگ ہر شیر رینکنت۔ بتی ء ایش
 جت کہ پیشی آئی دمب سست۔ بتی ء آرا چت و چیر دات پئی
 بندھی بوت دملور نشت چوشی ء براس ہر سیر ہر روگ تے عیب
 زانت گوں بتی ء دز بندی تے رکت۔ بتی بتی دمب دیئے دمب ء
 پہ دمب ء بندین لالہ ہر سور ء روین۔ بی ء وئی شیرانی بدل
 ات۔ پیشی بز ہر کہ ء شت پہ شیر ہر رتد ء۔ بز ء بدل ء
 مال لوٹ۔ آ کہور ہر کہر شت کہور ء کد و لوٹ۔ کہوت ء
 دان لوٹ ات۔ ڈکار ء آپ لوٹ ات۔ . . . جو ء بود لوٹ
 لوڑی (آہن کار) ء نال لوٹ ات۔ . . . پمچ ء نور لوٹ ایت۔ . .
 ہے پیم ء پیشی ء چہ کہہ ء میش برت، سادے دست
 و تویے جوڑے کرت۔ نورے پمچ ء کار بست ہم ہر نئے لوڑی
 ء دانت۔ لوڑی ہر بردے جو کار بست۔ جوہر آپے ڈکار ء دات
 ڈکار ہر دانے کہوت ء دات انت۔ کہوت ہر کد ہر کہور ء دات
 کہور ہر ٹمے بز ء دات انت۔ بز ہر شیرے بی ء دات انت
 بتی ء دمب دات، پیشی ء دمب پہ دمب ء بست دوتی براس
 سور ء شت۔ چہ اے قصہ ء اخلاقی سبق ہے درانکہ کہ انسان پہ
 دتی گذر و طلبانی پیلوی ء بازیں چھیانی وازمندگ انت چہ اے قصہ
 راہی تنظیم ہر راہ بند سہراہنت۔ اے ڈولیں تبتانی سنت ء قصہ
 و داستانانی مثال سک باز انت کہ آمانی بستہ ء وت یک
 کتابے پر بیت۔ !

چہ اے برنہ دراجیں بحث و تراناں ہے سہرا انت کہ بلوچی
بتلانی سرچک، مزیں مردمانی گشتن و قول، تواریخی واقعہ و خاصیں مہ
بمروچی زندہ تجربت و تہیات و چکا سس، جو ایس شاعرانی گہتا رو
شعز گیدی شانزی و اخلاقی فتنہ داستان انت !

(۲)

اے چہ و چون و پچار و زند، نون مارا لے چارگی انت کہ بتل
پرچے — ۶ اومنی خیال و لے پرچہ و جواب گیشتر اہم انت۔ پرچیکہ
بتلانی بن پرچے پرچے و سر و انت۔ اگہ ہے پرچے ہوتیں
بتلانی "چہ" و چون" و ت پشت نہ کپت۔ بتلانی پچار و بنیادی سوال
پرچے۔ انت۔ پیشا من لے بار و و کے تفصیلی گپ جنیں۔ ۱

گوشنت کہ پیشی مردان گول آڈکاں ماں بتلان تران کنگ۔ لے
راستہ کہ پیشی مردوت پشت نہ کہنگنت کہ شہ وئی کو اسی ذات
و تجربہ و نوک آڈکیں نسلان و "جوان و بد" شر و گندگ و راست و
دردگ و نشونذاری و بکننت۔ بلے بتل شہ آہانی نیگ و لے
کار و کنت۔ بلے

و بنی آدم و راہ و ماہنت۔

النسان یک و راجی ساہارے

آہنی دیم و بازی اٹھانڈ، سدوملہ است انت کہ دت آہی
 ایساں ابوک و شہ و تی چندہ زانت و عقل و رکت و گیشنت
 کنت - آسے ڈولیں ہاوران و گراتی ککے سروکی و داز مندر
 داستی انت - آلوٹیت کہ اسے اٹھانڈ و سدانی دیر کنگ و کے
 آرا سوجے بدنت - اسے ملہ اٹھانڈ و سدانی گیش و گیوار و کے
 آہنی پیشونکی و کجنت - اد تیل جے کمکاری و سروکی پیشونکی و کجنت
 تیل جے لیکور و گیشونک انت کہ یک راجے یا کک و کہے
 باسک و مردم یک شے راجون بہ نیکنت، یک کارے و راتر گجنت
 یا بد و یک خاصیں کارے و بارو و آہانی رائے جے بہیت و
 ہذاں تیل انسان و رویہ (و جوڈینوک انت - و
 یک شے نئے یا کارے و بارو و انسان و لیکو انت - چشکے رس
 بیم، پسند، ناپسند، نفرت، دوستی، امید، سہمدوسی، شک و ایندگہ !
 رویہ راجی تعلق و نند و نیادی گند و ننداں کم و گیش کنت و آہانی
 سیم و ہراں دی گیشینت - چشکے ماگوشیں - تا سے آپ و صدال
 و وفات - اسے تیل راجی تعلق و نند و نیاد و گند و نند و حد و سیماں
 گیشینت و یک مرے و راگوں دوہی و مرام تعلقدار کنت جے
 پیم و ماخن چہ گوشت و جتا نہ بیت برپہ واری نہ روت، چہ ناوانین
 دوست و دانائیں دشمن کہ انت - و ڈولین تیل اسے کا لوار و جولی
 سہرا کنت - بازی شے و کارانی بارو و بازی راج و مک و
 کہولانی بازی رویہ بنت و چہ بستلانی آو کیس نسل و راہیل
 دیگ و یک راجے و تی باسکانی - بازی شے و کارانی بارو و

آبا بازیں رویہاں گیشنیت کہ آمان ء چون بہ لیکنت - پدا بتل
کہ روک آو کیوں نسلانی رویہاں جوڑینک انت تہ گو سگیں دورباری
ء راج و نمک و کہولانی بازیں شے و کارانی بارو ء رویہاں دی
شون دینت با

اے گالوار یک نیم دا تہا ہیں یا نکہ چہ وانگ و زانگ ء چٹ
زہیریں راجے ء تہا گیشتر راست درابنت جلال و بے علمیں راجانی تہا
تل یک پیے ء حاکمی کنت ء اڈاں ایشانی کارمرزی ء رواج ہنکرہ
بازانت کہ یک راجی گرو داری گلے۔

ء پییم ء محکم انت

کو ہینن راجانی تہا علم و زانت ء کمی ء سبب ء بتلانی اہمیت
سک مزن انت و ہرچکرہ کہ تہذیب و تمدن دمیروی کنان انت۔
بتلانی رواج ء زور دیکش ء بوان انت۔ ایشی سبب ایش انت کہ ہر راج ء
تہا بازیں فرض پہ آراج ء الی و لازمی زانگ بنت و آمان ء
پہ آراج ء گہتری و بودناکی ء لازمی مارگ بیت و اے پییم ء
کہول و نمک و بولکانی ذمہ داری گیشینگ بنت۔ او علم و زانت ء
باز کمی ء سبب ء آمان ء دتی اے فرض و کاران درنگاز کنو کین
اے پکر و خیالان ء گوند گوندین گشتن درہیندانی قالب ء تادینتگ
پلے گوں تہذیب و تمدن و تکنالوجی ء دمیروی ء علم و زانت ء
درگ ء سبب ء اے فرض و کاران ء درگ جوائنریں۔ شرترین پییم ء
گیشینگ بوت کنت ء چہ اولس ء وت سریں ہیل کنگ ء بل ء
اے فرض و کاران ء درنگاز کنو کین پکر و خیالان ء پہ زانت چہ

وانگ ماہ ءونانگ جاہاں تالان دشنگ کنگ بوت بیت ۔
 ٹیلی ویشن سینا ، حوالنگک وادسی گپ ووران ہ ایندگ ہسی
 ایسانی تالان دشنگی ءدی مزین کنگ دات کنگت ۔
 انت کہ دیاشتگیں لاجانی تہا بتلانی دواج ایسگرہ نہ انت
 وپہ منتگیں لاجان تہا انت ۔

مطلب ایس کہ تہا گیشتر ناوانندہ وپہ منتگیں لاجان پیدائش
 انت ءوادواں آمانی زور و توان سک بان انت ۔ آپ آہلی موت
 ءمطلب ءاحتیاج وگڈسان المی مارگ بنت و آمانی سرء پ زان
 یانزانتی ءکارکنگ بیت ۔ اسے ڈول ءاسے لاجی میراٹھے ءمڈ بنت
 ہے راجی میراٹ رتہا سہرا کنگیں مہروچی زند و نیا و وگڈر و لہبان
 بار و غر شون دآگیں خیالان ہے ، ہر لاجی ہ مہرین لاجی پکر پدین
 چونہ ءر ہے راجی پکر ہے بتلانی ایسہ کوہنیں مذہب و رسم ہسم
 ءر رواج ، دود ءدستور ، چاہن و ہیستان قصہ و شاعری ءدی جوانی
 سہرا بوت کنگت ۔ بے لاجی پکر ہر سہرا کنگ ءر تہا مزین کاسے
 کنگت ہر چکی اسے زبان ر پیدائشی مہرا ہے وایشی لازمی ہے
 دی ۔ ! پدائش بتلانی تہکی ءر لاجی پکر دلا انت بے ہے ایندگان
 تہکی ءر لاجی پکر درانہ انت بکیں چہا ہاں ایسی زانگ ءر تجزیہ بیت
 و نوک کیسگ ہ نام ءمکن

چاہک ہے گز ءر اسپ چہ گوز ءر ہر کسی نہ تاہیت آن جن ہون
 انت ۔

و مات ءر لوگ کہ چنگی انت مردم پ و ت ءر کاسے پخت ۔

- داہنگیں زرد دست بدیاں، ہر بارو پتے دیگی انت۔
- عاشقی زرد پیارہ نہایت۔
- چہ قہاہ ء کلاہ دزگ بیت چہ کلاہ ء قبادزگ نہ بیت۔
- آکار ء کہ دز نکنت پنج محرمے شر نہ کنت
- شرباری دیگ نہ گردیت۔
- تورگ چہ گواگیاں گیشتر دارنت
- تھی مدگ گز ء انت۔
- دارنگین وان ورتنگیں مردکس ء رایات نہ بنت۔
- باں کلات ترینگ انت، حشکس رضا پشت کپتگنت۔
- مزاراں نوٹ دہلست ترا پاکستہ زرانی، ہانیل باہریں نوٹ
- انت تواج ماوار نہ گھینی
- مد سے عزیز ء، مجن عزیز ء
- آہر و دشمال کس ء نہ دلیت کہ کٹے نوزدہ و خرچے
- بیت۔
- دوستی دل جاگہ ء بے حساب حساب انت
- گنج بے رنج نہ بیت۔
- دگ ء سوچ کہ پڑ حریہ انت۔
- لشکر ء جنوک آباد بیت بے لاپ ء جنوک آباد نہ بیت۔
- نان بے دیگ سک انت بے صلاحے حق انت
- گوزیت امر دزدگامانی، عزیز و شان و خوارانی
- زرد شیر ء پونز گپتہ۔

- سیال بو چیز پ ہل انت۔
- مال و گون واجہ و عہدے است۔
- پنڈو کی بیتاں لال کیت پنڈور نہ ہاں

طاق و نرمی :

بلوچ راج و تہا مزنی و مسترگی لیکہ بازا انت۔ امیری و مرزی پ
 مال سہم بیت وچہ خاندان و خون و دی۔ اہے پیم و بوچہ بتانی
 تہا کتری و مستری و طاقتوری و نزدوری و سنگ و قدر دی گیشنگ
 کہ اے ماں بلوچی بتلانی تہا جوانی گندگ بنت کہ زور و طاقت
 دستر و مرزی، نزدوری و کمزوری و عزیز ہی و کمتری و بار و اوسی
 پکر و زانت چی انت ؟

- اے ڈولیں لمبتیں تہل سچا رات۔
- مرد سنگ مڑنگی چیزے نہ انت۔
- سرگوں سنگ سرماں سر بیت، ماڑھے چہ گوشاں در بیت
- اے دینگے نہ انت، پلکے۔
- کور بوچگ و جاگہ و پکچ جنت
- دوستے گوں حر و نہ ریت سرگ و پالان کنت
- زور و آپ پیر و ہرزی
- سادہ مو و سادیت کہ بارگ ترا انت۔
- لوصھی جوش کنت و تی نشاں سوچیت
- مور پ چہلی و رچیت۔ ملک پ شیر کنی

پٽ و ڀول چار و بچار پڪار بيت ، بزااں راڄي پڪر ناچڪيس پيما
سهرابيت ۔

بازين احتياج ۽ گذر ۽ طلب ۽ لوٽاڻي پشت نه ڪيڳ ۽ سبب
بازين خيال ۽ پڪردي شمشوڪ بنت ۔ ۽ بازين نوڪين لوٽ و گذراني
ودي لوڳ ۽ سبب ۽ نوڪين خيال و پڪر ودي بنت ۔ چوش ۽ بتلاني
تهامڪي گيشي هر راج ۽ بيت ۔ اڙن ماں بلوچ راج ۽ پشت ڪيٽگيس
تل بلوچ راج ۽ بندادوٽ و گذر و ايشي سهرين پڪر ۽ شوڻ بنت
بلوچي بتلاني سر ۽ هميشانڪي ۽ رندا، مازانت ڪه بلوچ راج ۽ گذر ۽
لوٽ چي انت ! بلوچي ڪردار ۽ جوڙ ڪوڪين قدر دستنگ تمام انت
ادا سهر و چي نند و نند چون انت ۔

بازين راڄي طبقه وٽڪاني

حال چي انت ۔

راڄي قدر سنگ چي انت ! سهر و ڀر ۽ ليڪه د معيار چي انت ۔
هه ڏولين سوالاني پس ۽ ۽ پر اے نوشتانڪ ۽ من بلوچي بتلاني سر
پنناداں نشان دياں ۔ چوناہ ۽ بلوچي تل بلوچي نند و راج ۽ هر تک
د پنناد ۽ شوڻ دينت و بلوچ راج ۽ هر لوٽ و گذر ۽ پيو ڪنت
بلے ادا ڪرے سر حالاني بارو ۽ بلوچي بتلاني شوڻ دياں ڪه چراياں
بلوچي بتلاني اهميت جواني پيداوت ڪنت !

اقتصادی و مالی هنگ ، اقتصادي و مالی حالت راڄاني تهيا
مزئي ڪرے ڪنت و انسان نند و تهيا مزئي ڪرے ڪنت و انساني
نند و تهيا آهي درايس ڪاروبار و تعلق و نند و نيا د ۽ ٿينوڪ دي گيشتر

ہمیشہ انت - بلوچ راج و دی اقتصادی و مال سنگ و قدرانی بارو
 اینکرہ تیل کہ بلوچی و بہت بلکین دگر پرج زبان و مہیت ہنی
 دل تہ ایشی گھیت کہ وت بلوچی و دی چہ اقتصادی و مالی بتلان اینکرہ
 پرج پہنادے و سرء اینکرہ تیل - بیت - اے گالوار ہما وقت
 جوانی و سہرا بوت کنت کہ بلوچی بتلانی ہر پہنادے و سرء پیلوی
 و سر جہیں تہمیات و پٹ و پول بہیت - منی جذبہ و بخرمت تہ منی بزی
 گالوار و راست شون دنت - !
 اقتصادی و مال سنگاں دنگاز کنوین کرد تیل کنذات کرے

بارو و بلوچی بتلانی نامن چکرہ پراہ انت -

- شد و مردگوں مزار و میرٹینتہ
- ہستی و غلامے مشرین نیستی و ملوک و گرین -
- آرگاں جئے بن سنگاں چہ وت و کم کنے
- جوہان تیئ ندرانت بور و پشت و پچاں ہند
- شکرہ ماں چلتین میں پات و انت
- تو زہ پہ کتل دارے نام
- مال گور و گوشت گامیش و سکتہ
- گور کٹی بہ گور و آخر مال بادشاہ و گنت
- ڈونب شدی تہ بنت صاحبی سیراں یات کنت
- مال پہ ہڑ و پرج نہ بیت -
- سال و پوشش ، شاکک و مارموش
- ہور گوارہی کہ مئے نگن کیے ہور نگوارہی کہ مئے نگن کیے۔

جی منی کور ۽ ریہ گیس شنگر، ماں ہمک طوفان ۽ سرء ایدے، گڈا
پہ ملانی پدا سہرلو۔

• بزاں لے کچھ انت۔

• شیر کہ نہ بیت شیر ۽ پوست بس انت

• خان ہما انت کہ دائم ۽ فان انت۔ اے چہ خان انت کہ ہاگیں دان
انت۔

• میر ہما انت کہ دائم ۽ میر انت۔ اے چہ میر انت کہ تنگیں میر انت

• چاکری کو میں فاطر انت کہ گری گوں بکان چہیت

• چہ بلا ہے ہم ۽ بلا ہے لاپ۔

• چہ جبر ۽ نہ دبیے۔ جی نے پر چہ پر مائے

• کار نہ انت کو اروکیں کو اٹانی، باران ۽ جوگیں لیٹر د زورنت۔

• واجہ راست گو شیت

• نامے کہ پہ لٹ واریت کس دست ہو نہ سوچیت

• پیل ستر پیر بیت پوتے صد ہشتر ۽ بار انت

• حر بار ۽ ہم بارت تر ۽ ہم دنت

• دست نہ ریت گوں سیال ۽ جنت بقال ۽

• پکل گشی من جبر باز زانی بلے منی دپ پیر ۽ آپ ۽ انت۔

سیاد و وارث

حون انسانی زند ۽ مزیں اثرے دور دنت

حون ورگ ماں گوستگیں پیشی انسانی راجاں وت مر دتی ۶

بنیاد بوتہ، رت ماوت گمری (RELATION...) عاناوانندیم راجان
 تہارائیں تعلق مہنتگ انت۔ بلوچی تہلاں چہ سہراہیت کہ بلوچی لہجہ
 تہاوت ماں وتی عسایدگیری وغازیز دوستی یک ٹھکیں راہبندے
 عپیشی دور عنو تہاں لے راہبند باز محکم بوتہ۔ اسے ڈولیں کردے
 تہل بچارات۔

- وتی جنگ عاگر لوگ نہ ایت۔
- وتی کشیت روچ عا سر عا دور نہ دنت۔
- نوداگان نگوارانت ساچان اش دش انت
- چہ دگر عا گوار عا وتی دیوال
- وشیاں فاتوین جن نوشنت سکیاں برات گوں مرکباں کوشنت
- لیا (لیان) براتانی نوکراں نشانانی
- چہ دیدگان ساہ دوست ترانت۔
- چک عا بدل چک انت، پلے براس عا بدل کار انت۔
- ناخن چہ گوشت حیدانہ بیت۔
- وت وار وارث آباد
- بنگویں براتانی بدل براننگ نہ بنت۔
- برات چہ گہاراں دیریں دیروانت۔
- برات چہ برات عا زہنگیں گوک انت۔
- برومید ماں بے دوڑا مینت شیر عا
- برات اگر کورانت، گہارے امیت وارانت
- برات اگان لیکار و پچار ماتیں مہرے چہ کل عا عالم عا زیاتیں

• برات اگر برات و شان کنت چیری ، عاقبت یک دوچے رہے
تیریت ۔

• دست کپرثیت ، بڑے بندیت ۔

دشمن و بیرگیری :

بلوچی دودانی روؤ خون و بدل خون بدل خون انت ۔ پیشا بیرگیری بلوچی
کردار و یک ساک کو بہنیں بہے ۔ بیر و دشمن و مارو و بلوچی راچی پکر و لیکھی
انت ؟ ایش چه بلوچی تو استخ و بلوچی شاعری و جوانی پدا انت ۔ بے بلوچی بتدی
چه بلوچی راج چلے حکمیں دود و شمشکار نہ انت لے سنگان بلوچی تیل و دی
با بگ پوشتہ چشکہ بیر و چیرے دیری نہ روت ۔

• سنگ اکاں چاتانی بھن و ریزانت ، کینگ چه مردانی دل و کترانت

• بیر بلوچانی تاں دو صد سال و لسہیں آہوگے دو دنیا میں ۔

• پت کشتکاں دوست نہ بیت حونی پر ساگ دوست نہ بیت

• منتاں پہ جنگ دوستیں مزاری براس نہ بنت

• دشمن اکاں مورے مزارے بزانے ۔

• مرگ و گرے وئی بانزلاں سرینیت ۔

بہادری :

بہادری بلوچ و دوہمی نام انت ۔ بلوچی کردار شہ بہادری و گوناپ
نہتہ ، بلوچ راج و نام و قوار و عزت شہ ہمیشی انت ۔ چه بلوچی تہاں بہادری
بارا راچی پکر جوان شہرا انت چشکہ ۔

- چہ مردگیں شیرہ زندگیں رو باہ گہتر انت
- سر برت قول مروت
- مردانی چم سہرا انت۔
- مردگوں مرد ء وٹک وارت
- نواں کہ شاروئے کنیت، جاہے شلی ء بستیں
- مرد پ نام ء مریت، نامرد پ نان ء
- ہر کس وتی مردو بگا ء ہجا کاریت۔
- مرد وار بیت، گار نہ بیت۔
- شپ ء ترس گنو کی انت، گنو ء چہ ترس
- عیب ماں باسکاں انت کہ کمان تیر نہ بارت
- توکل ء مرد ء را خدا یا را انت۔
- مردی توکل میٹرینی کالوں وت خدا جوڑ پنی
- چہ بلا ء بیم ء بلا ء لاپ

مہر و دوستی

- دوستی انسان ء یک نفسو کی لٹے انسان ء بے دوست نہ بیت۔
- انسان بے دشمنی ء زندگی بوت کنت بلے بے دوست ء ناں۔ ! بلوچی راج ء
- مہر و دشمنی ء لیکہ و سنگ چہ انت ! اے چیر ء تیل اشی جوانی ء پنیو ء دینت
- مہر پ بہا گیت نہ بیت
- دل ء گوں دل ء راہ انت۔
- دل کہ نہ کشیت ناں نہ پشتیت

- دوری دوستی اے
- آ کہ دلی دوستاں پہ جفاں ہاں رنج نہ ہاں - پہ نشانہ نیاں
- علم تالان نہ ہاں
- یار ہماہنت کہ دائم ء دوست انت -
- دوستی پہ زور نہ ہیت
- دوست من ء دوست ء فاطر ء دوست انت -
- دل کو تلی چھی ء نہ انت -
- زراں مدیئے اوزر زوال کہ زرد آنگیں برات نہ ہنت -

ذات و زریات :

قبائلی نظام در ہندوستانی تھا ذات و زریات ء اہمیت با ذات
 راچی مزنی و کستری ذات و زریات ء بن پد ء ایرانت
 ہندی بلوچی راج یک قبائلی راجے ہوتے پیشا ذات و زریات و خاندان
 بارو ء بلوچی ء بازیں بتل گندگ ء کاہنت کہ مشر ذات و بد ذات
 مزیں خاندان و کسائیں خان دانان ء شر و گندگ ء بنیاد ایر کنگ
 ہوتے - بلے انوں اے ڈولیں پکر و خیال کار ہوان انت - اے گواچن
 دی راستے کہ قبائلی نظام ء قبیلہ و کہول ء درائیں باسک برد برلیگ
 ہنت - بلے و اہم خاندان نسل و ذات ء اثر دی با ذات - چہری بتل
 ہے ڈولیں چارڈو خیالاں مہرا کننت -
 • کم ذات و تکی رگ ء کشیت
 • گوات کنگ ٹی ء پہ دو من دان ء

- تو جئے لی ء تو مہاری ءے لی ترا جنت تو میاری سہ
- دوپاد ء مات ء شرکن چار پاد پت ء
- حرو اسپ برور برن انت -
- ست ء دہیں نلک برور برن انت -
- کپتکاں کوہ جہہ جنگ جنپاں ..
- عاقلاں سسا کنت کشنگ جنپاں سرے
- رگ پہ واجہ ء آچاری انت -
- گرگ ء چک گرگ بیت -
- مرد ء چار وان ء ایرکن
- کنز بر ء کاریت لٹ ء سر ء وارت

زبان و گپ -

- انسان ء شری و گدگی ء نشوندار آہنی زبان انت - دشین سان
- نبی آدم ء پہ عزات دشانہ ازسی کاریت و بدیں زبان بے عزتی
- ربامی و احمقی بزاں زبان ء کہ ہر ترچ گے در کیت ، آیک نہ یک
- ارے واریت — ہے گو اچناں بلوچی تیل پو شس سہرا کنت
- صدکی زبان صد بباد دنت زبان
- زحم ء شب روت زبان ء ٹپ نہ روت
- زبان گوشتے
- عیمک کہ بن ء کیت ، پرا چنگ نہ بیت -
- گوکی زبان انت ، اے گرانز ء جنت و پرا گرانز ء جنت

- زبان تھی باہوٹوں
- باز خبر دیوان و تمام و بارت
- گوگ و روت سند و ن اوشتیت
- لندڑ و گنمے گوٹرم و دور کن
- ملگ ن کشیت دل و بد کنت
- بازی گشگ چہ ہسحر و گیش انت
- سنا دنان و چہ درکیت سی مردے اشکنت

لج و میار

لج و میار دی بلوچی کردار و ہنچیں ہرے چٹکے بہادری و غیر
گیری!

لج و میار دتی عزیز و دارش و ہم بوت کنت۔ مد باہوٹ
و میار و ہم۔ و اودتی حیدر و ذات و دی۔ لج، میار، غیرت۔ لے
ہرے نکیں شے و تمام انت۔ ایٹی کردے مثال گزات :

- دپ کردارت چم لج کاریت۔
- جوہر بلوچ و غیرت انت۔
- میار چہ ٹیلکاں دوست ترانت۔
- آل مرد کہ گراں باہوٹاں نیم روہاں نزدیچاں دایاں
- نئے میار سنگے نئے وہ صدی ہارے نئے و پٹے جن کہ یک
زدیں مارے
- یا۔ ہک پہ لاپ گون انت

• یک جنے صد جنم ۽ لچ ۽ بارت ایک جنے صد جنم ۽ لچ
انت -

• غیرت آپنی ترپنے کپت شت -

• غیرت ۽ پر رے آپ ۽ رات

• آجینا صیل کہ چہ تاگ ۽ زرتہ - آئیت کل ۽ جنومیں بانگ -

• لچ ۽ رگوں حیا ۽ گزشتہ منی سہاں تودی منی پشت ۽

کھت د بیا

• شپ کہ تہاریں نے پہ ماس و گہاریں

• راست دروغ ، انسانی اخلاق ۽ جوانیں رہیندے راستی ۽

• منوگری و دروغ بندی ۽ ناپستی انت - بلوچی تیل دی انسا

• ہے جو ایس رہینداں چوش گیشیت :-

• دروغ پہ مرد ۽ عیب انت

• روغن رنگنت بلے متکہ من من -

• اشتر ۽ دزی کونی کتر کالی نہ بہیت

• دو تیل و دو پوستی پہ مرد ۽ عیب انت -

• من دز ۽ نہ گپت دز ۽ من ۽ گپت -

• آپ ۽ دزے نہ گسے چیر نہ بہیت

• گپ ۽ پہ صد اکبن لٹ ۽ پہ بات ۽ رور

سخنی گیری و گنجوسی بلوچی چار ۽ سبھی گمی

• مزنی ۽ لاثانی انت و تمام دتوار در آرگ ۽ سبب اور سبھی

- یک مزین عجبے۔ اے بارو ءِ تبل راجی پکر ءِ ہوش دزنگاز کننت؛
- داداں ہما مرد دینت کر پس تاں پیرک ءِ دادا دانگنت۔
 - دانگیں دادانی پدانامرد جننت۔
 - مدے عزیز ءِ محن عزیز ءِ
 - لپٹی ءِ گزشتے سہا گودار و انت گپت کندے کننت۔
 - کارپہ تو لگ ءِ کپتہ تو لگ ٹیٹر ءِ سر ءِ دیتہ
- ہم یتہی۔

تب و مزاج ءِ یکی انسان ءِ زند و نند و تعلقاں گوں یک
 دوہمی ہینت — پدا سنگنت ءِ ہم مجلس دی یک دوہمی ءِ کردار ءِ
 سر ءِ بارنا اثر دور دینت۔ ہے ہم تہی وہم رنگی ءِ بارو ءِ کرے
 بلوچی تبل بچارت۔

- ماہ نندے بلہے دیگ نندے سیاہ بے
- تیجک چہ تیجک ءِ رنگ زوریت
- گوک گوک ءِ بو ءِ بجمہ کاریت
- ححر ءِ گندیت میریت
- تین ءِ تا پگ ءِ رانگان نہ جگ
- برات ءِ بگند گونار ءِ بگر۔

احتیاط و دور گندی؛

احتیاط و دور گندی ءِ بارو ءِ بلوچی بتلانی دزنگاز گنگیں سنگ

ر قدر چوش انت -

• آنگاں جائے بن سنگاں چہ وت ء کم کنے

• کار پہ کور ء اشک ء کپیت

• کا د کے بوراہو کے برو

• اے تنگک سہرانی اول ترپ انت

• طیب کر طیبے بوتیں لاپے چوڑکار ء نہ بوت

• گلہ دوتا کوئی ء پیدا درانت

• خدا ء نہ گدے قدرمان ء بگند

• اے لنڈی ذرانی مرانت -

• اشتر بوع دور بچار حرمبو سرمباں مچار

• مام مردم ء لکین ہونڈ ء نہ وارت - لا بار ء پہ شک برو

• مرلڈور سرین کور ء مرو

• چوناکاں تو شینگے پھو کے پنیران ء سے بچار تٹی کوشک ء پادورل

• مکپیت -

جہد و کوشش !

انسانی ء سو ب و مراد پہ جہد و کوشش انت دست ء دست ء

• سر ء ایبر کنگ ء کس ء پچبر سو ب نہ کردہ وانا نکہ کسے سو ب کرت کت

• بے خیالاں راجھا پکر ء جانگ چوش پوشتہ

• نان آسان پہ کار آسان

• شکین ء شیر و پنگلین نان ء ملکوت -

- د پتگین مردہ میس نر کاریت۔
- واپ ء را وفائے بوتیں۔ کہ گوشک چو قلات ء رستیں
- گز ء روک ماں بوتیں پہ وتے بوت۔
- دل ء گوں واجہ ء حجم سخن۔ بور ء قدیمان کم مکن۔

وت ستا و کلا :

- بلوچ واج وت ستا ء را پھر دوتہ نذارت۔ آمز کہ وتی اصل ء
- بجانیا ریت وت ء را برز لیکیت و دمام پہ وتی صفت ء دپے پر ء
- آپ انت۔ بلوچ اولس اے ڈولیں مردم ء را پسند نہ کنت چشک
- وت کلا پیمانہ ء بو ء کنت۔
- پنج نذیتگ ء نیمتہ بچے نام کتے لوتہ مزار
- نیم نر ء را نرے بوت دوشگ ء بان ء سر ء برت۔
- گوا لگ ء دپ ء دارگ ء ہوا مکن
- آکر گرت نہ ورت۔
- کچک دیکت کارواں وتی وتی راہ ء روت۔
- ڈولکو مہوہ پراپل مکن
- ہما جبر ء بکن کہ دپے داریت
- حم پہ وتی عیب ء کورانت
- مہلباں گرنگو مکن لعل تاکاں گوات برانت۔
- پچے برپگے لنتاں بہ مش
- لوگ ء چر نیسگاہ نام میر دوست نان
- کلاگ ء دگران ء کلاگ گپت وت گلاکے بوت

• دل و ہر واہر و عیب مان نیست

پدگیری

• پنچائیں پدگیری و نقالی دی ہے انسان و جوان نہانت۔

- اسپ و دوت و رانال کت کنگ و دوت و رایسے بن
- گودشت کنگ و دواجاں و تی دواجے بے جیال کت انت۔

مصلحت

• مصلحت و بارو و بلوچ راجی نگر چوش گشیت۔

• نانے کر لٹ و درکیت ، دست و کس نہ سوچیت ۔

• گولو حمام آپشکے قطار

• یک شکارے مصلایکے حرام

• مار بھرت لٹ پیر شیت

چم برداری

• دگر و سر و چم برداری و از منگ و بارہ و بلوچی تہ چوش

گشیت ۔

• دل کشی نہ کشیت بکینیت

• چمداری ننگ و سگت

صبر و اشتہائی

• صبر و اشتہائی و بارو و بلوچی راجی پکر چوش انت۔

• صبر و بن شیر کن انت ۔

• سگ اشتہاپ لکڑ و کور کاریت

• اشتہاپیں کار و پاد پلار و ارٹیت ۔

وطن دوستی -

وطن دوستی و بارو و بلوچ راج و لیکو چوش انت -

- دے وطن حشکین دار
- ساہ و دیگ سکیں چوشیں جاگ و حقیق

اتفاق :

اتفاق دیکی و بارو و بلوچ راجی پکر و بچارات -

- چاپ یک دست و توار نہ کنت -

• یکے و پتر و گوات بارت

• اڑے اڑے کاسگی پے

تجربہ :

تجربہ مستریں علم و ذات انت ، چہ تجربہ و مستریں استاد پریح نیست

بلوچ راج اے گوا چال چوش ماریت -

• پیرین و چادر و لب و بند -

• پنج و سر و مرد چال کپ و بیا -

• پیرے میر نہ بے -

• منی سرد و صد و ده دیگ و گزستہ

دزی و بدکاری :

دزی و بدکاری و مارو و بوجی سنگ چوش انت -

• دز و بات ہر روح ہگ پتک نہ کنت -

• دست مزد و دل ملز

• لوگ و مہر کن ہساگت دزکن

• تھی گوگن سزا انت -

• زائے اگے بے جوہر و سہمیت سیری

ہم عاقبت یک روپے ہلذیریت

راست الیش انت کہ بلوچی بتلانی مڈی جو بے گوازیں زرہ انز
کہ ہمنکرہ کہ پٹ و لوٹ بکنان و گوہر قیمتی در گیمجان آہنی دولت نہ کیت۔
برزی بیان کنگین بتل اسے بے گوازیں زرہ نہ بشکین گنج ہر متاگے ہم نہبت
اگے زبان دوست و کواس اسے جہلیں زرہ ہر اوٹ ناگرمی دپٹ و ہل و بکت
نہ تاکانی تاک ہر بلوان ہنت عوردنت بلے لے دولت انگت و نہ کیت با

بتلانی سرء جوانی و چار و سچار و رند، ما اسے گواجن و دی دیت
کنوں کہ اسے لازم نہ انت کہ یک راجے و بتل و چٹ یک دست و یک
تہریں معنا و خیال بدارنت، بازیں بتل چہ یک دوہمی چٹ جتائیں مغلاوی
داشت کنت - یکیں راج و تہا چہ یک دوہمی و مخالفت و متقابل
معنا و بتل دی رواج گت کنت - ہے ہمیم و بلوچی بتلانی سرء دی
اسے رہبند راست گزگ کیت چش کہ ماگشیں و تی کثیت روہ و
سرء دور نہ دنت بلے بے یکیں وخت اسے بتل دی ماراج و جوانی
کار مرز بیگ و انت کہ چل و سرء مرد کس و را دست نہ بیت۔
بزاں یک نیمکے و ماگشوں کہ و تی و عازینہ مردم و راسک دوست انت
بلے دوہمی نیمگ و ما پدا الیش و گشوں کہ و تی کس و عازینہ دزیکیں
مردم کس و را دوست نہ بیت ہے ہمیم و ماگشاں کہ یکے و پتر و گوات
بارت بلے دگے بتلے "شریلری دیکے نہ گے دیت" اسے بتلاں بپارات
کہ چٹ مخالفت و متفاد سنگانی لٹوڈار انت اسے ڈولیں بتلانی

یکس وخت ء راج ء تہا دواج گرگ ء سبب ایش انت کہ ہر راج ء
 ہا بازیں مک و کہول و وڑیں مردم است انت۔ ایشانی گذر و لوٹ
 دراجی زانت و بتانی نشونداریں بتل با زرنڈاں گوں یک دوہمی ء و پ
 نہ دنت و چٹ جتا میں معاد پکر درنگاز کفنت۔ بے ہر راج ء ہوریں
 پکر ء نشوندار انت و چہ ہوریں راجی پکر ء جتا نہ بنت ہنچو کہ برزی
 بلوچی بتلانی ہوریں پکر ء چہ دلست کنوں۔!

انچو کہ مک و کہولانی پکر ہر راج ء تہا گوں یک دوہمی ء ہمدینے
 انت۔ ہے ہیم ء بازیں راجانی راجی پکر ہم گوں یک دوہمی ء ہمدپ
 و ہمرنگ بوت کفنت۔ بازیں کوہنیں و نیم و اندہ و چہ دانگ ء و چٹ
 زہریں راجانی بتل دی گوں وتی ڈولیں راجانی بتلانی پکر و حیاں ء یک
 رنگ بوت کفنت اگر ما بلوچی بتلاں گوں دوہمی کوہنیں راجانی بتلاں دیم پریم
 بکنوں۔ تہ ما سے پکری یکی جوانی ء گندگ کنوں ایشی سبب ایش انت کہ
 ہمیں انسانانی بنیادی گذر و لوٹ یک انت۔ و آسانی انسانانی جذبہ و
 هل و حدودک و داہگ دی یک انت۔ ہے یکی، پکری پیداکنت بے
 و اہم ما سے گواچن ء جوانی ء دلست کنوں، کہ ہر راج ء بتلانی تہا
 آنہی زبان، خاصیں حالت، جغرافیہ و نفسونکی تب ء خاصیت آنہی راجی
 پکر سیم و حدان شدگہ راجاں چٹ گیشنیت و جتا کفنت۔ انوں کردے
 مثال دیا کہ بلوچی راجی پکر گوں دگہ ملکانی راجی پکراں چوں ہمرنگ
 انت۔!

بلوچی زر ء شیر ء گٹ ء گپتہ

دوسی: ہر دینگہ زر تران کنت، راست پہچ نہ گوشت۔

• بلوچی ، خدائی لٹ بے توار انت ۔

امریکی : خدا ، جتر ، مان ، مان ، و درشتیت بے درست بے لک
ارت دکشیت ۔

• بلوچی ، مہر پر بہا گیت نہ ایت ۔

انگریزی ، دوستی ، و آمر دوستی انت ۔

آشریلیائی ، مہر ، بدل مہر انت ۔ زرد تنگو نہ انت ۔

چینی : یک ملکہ ، جو اینس بنیاد ایوک ، مخلوق ، دل انت

• بلوچی : صد کثیت ۔ زبان صد بیاد و نت زبان

روسی : مردم چه زبان ، گرگ کارنگر بیت ، کارنگر چه کانال

روسی : دپ ، و در انگلیس گپ پدا ایر برگ نہ بیت

چینی : یک بدیں لوزے کہ دپ ، و در آتک ، آرائش اسپ ہم

پراکشت و برت نہ کنت ۔

امریکی : زبان شہ اپنخ دراج انت بے اے شش فٹ برزی

مردے ، و راکشت کنت ۔

میکسیکوئی ، زبان چه گوات ، و تیز تر انت ۔

• بلوچی سوار کہ سوار انت ، پیادگ ، حال ، و نہ زانت ۔

افریقی : سیرین زھگ شد بچین زھگان ، و کشت ۔

• ارٹے گل بوٹھک بجن !

• بلوچی ۔ تیجگ چه تیجگ ، و رنگ زوریت جاپانی ، آیکا ، بیوقوف

و لکھنہ احمقے نشت دستگت برت انت ۔

چینی : بے راہیں پیر مرد وئی زہگان ، و گندہ کاری ، و پنت و دت

بلوچی : صبر و برپیشگی انت

چینی : اگر ترا سیامیں گازے ہم مہیت بے تو ہنر بکن

بلوچی : واب و راد فائے بوتیں کر گوشک چوکلات و کسٹیں

آسٹریلیائی : اسپوکیں کچک و را ہنڈ ہم نہ رسیت

بلوچی : کچک و کیت ، کارواں وئی راہ و روت

آسٹریلیائی : اگر تو کچک و کچک و ترے پھر منزل و سر نہ بے

بلوچی : دینو ہر دین باز بنت چک و سر لوند بیت۔

عربی : اگر جانتو باز بنت بلوچی بڈیت

امریکی : بازی دست کار کم کنت۔

بلوچی : اگر گرت نہ درنت۔

میکسیکوئی : اگر کار کونکین پشی جو انیں شکاری بوت نہ کنت۔

بلوچی : پیر مرد و چادر و لمب و بند

چینی ، گوں یک عقلمندیں مردے و گپ و تران ، چہ وہ سال و

کتابانی دانگ و مشرتہ انت۔

چینی : کرمانی سر کپک و ابید ، آزمان و برزی و کس دیست

نہ کنت۔

چہ اے لہتیں مثالان سہرا انت۔ کہ بلوچی راجی پکر باز جاناں گوں

دگر راجی پکراں دپ وارت و ہوریں انسانی سنگ و قدران شون

دنت کہ اے وت بلوچان و مزائیں انسانی براسی و یکی و راہ و

نشوندار انت۔

ہنچو کہ مادلیست و گشت - بلو چانی فکر دہن سک پراہ دت
 انت و الیسی تہا ورٹ و ریں جو اہر و گوہر قیمتی مان انت - بلے
 کہ ایشانی جڑ شک نزانسی ۶ تا موریں و ہر د بجاں چیراندم انت
 کہ مے کو اس و زبان زانت و تی اے پس میراث ۶ شہ تا موریں
 و رنگ و چنگ و نر آرگ ۶ ٹنگ ۶ و تی دنگو شہ گور کنت
 و و تی گیدی لوزانکی توار سنج ۶ اے تنگو دروشیں شنگ ۶ و شنگ
 و انکاں یک لڑے ۶ بکماہنت و و تی ماسی زبان ۶ گور ۶ جانی
 مارے ۶ سوگات ۶ پندی انت - !

بلوچ

دیوانی

قانون

ماں بلوچستان ء

شرعی قانون و تاریخ

بلوچستان ۲ صوبہ پراہی و شاہگانہ ء پاکستان ۲ صوبہ
 انت کہ ایش ۱۳۴۰۵۲ چاکر د میلانی سر و تالان انت۔ لے و
 اکن گندگ بہ بیت نہ بلوچستان پراہی و دراجی ء صوبہ سندھ
 پنجاب ء ہواریں پراہ و دراجی ء انگت گیش انت۔ بلے آبادی
 درگت ء شہ اندگ صوبہ آن کہ انت بلوچستان ء آبادی تہنا ۴۴ کو
 انت۔ اے رد ء چارگ بہ بیت نہ تہنا لاہور ء شہر یا کہ کہانی
 شہر ء آبادی شہ بلوچستان ۲ تیوگیں آبادی ء گیش انت۔ بلے
 نیمکا اے صوبہ شہ دومی صوبہاں یک ورے دیما تر انت تہنا
 کہ اسلامی ملک ء اے صوبہ ۲ گیشتریں ہرے ء تہا شرعی
 شہ کرمانی کمن ء یک نہ یک ورے درو شہ ء موجود انت۔
 شہ آجونی ء ہمیش بلوچستان ء تہا انتظامی دقانودی
 راہ بند اے ورے ء آنت۔

- ۱۔ برٹش بلوچستان کہ چیف کسٹرنر ء صوبہ ء نام ء سرات
- ۲۔ قبائلی علاقہ کہ خاصیں دنگ بزاں اسپیش ایریا گشگ
- ہونٹ۔ انتظامی رد ء اے صوبائی حکومت ء چیر دستہ

انت و ایجنسی و علاقہ کشک بوتنت -

۳- بلوچستان و اجارگی دنگ کہ انگریزاں شہ قلات و خانان
جٹا جٹائیں و ہاں پہ احبار و سر و گتنگ انت۔

۴- ریاست قلات گوں لسبیلہ و فاران و ہواری و اے
جٹا جٹائیں ہندانی انتظامی و عدالتی و ڈرو راہبند ہم جٹا جٹا
انت۔ دومی نیمگا بہ طانوی حکومت و واگداراں پہ دق حائیں
مخضد و مرادانی برجا دارگ و خاطر و اے علاقہ ہانی راجی، مالی
قبائلی رسم و دودانی تھا وتی و ڈرو راہبندان و ہم آورد
و ہوار کرت۔ وتی مراد و لیکہہ آنی خاطر و ڈرو و ڈریں دیوانی و
فوجداری قانود جنگ ات۔ پے خاطر و آزمانگ و برے
علاقہ ہانی تھا ہم سنگی نیست ات اے ناہم سنگی و قانونی جٹائی
مارا شہ برطانیہ میراث و رستہ باز علاقہ ہاں دائمی قانود و ہزاں
ریگولہ لازرو و فوجداری و دیوانی مقدمہ آنی پھیلہ کنگ بوت
دومی بہر و الفاسی۔ آورد رسم و رواج و جرگہ آنی ہا
مقدمانی پھیلہ ریگ بوت و ختیکہ پیری ریاست قلات و
جوڑ کر تگیں شرعی قانودانی رو و دیوانی معاملات آرگ بوتنت
ایٹی سبب ایش بوت کنت کہ برطانیہ و واگدار وتی مراد
و لیکہ آنی گرگ و بے سوب بوتنت :

پیشی این ریاست قلات و دومی میرا احمد یار و زمانگ و
شہ (۱۶۶۵ تا ۱۶۹۵) ریاست قلات و تھا اسلامی و شرعی
قانود و راہ بنڈیک نہ یک دروشنے و موجود انت۔ او شہ

ہما وصدء قبائلی رسم و دودانی مہراہی شرعی قانوندگوں انت۔ ہر
 احد مار دوئم ۶ زمانگ ء اگن چہ شرعی قانوند اینکس گیش نہ انت
 بلے سہ اے قانوندانی انصاف د پانڈگ ء پنج کس انکار کرت
 نہ کنت۔ آئی دیوانی کونسلے ۶ جوڑ کنگ ۶ ہمراہی ء قضاء لکڑ
 ہم جوڑ کرت۔ کہ گمان ء پاکستان ۶ تاریخ ۶ تہا اولی وارات
 نصیر خان اول نوری ۶ دور کہ تاں ۱۹۴۹ء ارات۔ ریاست قدرت
 بے رٹ بے دروریں دورات آئی مزین دور آسرنی راہ بندہ بنت
 راج ء راہبک وساپیں راہ ۶ سرء آدرت، آئی دور چاریں مکر
 یک پاریمان ۶ جوڑ کرت کہ ایسی بن مہنت شریعت د قبائلی رسم
 و دودانی سرء ایرات، برے دو تہا شرعی سزا مقرر کنگ بوت
 سہ میر نصیر خان نوری ۶ ۲۵ ماہ جہادی الثانی سن ۱۱۵۶ ہجری ۶
 کر تگیس یک فارسی پرمانے ۶ آ دور د زمانگ ء اسلامی دانگانی و قانون
 سرء عمل کنگ و شرعی انتظام ۶ میرانین کار پد و دی و گنگ بنت
 ادشہ اے کام گنج آن اسلامی دانگ آئی سرء عملی کار کنگ
 آئی سرء آئی سوب و صدوک پیدا اور بیت داے مہر مارگ بیت
 کہ آری ء گوں اسلام ء چینگس مہر ء صدوک است ات آئی
 در کر تگیس پرمانے ۶ یک بہرے ۶ فاصیں جبرے و ڈ ء انت۔
 ۱۔ سرور و دھنورگ چنگ و ساز و زمیلی مجلس آن ء ماں سیر
 عار و رس و عبادت جا بانی تہا بدعت گو نینگ بوت وے
 وڑیں دیوان و مجلس آنی سرء بندش جنگ بوت۔
 ۲۔ بھنگ و چرس ۶ کشار و کار مرز کنگ ۶ سرء بندش جنگ

بوت -

۳- لوجی دے پردگی ۽ حالت شہر بازار گلی و کوچہ آئی تہا گرد و تر ۽ سر ۽ پابندی آرگ بوت

۴- غیر شرعی و رٹ ۽ کشتگیں حلالیں ساھدارانی گوشت ۽ بہا ۽ سر ۽ بدش جنگ بوت شرعی ۽ رو ۽ حلال کنگ ۽ سر ۽ عمل کنگ سکین دیگ بوت - اے و رٹ ۽ شہ اسلام ۽ درین رسم و دوداں بن و بنچک کنگ بوت - کہ آدخت است انت -

۵- درنایانی مچی و میٹر آئی تہا غیر شرعی رسم و دود بدعتاں ۽ گوں سکی ایر جنگ بوت پر چکیہ آ زمانگ اے و رٹیں میٹھ و مراکافی تہا بے دودیں غیر اخلاقی و ناہودگیں ازم است انت -

۶- آ زمانگ سوگ و ماتمی و ہان سرد راہی و ترا جنگ و چرنگ و زمی کنگ و حون و حون چر کنگ ۽ رسم ات - آئی حکم دات کہ مرد بہ بیت کہ جنیادم سرد راہی او و ترا جنگ چرنگ حون حون پرچ کنگ ۽ سر ۽ بندش انت -

۷- مسلمانیں مردین زہنگانی زلف دارگ ۽ سر ۽ پابندی جنگ بوت

۸- جہد ۽ نماز ۽ ماں جامع مسیتاں وانگ ۽ سکین دیگ بوت -

۹- مرد و جن این سر ۽ ناحق سیاہ کاری بہتان جنزکافی خاطر ۽ سہتاہ

طرہ جنگ ۽ سر ۽ ایر کنگ بوت -

۱۰- بے گناہی ذہنگانی سر ۽ ظلم و زوراکی ۽ سر ۽ بندش جنگ

بوت

۱۱- آ زمانگ ۽ اے دودات کہ ناجوڑاں دت جوڑ کرگیں دراج بودی

شیخ آن ء بزرگ بوت و شیخ آل مودنا جوڑانی سرور کریم
و چرینگ بوت

۱۲ ماں قبرستان و پیرانی قبرانی سرور پسانی کشک و دیمنی دیکھ
را بند کنگ بوت سیر و غار دسان اسپانی کشک و سرور پیرانی
جنگ بوت۔

۱۳ وقتی مال ء سرور چہل یک ذکوات کشک و حکم دیکھ بیت
البت شہ ڈکارانی آمد ء حزان ء گرگ ء را بند کنگ بوت
بلکین وہ یک ء را ذکوات ء وڑ ء دیکھ پرمان دات

۱۴ مسلمان و لقالان ء شہ سودی کاروبار د با پار ء بند کنگ بوت

۱۵ ملایانی معاملاتانی سرور ء آوانی کار کرت ء سرور نگہ دارگ

حکم دات او سوگے کرت کہ آگوں جماعت ء ناز بو انت

آنی وقتی پرمان ء تہا گوں سکی ء حکم دات کہ پنج کسے ء راز

شریعت ء درپھ وڑیں کارے ء کنگ ء اجازت دیکھ بیت

او اے حکمانی سرور دائمی اوشنگ بہ بیت

اگان ہتر دھمی صدی ء آوہد ء قبائلی رسم و رواج آنی بدشتانی

گذرگ بہ بیت تہ نصیر خان نوری ء اے اسلامی قانونی پرمان

دیکھ ء شہ اے حبر سہرا کہ نصیر خان نوری چینکس اسلام دوت

ات۔ د چینکس جیر آتے داشت، راج ء راسہ غیر اسلامی

رسم و دوراں پہک کنگ ء برگت ء یک مزنیں بہادری گاہ

ات کہ آنی ذرت فاص کن یک انجیس راجے ء تہا کہ آنا داندگ

دیہ لے بہ بیت و قبائلی رسم و دورانی زمزلی ء بندوک

بہ بیت ، اے وڑیں پہوال و کو رچم کہ آپہ قبائلی سردارانہ یک کنگے
 اشارھے ء شہ و تی ساھ ء دیگ چک و پدمہ بیت ، اے وڑیں
 مردمان شہ غیر اسلامی رسم دودوانی دگنیاء درکنگ داسلام ء
 چاگر دے جہا آرگ نصیرخان نوری ء بہرات کہ لے کلیں قوت و طاقانی
 دیما گوں مردی اوشنگ داسلامی قانوندانی پرمان اوگوں سکی ایسانی
 سرء کار بند بوگ و دگراں دارگ آئی منیرانیں کار پدے کہ بہ آدکیں
 روچاں راہ شونی ء راہ چراگے بے راہیں ، ناہودگیں ، غیر اسلامی رسم د
 دودانی کارکنگ دشرع انور رواج دیگ آئی بے مٹ و بے شالیں
 گانے کہ ایستی مثال زوتین تاریخ ء تہا ہورت گنگ ء نہ ایت
 میر نصیرخان نوری ء جانشین آل نہ ایر کہ اے اسلامی قانوندانی مبرء عمل
 کرت بلکین مدام آوان تبلیغی کارانی تہا بہر زرت
 اے پرمان و حکم تاں انگریزانی آئیگے ہم یک نہ یک وڑے ء
 موجود اتنت ۔ بلکن محمود خان وڑیں نندوریں خان ء دورء دیوانی محالہ
 ء جرگہ ء قبائلی دعویاں ء قاضی ء رادیم داننت شہ قاضی آئی شریعتی
 شور و صلاحان رند مقدمہ جرگہ آئی دیما آرگ بوتنت ۔ البت برے
 دور ء تہا ریاستی علاقہ آل ابید مکران ء مستریاں و موجرنیام
 آن ء رواج ء دورء شہ آوانی میراث شریعتی حق ء نہ بہر کنگ بوت
 وقتیکہ ماے دورء بل آن و دوارگ نصیرخان نوری دور وباری ء
 نیمگا چم بدیاں تہ ودی بیت کہ انگریزانی حاکمانی و مستریاں ء نصیرخان
 نوری ء جوڑ کر تگیں شریعتی نظام ء بن ہشت ء راسرینت نہ کرت اونہ
 ایسانی اثر و توان ء راکم کنگ ء انگریز سوب مند بوتنت ۔ بے

سبب انت کہ کلیں خانانی دور ء قاضی مقررتنت و شرعی نظام دہلائی
و ایننگ آبان ذمہ زور اتنت - انگریزانی چیر دستی ء آئیگ ء رند
ریاست قلات ء پولیسکل ایجنٹ و مکران ء اسٹنٹ پولیسکل ایجنٹ
ابید قانودی وجہ و سبب ء ایف سی آر ۱۹۰۱ء ء عدالتی اختیار
کار مرکزرتنت ، ایسی باوجود ء جرگہ آئی تہا دیوالی مقدمانی قاضیان
شور و صلاحانی سرا عمل کنگ بوت -

۱۹۳۳ء و ضیکہ خدا مرزی ایس میر احمد یار خان قلات ء تخت رسد
نشت تہ آئی نصیر خان نوری ء اسلامی قانود و شریعتی جون ء تہا یکہ کن
ارواحے مان کرت ، اے درگت ء آئی شہ کلاں ذیات دگوش دات
ء گول اسلامی جوش و لہڑ ء و تی جہدان ء آئی ترند کرت ہما شرعی
نظام کہ آراء ء انگریزانی چیر دستی ء و سردار کہ آوان انگریزانی انداز
سر ء دوارگ زور کرت ، خدا مرزی میر احمد یار خان دوارگ شرعی الز
قانودان ء نوکیں زندے و بومے بختت - اے قانودانی سر ء عمل
کنگ و بر جادارگ ء نیمگا فاصیں دگوش دات - قاضی آل مقدمانی
پیصلہ کنگ ء بابت ء ذیات اختیار دات ، ایسی ابید وزیر معارف
اگہ در کرت - و ایسی ذمہ ء مذہبی کاران دات ، مزہر دستہ کالی
ذالیولانی ہما شرعی میراث ء حق کہ لگتھال کنگ بوتگت ، دوار اولی
حق رسمی ء کرت ، اے حق مکران ء ابید دومی علاقہاں رسم و رواج
رد ء کنگ بوتگت -

تاریخ خوانین قلات ء تاک B ۲۰ تا A ۱۵ ء تہا ہشتنگ
انت - کہ خان قلات ء ۶ نومبر ۱۹۳۴ء اے بد ء یک ہرمانے در کرت

۵ زند ۳۱ جنوری ۱۹۳۹ء، جنوری ۱۹۴۰ء و ۳ دسمبر ۱۹۴۰ء آئی ہے
 وڈین دگر پرمان جاری کرتے ہیں، و صاب و تھکیں لہذا تہا جبرہ و اصاب
 کرت کہ پچ مرتبے و را اے حق نیست کہ آدیوانی مقدمہ ہانی بابت
 شہ شرع انور تہا روگ انکار پکنت۔

۶ نومبر ۱۹۳۶ء و پرمان و ایک خاصیں جا ہے است۔ اسے
 پرمان فارسی زبان و انت پر چکیہ ایسی تہا زالبولانی شرعی حقانی دیگ
 ابید دومی اسلامی المی جبر کہ شریعت و رو و آدگ بوتنت ہم ہوا
 انت۔ پرمان و ڈلگ ڈلگ این جبر جبل و نبشتگ انت

۱۔ پتخ سردارے شہ پچ کے و مالیہ گہنت کنت اسے وڑے جرم و کنوکی
 سردار و خلاف و پ زور دگرے مال و گرگ و سر و مقدمہ کنگ و حکم
 دیگ بوت۔

۲۔ مال و میراث، گردوی نقد و مال و ملک حق مہر و نکاح معاملاتانی
 بابت و زالبولان و اسے حق دیگ بوت کہ آگول شرع انور
 وئی مقدمہ ہان بہ برانت کہ او و اسے مقدمہ آئی سر و تقاضی شریعت
 رو و پھیلہ کنت۔

۳۔ ریاست قلات و تہا شہ کرنانی کرن خون و بدل، ذات، نسب
 و قبیلہ و رواج انت۔ باز ذاتاں و قبیلہ آن و کم نسب
 لیگ بوت۔ او آوانی خون بدل ہم شہ دومی آن کم ات۔ آئی لے
 رواج و اسلام و راہ ہدائی خلاف گوندینت۔ او اسے
 و نسب و پرک و تہادت و راہد کرت۔ کلیں قبیلہ و کم آن
 خون بدل و رایکے کرت۔

(۴) ریاست قلات و کہیں غیر شریعتی رسم لب و دلواریہ گرگ و کنگ بوت اواسے ردء حکم دینگ بوت کہ پنج عدالتے لب و دلواریہ دعویٰ یانی سرء گندو چار کرت نہ کنت۔ البت عاروس یا اولاد و بدلی و عاروس آنی بابت و حق مہر و گیشینگ و پیسل و برا عدالت اسلامی وقفہ و قانودہ تہا کرت کنت۔

۵۔ ریاست قلات و تہا شریعت، اسلام و دین و تبلیغ و خاطر قاضی و عالمان و مقرر کنگ بوت۔

۶۔ کلیں سردار و میر و معتبرانی و اسلامی راہ بندانی سرء عمل

کنگ و سکین دات و آدان حکم دات کہ آوتی و تی علاقہبانی الس و اہم سوگہ پکن انت کہ آہم اسلامی قانودانی سرء بہر دت ۷۔ نا لمان و حکم دینگ بوت کہ قرآن مجید حدیث و فقہ و دانگ و رالس پکن انت، الس و را پرهن نماز، وضو، حج ذکوات

، روچک، سلوک و ملک نیک نیتی و اخلاق و دومی اسلامی راہ و راہ بندان سی نہ پرہ پکنت۔ ایسی ابید اولس و راشہ غیر اسلامی کاران، دزی، ردورینگ، بد نیتی، بہتان حد و کینگ، ٹٹ و پل زناش، امر و نہی و شرع انور و گناہ گناہ و خرابیاں سرید پ کنت، اسے و ڈء آئی و اسلام دانگ و دانگ و راجی گہتری و رالس و عام کنگ و سرء زبردات اسے کلیں پرمان و جبر اسلامی نظام و شریعت و روح و و ڈء آنت، آئی و تی اسے پرمان کہ ای شرع قانودی بہت حاصل

ات - یک تاریخی و بے مثالیں گامے ات - دومی ایش کہ پرمان و
 سرء گوں سکی و کار بند بودگ و عمل کنگ و رندیک و گ پرمان
 کہ اے اردو زبان و انت جازنا کرت . اے پرمان و یک بہرے
 بلوچی بدل جہل بنشتنگ انت -

"اے پرمان کہ ۶ نومبر ۱۹۲۷ء و در کنگ بوتہ - پہ ہر کس و
 انت - اے و رء مزن مرتبین حاکم حکم دنت کہ دیم و کلیں دیوانی
 مقدمہ چوبیت آسرفارانی نیامین و بہ نبت یا کند آدانی دلس ممنوع
 نیام و بہ نبت ، ابید پرک و تپاوت و یا امیری و گرجی و پرک
 شریعت و رء یک ندرء چارگ و پچید کنگ نبت - لے بابت
 پھ و ریں روغ و دیا کنگ مہ بیت - تصدیریں عدالتانی کہ اے
 بے حکم سراکار بہ بندت - اوشہ اے قانون و ڈن آوان و
 مقدمانی سرء گند چار و پھیلہ کنگ و موکل نیست . ہما مقدمہ کہ
 رد دعویٰ یا یک دعویٰ دارے کہ آسلمانے بہ نبت اے و ریں
 معاملان ابید آدانی رضا دول کش و پہ زور شرع انورء دیم
 دیگ مہ نبت ."

سر برزء بنشتنگین پرمان و رء اے حبر چو برشناکیں
 روج و روشن انت کہ شرعی قانوندانی کہ ایش آنی بنیات اسلامی
 دین و سرء انت - اے حبر مارگ بیت کہ آلی اسب و نسب
 رنگ و دروشم قبیلہ و کٹم و تہا پرک و تپاوت و حکم و راشہ
 بن زہ و گم و کار کرت - ہے پیم و کم شماریں مردمانی راقلیت
 حق آن و رکھینگ و بر جادارگ و بند و بوج اسلامی بروبری

قانون و سرء کنگ بوت، بلے و اہم شہ بلے پیصلہ آں اے مارکنی ایں
 پد پشنت (پس منظر) دبراء و دی بیت کہ اگن چہ ریاست قلات و ہنس
 دیوانی مقدمہ ہانی پیصلہ شریعت و روء کنگ بوت۔ بلے ایشال
 بنیات حاکمانی حکم و پرمانانی سرء انت۔ بلے خان و مزن شانیں دور
 اے قانون و پیصلہ آن و قانونی جہت حاصل ات۔ دوئی خبر کہ شریعت
 چپشانک و دیما کیت، آیش انت۔ کہ فوجداری مقدمہ ہانی بابت و شریعت
 راہ بنذانی آرگ و خاطر و خاصیں د لگوش دیگ نہ بوتگ بلکین ہجے وری
 مقدمہ آنی پیصلہ رسم و دودانی تھا کنگ بوتنت۔ البت متی نز و کنگ
 کہنیں دپتراں من دیستہ کہ فوجداری مقدمہ ہانی بابت و جرگہ آنی تھا قاضی آں
 ٹپ و زیم آنی بدل بہا شریعت و روء گیشنت و جرگہ و را دیم بات
 چش ہم بوت کہ ٹپ و ریش آنی بدل بہا قاضی و مقرر کر مگیں جرے سرء
 رضاد بیگ ہم بوت۔ بلے ٹپ و ریش آنی بدل بہا و درگت و گیش
 تر قاضی آنی پیصلہ آنی سرء رضاد بیگ بوت۔ ایشی سبب ایش
 بوت کنت کہ آزمانگ و برے صفد و دمگ آں ڈاکٹر نیست انت
 کہ آدانی ڈاکٹری و روء ٹپ و ریش آنی جہل و کاری و ترند بودگ
 بابت و حال بداتیں، ہمے دڑ و جرگہ آں خون بہا بزماں خون بدل
 پیصلہ آں کرت کہ اے دیت و دور و انت۔ بلے اے شریعت
 گیشنتیگین حساب و سرء نہ انت، فقہ و روء خون بہا وہ
 ہزارہ درہم انت و ہتیکہ خون بہا شہ اے حساب و باز کم مقرر
 کنگ بوتگت۔ بلے اے جبریک تچکیں حقیقتے کہ اگن دو حونی ایں
 دعوی داراں گوں یک دگر و رضایا خون و رابختنت و یلہ کرت

۱۔ اے خون قابل راضی نامہ گوندینگ بوت و تعزیرات قلات ہ
تہا ہم قبائلی رواج ۶ رد ۶ خون ۶ بخشگ ۶ راقابل راضی نامہ
جرم حساب کنگ بوت۔ اے دڑ ۶ اے قانودیا راہ بندیک
اسلامی شریعت ۶ رد ۶ ات، چش بگش کہ اے رواج آدرخت
۶ قانودانی یک حد سے ۶ شریعت ۶ راہ بندانی سرات۔

شہ آجونی ۶ رند بلوچستان ۶ ریاست قبائلی اکبہ و برکٹس بلوچستان
گوں پاکستان ۶ ہوار بوتنت رگہ برطانوی بلوچستان و قبائل عہدہ آہان
انگریز دور ۶ رواج دانگیس قانود برجا اتنت۔ البت اے قانودان

پر ریاستی علاقہاں کارگرگ نہ بوت۔ بلکن پیشگیس ریاست قلات
جنڈ ۶ پرمانانی بدل ۶ نول ریاستانی وال آن پہ ہواری قانودان
۶ جوڑ کرنت۔ گوں پاکستان ۶ حور بوگ ۶ مکران ۶ راولی دالاریا
جہت دیگ بوت۔ پیشا ۱۹۵۵ء ۶ مکران ۶ تہا قانودی دڑ ۶ «

دستور العمل دیوانی ریاست مکران ۱۹۵۵ء شرعی نظام ۶ تہا رواج دیگ
بوت۔ اے قانود ۶ رد ۶ حساب و کتابانی مقدمہ، جامداد۔ حق شفیع
اجارہ وصیت و امانت و دگہ مقدمہ آنی سر ۶ گندو چار و پھیلہ دیگ

۶ اختیار قاضی آن آدیگ بوت۔ پیش مقدمہ آنی سر ۶ دعوی کنگ
دڑ چش ات کہ مقدمہ انتظامی عدالت آنی دیما پیش کنگ بوتنت
ایشانی مالیاتی اختیاراتی حد گیشینگ بوتگت تحصیلدار ناب ذیر

وزیران ۶ آوانی اگدہ آنی رو ۶ پنج صدہ ہزار و دھ ہزار ۶
شہ ذیات ۶ مقدمہاں زورگ ۶ اختیار است ات۔ اے انتظامی
عالتاں بذاتی چار و تپاس و سرجمی ۶ رند مقدمانی کبزو کا گداں پہ

دیگر و خاطرہ دیم پہ تعلقداریں قاضی آں دیم دات۔ سہ قاضی آں گورنر
 پھیلہ و رند انتظامی عدالت پھیلہ و سرء عمل کنگ و پابند آنت پرہ
 مقصد و ہر تحصیل و تہا یک قاضی بوت کہ آئی انتظامی لوء و دینی مطلقاً
 ناظم و چیر دستی و کار کرت۔ آراء قاضی القضاة و درجہ حاصل ات
 لے پھیلہ آئی خلاف مرافعہ و عدالت جوڑ کنگ بو مگنت او مراد
 اے عدالت و را مجلس شوری گتنگ بوت برے عدالت و تہا دینی
 معاملاتاتی ناظم و ہواری سہ قاضی آئی ٹول مقررات۔ ایسی تہا اے
 شرط ہم ایہ کنگ بو مگنت کہ اگن پھیلہ و سرء قاضی تہاک نہ بوت نہ
 دگہ قاضی یا قضاة و مقرر کنگ بوت۔ بز ال بہ مجلس شوری و تہا لے
 ہما قاضی کہ آہاں پھیلہ داگت۔ برے مجلس شوری و تہا ہوار کنگ نہ
 بوت، مجلس شوری و پھیلہ گیشتری و سرء کنگ بوت۔ او لے پھیلہ
 آخری پھیلہ زانگ بوت۔ اے پھیلہ و خلاف دومی انتظامی یا شری
 عدالت و تہا دعوی کنگ و پھج درو گنجا ئنت نیست ات۔

ریاست خاران مسی، ۱۹۴۶ء دتی یک جہائیں دستور جوڑ کرت
 برے دستور و تہا اے دانک دی ہوار کنگ بوت کہ دیوانی مقدمہ
 آئی پھیلہ شریعت و تہا کنگ بنت۔ و مہندی یا شاہی جبرگہ و رالے
 وڈیں مقدمہ آئی پھیلہ اختیار نیست

۱۹۵۵ء وحدت مغربی پاکستان رند ۱۹۴۳ء و پنجابی حکومت
 یک حکم نامہ و در کرت کہ ایسی رو و ضابطہ فوجداری قلات تفریبات
 قلات قانن شہادت و رشادہ گ و قانود، راحلاص کنگ و ایٹالی
 بدل و رو پنجیری پاکستان و قومی قانود قومی قوانین مغربی پاکستان

آرگ بوت مگہ دستور العمل دیوانی قلات و راہر جا دارگ بوت
 کہ ایٹی رو و قاضی آن اسلامی شریعت و رو و دیوانی مقدمہ آنی
 پیصلہ و راکرت او تنگہی برسے علاقہاں اسے قانوہ برجا انت -
 ۱۹۶۱ء و صلاح وہی عدالت (مصالحتی عدالت) مسلم عالمی قانوہ
 آرگ و رند ایشاں و پیسریگیں ریاست قلات و تہا بہ جنگ بوتنت
 اسے قانوہ و حق مہر و طلاق، نان و گوری، زہگانی نگہبانی و وڈیں،
 معاملات آن شدہ دستور العمل دیوانی و اختیار و ڈن لیکوگ بوتنت -
 و اہم کٹم دکھولی عدالت (فیملی کورٹ) آنی نچ آنی اختیار قاضی آن و
 دیگر بوتنت و آوانی و تی پرسن فیملی کورٹ ایکٹ و تہا ادا کرت ۱۹۶۱ء
 و صلاح کاری عدالتانی ۱۹۶۱ء و صلاحی و رند عالمی معاملہاں و قاضی
 آنی اختیار و دیگر بوت -

دستور العمل دیوانی قلات کہ تنگہی و تی حد دریم آنی تہا برجا انت
 ایضی خاصیں دانک اسے وڈ و انت -

۱- دیوانی دعویٰ بنارات و انتظامی ریورٹیو عدالت آنی تہا
 داخل کنگی بنت بے عدالتانی تہا مالیاتی و انتظامی وڈیں معاملات
 آرگ بوتنت

۲- نائب تحصیلدار، تحصیلدار، اسسٹنٹ کمشنر و ڈپٹی کمشنرانی دپٹرن
 آوانی و اگہ و مطابق ویک ہزار و دو ہزار و شہرہ ہزار و
 مالیت و گیشین مقدمہ آنی اختیار راست ات -

۳- ریورٹیو عدالتان ہر دوسرین دعواداران جراب دعویٰ و داخل
 کنگ و رند المی یس ایس کاروائی و پالعلقہداریں قاضی آنی نیمکا

۳۔ پھیلہ عہدیم دات -
۴۔ ضابطہ دیوانی آنی درگت عہد قاضی آنی سول جج آنی کچا دکھائی
عہ اختیار حاصل اتنت آدان دستور العمل دیوانی عہ روشنائی
اے ضابطہ عہ راہم عہ چیرا ایر کرت واسلامی شریعت عہ رور
پھیلا دات -

۵۔ قاضیانی پھیلہ آنی خلاف دعوانی سرعہ گندو چارہ ، کہنہ کاریں قاضی
(سینئر قاضی) بنزاں مجلس شوری عہ دیوان آنی تہا چارہ و تپاس
کرت و دیوان عہ تہا مجلس شوری عہ صدر تعلقدارین ڈسٹرکٹ سیشن
جج نشست اتنت -

۶۔ مجلس شوری عہ پھیلہ آنی خلاف اپیل و وارا نذر گندی عہ خاطر
اختیار مانی کورٹ و سپریم کورٹ عہ ڈیگ بوتنت -

۷۔ پے پھیلہ آنی سرعہ کار بندگ ریونیو عدالتان عہ حاصل اتنت
اے ورثہ عہ قاضی آنی پھیلہ عہ رند الیشان عہ ریونیو عدالت آن
پدی سرکنگ المیات -

وحدت مغربی پاکستان عہ رند قانونی گہتری آنی خاطر عہ بازی
کیٹی جوڈ کنگ بوتنت - ایشانی تہا حبشس شیخ عبدالحمید پھیلہ
مغربی پاکستان مانی کورٹ عہ قانونی کمیشن ۱۹۵۸ء کہ ایشی تہا حبشس ایس
اے رحمن عہ سرورگی عہ بنجاہی حکومت عہ مقرر کرگیں قانونی کمیشن عہ رپورٹ
ہوار اتنت - اے کلیں کمیشن آن بلوچستان عہ تہا آ وھداں موجودین
قانونی سرعہ چارہ و تپاس کرنگ اتنت - ایشاں عہ گہتر کنگ خاطر
جے کمیشن آن دتی دتی سفارشت پیش کرنتنت - بے سفارستانی رور

جائے جتائیں وہاں، فوجداری داؤدگر قانونی تہا ادلی بدلی یا بارینے ختم
کنگ رے خاطر عا نوکین قانون آرگ، بلے ایٹی باوجود عا دستور العمل
دیوانی قلات عا راہما ورث عا برجا دارگ بوت۔ اے کیشن صوبہ برسم
دردو راجی چاگرد و تب رے سر عا وئی سفارشتان جوڑ کرنگ اتنت
پے تنا وہی کلیں صوبہ رے تہا دیوانی فوجداری قانونان عا ہم سنگ
د برابر کنگ نہ بوتنگ

بلوچستان رے صوبہ رے جتائیں بہراں جتائیں قانونان عا گوں یک
دردوی ہم دپ و ہم سنگ کنگ رے خاطر ۱۶ جون ۱۹۶۲ء حبس فضل
غنی رے سردگی عا ایک صوبائی قانونی کیشن جوڑ کنگ بوت رے ایٹی
وازدہ باسک اتنت۔ ایٹانی تعلق گوں جتائیں گل کسب دخیال
و لیکھی ادارھاں اتنت، برے کیشن رے تہا گوں قانون رے کسب عا
تقداریں زانکار سول سردس عا گوں تعلقداریں مردم۔ شہری و قبائلی
سرکر دگ و قاضی ادار اتنت۔ اے کیشن عا ایک سر جس سوالنامہ رے
ثامینیت و صوبہ رے دور دراجیں دسگانی تردتاب کرت دگوں زبرد
برکش و پہنات رے تعلقداریں مردماں دچار کفنت رے عا تراشہ آوان
خیال دیکہہ آن پوہ د معلوم دار اش کرت۔ اے کام گنج عا ابید کیشن عا
شریعت کمیٹی رے شانک بزاں شریعت سب کمیٹی و روان کمیٹی جوڑ کرت۔
سے ورث عا کیشن اے کلیں رپورٹ و سفارشتاں عا دیا داشت و صوبہ
نا شرعی قانونان عا آرگ رے بابت عا حکومت عا را وئی رپورٹ
کرت۔ اے سفارشتانی تہا تعزیرات قلات۔ تعزیرات
فوجداری پاکستان ضابطہ فوجداری پاکستان، گواہی قانون (شہادت)

قلاں و قانون شہادت پاکستان، سرء گوں ہورت چاری، پکرت
و ایشان ہم دپ و ہم سنگ کنگ و ایشان تہا شرعی گہتری آگ
و خاطرء وئی سرچیں رپورٹ حکومت و را پیش کرت۔ ایدیک
باسکے جتائیں و ذیاتی این بیانے و باقی کلین باسک برس سفار
سرء ہم شور و ہم صلاح اتنت، سے سفارستانی سرء
بلوچستان، خاطرء جتائیں مالی کورٹے جوڑ کرت۔ سے وڑو
دیوانی قلاں و طرز و سرء بلوچستان و دیوانی حجیرہ و آنی و
قانوند ۱۹۷۶ء جنگ بوتنت۔ کرایشی رو و قبائلی علاقہائی تہا
پرسنل لا آرگ بوت۔ ہما دیوانی معاملات کہ آوانی قانوند ۱۹۷۶ء
تہا ذکر نیست، اے وڑیں معاملاتی پھیلہ پھیرگیں وڑو
سی آء و تہا کنگ بوتنت۔

شہ سے اسلامی شریعت و قانوند و رو و دعویٰ دارال
مہ دتی وشی و رضا مندی وڑو آدان و حق است ات کہ
آنی عدالت و پھشت این اتنت۔

اے قانوند و رو و برے قبائلی علاقہ آں مسلم باغ قلعہ
سیف اللہ۔ ژوب۔ دالبذین۔ بوری و سنجادی، کوھلو ساکان
ڈیرہ بگٹی خاطرء جتا قاضی مقرر کنگ بوتنت، اے قاضی آں
خلاف و اپیل و دعویٰ مجلس شوریٰ و قاضی آنی دیا آرگ
مجلس شوریٰ و بنجاہ ماں کورٹ و اتنت۔

شہ گوئگیں ساکانی تہا تاریخی چم شانک و رندلے
پدر و سہرا بیت و دیا کیت، کہ پاکستان و تاریخ و

اسلامی شریعت کی سرعہ نام دیوانی معاملات نام کا۔ ہندک شہ کی
آن پیر بلوچستان ۶۶ تھا موجود انت۔

زں کہ حکومت نظام اسلام ۶۶ راس و سماں کنگ ۶۶ غلط
اسلامی راجے ۶۶ جوڑ کنگ ۶۶ درگت ۶۶ جہد و کوشش ۶۶ انت تک
اسلامی ایس ملک پاکستان ۶۶ مملکت اسلامیہ پاکستان (تھا شرعی قانونی
بالادستی بہ بیت و سبیشن راج ۶۶ راقرآن و سنت ۶۶ کشمیر راہ
ہندانی سرعہ آرگ و پم کنگ بہ بیت۔

شہ حکومت ۶۶ اے کام گنج ۶۶ بلوچستان ۶۶ جاہ مندانی تھا کہ آشر
مدان صد سالان گوں اسلام ۶۶ تانود و دین ۶۶ رماشت آئی زمزیہ
ہندک انت یک بے پاواں ایس وشی آدانی دل ۶۶ تھا چورز ۶۶ موصل
ہول وراں انت۔ بلکہ اے دگ ۶۶ اسلام دوست ایس اس ۶۶ یک
کہنیں و اھش و واھگے پلو بیت۔

پرسے تاریخی جم شانک ۶۶ تھا شہ اے کتاباں کنگ گرگ بوتہ۔

- (۱) تاریخ بلوچستان (میر گل خان نصیر)
- (۲) تاریخ خواتین قلات (خان میر احمد یار خان)
- (۳) گرین بک
- (۴) آئینہ فاران (عبدالقادر اسیر شاہوانی)
- (۵) رپورٹ اصلاح قانون کمیشن صوبہ بلوچستان ۱۹۷۲ء
- (۶) دسترا عمل دیوانی قلات ۱۹۵۱ء
- (۷) دسترا عمل دیوانی کمران ۱۹۵۱ء
- (۸) بلوچستان سول ڈسپولس شریعت پبلیکیشن ایکٹ ۱۹۷۱ء
- (۹) بلوچستان اپیریلی کنڈکٹر ہوگر نمبر)

بلوچ فارسی شاعر

شہ محمد درفشاں

واجہوشے محمد درفشاں ۶ زند ۶ درسیں حال مالوم نہ بنت -
ہینکاس مالوم انت کہ آلی پت ۶ نام شے جلال ولد شے عمر ولد شے
صادق بیٹہ - آلی مات قصر قند ۶ حاکم میر عبداللہ جنگی ۶ چاک بیٹہ - میر
عبداللہ جنگی وت یک مزین شاعرے و علم زاتتہ بیٹہ - آلی ۶
گنارہ ۶ کر دے شعر پیش کناں سے

می کش ام از سر صدق عبودیت زباں
گویم از جان حمد خلاق زمین و آسماں
خالقی از جسم خاک آورد آدم را ظہور
تاج کہ منابرق سر نہادہ اخت تمام
کتر می عبد اللہ جنگی چراغ ہر دہ کون
پیروی اوتاد نور اولین و آخرین
واجہ ۶ یک عربی شعرے ۶ کر دے کال پیش کناں سے

قلبتا راعقا علی الدُّنیا
فی العیوب شہود عود ما
مشتغل فی البطول حب فنا
متوصل علی زین عننا

مطلب ایش کہ آیک سردار و حاکم زادھے بیٹہ دیک پشتی
 شاعرے دی۔ آئی ء آیک خانوادا ہیں خاندانے ءر گوں شاعری و
 علمی چاگرے ءر وتی چم پاچ کر تگنت آئی ء مردم سک مذہبی ہنگت
 اے ڈول ءر آئی پرورہنگ ہم یک مذہبی چپ و چاگرے
 بوتگ۔ ہے سوب انت کہ ہنچو کہ مارندا گزوں آئی شاعری ءر سرد
 مذہبی اثر باز انت و اے ریسگ ءر آئی دنگوش گیشتر گور کنگ
 آئی ءر بن پیرک نشارک (ایرانی بلوچستان) ءر آبات بتگنت
 بے آوت قصر قند ءر "شیخ مسجد" ءر ودی بوتگ و قصر قند
 جہ مند بوتگ۔

آئی ءر ناسگ ءر جلال کہوت یک شاعرے بیٹہ وتی وطن
 بارہ ءر چوش گشیت۔

گرہم پرکند از دیار جلال
 رہ نشان است کہ در قصر قند

دل من سخت آرزو منداست

مائل گل رخان لب قنداست

آئی ورنائی و کسانا قصر قند ءر دش زیدیں ڈیہ ءر گوستگ آئی
 دانیتگ ءر باقاعدیں اچ بند و بست نہ بزنگ۔ البت ابتدائی
 تعلیم بزاں اسلام و ہند دیت ءر علم و فارسی و عربی لوزانگ ءر علم
 چہ وتی و انندیں عزیز ءر حاصل کنگ۔ آئی ءر
 ماسوت یک مزین زانکارین عالم و پربیز گاسے بوتگ
 شے مہر علمی زانکاری و مذہبی ہر و ناکی ءر سر ءر آئی ماس ءر پرورہنگ

بیشتر اثرات -

آن را شاعری و چہ کسانی و شوق بیتگ و یک انجیس چاگرے
ہم پانچ کرگنت کہ اود و ہرنینگ و علم و شاعری و ادب و ہر ناک
روشنائی بیتگ - آن یک خاندانی عالم و شاعرے بیتگ آن پیرک
عبداللہ جنگی و ت یک مزین شاعر و ہیسو کے بوتگ - سے ڈول و آن و ت
زہنگانی و ہم انچو پرور غیتہ کہ آ علم زانت و شاعر جوڑ بوتگنت - آن زہگ
سیمان یک شاعرے بوتگ کردے شعر و پیش کناں کہ ہما عہد و زمانگ و
ہم شون رسیت سے

گویم شنائے کردگار ہم بادشاہ برقرار
صنعت گہ پروردگار رحمتے مکن اے پروردگار پردہ پوش
سبحان لا علمنا اکا دلم ما علمتنا
آں صاحب سرفار رحمتے مکن اے پروردگار پردہ پوش
تاریخ این ابیات را ختم العروجات
روشن شد این ظلمات را رحمتے مکن اے پروردگار پردہ پوش
الف موم بود و شماں از ہجر سبجہ مسلال
تحریر شد و روزباں رحمتے مکن اے پروردگار پردہ پوش
(۱۰۸۰ ہجری)

گوید سیماں ہر زماں ہم آشکارہ ہم نہاں تو حید حی انس و جاں
رحمتے مکن اے پروردگار پردہ پوش -
ہمیں ڈول و آن ناسگ شے جلال ہم عارفین شاعرے بوتگ
آن و کردے گاں بچارت سے

اے برادر بگو بوقت سحر - ذکر پاک کرم کل بستر
 سرزماں از فراق سوزِ جگر خوش بگو لا الہ الا اللہ
 تن خود را چون چراغ مسوز بہر دنیا باش غم اندوز
 یاد حق کن ہمیشہ در شب و روز خوش بگو لا الہ الا اللہ
 ذکر حق چون صفات رحماں است ذکر حق صیقل دل و جان است
 ذکر حق ہمترین ایان است خوش بگو لا الہ الا اللہ

محمد نومی آئی شاعری و بارہ و نیشہ کنندہ کہ چونانہا آھرء چہ کسانہ
 شاعری و سونق بوتگ و ہر چند کہ آئی و گیشتر شعر گشاں کتہ و عمرے
 وواں بوتگ آئی و کپتار و تہا ہم گیشتر پختی و برزی و بلندی آھال
 بوتگ آئی و وتی شاعری و نام محمد ایر کنگ - بلے قوم و آھر و در قشاں
 لقب داتہ

در قشاں و مرک و زندہ سال و تاریخ زانگ نہ بنت - بلے
 چو کہ آئی و زھگ شے سلیمان و وتی کردے شعرانی عہد و دور
 یا ۱۶۸۸ عیسوی گشاں در قشاں و ت یک جا گے و گشیت کہ
 چو خواہی تو تاریخ این منقبت ر بود از صبحری تش سب و الف و
 مائے ۱۰۰۰ ہجری ۱۶۸۶ اے ڈول و سلیمان و شیر ۲۷۶ سال و ہجری
 و اجمہ در قشاں و برز و شعر ۱۶۸۶ سال و پیش و گنت - چہ شعران
 ہے جہہ سہرانت کہ و اجمہ شے محمد در قشاں دواز دھمی صدی ہجری یا زردھی
 صدی عیسوی و بوتگ اے ڈول و ماتہنا اے جبر و پیر الہی و گشت
 کنوں کہ آ ہجری صدی عیسوی و یک مزین شاعرے بوتگ دین
 آئی زندہ حال ماں سار سیخانی معلوم کنگے بارہ مزین پٹ و پوسے و پد گشاں

یا چیزے پہ المی آگشت کنوں۔

درقشان و شعرائی دیوان و نام "دروجود" انت و آئی شعرائی
تنی دہاں پیت و پھلاں و مچی و میڈیاں و انڈہ و نارا تہہ میں موم
جنت۔ اے چی و ت آئی شعرائی ہر دل عزیز می و دل نشینی پیش داریت
آئی گنتار تہی دہاں اپج شنگ نہ بو گنت۔

صفت و لے و گہ ہمیں ڈولیں شعرائت دو دہی بہر و تہا غزل انت
اولی بہر و ۸۱ ویم انت۔ دومی بہر و ۱۱۷ ویم انت۔ بزاں آئی کلیں دیوان
۱۹۸ ویم انت۔ اولی بہر و تہا پیت نظم و لچر من اے سر حالانی سر و
انت۔

(۱) تعریف مولود شدن حضرت (۲) آمدن حضرت از طرف لار بطرف کج
مکران (۳) بیامد بسوی قصر قند و پیکج (۴) رسیدن حضرت مہدی بقصر قند
و بشناختن امیر عبداللہ (۵) سبب نظم و کتاب (۶) در بیان زلزله روز
قیامت و شرح عتاب آں (۷) فی توصیف بہشت۔ اشیانی تہا ہر یک
نظمی سک دراج انت۔ پہ مثال فی نعت مہدی تہا ۱۰۲ شعرائت
مناجات درگاہ قاضی الحاجات "تہا ۹۶ شعر" فی توحید باری تعالیٰ و تہا
۱۰۲ شعر، سبب نظم کتاب "و تہا ۶۲ شعر انت۔

آئی اے ڈولیں نظم دود و بند و گنت۔ آئی اے ڈولیں شاعری
طرز و رہبندی پسا آرگ و واسطہ آئی اے کردے شعر چہ بہتیں مرھال
گپین کناں و پیش کناں۔
توحید باری تعالیٰ۔

بنام خدا نیک اور وجود

بر آور و از بحر افضال بود
 بر آرنده آسمان و زمین
 نگارنده آدم از ما و طین
 فرارنده بر خاک بر رطوبت آب
 فرودنده عالم از آفتاب
 بر آرنده حاجت نا امید
 طرازنده نقش سیاه و سفید
 گهی قطره رامی کند او گهر
 گهی لطف رامی کند او بشر
 خرد را بدرگاه او راه نیست
 بغضش بصر پرچ آگاه نیست
 بنگرند شناسش بغیم و خیال
 در اوصاف او طوطی لطف لال
 کسی گر بگوید ترا یا فتم
 خدا یا از و روی بر تافتم
 مگر آنکه در وضع صالح بود اشک
 چنین میکنند دیده عقل کار
 مناجات بدرگاه قاضی الحاجات عنوان
 الهی بحکمت دلم بر فرود
 بجز یاد تو آنچه باشد سوز
 ز عشقم چنان گرم کن شهر جسم

که از تاب اذکم شود سهم اسم
 دبی نیکیم گر بهر دوسرا
 مرا سود باشد چه تاوان ترا
 گرفتار نفس ہو مانند ام
 غرض سولی کبر و ریا مانده ام
 خلاصم کن از قید نفس و هوا
 عنانم کش از راه کبر و ریا
 کس بے کسان خود تکی کردگار
 مراد من ز جمله یا راں برآرد
 اگر کار جمله بسامان شود
 زور یانی جو دت چه نقصان شود
 مکن چشم رحمت ز جمله دریغ
 مکن آفتاب همه زیر میخ
 بسی گشته ام در تشیب و فراز
 نه سولی حقیقت ولی در مجاز
 قیامت و روح در زلزله باره و بهتیب شعری سچارت
 و زلزالی ساعت تسی عظیم
 در وقت لبس سموات بیم
 بے از امیران اسیران شوند
 بے از طفولان که پیران شوند

بے از سواراں کہ باشند خوار
 بے از پیادہ کہ باشند سوار
 جہنم محیطا بر کافراں
 بہ او کافراں پائی خراں
 قیامت و رند، بہشت و بارہ و گشتتہ
 شراب محبت چو کردند نوش
 زگفتار بیہودہ کردند خموش
 شرابے کہ ارواح از قوت یافت
 خرد جرعه جام لاہوت یافت
 شراب محبت بود آل شراب
 حقیقت ہماں است دیگر شراب

درشاں یک مزین بلذے شاعر بوتگ و آئی ہر ڈولیس شاعری
 کنگ چہ رز و شعراں پدر بیت کہ آئی تہنا مثنوی و رہبنداں
 شاعری کنگ بلے ناں! آغزل و رہبندانی ہم مزین زاتکار بوتگ
 آئی غزلانی سرا ہم آئی مذہبی حیاں و حب و واہگانی اثر است انت
 آئی غزل و رہبنداں فاصیں سر حالانی سرء ہم شاعری کنگ چو کہ
 انسان و پیداک کنوک و بارہ و گشتتہ
 آن سامعی کہ واقف سر نہاں بود
 صنعت نائے جسم زمیں و زماں بود
 از فیض فضل دوست کہ از آب قطرہ
 اعضائے گوشتتہ پوست تا استخوان بود

انعام و بخششی کہ تو کردی ہر منال
از درگفت امید محمد بہاں بود

حقیقت " بارہ عوگشت س

اے وجودیکہ نمازند قفس بے ساختہ

مرغ را در قفس پنج ندانم کجائی

اے زبانے کہ با لفاظ سخن میگوید

من نمی دانم کہ آواز فضیعی ز کجائی

اے دو نور کہ پچی رو جلوہ می بگردند

ز صدف خانہ بھوہر خاک کی دو نورم ز کجائی

آ عقل و روح و بارہ عو و تی حیالان اے ڈول و در شکل کرت

عشق شہباز دست و پاشہ است

روح را ازین دوزنیت است حیاہ

اے محمد تو بس کن این تکرار

حاجت خموشی راز حق در خواہ

دینائے فانی دے و نالی بارہ عوگشت کہ

اے دل آل بہتر کہ ترک مردم آزاری کنی

دائماً باید بجائی بدنیکو کاری کنی

چوں تو از دار الفنا حواہی گذشتن اے عزیز

جائے اشک از دیدگاں باید خوں باری کنی

این مال و ملک این جہال جملہ فنا جملہ فنا

شادی و رنج و جاوداں جملہ فنا جملہ فنا

بیاری از شبثاہ
بیاراز پیر و جوان

آمد بہارش را خندان
جملہ فنا جملہ فنا جملہ فنا

زح نجی اللہ کجا
ابن خلیل اللہ کجا

مسئے کلیم اللہ کجا
جملہ فنا جملہ فنا جملہ فنا

آن احمد سرور کجا
بو بکر کو عمر کجا

عثمان کجا حیدر کجا
جملہ فنا جملہ فنا جملہ فنا

درنشاں ءیک جاگے شیخ جنید ءے ربیندو طرز ء شعر گشت
چہ ہر دوکانی یک درابے شعرے ءہتیں گالانی چارہ گزار زندک
پدر بیت کہ درنشاں کھام راہ ءے رداں بوتگ " دکجام درجہ ہند
بند بوتگ - شیخ جنید گشیت رہ

آن خدا یکہ واحد است

فرد جب روماجد است

مقالی تر والد و بجدات است

وعدہ لا الہ الا ہو

نار و حدت جنید گر چہ نہفت
در روحیتہ را چہ نیگہ صفت

کس نداند جز آنکه او خود گفت

وحده لا اله الا هو

در فشاں ایشی جواب عزم پندار چو شگفتیت .

بهر تو حنیف حق بیا در روح

جل قدر اعظم یا من هو

لمن الملک لا شریک له

وحده لا اله الا هو

شیخ جمیل صدق گفته

اندریں باب گوهرے سفته

تو نگفتی چنین کہ او گفته

وحده لا اله الا هو

چه آئی غزلاں لہتی کال پیش داراں کہ باز شیر کن روان

انت سے

اے دوست دل فکارم در دست غم نزارم

جز تو کسی ندارم یارب ظلمت نفسی

مجرور ہستم مشغول میں آنم

در غیبت و گمانم یارب ظلمت نفسی

چوں دریں جا مسجد است و خلوت است

راحت اندر راحت اندر راحت است

چونکہ ذکر و علم حرف و حال است

لذت اندر لذت اندر لذت است

اے محمد رفت ایام فسق
وصلت اندر وصلت اندر وصلت است

کامرانی عیش نوش جہاں
بازی است ہجو بازی طفلان
شادمانم سہر بازی خود
سوئی خانہ ارشدہتی دستاں
اے محمد خموش شوزیں ہاب
مرکب نظم را بدار غمان

آئی اخلاقی شاعری ہم کنگ - پند و نصیحت ہم مہلوق را کنگ - مال
یک جاگے علم و بارہ و گشیت کہہ
عمل آموز و عمل کن علم را
از چسراغ علم حق جاہل مباش
اے محمد گر تو خواہی قرب عشق
جاہل بگزار ہم عاقل مباش

ذگری عالمانی دل و تہا در فشاں و واسطہ مزین قدر و عزت است
ولپس آئی و مزین درجہ و زانکار انت - فارسی و یک گنا میں بلے
یک مزین بلوچ شاعرے ملا ابراہیم چوکش گشیت

بہ دنیاے علم و معانی کرار جان نذا
آن گلشن قصر قندھیر است صفدر است
طوطی خوش مثال شیخ صمد سلیمان
دینار دیں پرور چو کرار جدر آست

نور محمد نوری

ماسیں گل زمین ۽ علم پرورد دریں گہیں ڈیہہ مکران ۽ دگر بازیں
 زبان زانت و کورسی و شاعران گوں نور محمد نوری ڈولیس دس گوشے
 دی وتی شاگیں گوانزگاں نازیننگ و درتیک اد آئی ۽ اے ماسی
 دیوانی مکہیں ڈیہہ ۽ را بدل پچوش دات کہ وتی دریں گپتار و شکلیں گالانی
 دیوان ۽ نام ۽ کلشن مکرانی ۽ ایرکرت کہ لے آئی جند ۽ زند ۱۹۳۳
 ۽ چہ کراچی ۽ چاپ و تنگ بوت و آئی اے دیوان ۸ تاکریمال
 نالان انت۔

آئی نام نور محمد اش و تخلص نوری اش۔ بلے باز جاہاں وتی
 شاعری ۽ بلوچی شاعری ۽ دود و رواج ۽ ڈول ۽ وتی پیلویں نام بزل
 نور محمد ۽ ہم تخلص ۽ بیہم ۽ کار بندیت من ۽ ارمان انت کہ من
 اپرچ ۱۹۳۶ ۽ نوکیں وحد ۽ مکران بتر ۽ تہا تنگ بوگیں وتی نوشتابک
 مکران ۽ فارسی گوشین شاعر ۽ تہا آہنی زند ۽ حال و احوال رووشنگت
 من آہنی باروانشتگ ات۔ آدواز دہمی صدی بھری ۽ ایرانی بلوچستان
 نصر قندجہہ مندرے ات وچ ذکر بیان شے ٹمک ۽ ات و مشہور نامداریں شاعر
 شے بلال ۽ زہگ و سر شاعر شے محمد درفشان ۽ ناسگ ات بلے راست
 کل انت کہ منی بڑزی بیان رند تران ۽ پٹ و پولان رو ساھراکت
 بمذی بیان بڑی زہ یک دست نبشتیس کہ بنیں نسخے ات کہ آئی سر ۽ آرا

نور محمد ولد شہ جلال "نوشنگ بوٹہ" ایشی بنشتہ کنوڑک محمد رضا ولد شہ
جلال "انت" پیشکا من پہ روی عہ ہر عہ دواز دہمی صدی بھری
شاعرے عوشے ٹک عہ پسگے بنشتگ!

نور محمد نوری شہ ملازئی بلوچان انت آئی پت عہ نام ملا ملک
محمد بن ملا نور محمد بن ملا عبدالرحیم بن عبدالکریم ات۔ آئی بن پیرک تربت
و کلا پنچ عہ نزدکیں ملا ٹک عہ بن پیرک ملا داد کریم عہ براس بیت
ملا عبدالکریم اصل عہ ماں کمران عہ کولواہ عہ "دودر" عہ کلات عہ
واھند بیت۔ آہود عہ کولواہ عہ جہہ مندر بنت۔ و ہدیہ نصیران
نوری عہ دور زمانگ عہ احمد زئی و کمران عہ ذکر یانی نیام عہ مزلی
جنگ و مرانی عہ ماں کچ عہ میری عہ ہند عہ بیگج بیت۔ نصیران
نوری عبدالکریم عہ راستہ او داں شہر بدر کنت و آچو داں سرت و سرت
شہر عہ کوہ میتگ عہ ہند عہ رونت دندنت او ملا نور محمد ہم مال
سرباز عہ پیداک بیت۔ آوتی پت عہ یکیں مردیں چک بیت۔ البت
آرا چیار گوٹار است ات۔ کہ چراہاں سر عہ چک و پانڈہ تنگ مال
سرباز عہ جہہ مندر انت ویکے عہ ماں تربت عہ شیبہانی بازار عہ
نزدک انت۔ آئی عہ جند عہ چک و پانڈہ ہم وانی ماں سرباز عہ
نزدک انت آفاری و عربی عہ علم عہ شہ و تی ماس و پس عہ دربارت
و ماس پس ہم و تی یکیں بچک عہ تعلیم نہ تربت عہ گوں و تی و کس
کنت۔ آیک جوانین مذہبی عالمے و کراسے عہ ابید جوانیں طیبے ہم
بیت۔ حکمت و طیبی عہ علم عہ ہم آشر و تی گس عہ مردماں صیل کنت
فارسی عہ جوانیں شاعرے عہ آبد آئی فارسی عہ روانگ و شرم عہ مال

یک تاریخی کتابے دی نبشتہ کنگ کہ وانی چھاپ و شنگ نہ بوئنگ۔
 اے کتاب "شیر بلوچستان" دوست محمد باران زوی بمپوری و جنگلی کا نام
 و مٹایانی بار و اعانت کہ اے اگر شنگ ببیت ۲۰ ماں بڑی تواریخ
 ایسی مزین ارشے بیت :-!

سنس ریح الاقل ۱۳۵۵ ھجری بزاں ۱۹۳۶ عیسوی و قاضی عبداللہ
 بن محمد سر بازی و مردم و ذکر سی شیبہانی نیام و ماں جیکور و مڑانے
 بیت کہ ایسی تہاشے گللابی بن شے عبدالرحمن شے حسن بن جان محمد شے
 عدال بن شے جامی شے جان محمد شے یوسف شے عزیز بن شے حسن شے
 بنی بخش بن شے حسن - شامو بلوچ بن اللہ داد کنگ بنت - اے واقعه
 سبب و نور محمد نوری گوں یکصد و بیست مردم و ہمراہی و جون ۱۹۳۶
 شہ سر باز و مند و کپت و پدا پولیسکی ایجنٹ و حکم و ماں بگور و ہند
 و آباد بنت - رند تراں دو سال و رند اے مردم پر رڈ و رگ تربت
 کاہنت جہہ منند بنت - بلے نور محمد نوری گوں شے لشکر و ہوری و اوانہ
 جلپت کراچی و کیت تنکہ چہ زاہدان و راہ و ماں طہران و بروت و گوں
 شاہ ایران و دپ بوارت بلے سہدا ماں کلری و ۱۹۳۶ و بیران بیت
 و قبرے ماں یاری قبرستان و انت - یک کسائے و رو و آلی و
 عمر شصت سال و نز و ات - یک بلوچ شاعرے پیر بخش قبر شہدانی
 آہنی مرک و سر و گوشہ ۲۰

نوری چوکار آہ و بکام سپردنت
 اینک ہچو او دل بریافم آرزو است
 نور محمد نوری و شک و بولک و خاندان و علمی و لوزانگی جاگرد و

سبب آدی یک جو ائیں وش گوشے شاعرے جو رت بلوت مذہبی جاگردو
 آہنی شاعری عرباں ہم جاڈی نقش اشنگت - آئی رے گیشتر گپتار و گالان رنگ
 مذہبی انت - آئی بچھ درس مذہبی و اخلاقی نازینک انت . آہنی رے گپتار
 معرفت و حقیقی عشق رے پیرا جوانی رے ساہرا انت س

آتے در سیمہ ام انگیندیار

ہر زمان یا ہویا من ہوزنم

زین دل رے ب مست و مار

ہر زمان یا ہویا من ہو زنم

یاد در بالین من آمد بخواب

از غضب ہنود مسکین راعتاب

زاں سبب شد مرک بر من خود خواب

ہر زمان یا ہو یا من ہوزنم

ذکر حق آب است قلم چوں سبک

یا سہوا ب است دمن مثل ملک

بار کردم بہر قدرت مردیک

ہر زمان یا ہویا من ہوزنم

ذکر چوں دانہ است عشقش مثل دام

ترک کردم بہر حبه ننگ و نام

میخورم خون جگر بہر صبح و شام

ہر زمان یا ہویا من ہو زنم

من فقام در تک بحر عمیق
تا بر آرم گوهر در خواص

یا شوم از بخودی آنجا غریب

هر زمان یا هو یا من هو ز من
رگه جا ہے وقتی را ستیز دوست و بار و اچوش گشیت

میان ماه رویان سرد قدم

گم فتنه از جمال پهلوی باج

اشارت می کند بر دم رموزی

که آوینیم بدارت مثل علاج

شدم شادال ازین انعام فاضل

مردم حب ذون از سینه اخراج

چنانم محو کرد از قید هستی

متاع لغد را بنمود تاراج

شدم مجبور و غمگین و پریشان

ز عشق آن نگار صاحب التاج

من اندر فرقه پشیمین نهادم

بعقد لبر است و با محتاج

نگار من قبالی ناز پوشید

مرا واقف نمود از سز بنهاج

چو واضح شد دل از اسیر غلیم

میان سینه ام زد بحر امواج

پچشم من مناید قهرآں حود

مثال کعبہ اندر عین حجاج

چرائی ہے ڈولیں گالاں جوانیء سہرا انت کہ ایک مجاز
 پہنچے عاشق نہ بولتے۔ بلکن آعرقان و تصوف دگ و یک دل
 ستلگیں منزل جنو کے بوتہ کہ آہنی ما دتی شاعری راستیں دی جوزہ
 دبران ء درنگار کنگ آایشی ء دی ماریت کہ ایک کناہ کاریں
 بنی آدمے۔ آہنی دل گناہ و بدکاریانی بندر انت او گناہ ء چکاریں
 زندہ سرء دی زانت او ایش علاج ء دی پوہ انت سے

منم غریب مردماندہ کاریا اللہ

زبارہ جرم شدم شرمسار یا اللہ

از لطف خویش در مغفرت کشا برین

کہ گشتہ ام زگناہ زیرہ بار یا اللہ

بآہرہ دی محمد کہ اد جیب تو بود

کرم منا تو بریں بے وقار یا اللہ

بحق حضرت آدم کہ ابو البشر است

بہ بخش جرم من خاکسار یا اللہ

بحق حضرت یوسف بآب چشم شعیب

بحق یونس پمہ سیزگار یا اللہ

بحق حضرت ایوب موسیٰ مارون

زلطف خود گنہم درگذار یا اللہ

پدا کہ اللہ تعالیٰ و مرئی و برتری و آہنی فرما تہداری و نامرمانی

منزل چو شش بیان کنت سه

فاستفد. بالشد شیطان الرحیم

التجا خواهم زر حسان الرحیم

آں خدا یکذات اش باقی است

کرد همیدا خلق را امر قدیم

مانع بے چون که باشد لم یزل

داشت بر فوق سماعش عظیم

چوں رسد حکم خدا بر بندگان

این تن نازک شود عظم رحیم

بهر که ادا میرسد باشد مطیع

مکنش بخشد بجات نعیم

حورد غلمان را مطیع او کند

میخوارند طعمش از فلد مقیم

آنکه سر بچپند ز امر کردگار

منزل و مادی باشد حجیم

عزیزه نارسست آواز سخت فوق

شرب اکل او بود ماء حمیم

پادشاهان ابن سگ درگاه را

ده نجات از دوزخ و رنج دائم

آ انسانی و نجات و ماں خدائی ذکر و عبادت و گدایت

پیشکارت و رادی چه آهنی ذکر و عبادت و چو شش رمانیت سه

دلایک نفس مباحش حموش
خوش بگولا اله الا الله
همچو ببل بیاد حق بجزدش
خوش بگولا اله الا الله
حق تعالی چو کرد خلق ظهور
این خطابش بکلک یافت صد
تا کند وصف ذات او سطوره
خوش بگولا اله الا الله!

در سموات جمله ملکوت
از صفات است قاصر و مهیوت
بر دل خود منهنه تو مهر سکوت
خوش بگولا اله الا الله

گر تو خواهی درون خلد مقیم
خوان اعصری رایی رفع حیم
تبارسد بهجات ز کار حجیم
خوش بگولا اله الا الله

شاه الله ذکر و پرا بنی پیغمبر و یات و ذکر و آری نه شمشو شیت
او مدام آهر انانیت و آه و زاری کنت نه

گویم صفات بے عدد و فریادرس یا مصطفی
خواهم از لطف مدد فریادرس یا مصطفی

خوانم درودت روز شب ای خسر و اعلیٰ نسب
فخر رسل شاه عرب فریادرس یا مصطفیٰ
گرچه گناه کردم بس از راه غنچه مفلسی
باشد که بر گویم رس فریادرس یا مصطفیٰ
کردم گناه بیعد و بنمای راهم یا صمد
میخواهم از لطف مدد فریادرس یا مصطفیٰ
اے موج دریائی که صاحب بیت المحرم
کرده خدایت محترم فریادرس یا مصطفیٰ
ای گوهر بسمه ستمای جوهر کان حیا
ای انبیاء پیشوا فریادرس یا مصطفیٰ

سینه جراحت شده از غم آل پاک دین
اوست که مرهم نهد بر دل اهل طرب
چول کتیامت شود رتو آرند خلق
نیست چو تو بچکس سرور عالی نسب
سپت امیدم بتو قبله حاجت روا
فخر جمیع رسل خسرو لیلین لقب

من فنادم خوار تنها و غریب
بختنا من کل علم یا حبیب
زخم نا سوز مرا مرهم نما
از سر اخلاص ای حانق طبیب

گم چہ یا راز چہ شرم من باشد نہاں
پہ تو انوار دار و عنق سرب

آہنی شاعری چہ اخلاقی پند و نصیحت و گوہر و قیمتاں چکار انت
اگہ ایک نیلگے ووت و را پہ نیلین راہ و رمایت تو دہی
مردمان و ہم راستیں دگ و نشو نزار انت۔

ای برادر تو باش صاحب ہوش

سہ نفس مثل بلبلاں بخروش

زانکہ دنیا پلیست بدمسراہ

بیکہ اور و ہوسیار دہم مدہوش

کس نامذدین جہاں زندہ

ہمہ کس من رود بدار خموش

در تکون الحببال حق گوید

ہم آخر کا لعین المنقوش

نور محمد نوری و شاعری جہاں ترین خوبی ماں آہنی غزلاں انت

پوش آہنی لچھ و چار بنداں آہنی غزلاں مسر و دی مذہبی گوناپ

وزنگ جلشکیت بے آما غزلاں وئی مقصد و مطلب غزل و رہنمائی

پیم و یک پردہ دنت و آدرادہ ظاہری و ساہرا اش زکت

پیشکا اے ڈولیں خیال ماں غزلاں گیشتر شرکن و دل کش جوڑ ہنت

آہنی و غزل ہم اصل و آہنی نرنگ و نشو نزار انت بلے باز جاہا

مردم و را مجاری عشق ہم و گمان بیت بلے باز جاہی مردم و را

مجاری عشق ہم و گمان بیت، اے ڈولا چریشاں دو دو خیال و مضی

بیت که جوانین شاعری و لیکو ہمیش انت - آہنی و کر دے
 کر دے گال بچارات کہ آہنی و کش گوش و درنگاز کنوک انت

دش در بازار و عدت شہواری دیدہ ام

دلبرے ہمیں تنے زیبا نگاری دیدہ ام

چوں نظر کرم برداش عقل و ہوش از سر پرید

زانکہ ردی ہچو ماہ دہ چہ رم دیدہ ام

آتش در سینہ افزوختہ جانان من

خوں چکد ہر لحظہ از دیدہ گریان من

ای صبا دی دلدارم کجاست

آن حبیب ماہ رخسارم کجاست

ہچو پروانہ بگردش می دوم

تا بینم مشعل نارم کجاست

عاجز و سرگشتہ ام چوں غلیب

قامت آن سرو گلزارم کجاست

سیدم چون آہوی بر خسن

بوی مشک خوب تا نارم کجاست

مثل مجنوں می دوم در کوہ دست

لیلی سوزشید دیدارم کجاست

از غم بجز آن نگارم روز و شب
بهر لطف انتظارم روز و شب
تیر غم بر سینم از زوآں حبیب
زان جراحت بمیقارم روز و شب
از عمت ای شاه خواباں جہاں
اشک خون از دیده بارم روز و شب
در میان بوستان ات اے صنم
بچھو لاله دا عذارم روز و شب
شکر غم صفت زده در قلب من
بیکس و تنہا دزارم روز و شب

نور محمدؐ ہر نفس گوید چنین
عاشق آں تا حدارم روز و شب
عاشقاں از یار خوریا بند فیض
دلبراں از ناز بردار نہ فیض
ہر کس کہ آں بستلای یار شد
عاقبت از وصل او یابند فیض
سوز آہ ام من رود اندر سما
اشک چشم سیل ساں برشت ارض
ز روی میکشم در پیش خلق
زانکہ دارم از غمش در قلب مرض

گر به بینی این دلم در زیمبار
وصف حسن یار را نمود قرض

ای دلا اندر جهان مستانه باش
در فراق دلبرال مردانه باش
گر تلافی از عشق او ثابت قدم
از وجود ما سوا بیگانه باش
گرد کوی در مشعل آن نازنین
چرخ زن مانند پردازنده باش
گر نداری طاقت بار فراق
دم مزین از دوستی بیگانه باش
از وجود خویش شو نقش بقا
بعد از آن با یار خود خنجران باش

دل من مائل آن نازنین شد
ز بهر حال غمش اندوهگین شد
چرا از جور او شکوه نایم
که وایم بار قیبال همیشه شد
حقیقت دعا جزو حیران و خوابم
اگر چه گنجم اندر آستین شد

اگر فتنل نودر عالم بیسط است
خیال ناه قبولم خوشه پمیش شد
سیلان داشت از تولا
تمای غالمش زیر نگیش شد
رقیب به محنت گرفتار باد
حقیر و خسرین عاجز و خوار باد
که نگزاروه تا بنیم رفت
چرا من نگویم که درنا رباد
بادل تر همیشه بودد امم
غدایت بعالم نگه دار باد
هر آنکه او سخا به شادی ترا
بپاه فسراقت نگونسار باد

مرا تو ای طمان ز سر بی بردن نخواهد شد
که تا حمله و جود من بزرگ خون نخواهد شد

گر چه مرا بعکس او یک نفسی نظر شود
روح او قالب تنم نیست مگر بدو شود
میرت عشق او مرا روز ازل نبرد گرفت
کبست که گوید این سخن حکم قضا در گزند
چونکه نگار نارائیں شیر جفارند بدل

از سر فجر دست سینه کن پر شود

شہ زور محمد نوری ۶ بندہ لچر و سوز لال شاہرا انت کہ آما فارسی
شاہری و یک مزین درجہ داریت و یک خاصین پکرے و طرزے
واحد انت پیشکا اے لازمی شاہرا انت کہ اے ڈولیس فارسی
شاعران و گیش تان گیش گون بلوچ اولس و پکار و لکر کنگ بیت
ہا کر آوق اے ڈولیس و سس گوشیں رنگیں مردانی کار کردار معلوم
در بہ بنت - او گدا بلکین بھرہی ، اے کوہنیں تیل و پلیر بگنت کہ
ترتیس مرد مشرت کارنت

— سبہ کوی؟ —

مئے فارسی شاعر

ملا ابراہیم

واجہ و پیلویں نام مرزا محمد ابراہیم ات ، بے بلوچی گپ دگال
 و سبب و آبراہیم و نام و مشہور ات ۔ ووقی شخرائی تہا ہم بے
 براہیم و نام و کارمرز کنت ۔ آکران و پنجگور و مردے ات
 و "تسپے" ڈیہ و تذوک ات ۔ آچہ بلوچانی مشہوریں کہول
 کاشانیاں ات ، ذکر یانی گشتانی پدا آمیر نصیر خان وزی و ہم دور
 و نوبت ات ۔ اے ڈول و آہر دہمی صدی و شاعرے ات ۔
 ایک مز میں عالمے و کراسے ات ات ووقی وخت و شروعات
 و پنجگور و قاصی ات ۔ بے رند تراں چہ پنجگوری قاصی گری و درگاہ
 رند آیکج و روت و تربت و جہ مند بیت ۔ بہدا آ ذکر ی بیت
 آہنی شاعری و تہا آئی عقید یانی ذکر ہر جاہ و ات ات ووقی
 ہم مذہبیں زالوگر و سردکانی باز منوگر و شیدائی سہرا کنت و
 آمانی سر و شعرو لھے پر بنگ آوقی اے حب و ہر دک و چوش
 سہرا کنت =

یادم ہمیشہ در دل بیاراں یہ گزری
 ہر سہنت دہ کو اکب چو مہر اختر است

بینائی علم و معنی حرار جان فدا
آں گلشن قصر قند میر است مستعدا

گلزار باغ معنی خدادات مصطفیٰ

لا مراد جنگی جاروب آں درات

طوطی خوش مقال شیخ محمد سلیمان

دنیا دویں پرورد چو کراہ حیدر است

شے گل محمد و بنشگیں نسخہ و تہا آہنی گیتار یکصد و چہار دہ
ہاکیاں تالان انت - کہ ایشانی تہا نود و ہنہ تاکد میاں آہی گشتگیں قصیدہ
انت ۲۲۲ تاکد میاں آہی گشتگیں غزل انت - بے شے عبدالرحمن
نسخہ و تہا آہنی گیتار یک جاگہ و جمع نہ انت ، بلکین شنگ و
شاہگ انت - البت بازی شعر اش یک انت - آہنی دیوان
بیشتر آن عقیدہ و نازینک انت و دوتی سردکانی گلاب قصیدہ انت
بیشتر او موڑی و محمد جو پوری و ہار و آلی باز شعر گوشگ - آہک
ہاگے شرنکیں وردائیں فارسی و چو کشیت نہ

بہل گلزار وحدت طوطی باغ جناں

ظاہر طاہر قدس شرف نیش مکان

شے گل محمد و بنشگیں نسخہ و تہا آہنی دیوان و زنگ چہ لے
نہال نازینک و بیت نہ

یگشایم از سر صدق دل و جان باز باں

گویم از دل وصف حمد خالق ہر دو جہاں

صانعی که از صنغ او نقش و نگار عالمی
لفظ را بند و نگار در رنگ صورت در زمان

حاکمی از حکم او برگ از شجر آید برین
گل و بد فصل و بهار برگ ریزد آرد خزان

خالقی که از کفچه خاک آوردید آدم بدید
از نهاد قدرت او شد زمین و آسمان

ہے ڈول ڈول عو دگہ جاگہ عو خدا عو چو نازینت
جبار جہاں دار خداوند اور است

داری چرخ گردون نہ طاق بر سر است
پروردگار کاکرم سازے نیاز

قیوم بندہ پروردانائے اکبر است
از گاو و عنبر آرد از گمر بہ زیاد

از آہوئی عنایت بین مشک از ہر است
از کرم بین ابریشم انگنسیں

از خشک چوب میوہ از نئے شکر است
در است از قصر دریا میرجاں شا ہوار

لعل است از کان معدن الماس گوہر است
ہی غیر صفت و ثنا عو چوش کنت

بعد از ثنائے ایزد در اور ذوالسنن
نعت رسول گویم کہ از خلق بہتر است

آل گوهر کرامت در یاسی معرفت
شش نقطه زو چکیده دانی که بهتر است

ملا ابراهیم پنجگوری و ابره محی الدین جیلانی و هم مزین عقیدت منزه
منزله بیت، آئی ناز نیک و چو کس پر بندیت سه
معلی حب سبحانی مقدس قطب ربانی
علی سیرت حسن شانی محی الدین جیلانی

زهی سیمائی نورانی زهسی فرخنده پیشانی
کمال حسن انسانی محی الدین جیلانی
باشند پیر کنعانی - بصورت یوسف ثانی
ز بهت شاه مردانی محی الدین جیلانی

ز خوش لعل بدخشان بش یعقوب امانی
حدیث از فیض حقانی محی الدین جیلانی
زهی منظور پیغمبر، نهال باغ آل سرور
زهی تیمار رضوانی محی الدین جیلانی

صفا بخش مجانی عطا بخش مسلمان
حفظا پوشش مریدانی محی الدین جیلانی
چنین باید شنا خوانی اگر خواندن تو میدانی
کنده مشکل آسانی محی الدین جیلانی

مدد یار شیخ صدیقی، عزیز و پریشانی
مرا از غم تو برسانی محی الدین جیلانی
ملا ابراهیم و باز جابان شسته محمد درخشان و تهر و پدگیری و

ہم شعر پر بستگ - شے محمد درفتاں یک جا ہے گشیت سے

بنام خدا سیک در وجود

بر آورد از بحر افضال جود

گے قطرہ رامی کند او گہر

گے لطفہ رامی کند او بشر

ہے معناء ملا ابراہیم گشیت سے

بنام خدا ئے چو تیر و ہدف

نہد لطفہ در اندر بطن

صدف بطن در وجود لطفہ دان

بر آوردہ خلق عجائب بدال

بر آورد شخصے ازین خاک ذات

بسرور زماں پاک فاکش نہاد

ملا ابراہیم و غزل باز دش انت - آئی و کمک غزل گشتنگ بے

ہے کینانی تباہم آئی و جوانیر غزل گوشہ شری و سرعہ پدرا انت

آئی اسے غزلان زبان شیر کن مردوان انت - او پر سوزانت او

دل و سرعہ اثر کنندت - آئی و غزل عرفان و حقیقی عشق و سر حال

و معنیہاں دارنت - آئی غزل و کردے بندایش انت و

بیائے بیل بامرادے گریان نالاں شو

فراق سہم ہانی زسوز ما تو گریاں شو

بیا کبک حزمانم بزن قصہ کہ حسیرا نم

بسوز اندر دوز ما زاری باہ ما تو گریاں شو

کبوتر جان من کو کو بزن گر تو غنی داری
 بدہ شوری مرا ہر دم ز حال ما پریشاں شو
 ایا اے بد بد جانی اگر مرغ سلیمانی
 اگر در بند سجانی بیایا ما بفسرماں شو
 بیاطوطی عزیز لحوذانی کبکن با من اگر دانی
 چو ماگر تو پریشانی مگر بے تو نالاں شو
 خرد کس از چہ پریشانی مگر عالم نسیدانی
 صدابے دقت می رانی بذکر ہدیاران شو

براہیم گرولی داری بجز از آنکساں یاری
 بسوز و دروکن زاری بیاد امر سبحان شو
 چہ لے بیان کنگیس شعر و بیاناں ظاہر انت کہ ملا ابراہیم یک
 مزین شاعرے بوتہ بلے ارماں کہ لے ڈولیس شاعرانی گپتار پلویسی ع
 پاسر نہ برونگنت کہ لے پے سٹے تواریخ و ادب ع ایک مزین نقصا
 گشت کہ ملا ابراہیم ع ماں تربت ع وفات کنگ یک در
 شاعرے میر حسن آلی جتانی پچوش اخسوز کنت رہ
 میرزا ابراہیم کو یاران جان تسلیم کو
 آل مسجد تعظیم کو جملہ فنا جملہ فنا

نامداریں صوفی شاعر

سید نور شاہ

بلوچی ء صوفی شاعر کم نہ انت۔ بلے ارمان کہ منے اُسٹمان
 جاہلی و ناز انتی ء گیشترانی گفتار تہارین جڑواں چو ماہکان ء چیر
 انت و تنک جڑ نہ برنت ماہ ء شہم شنگ بوٹ کُرت نہ کنت بیہ
 نور شاہ ہے رودے شاعران انت کہ چہ آئی دُریں گپتاراں مے لوزانک
 وانذہ سکا نہ انت۔ نزانان آئی چپکاس گپتار شمشک تیگت
 پرچیک آئی ء اچ ماجائی ء سک دیرن گوستہ۔ بہرچ شعریہ
 کہ آئی من اشکتہ آدرس تصوف و حقیقی عشق ء سرانت۔ آئی
 بلوچی و فارسی ء ہر دوکاں شاعری کتہ۔ بلے ہر دوکانی رہنید و نقد
 یک انت ابید چہ حقیقی عشق ء بیان و درد و سوزمان و رازل گے
 اچ چہ آئی دل ء درنیاتک سوزمانیں و درد مندی دل ء درآگین
 افار اثر داریت و پیشکا آئی شعریں کچ مکران ء سک مشہور
 انت و مہلوق ء دل ء یات انت۔ زالبوش من صنعانی محضال
 بندت۔ اے ڈولا آئی شعراں رصفت ء رنگ زرتہ۔

نور شاہ اصل ء سیدے و آئی فاندان ڈیرہ غازیخان ء
 تونسہ ء نندک بیہ۔ آئی نسب نامہ مشہوریں صوفی خواجہ اللہ بخش
 و خواجہ شاہ سلیمان ء روت و رسیت۔ آئی ء وتی وت بنشتہ

کنگیں نسب نامہ تاں امام حسینؑ ء برتہ در سینتہ اے مودہ من
دت و ننتہ۔ ایٹی آخرو اے شعرے بنشتہ کتہ س

نسب نامہ گشت اینجا تمام
و زیارہ ننگیم سخن والسلام
ز آباد اجداد خواہی طلب
ز نسل سیادات و ملک عرب

بقالم روان است چو بہر ماہ
کہ پنجاب شد مسکن نور شاہ

ہے گپ ء رایک بلوچی شاعرے چوش جتہ س
نور شاہ خدائی بندہ تے
پہنمبسی او بادگے

آئی پت ء نام احمد جان شاہ بن خان محمد بن محمد عمر بن سید محمد
انت۔ احمد خان شاہ و ہیکہ بیت سال ء ورنائے ات پہ عبادت ء
دلای ڈیہے یلہ دات و کوہ جنکلاں عبادت کناں تاکہ ء شت و سربت
و ہیکہ چ مکتہ ء ہا جیں سفرے برت و داتہ کرت تو آئی پیرک
آبر ء اجازت نہ دات کہ ترنہ ء بیت۔ پرچیکہ آچہ مرشد ء
اجازت ء گرگ ء ابید شگت۔ آگرداں و عبادت کناں تمب
مکران ء آہت۔ آصوفی شاعر ملاما بوہیر ء نامداریں صوفی شاعرین رنگ
ملا عبدالنبی ء ہم دور و ہم نوبت و ہم ڈیہہ و ہم میس بورتہ۔ چہ
خدا مرزی ملاما عبدالنبی ء آئی عبادت و زہد و نقوی ء بازی احوال
س اے شہر ء مشہور انت۔ حیر! واجہ احمد جان شاد دت

شہر تپ و جہہ مندبوت - ووقی اصلیں ڈیہے ترک دات - آئی
 وگ و سید نور شاہ و مس " دازن " نامیں ہلکے و وری بوت
 آئی ووقی زہگ و راندہ ہی تعلیم ووت دات و آہر و طریقت
 راہ و رہبند دی سرو سوچ کورت انت - ووقی پت و مرک و پد
 نور شاہ بغداد و غوث و زیارت و شت دتاں سہ سال و
 نموداشت و عبادتے کرت و دورند و حج و شت - چیشی پد آئی
 داتر کورت و تمپ و ابت و ووقی مریدانی باطنی رودینگ و تعلیم
 کنگے بنا کورت -

نور شاہ و شاعری درس مس غزلانی تھا بوت و آئی و آہنا ہے
 تہر و ووقی عشق و سوزگانی و درد بیان گتے - اے ڈولا نور شاہ
 من بلوچی شاعری و یک خاصیں و مزین درجے بیت پد چکی
 تہی و ہدی مارا باز کم چنیں گوستگیں شاعر گندگاکیت کہ آماں ایرکا
 غزل و پہک آئی دودانی سر و شاعری گتے چو ناھاٹے مہوگی تہر
 سوت - و راقدی غزل گشگ بیت بلے اگہ ماشری و بچاروں
 تو سر جہیں غزل گشی و دیوال و بنیات عزت پنجگوری و ایرکے
 و اے ڈیوال و راس مکران و نور شاہ و بروز بالا کورت - بلے
 عزت پنجگوری و آئی غزل و تھا یک پر کے است - آیش انت
 کہ نور شاہ و غزل و چہ فارسی و باز اثر زرتہ و ہمانی ڈولا
 تنگت و بہر انت اش و فارسی لوزاں دی سک باز کار مرز کنت
 مکران و تو کا ایو کا عزت پنجگوری ہنچیں غزل گتے شاعرے گوستگ
 کہ آدور و مکران و پکر و مکتب (SCHOOL OF THOUGHT)

مؤدبوں کی روح درآئگی پیکر و مکتب و شاعران (ایسی مثال بہا
 بیک مت سیمک و اسے دگر انت) تعلق داریت۔ بے داعہ نورشاہ
 ادلی پیکر و مکتب (ایسی مثال ملا فانیل، ملا بوہیر، ملا قاسم و
 اسے دگر انت) و اثر زرتہ دانی مکتب و درسیں شاعر فارسی
 زبان و کارمز کنکا کاہنت۔ ہے سوب انت کہ وہیکہ ماورشاہ و
 غزال و اوزن تہ مارا فارسی و گمان بیت۔ یک جاگے وئی عشق و
 حالتاں چو فارسی و مشہوریں صوفی و غزل کشیں شاعر غزالی مشہدی
 ڈولا بیان کنت۔ غزالی گنیت سے

ذوق جنوں از سر دیوانہ پُرس

لذت سوز از دل پروانہ پُرس

نورشاہ وئی "جنون" و "سوز" و چوش بیان کنت سے۔

منان نورشاہ و دیوانہ پہ سوزاں ہنچو پروانہ

بے صحرا بے لوگ و معین الدین اجمیری

ہے غزل و توکا دیمتر و چوش گنیت کہ چہ آئی و ما آئی فارسی
 اوزیں بلوچی و اندازگ و حبت کنوں سے

چہ نسل و چشتیاں استاں کہ من عشق شامستان

مگر بہر و خدا دستا معین الدین اجمیری

سوالی آنکال پیر و شہ و سلطان و اجمیری

بگر ہلیدی منی بیرا معین الدین اجمیری

دگے جاگے گوں خدا وند تعالیٰ وئی عشق و مارو و گنیت سے
 بحد الشہ کہ نور شاہاں سراسر عشق و ملاہاں

دل و جاں گوں تو مہر امان معین الدین امیر
ہے مانا، ایک فارسی شعر ہے، تو کا چوش گشت سے
تقدیر اور ازل شد عاشقی و شور و مہر

نزد تو خواہم این مدد سلطان شاہ نقشبند

نور شاہ یک رندے پہ بیگناہی گرفتار کنگ بوت و مس
آرگ دقیند کنگ بیت قیند، تو کا دنی بیگناہی، عشق و پور

پہ بندیت و آزائی، دعا، لوٹیت سے

نور شاہ گدا، مصطفیٰ کپتگ مس سبب بستاہ

ما رامت بو یا ال سلطان شاہ نقشبند

پرح کار، اللہ ایکیر چارہ نذار ال یا میر

من بیکساں دست، بگر سلطان شاہ نقشبند

عوث، قلیف نور شاہ چنداں مرید، رہنما

قائم پہ راہ، مصطفیٰ سلطان شاہ نقشبند

نور شاہ عوث اعظم عبدالقادر جیلانی، و ت را پیر و کار ظاہر

کنت و گون طریقہ، دی فاصیں عقیدت داریت، ہنچو کہ چیرے

شعراں سہرا بیت سے

نور شاہ منگے قادری من ملت، حضرت علی

عاشق پہ اللہ الجلیل سلطان شاہ نقشبند

عاشق چر مثل، بو علی شہباز شاہ سیونی

نور شاہ عزیز، ہر دلی سلطان شاہ نقشبند

نور شاہ، من اے دنیا، دنی و فاداریں دوست گز کایت

آگن جتانی ۽ دردان ڈیہہ ڈیہہ ۽ تپجیت کہ کہ وقی وقی دوست

۴ بیت

گنڈاں شہر پہ بازار پہ بازار

مں نہ گنڈاں سہدلیں دوست ۽ وفادار

مناں نر شاہ چہ عشق ۽ مبقران

مں ہر ساعت پہ وصل ۽ انتظاراں

عذاباں من عذاباں صد عذاباں

عذاباں آچھی مرگ ۽ کباباں

اگر گشت آ نر شاہ کجارت

مگوتنک اپج درد ۽ زمانہ

یا اے دوست تا گنڈاں رخصتی

کہ بانڈا من کجا ماناں و کجا تو

نر شاہ ۽ شعرا فی لوکا باز جاگہ ۽ جوانیں شہین دچہردی گنڈگا

کیت پہ مثال ۽ ایک جاگہ گوشتیت :ہ

قلندر بادشاہ سندھی

دل ۽ حالان وت وگندی

کردس بانگ ۽ چہ بیم لڑھی

دلوں لاپ ۽ تہا بڑھی

دل چو نابالاب . تہا جنت . بلے دل ۽ لاپ ۽ تہہ ۽ جنگ

گول ترس و بیم ۽ چہر دیگ بیتہ پرچیکہ ترس ۽ مردم

در بیت و لہ زبیت . بزناں نر شاہ ۽ دل ۽ ہر دھد ۽ مرگ

سُوب ہمیش انت کہ آچہ خدا و قلندر، تر کس، گارنت
پدا دل، جنگ، لاگوں کردس، بانگ، و بد، سر، برگ
ء شین دیگ بیتہ - اے شین، سوب (وجہ تشبیہ) بانگ، و بد
سر، دلاپ، تو کا دل، چست، دایر، انت - مثل ایش کہ اے
شین، چہر، شعرباز، زیبا، پرمانا کتہ -

نی مس نور شاہ، فارسی گپتار، کر دے، مثال پیش، دارال، بکر
ما آئی، فارسی و بلوچی شاعری، تعلق، جوان، پوہ، بیاں، ن
سرفدا، سازم، بنا مت، یا محمد مصطفیٰ

یاوری جت نذارم یا محمد مصطفیٰ

نامہ اعمال آید جانب رب ازل

لطف فرما شو یا محمد مصطفیٰ

اندراں روزی کہ جانم در بدن پرل شو

مستفاض اند بہر شیطان یا محمد مصطفیٰ

در شب گورم نباشد غیر تو دیگر مرا

چارہ ساز ما عزیزیاں یا محمد مصطفیٰ

عاشق بذات لا مکاں شب بر خوانم و صفلاں

مستغرق در ذکر سلطان شاہ نقشبند

نے خواب ادرا در شبی نے روز ادرا غلٹی

اے نون، داوڑے شین داخل شدہ درستی

اے در بیانیں شاعر چہ ما ۱۳۵۵ ہجری، مس تمب، دا زن، حاک
حک، جتا بوت و مہودا دتی جوڑ کر تگیں مسیت، گور، قبروت

آئی جانی، بارو، ایک شاعرے رسول شاہ، گشتہ سے
نور شاہ، عالی جاگتسی خالی

ساعتے سائے چون تو پہانی!

رسول بخش آن است از غم نور شاہ

جیب و جان صد چاک در گریانی

نور شاہ، ایک مرید سے ہدا مرزیا خلیفہ خدادات پر آئی ہر دناک

عقیدت، بارو، گشتیت سے

نور شاہوار انت جو زک

مسکین خداداتے دپ

روت پر قلندر، میٹھ

در چنت تمپ، مرید

نور شاہ کلی، زیارت کننت

در بیان جلال

جلال مکھیں گل زمین و شکر گال در بیانیں پسگاں چہ یکے کہ بوجانی
نامداریں مذہبی تک ذگریانی کو اسیں و علمی شیبانی تھا گوستگ شے جلال
و زند و حال احوال چو ایندگ بلوچ شاعران نرانتی و ناموریں دھن
مجاں چیر اندر انت ایوک و آہنی و ہما حال احوال زانگ بنت کہانی
وت دنی شاعری و ہما باز جاہاں سہرا کنگنت - آبلو چانی شیراز، پاکیز
گل زمین و قصر قند و ڈیہہ و مر مہجوتہ سے
گم بہر سندا ز دیار جلال
دہ نشان اش کہ در قصر قندا

شے جلال و بازی شعران چہ سہرا بیت کہ آد و اندہمی صدی بجزی
و گوستگ - آپار رزاج رود و ڈیہہ و یک ارشے و نقشہ بیان کھنت و گشت
حکم قبر خدا فرد و دود
گشت نازل ہر دم فارود
خوار و زار دزبون و نریہ شدت
فی الملئ ہمچو قوم عاد و شمود
شد تباراج جمع کردہ شاں
از ز و گنج رخت خانہ کہ بود

سنہ تاریخ ادچی می پر سی
 مائة الف خمس خمیس بود
 در دو شنبه شهود ذال الح
 آمدن قهر از عدم بوجود
 سبب قهر گم نمیدانی
 بود فوجی ز لشکر بهبود
 مطلب تاریخ بود ابیارا
 تا بماند یادگار اندر جہاں

یوم پنجشنبه جمادی الاول - الف مائتہ بود خمیس و شہماں ۱۱۵۵ھ
 پر بزرگ شعراں پورا انت کہ اے شعر آئی ۱۱۵۵ھ ہجری دکشنگ
 کہ پیش آہنی دور و زمان سہرا بیت ، ہے ڈول ۱۱۵۵ھ دتی پس ۱۱۵۵ھ
 نام ۱۱۵۵ھ چوش ہنشتہ کنت - ۱۱۵۵ھ

جلال ابن کمال خان ام کیس جملہ یارانم
 بہر نوعی غزل خوانم برائے طالبان بشنو
 من جلال ابن کمال ام مبتلا زلف مانانم
 نقد جہاں در کیسہ دارم جان من لبناں بفروش
 دتی پس ۱۱۵۵ھ شاعری و کواسی ۱۱۵۵ھ بارہ ۱۱۵۵ھ گشیت ۱۱۵۵ھ
 نظم بکفیتیم چو آب نلال
 یک تکفیتیم چو شاہ کمال
 دتی جند ۱۱۵۵ھ پورا میں نام ۱۱۵۵ھ چو ظاہر کنت ۱۱۵۵ھ
 بیچارہ جلال الدین گشتہ ز غمت عمگین
 در فانتحا است آہیں سبحان الذی الہی الہی

ذکر یانی سر شاعر شے محمد درفشال و گوں وئی تعلقا و چہ شون درفش

در ربکن ابن محمد جلال

بسم الله الرحمن الرحيم

ہے ڈول ووت و در ہی جلال پر بندیت - اولی جلال آئی پیرک شے

محمد درفشال و پس بوتہ سے

در وقت نامہ خانی گوید جلال ثانی بر فتم رسائی یارب ظلمت نفسی

ہے ڈول ووتی نا کر شے سلیمان و بارہ و گشیت -

طلو طی خوش زال گفت جلال

کہ سلیمان من کجا رفت

چہ بر ز و بازی شعرائی جتا جتائیں کر یانی گوں یک در ہی و سک

و ذکر یانی تو اسرخ و چار و گند و رند اے گواچن سہرا بیت کر شے

جلال ذکر یانی در و گھر گواریں سر شاعر شے محمد درفشان و پنج شے

کمال خان یا کالان و پلین پسگ انت و فارسی و مست و جو اسال

شے سلیمان و براز سک انت - اے پیما شے جلال و رامز علی حادذو

یک ہنچیں علمی رڈنی بیش چا کرے و پریشنگ کہ چہ آئی سبب و آ

یک و بے در دریں کو اس شکر گالیں شاعرے جوڑ بوتہ - شاعری

پہ آہنی یک میراث و خاندانی شے بے بوتہ پیشکا آوی اے بے گوازیں

زر و چو صدق شومانزی اوڑ ناگرے و اوڑ ناگی بوتہ -

شے جلال و شعر و کپتار ماں دو قدیمی نسخہاں من و دست کتگت

ساری تران من و دست کپتگیں نسخہ واجہ شے گل محمد و گنت و ارند

تران دست کپتگیں نسخہ واجہ شے ملا بہرام ولد شے ملا عبد الرحمن

ولد سے کلابی و بنشہ کنگین انت کہ آہنی تھا چو اولی نسخہ و بازیں ذگری
 شاعرانی گہینی شعر بنشہ انت - اولی نسخہ و دانگ و آگوں من خیال
 ت کہ جلال و نام و ذکر بانی دو شاعر گو سہتگنت چوشک بلوچی دنیا ماہ جون
 داگت و تنگ بوگیس بنشہ تا تک ذکر ی بلوچانی فارسی شاعر و تھا بنشہ
 کنگ - اسے ردی و سہ سورگ و سوب ایش انت کہ شے کل محمد و ولی
 بنشہ کنگین نسخہ و تھا آہنی شعر یک جاگے جلال نواسہ شے محمد درفتشاں و
 اردوی ہند و کلام جلال بن کمال خان " و دوسرے حالان بنشہ کنگنت
 و آہنی بازیں شعر دی آ نسخہ و نیست انت بمرز و بنشہ کنگین کر دے
 شوال جوانی و پدر انت کہ جلال کمالان دوہمی جلالے و بو تنگ بلکین شے
 مقال و ناسگ یوتہ - . .

شے بہرام و نسخہ و آہنی شعر ۸۵ تا کہ میاں تالان انت کہ ہر یک
 کہیے و دوازدہ شعر بنشہ - آہنی دیوان شہ یک منا جلتے و شروع
 بیت کہ آ آہنی شے محمد درفتشاں و یک منا جاتے و طرز و گت ہنگ درفتشاں
 کیفیت

یارب از شرف نفس سرکش آہ

ز آنکہ از رہ فتاد اندر چاہ

قا مسم کردہ ام زیار گناہ

بر دم اینگہ بحضرت تو پناہ

الغیاث الغیاث یا اللہ

خالق کار ساز افلاک و سما

آ فریدہ ای تو کل دابہ زمانہ

از کرم باب بسته ام بکشا

تا بیا بم ز چنگ ؛ هوا

الغیاث الغیاث یا اللہ

جلال گشیت سے

الغیاث الغیاث یا رب آہ

نمیت مارا بجز تو کس اللہ

اوقتادم ذراہ راست بچاہ

من گمراہ راتو راہ نما

الغیاث الغیاث یا اللہ

آدم دل فریقینہ نفس ہوا

ا بر دیم بریخت نفس ہوا

رشتہ ام را گینخت نفس ہوا

یا ایہی تو دستگیر ہوا

الغیاث - الغیاث یا اللہ

تہ اے مناجات ءو گد بسم اللہ الرحمن الرحیم و صفت کلام

بوتہ و آلی برکت بیان کنگ بوتگنت چوشکہ سے

فعل گشاعی ہمہ صورت بدان

راہ نماسی ہمہ سیرت بدان

ہست بدان زمزمہ عارقال

بسم اللہ الرحمن الرحیم

پیش نما گدماں بازیہ سرعلاں آہنی ء شعر بنشتہ انت ۔ کر پیشاں سہرا
 انت کہ آہنی ہمک تہریں شاعری کہتے۔ بے آئی ء شاعری ء خاصیں
 مذہبی انت ہنچو کہ آدخت ، دگری شاعرانی مکتب ء خاصیں
 سرعلاں ہے برتہ ، جیسی ابید آہنی پت ، پیرک و ڈاڈا کل مذہبی شاعر
 پوگنت و پیشکا آہنی پدگیری یک قدرتی گئے و آہنی کہول دی یکے
 مذہبی کہولے ، بوتہ ، کہ آئی ذمہ ء ذکر یانی مذہبی رہبری و رہنمائی ء
 لادیتہ ، کہ چریشی مذہبی شاعری ء نیگ ء دنگوش گنگ پر آئی الی
 انت ۔ ہے سکوہانی بنا ء آہنی خدا ء صفت و شنا ازینک پر بستگنت
 و آہنی تہادتی د انسانانی کتری د گناہگار ہی سہرا کنگنت ۔ آہنی
 الے ڈولیں مذہبی شاعری ء کلمے مثال گندات سے

حمد ایزد زمر صدق بگواز دل و جاں
 قادر و قاهر و ہمو خدا وند جہاں
 آفریدہ آدم ز کف خاک ضعیف
 داد تشریف و را بر ہمگی کون و مکان
 کرد از اہل سموت فزون قرب و را
 سروری داد مراورا ہمہ بخلق جہاں
 گشتہ بیچارہ مبلال از غم ایام ضعیف
 زین غم بخش ربانی و بشادی برساں

ای خالق فریادرس جز تو نذارم پرچ کس
 بر حال زار من برس یارب مرا فریادرس

عبد پریشاں است جلال با صد غم و درد ملال
پیش نہ گفتہ درد ملال یارب مرا فریاد رس
ز غمہائی زمانہ گشتہ ام خسرو
درخت شادی ام رالیل غم برد
جلال خستہ دل اندر غمت سرور
جنید اندر غمت سالی بسر برد

دل شد خستہ افکار اید دست
سرم سرگشتہ چوں پرکار اید دست
تم زار و نزار و خوار اید دست
ز بھراںت شدم بیمار اے دوست
مرا تنہا چین مگذار اید دست

کابل شدم بطاعت مشغول خواب راحت
بر ما کہن عنایت یا رب ظلمت نفسی
سر میکشید شیطان بر رہزنی ایمان
بگرفت حلقہ در جان یا رب ظلمت نفسی
نفس خبیث برد او عمر عزیز بر باد
از دست نفس فریاد یا رب ظلمت نفسی

شے جلال و دتی شاعری و ہا بازی تواریخی جاوڑ مواقع دی
بیان حکمت راسے ڈولیں بلوچی تواریخ و بازی واقعہ شگم

میری عرکینگ انت چوشکہ بازیں جنگانی حال و احوال و سببے بیان
 رکت - پہ شمال عر خان عر ناصر آباد عر مسرع ارشے عر حال عر چوش

بنت - ۲

آتش قبر فدائی چوں کردم باد
 آمد در ناصر آباد او فتاد
 ریخت از ہر جنبے العذاب
 بر سر ایشان بوقت با مسد
 از زن و مرد جوان و طفل و پیر
 ہر کہ بودی اندراں شہر و بلاد
 بعض شدہ کشتہ بر ضرب تیغ و تیر
 در عذاب النہار جمعی چوں جرار
 زار و واویلا بروں آمد ز شہر
 نالہ و زاری زیاد اندر زیاد
 ہر کہ از مال و متاع خانہ بود
 سوخت باقی ماندہ را تاراج داد
 بے ڈول عر آہنی عر آئی عر بازہ جو اینس موتک و مرثیہ نیم نبشتہ
 ٹنگ کہ اے شعری ہزم عر گور و پلو کنت پہ شمال عر کردے ٹونکائی
 کردے بند پیش کناں سے

الا اے مونسان و غمگساراں
 الا اے ہمد ماں دوستداراں
 بیایید تا بہ ہمد یگر بگیم
 بساں ابر نیساں در بہاراں

چو بلبل در فراق گل بنام
بسوز دل چو طوطی زار زاران
دریغ آن صورتِ حسنِ جوانی
دریغ آن همیش نیک کاران
نخزده بر ز عمر دولت خود
نهاده داغ بر دل داغداران
جلال چپند نالی در فراقش
بسوز دل بساز سوگواران
چو تو بسیار بر آتش کیا بند
زن و فرزند و خویشان تباران

فریاد که آن مرغ بهشتی زمیان شد
طیران شد بر کنگره عرش روان شد
مرغ چمن آرام نگیرند دگر حسابی
او نیز چو مرغان چمن گشت چمان شد
شد لاله ما از غم او زرد و پریشان
چون سبزه بهاری که بر باد خزان شد
صد آه حبکه سوز بر آید ز دل ما
کز گلشن آن سازه گل و سرور دال شد

دریغ آن گلشن باغ جوانی
که غارت ماند از یاد خندان

دریغ آن قد و بالا و موزونی
 کخفته در لحد خوار و پریشانی
 دریغ آن صورت و شکل و شمائل
 کہ زیر خاک شد چو گنج پنهانی
 شے جلال و اخلاقی شاعری ہم کنگ۔ آہنی مخلوق و اخلاقی پیتہ

دیگر کنگ سے

خوش خفتہ بودم دوش بر بالین حسرت
 آمد ب سرم سعادت از پیہ کہمن
 پندار مرا نمود این گفت بن
 از زن مطلب وفا لعنت بر زن
 غافل چه ہستی در جہان بیچارہ مسکین آدمی
 مرگت بگیرد ناگہاں بیچارہ مسکین آدمی
 نے ببل اندر بوستان تے گل اندر گلستان
 نے رنگ بوی گلرخاں بیچارہ مسکین آدمی

اسے لوتجواں بے خرد کہ دی گناہ بے عدد
 غافل مستواز حال خود عمر عزیزت می رود

اسے بسر رہ گزار بے خبر و خفتہ زار
 خواب ممکن سر بردار جملہ عزیزاں شدند

خیز ز خواب گراں در عقب کارواں
 زد درواں شور و اں جملہ غزیاں شدند
 با شش عرۃ بد نیای دکن بے بنیاد
 کہ سہت کا رجاں جملگی ہمہ بر باد
 ازیں متاع جہاں آنکہ با تو خواہد ماند
 عمل بود، بجز او ہر چہ بود جملہ بیاد
 بروی دیدن گل گرتہ امید سہت
 بکن چو بیل مسکین نالہ و فریاد

ہنچو کہ ساری و گشگ بوئے شے جلال و ہمک تہریں شاعری
 کہ دو شاعری و کلیں راہ و طرزاں چہ زانکار بیتہ - آنہی و دو بندی
 چار بندی او پنج بندی ہم بر بستگ و نعت حمد و غزل ہم - آدرساں
 تھا آنہی و تی خیال جوانی و شون دامنگت - بے آئی شاعری و شہرتیں ہم
 غزلانی انت و آئی غزل ہم چہ اے دگہ تہراں گیشتر پر بستگ، آنہی
 فاصیں کو اسی و شعر زانتی غزلانی تھا جوانی و پدرانہ - آئی غزل ماہرین
 روان و زیبا انت - آن غزلانی تھا روز و خیال و بازی جوانی گذرگت
 آئی غزلانی کہ دے بہر بہارات

۱- دل من سخت آزر دمنداست

ماثل گلر خاں لب قنہ است

روز شب از فراق می نالہ

ہمچو مرعنی کہ در قفس بنداست

کے رسد دست من بدامن او

خوردن بہ مگس کجا قند است
 ہر کہ امسہ ز راہ عشق گرفت

آخر کار او برد منداست
 از جلوه رفتار از عارض خسارت

از خندہ گفتارت سبحان الذی السرا
 از نگس چشمانت از تاوک مفرگانت

از غنچہ بستانت سبحان الذی السرا
 از لال غدار تو از بوس کنار تو

از گفت گذارتو سبحان الذی السرا
 لعل لب دلبری سوخت دل دجان من

غمزہ مہ پیکری سوخت دل دجان من
 سر بسر از من رہود علم و خرم ہر چہ بود

برقعہ چوں از رخ گشود سوخت دل دجان من
 ہوا ای سر زلف تو گر فنا رم من

چہ ہوا ایست کہ اندر سر من افتادہ است

بت لالہ رخ و سنگین دل سہین بد

یا چو ماہیت کہ از برج سما افتادہ است

رحم کن بر من دلخستہ کہ از فرقت تو

ہیچکس را نفاذ آنچه مرا افتادہ است

ایں ہمہ حال پریشانی بی سامانی

کہ آراں خال دلارام شما افتادہ است

زاچوں عشرت د شادیت پرما
چراچندیں جفا و محنت آری

ای چشمت از نیاز سفید و سیاه مرخ
ای ابرو لیت ز ناز سفید و سیاه مرخ
سر و بلند چوں قد و بالاد تو پدید
شد وز غم گد از سفید و سیاه مرخ
سوز فراق روی تو دیدہ خونگومست
جانم ز سوز باز سفید و سیاه مرخ

تو چه نامی اے صنم نام ترا کردم فراموش
من چو بکبل در فغانم تو چو گل در لبته فلموش
تو کجائی من ندانم تا بگردم مگر د کویت
تو نیائی من بیایم چوں غلام حلقه دگوش
دلبر بلے بے مشای آهوی طره غزای
من چو دانه از فراق ت میزنم در یک گوش

تلخ است بکامم همه شیریں عالم
تامیوه و مل تو چشیدیم و چشیدیم
دیدیم بسی چیدہ خواباں جہاں را
شان ترا چہم ندیدم و ندیدیم

سیمارخ مساه ترا دید جلالی

از دیدن رخسار طپیدیم و طپیدیم

جان من بود در رفت از بر ما

جان جانان من کجای رفت

نذید بوی از نسیم بهار

گل و ریحان من کجای رفت

نشود آنه خیال و خاطر دور

دل و ایمان من کجای رفت

چنان همد کو اندر سینه دارم

چو مجنونم من اندطاعت و هوش

جلال از بیخودی در خواب میدید

که لب بر لب نهادم در دوش بدوش

اے ڈول عیشے جلال یک ہنجیں شاعرے کہ بلوچانی کو اسی ،

زانتکاری ، علم دوستی و زانوگری و شونتاری و کنت نذکارانی

بلوچانی بار و نذانتکاری ، بے علمی و جاہلی ، بے سردینیت و ت سازیں

یکہاں پہک دروگ شون دنت - چوناه و ذگری بلوچانی شے کہول پہ

علم دوست و کو اس بے ور دیں شاعرانی لونی دیگ و پردرینگ و بلوچی

تاریخ و جامدی دژتانی و ہدا بندانت بے شے جلال اے کہول

شانذاری و از گیش بر اصدار کنت و موت ہم مدام مانیت چشیکہ

دت گشیت ه

سواد نقش قلم بر بیاض فکر زدم

که بعد مرگ بماند مگر قواله ما

جلال نظم تو دل می برد چو آب حیات

خوشا کسی که خورد لقمه مغاله ما

گلشن مکران

فارسی دیوانے و چمشائے

باگین مکران و بلوچانی تھا بازیں ناموریں فارسی شاعر گو شکنت بے تنی
دیہ و کسی کمال و گیتارانی دیوان چاپ و تنگ نہ بوتگ انت۔ اے ربا
عبداللہ جنگی، نور محمد درفشاں، قاضی ابراہیم پنجگوری۔ شہ بلال ملا عزت
ملا مرزا خان شہ سلیمان شہ ملا البکر، شہ گل محمد و شہ نصیر نور محمد ندوی۔
فارسی و نامی میں شاعر۔ انت بے چاپ و تنگ و نور محمد توری و
دیوان و باج برنگ و جواندگ شاعران آیانی دیوانانی قلمی نسخہ پہ درکاتی
درگ و قبلیں بیستی و مہریں ہر جبیناں ایر انت و پلوچی لوزانگی تاریخ
تنگ چریشانی علم دوستی و زانکاری و گوہر قیمتیاں زہر انت۔
من وتی دوست سید شہ توری و منت واراں کہ آئی و گلشن
مکران و نوک چاپ بوٹگیں کتاب پہ وانگ و منادات پر چیکہ
اے بازار و پہ بہا ہم دست نہ کہیت۔ و نہ پہ باپاری وڑے و
چاپ و تنگ بوٹہ۔ چوناہ و ایشی کوہنیں چاپ بوٹگیں دیوان و بہتیں
کوہنیں تنگ و شائگیں تاک مناشہ وتی پیرک حد مرزی قاضی عبداللہ
کوہنیں کتابانی انبار و دست کپتگ ات انت۔ و من و تنگ
ات۔ بے اے ہنکرہ کک ات انت کہ آئی شاعری و بارواچشانکے

نوشتہ کرت زکنت -

”گاشن سکران“ الحماج نور محمد متخلص نوری راجہ فارسی شعر و گالانی دہلی

انت کہ ایشی و راز لوزک و چہ کراچی و برکت اللہ ابن دار اللہ
سر بازی کرہ میٹگی و چاپ و شنگ کرتہ بلے نہ کاغذے جوان انت
نہ کتابت بلے اے ہم گنج ایت کہ آئی و ایشی و راجہ گارو گسار
رکینگ و سمہت کرتہ و ایشی و راز شنگ کرتہ۔ اے دیوان و سر و نہ
نہر و نیاد نوشتہ انت و مرنے کہ ایشی تہا کمال دگپتارانی ادھے دسر لوزن
مان انت و مرنے کہ ایشی تہا شاعر و زندگی و حال و احوال و پیدائش
ویرانی و تاریخ نوشتہ کنگ بوتگ انت، البت چہ اے دیوان و دانگ
و مارا معلوم بیت کہ شاعر و اولی رند و بیست دسہ سال و عمر اے
دیوان پہ دگہ نامے بزاں ”خوشہ چین“ و چاپ و شنگ کناٹینگ دازن
اے سہی رند و ۱۳۹۱ ہجری و چاپ و شنگ بوتہ۔ اولی رند و دیوان
۱۳۲۲ ہجری چاپ و شنگ بوتہ۔ شاعر و اے کتاب و تہا یک شعرے
و تاریخ طبع اول کہ دراں وقت نام اش خوشہ چین بود و سر حال و
پرستہ۔ ایشی و لہتیس کال جو کش انت و

بگویم بعد ازاں اصل معانی :

زختم خوشہ چین داستانی

ز ہفتم از محرم روز جمعہ

بوقت ظہر شد ختم بیانی

ہزار و سہ ہجرت و در بودہ

۱۳۲۲ ہجری صاحب قرآنی اے ڈول و اے کتاب آئی و

جند و گشتنالی رد و نظری و دید و جسد و ریح و محرم و مہفت ایچ
 ۱۳۲۲ ہجری و پیلو و سرجم بوت و خوشہ چین و نام و چاپ بوت۔
 نوک چاپ بوٹگیس کتاب و ہشتاد (۸۰) تاکریم انت و پرمی
 حساب و ایشی تہا یکصد و سی چار شعر بہت انت۔ شاعر و رند تہا
 اے دیوان و نام چہ نوشتہ چین و "گلشن مکران" و بدل کرت۔
 وہی نام و اے کتاب پدا در نماں چاپ بوت۔ آدی دیوان و تاکریم
 اے و یک شعرے نوشتہ کرتہ آئی سر مال انت۔ تاریخ طبع جدید کرناش
 دریں ہنگام گلشن مکران نہادہ شد۔ اے شعر و بہتیں کمال جوش انت۔

ز تاریخ دویم گویم بیانی

زرسم ماہ و سال او نشانی

نودم گلشن مکران خطابش

بہ استقواب اہل مکرانی

بسال نیک ماہ سعد شوال

شد مطبوع طبع ثمانی

ز پیری بار دیگر مغز ہاں یانت

کہ شد ریش رزآب زندگانی

ہزار و سے صد و پنجاہ و یک سال

۱۳۸۱ از سید آخر زمانی

چہ شعرے ہے سہرا بیت، کہ دوہمی رند و شوال و ماہ و
 ۱۳۸۱ ہجری و اے دیوان دوہمی بہ و گلشن مکران و نام و چاپ
 دشتک بوت و ایشی و نام و بدل کنگ و سب مکرانی اولس و دہگانی

سبب و بونه - آیک دگر جابے و ہم ایشی نام و بدل گنگ و
و دسیت و

عمر من در خواب و خوردن در انکان
از سردش غیب آمد نکته ام در گوش جان
چند در غفلت گزاری کی گوهر عمر عزیز
خیزده روز را در یاب از دهر جهان
چوں کتابی نظم کرده ای مدت عهد شباب
اسمش خوشه چیں هم کرده نسبت بان
کاتب اول که زیر طبع آورد این کتاب
از موز فارسی سخا نده در میان
بود شاکی این کتاب از سهو نیانش بے
داد خواهی کرد از دست طمس بے حساب
نکته سنجیده آمد رغبت اہل کمال
ہر زمان بہر تغیر اسم دیدم میں مثل
گلشن مکران نہاد نام اواز بہر آنکہ
نغز شد از رشتہٴ یسوع اہل مکران
باز دیگر طبع موزوں یافته باز بفر
ختم در عید صیام و سال و تاریخ اش بیان
گلشن مکران شد سر سبز چوں باغ ارم
زانکہ ابر بود فال شد بر فرازش سایہ بال

شاخ اشجارش ازاں رود در طراوت آمدہ
کہ آب خود از چشمہٴ محمد حبیب اللہ قان

چه برز و شعراں سہرا بیت کہ آئی ء و رمضان و ماہ
 اے کتاب پدا دوار چاپ کمرہ ، وایشی تہا نوکین شعراں کرنگ
 و ادلی رند و چاپ و شنگ بوٹگیس دیوان ء واپسند نہ کرتہ پرچیکہ
 ان سیاہگ نویس (کتاب) شہ فارسی ء نابلد بوتہ د آئی تہا بازیں دی
 ویک انت۔ شہ ایشی لیبے ہم سہرا بیت کہ آئی ء و گوں خاران و والی
 نواب حبیب اللہ خان خدا مرزی ء کہ جو انیس ورت ناں و دیکر بوائے
 ک دانداد آراداتہ ، پیشا آئی ء گوں نواب صاحب ء دتی دوستی ء
 ب ء ہر دک ب سبب دتی کتاب جہانی نام پیشکش کرتہ ء و پیشکش
 اہر حال ء چوش نویست ۔

بندہ این رسالہ منقرہ عزلیات و بضاعت مزجات را بصمیم
 قلب بجنور فیض گنجور والا حضرت جناب سردار امیر محمد حبیب اللہ خان
 ریاست فاران بلوچستان پیش نموده بنام نامی واسم گرامیش معنون
 خواہم ساخت

گر قبول افتد زہی غر د شرف

آئی خدا مرزی نواب صاحب ء صفت و ثنا ء یک دراجین شعرے
 نذرانہ عقیدت " ء سہر حال ء ہم پر بستگ کہ چریشی آئی گوں نواب
 صاحب ء آئی دوستی ء و حب ء ہر دک سہرا بیت ۔ اے شعر ء بیتیں
 کال شون دیان ت

یا الہی نام نیک آں یگانہ زندہ دار
 تا بقائے آب و خاک باد باشد در جہاں
 رشخہز قطرات جو دش برفشاند باد صبح

تا گلشن آزاد شد از صدمہ، باد خنزاں
 شاخ گل پژمرده بود و ماند بے برگ و نوا
 آبخاری کرد از جسد کرم درینخ آس
 یا الٰہی آسمکے باغ کہنہ را بخشہ بہار
 تازہ و سرسبز دارش عمر و دولت جاوداں
 چون نواب دالی ریاست حبیلوہ دار
 رشک گلزار ارم خاران شدہ با زیب شان
 از سخاوت ہم شجاعت داد مردی دلہامد

این سخن مشہور و معروف است بہر استان

پنجوش کہ مس پسر نوشتہ کہہ کہ آئی و زندہ حال و احوال کہیں
 شنگ کنو کاں نوشتہ نہ کرتگ بے چہ اسے کتاب و دانگ و زندہ
 آئی و بارو گمہ حال رسیت۔ آدی دیوان و اولی گشتان شنگ برگ
 و بارو پر بستگیں شعر و تہا یک گالے گشتیت نہ
 دران مدت مرا خود بیت و سہ سال
 گذشتہ بود از عمر جوانی

اول رنداں آئی دیوان ۱۳۲۲ ہجری و شنگ بولگ ات لے
 ڈول و اکال آدی عمر ۲۳ سال ات۔ گدا چریشی ماہے اہرا
 سراں کہ آ ۱۲۹۹ ہجری و دی بوتہ بے آئی و پیدائیت و اہلیں
 تاریخ معلوم نہ بیت رہے ڈول و چہ آئی بازیں گالان ہے معلوم
 بیت کہ آئی و بن بینہ و وطن کولواہ بوتہ۔ چہ کولواہ و آئی
 لذتگ دایرانی مکران و شہر سرا باز و کوہ میتگ و ہند و جاہ مند

بزرگ آئی ہر بیت نام ملک محمدات - پیرک در نام نور محمد و بن پیرک در
 نام عبدالرحیم ات - آدی قوم و سکونی بلوچ ڈسیت و کہول یا
 ملازنی گشتیت چوش کہ آئی در چہ اے شعراں سہرا بیت

مرا خود نور محمد اسم باشد	تو با ہم را ملک محمد بخوانی
اگر از اسم بدم باز پرسسی	مسمی نور محمد ثمانی
کہ اسم باب عبدالرحیم است	نسبت اصلا بلوچ و مکرانی
لقب ملازنی گویند مارا	ز اصل کو را اصل مکانی
دریں شہراز غزبتی ادقاً دیم	بتقدیر قضائے آسمانی

پنجوش معلوم بیت کہ چہ سر باز و گون ایند گراں پدا لڈت
 دیکھ پدا کراچی و آباد بوت ، بلے اے پک نہ انت کہ کدی اوکھا
 مرتہ -

الحاج ملا نور محمد نوری و دیوان چہ حمد نعت ، مناجات ، وغزل
 و گالاں چکارانت دشر آئی شاعر عا و ہے بہرا بیت کہ آ عربی و فارسی
 و مزین عالم بوتر و قرآن شریف و ہم جوانی فہمتگ ، آوت یک
 مذہبی و علمی خاندان ٹے و مردے بوتر و مذہبی چاگرے و رشتگ
 و پاد آتکہ پیشا آئی شاعری و مذہبی رنگ گیشترانت و باز مہنڈاں
 آئی شعری گوناف تصوف و گنت - پنجوش معلوم بیت کہ آ بنداد
 و ہمازی عشق و بندیک بوتر بلے سرے پہ حقیقی عشق شتہ پنجوش
 کہ بازی صوفیانی بار و روایت انت کہ آئی کوہنیں فارسی شاعری و
 لوزانک و صوفیانی حال و احوال جوانی و زاننگ انت - آئی و دیوان
 و بنات چہ یک ہنیں شعرے و انت کہ آئی اثر و رنگ آئی درستیں

شاعری و تہا گندگ بیت -

آفرسی شاعری و دود رہتدانی پییم و اے شعر و راجت
پرس و پسہ و جواب و ڈول و پر بستگ اے شعر و بتیں گال شکر
دیاں کہ چہ ایساں آئی و حقیقی عشق صوفی تبتد و قرآن زانتی جوان و

سہرا بیت

گفتم کہ شناختم ترا، کشفم نما اسرار را
گفتا کہ از خود شو فنا حی ثنال وصلنا
باگفتا اَلَسْتُ بِرَبِّکُمْ گفتم قالوا بلی
گفتا کہ او فو عہد کم کہ اذ وقتنا
گفت کہ انا اللہ الا حد گفتم کہ اللہ الصمد
گفتا کہ لم یولد ولم - گفتم صدقت ربنا
گفتا انا اگر منک - گفتم هذا فضلک
گفتم کہ نور محمد ام - گفتم از سر آگہم
گفتم نمودی وعدہ ام گفتم نعم لیم الخیرا

بیت اول حضرت محمد صلوات اللہ علیہ و آلہ و سلم و عشق و دوستی

مہر و محبت و لڑاں چرخش درانگاز زکنت سے

گر مرا سوئے مدینہ رہ نما ید فالقم

کحل النور می نمایم خاک آں درگاہ را

اے بسا عاشق فنا دہ برد رکھے نبی

کاشکے آنجا گذر بردی مرا میں گمراہ را

ہر کسی جاں را فدائی یا خود سازد دلی

ای خوشا روحم کہ شد قربان رسول اللہؐ را

ہمچو ببل می پریم بر شاخ گل از بے خودی
تا شمیمم بوی گیسوی حبیب اللہؐ را

دستان حالت جاں دادم معلوم شدند

زانکہ از سوز جگر ہر دم بر آرم آہ را

عشق و مشک از پردہ بیرون می و ہذا احوال را

کے ز دست خود تو انم کرد پنہاں ماہ را

اے لغت و آخری سیس شعرت ہما ببل و ڈول و چہ پلاں

دگرگ ، شہ شوہنگ او پر یا تیں جگر و آہانی آس دانگرانی بر انسانی

در کنگ و سبب و عشق و پاشک بوگ و عشق و راگوں مسک

شہین و چہر دیگ و عشق و راگوں ماہ و چہر دیگ کہ آراکس گوں

دلی دستان چیردات نہ کنت - شاعر و برز خیالی و درانگاز کنت

دگ ہندے گوں رسول کریم و ولی عشق و بازو شیں و دلکشیں

ڈولے و چوش پیش داریت رہ

دل شدہ والہ و افکار رسول عربی

روح جاں مخزن اسرار رسول عربی

اے اگر بمدینہ گذرا فتد بزنی

بوسہ بر سر قد برادر رسول عربی

گر ہر موی زبانی بشود بہر ثنا

بتو و پنج سزاوار رسول عربی

گر بہ صحرائی نگر کم کوہ و شجری خوانند
مدحت حمد و آثار رسول عربی
نور محمد حد تو نیست کہ تقدیر کنی
بزیان نکتہ اسرار رسول عربی

شاعر و تنی روح و جان و را رسول کریم و عشق و محبت و
رازانی انبار لیکیت و پرانی چہاں در ایس کوہ و در چک آنی و نازینت
بلے لے نازینک آناں و آہم آنی در ورتہ لیکیت پر چیکہ پرانی خیال
اگر ہر مودے ثامے و را ہم زبانے پر بوتیں تو سنگت آنی صفت و شاہ
حق ادابوت نہ کرت شاعر و تنی و را آنی راز و اسرارانی بیان گنگ
لائق ہم نہ لیکیت - آ مشہوریں نعت و کمال حسن یوسف دم عیسیٰ
داری .. و شعر و سر و جوانیں تفضین نے ہم پر بستگ کہ آنی عشق
راستی و دل پہکی و سہرا کنت سہ

تاج لولاک تو بر فرق معلی داری
عین مازاغ بصر زنگس شہلا داری
سلک در درج گہر لولا لالا داری
جامہ دلبری بر قامت دالاداری
حسن یوسف دم عیسیٰ ید بیضا داری
آنچہ خواباں مہدارند تو تنہا داری
والسنخی شاہد حال است یشان رت
مہر و اللیل صفت بہر سواد مویت

ناذء آهونى تاتار نجل از بريت
خرم آل دل كه شود نذر كويت
حسن يوسف دم عيسى بيضا دارى.

آنچه خوبان دارند تو تنها دارى
نور خورشيد نجل رار همه سيما تو
شكر غمزه زهر گوشه هبى دارى
نقد تاراج دل نورى شيداى
دل و دین برده دیگر چه تنادارى

حسن يوسف دم عيسى بيضا دارى
آنچه همه خوبان هم دارند تو تنها دارى
آه بنى درء سوالىگ انت و چه آنى كك و اداد و مدام

بیت سه

خسته و بیمار دارم یا بنى فریادرس
یادری خبر تو ندارم یا بنى فریادرس
روز و شب دریا درویت آه و افغان میکنم
بتلا و بیقرارم یا بنى فریادرس

ز محمد میکند تکرار هر دم این سخن
کز ثنایت شرم دارم یا بنى فریادرس همه دل دگر جلگه گشیت سه

من نه دارم درد و عالم یادری
غیر از خلاق عالم دادری
شافعی مثل تو شمع خادری

یا رسول اللہ بفریادم برس
گاہ چوں بلبیل پریدم گردبارغ
گہ سیه پوشیده ام مانند زارغ
در خرافات معان کردم سراما
یا رسول اللہ بفریادم برس

آتشی شد درد لم افزوخته
ما سوا اللہ جملگی را سوخته
عشق بازی را بحسن آموخته

یا رسول اللہ بفریادم رس

اے گالانی کڑیاں ہے سہرا بیت کہ آئی صوفیانی مسلک زرد
دت و را سیاہ پوش و آن دل و لبو کیس آس ابید اندر عشق
آئی و دگہ در ایس دنیا ئی و اہگ و طلبان و سو تکہ و آئی اے دگہ
شکل ابید اللہ و عشق و فریاد ترک دایمگ انت روتی چند و دان
سو چگ و کار بوگ و خیال آدگہ یک گاہے و چوش در شان کنت
آتشی افزوخته اندر وجودم شعلہ زد

دیگ سیمہ ہر زمان از شوق او آید بجوش

— ہے و ر و آئی حقیقی عشق و تصوف و چار و طلب

شعرانی تہا جوان تر سہرا انت

من اندر خرقہ پشمیں نہا نم
بقہ دلیرم دیبا است محتاج

بنگار من قبائے ناز پر شیدا

مراد واقف نمود از مہر منہاج

اشارت می کند ہم رموز سے

کہ آدینم بدارت مثل حلاج

کہ منصور حلاج سے مسلک سے منزل سے دت سے راہبر سے لیکیت و

تقویٰ سے فلسفہ " وحدت الوجود " سے ہمہ اوست سے سرد راں آگہ انت

سے دریں شعر آئی ہے دیوان سے باز انت - بہتیں شعر داراں سے

گر صد ہزار دلیر جلوہ نمود پیشم

ایں غم ہم میل دگر سنہ کرد

عشق اد در پردہ وحدت تہاں شہ بیگیاں

ہست آسنا منزل و مادای طیار دگر

از رموزات اتا الحق بر کمان بنجودی

صد ہزاراں شیخ منصور است بردار دگر

از غم یاری بدل مخزون شدم یا مستغاث

از میان انس و جان بیرون شدم یا مستغاث

تا تہادہ دلبر کوہ ہجران بر دلم

ہمچو فلک از بار غم مشحون شدم یا مستغاث

تو محمد راز خود سازد عیان با اہل دانش

از قراقش غرقه اندر خول شدم یا مستغان

علم تو در دلم مادی گرفت

هوائے خیر را از ما ر بوده

آ حقیقی عشق ء و دت ء سوچیت ء بر بحیت ء و دتی جنبه ء کاکرت

و عشق ء فانی الله و بے دت سازیت - اے گواچیاں آچوش در نیکازیت

عکس رویش مثل آتش در دل و جان زد شمر

سو ختم در نار عشق اش نیستم از خود خبر

در فضائے کئے یاراں صد ہزاراں دریا

بر سر ہر دار صد منصور باشد مہنور

دگر جہے آدتی محبوب ء و رورے گنگ ء و واردات ء چوش مہر

کنت س -

دوش سودائے جمالت بدلم کرد ظہور

عقل و ہوش و خرد از من شد مفزور

ہنچوش کہ من پمیرا بنشہ کنگ کہ آ اول سراں مجازی عشق ء

گواچی بو تہ و پداپہ حقیقی عشق ء منزل ء و سر بو تہ - مجازی عشق ء باردا

دت و سیت س

عشق مجازی مارا سرتابہ پا سوختہ است

سرد کن این نار اے خواجہ بندہ نواز

و آسک انت کہ تا نکہ آدتی جان ء مال ء محبوب ء مجلس و دیوان

سوجیت آدل پہکین راستیں عاشق لیگک ملہ پیت
 نور محمد در مجلس آل سیم تن

تانا سازی ترک جان ہرگز نباشی معتبر

چو پردانہ بگرد شیخ نوری

وجود خویش در آتش بہا کرد

آئی غزلاتی تہا جو اینں و نازر کیں خیال سہرا بنت۔ آئی آء چہ وتی

برخیں دل و درآ ہتگیں آہاں کباب بوکیت

از میان آہ من بوٹے کباب آید ہے

زانکہ دارم نار عشق یار را اندر جگر

و دتی دل و افارگاں و آمانی۔ گرمی و ترندیں برانزاں گون محشر

زلی و شبین و چہر دنت سے

گرمی و حشر را در جوئی

آہ چوں نار من بہیں بہر س

ہے خیال و خدا مرزی سید ہاشمی وئی کالے پہ دگہ ڈوے ہچون

دشان کنت سے

منا سوچے متا برتجے منا سبجگ کنے

نہ دل و در کپتگیں آہ مانل کو بنیں نارسی و شعری

کشتی در آب اندا ختم ہرچہ بادا باد

ہے وڑ وڑ وڑ نور محمد ڈسیت

اگرچہ سنگ بود محنت فراق حبیب

کہ دل بپوش نہا دیم ہرچہ بادا باد!

ہے درء نور محمد ڈسیت
اگرچہ سنگ بود محنت فراق حبیب
کہ دل بعشق نہادیم ہرچہ بادا باد

آئی ء عشق حقیقی ء بارء بازیں جو اتیں شعر پر بستگنت . قولہ
حافظ ء کہ عشق آساں نمود اول دے افتاد مشکہا . آہے رنگ ء دن
خیال ء چوش درشان کنت .

ہر کہ اشراب محبت داد ساقی درازل
لشکہ محنت بردیش جمع شد از ہر طرف

آہ عشق ء راہ ء سکی ء سوریان ہم پوہ انت
بس خطرناک است راہ عشق اے دل ہوس دار
تانا نعرہ پائے قلبت چوں شتر در ما و راہ

آدتی عشق ء حالت ء گوچن ء دادا تاں ہر ہند ء بیان کت
و عشق ء زردت ء را اوژ ناگرے لیکیت و پہ عشق و تی ہر شے
ندر کنت

دوش بر سری نہادم تاج عشق

طوف کردہ کعبہ معراج عشق

در لباس فقر درویشی بجاں

یاد کردم معرفت منہاج عشق

طالب آل در یکتا بودہ ام

نقرہ چوں غواص در امواج عشق

نور محمدی زند در بوستان
نالہ جاں سوز چوں دراج عشق

پادشاهانِ جهان دربانِ عشق
صد ہزاراں جان من قربانِ عشق
خرم آں روزی کہ این بیدل شود
عزقہ دریلے بے پایانِ عشق
گردنی تا بم زچاہ آتشیں
بر سر من گمہ رسد فرمانِ عشق
نور محمد در کمال بیخودی
خواند تعلیمی انان قرآنِ عشق

پنجوش کہ چه بر زرع گدھی کڑھی ء سہرا انت - آں عشق ء سرچنگ
دین بجز قرآن شریف انت - آدگہ ہندے ء گشیت سہ

از کلام اللہ نکتہ اسرار پر بس

قرآن شریف ء تہا یک سورتے ہست انت - کہ آں مہتا اللہ
تعالیٰ ء فرمان کرنگ انت کہ زمین ء سرء کئے خلیفہ جوڑ کنگ بیت
ہستیں مخلوقاں اسے امانت ء بار ء زورگ ء دت ء رانا چار لیکت
آفراسے امانت ء بار انسان ء سرء دیگ بوت دآمرے دنیا ء
نکتہ الارض جوڑ کنگ بوت، ہے رو ء نور محمد دتی عشق ء پیرا ء
پیش دسیت ر

انبیاء و اولیاء گشتند رسوائے عشق
بیچ شخصے ندیدم کہ آل نثار رسوائے عشق

عارفان، عالم و زباد با اہل درج
جملگی گشتند از جان غرقہ دریائے عشق

حاملان عرش در ماندند از برداشتن

یک خیالی از کنار بحر ناپیدائے عشق

تا کہ این بار امانت را بدوش خود کشید

نور محمد در جہاں شد مضطر در رسوائے عشق

آدت و را عشق امانت دار یکیت پیشائے راہ و ہر سکی دوسری

و سگ و تیارانت سے

ہزار تیغ ہلاکم اگر رسد از جیب

سپر کنم دل خود را ازاں نذارم باک

اگرچہ دوست زند تیر، و ہر زہد

شہا زخم چہ مرہم، ہلا ہمیش تریاک

آعشق و منزل بود کال جاہدی زند و داسہند یکیت پر چکیہ درائیں

مذہبی عالم و صوفیانی قول ہمیش انت سے

تہ عشقش کند حاصل حیات جاوداں

این مثل رامن شنیدم ز پیر راہ ہیں

آہے عشق و کرہ و سوچیت و ہر دم اللہ ذکر کنت

آتشے در سینہ ام افگند یار

ہر زماں یا صو یا من ہو زخم

زین دل شیدا بر آورده دمار
هر زمان یا هو یا من هوزنم
ذکر حق آب است عالم پو نمک
یا سموات است مثل ملک
باز کردم بپر قدرت مردک
هر زمان یا هو یا من هوزنم

من فتادم در پیہ بحس عمیق
تا بر آرم گوهر در شفیع
یا شوم از بیخودی آنجا غزلی
هر زمان یا هو یا من هوزنم

دل درون سینه ابریاں ز شوق
هر زمان یا هو یا من هوزنم
آ حقیقی عشق و قداں کوشیت دھار بیت و بجازی خدا مار
شوشیت و صوفی طی و خاصیتاں شون دنت۔

من بیاد گلقداری میخورم بہر دم شراب
نے ازاں خمی کرشد ممنوع مطلق در کتاب
غیرے خواری ندارم در جہاں کار دگر
می فریبم اہل عطشان را بصحر او سراب
شیشہ می در برم باشد۔ پیالہ پرکنم
می کشم در ہر سحر جہدہ بیاد آنجناب

ناؤ نے یرلب نہادم ہچومتان الست
چنگ دارم درکنار و میز نم ہردم زباب
مثل بیل میز نم ہر باوا ہردم فغال
ہچو سیلاب روان است از دہنم خون آب
میخورد خون جگر از دست آں ترساچ
دل درین کورہ آتش کدہ باشد کباب

در پس پردہ پرتو الزار او
مثل شمس عادی اندر فلک برینجا

مردہ ام تشنگی در بھر، بجرانی نگار

آئی ہرچی و تہا، وئی دوست و نقش گندگا کائیت بلدیگر
آے نقشانی تہا وئی دوست و دروشماں گندیت، اتہ شدت
بیار بیت

چشم بیگانہ است چوں بینم جمال یار را

باز از دل بینگم آں پرتو الزار را

بر تماشاے جمال اش دوش رفتم در چین

تا بہ بینم عارض الزار گل رخسار را

عکس نور روی او چوں در دلم یک شعلہ زد

مضمحل گشتم ندیدم طاقت دیدار را

اے بسا عاشق چو مرغ نیم بسمل دیدم

بہر یک دیدار گم کردہ سرد ستار را

دامن وصل اشتر بدست کوتره من چول رسد

تا ننگه دامن وسیله سید ابرار را

پہ دتی کوتاہ دستی، قاطر، حق، دیدار، قاطر،
آرسول کریم، دتی وسیله سازیت، پہ رکول کریم، تہر و محبت

در شال کنت سے

بہ وصال روئے شمس خادرت

ہچو ذرہ بمقصر ارم یا حبیب

از غمت ہر لحظہ مانند سحاب

جوئے خول اندر دیدہ بارم یا حبیب

برزئی گالانی تھا جو انین شبین و چہر، اے شعر، برزد و بلندی،

نور اذانت و دوست، زیبا میں رو، یات مدام چون گ، سرد،

سکون ناشت و دل و دائمی نقش مانت

یا در دیت زدم پیچ خواہد شد

ز انکہ خطی است کہ بر رنگ منقش باشد

آل و دتی غزلانی تھا باز جو انین و تہر تہری خیال پیش کرتیگ

انت کہ ایشانی شعری خول باز انت و مزینت لوزانگی ارزشے دارنت ایشانی

تہا آل و جو انین بزدی معنا پیدا کرتے و جو انین شبین و تہر تہر

کرتیگ انت۔ اے ڈولیس غزلانی لہنیں گالال بچارات کہ نور محمد نور شہری

ہا پٹ و مزنی و عکاس انت۔ یک نیمگا آل و مچا چانی تیر آل و

سکون رچ کنت و در ہی نیگ و آل رک ریشانی در مان انت

تیر مژگان تو ام خونِ جگر ریخت و لے

سینہ ریش مرا کام ببت دربان شد

اے گال و صنعت تضاد کار مرز کنگ بوتہ ہے وڑیں آئی دگر گنگ

زہ عشقش بندہ را اندر وجود

چاشنی اندر وجود تریاق شد

نور محمد نوری شبین و چہر باز جوانی و کار مرز کنت - برواناں گول

درین و اولی شبی ماہ و چہان و گول استال و نرگس و پل و دیم و

راگون روتج و فکوس و قد و بالاد و راگون جو و سر و پرج و سرد و

پونز و راگون صف پروشین زحم و ، بارگیس میاں و راگون مود و پال

و دتی ماہ و اد تاک و شبین دیگ الم و آئی و راگون جوانین و مزن

شاعرانی ہم سنگی و بروبری و درجہ و دنت - اے گال پوش انسا

قوس قرز بگویم ابرویت یا ہلال

چشمہ است یا ستارہ یا نرگس چین

رد سمت آنکہ داری یا قرص آفتاب

بینی سمت ایکنہ داری یا تیغ صف شکن

سرد است نام او یا سخن جو مبار

از رشک قاشش گل بدرید پیرہن

دصف میان چہ گویم موی است یا کمر

یا مار دشتہ باشد ز ناز حبان من

آدتی عاشق بتی و بر و جوزہاں و وڑیں رنگاں پیش داریت

دنتی ملی وارداتانی مہچوشش عکس و شون دنت کہ دل و ہزات

از دلیس شاعری و بہتیر مثال پیش داراں

من مدام از بوئے اد لغزد زخم

در میان باغ مثل عنذلیب

چو پردانہ بگردش میدوم

تا بہ بینم مشعل نارم کجا است

غایزد و سرگشته ام چون عنذلیب

قامت آن سرد گلزارم کجا است

میدوم چون آہوئے بہر خستن

بوئے مشک خوب تا نارم کجا است

در شب تاریک پردانہ ز شوق

از فروغ آتش یاراں جدائی مشکل است

صلوات حق چو بگذارم کنم محراب ابرویش

فقیہم مطلع بنما کہ این طاعات من چون است

یا در عاشق کشتی عیار بود

قلب را از سینہ اذردید رفت

از لپ اش بوسہ طلب کردم بذوق

بمخ را در حلق من مالید رفت

ناز آہوی تا ما رختن یا مشک چین
منفعل از بوی خوبان دوزلف کا کاست

چنین گوید نور محمد
گہے دیوانہ و گہے غافل باش

آنچنان شوریدہ اندر بوی عشق اوشدم
بجانب گشتم ز عالم حال عطارم پیرس

از وجود خویش شو نقش بقا
بعد از اں بایار خود خمخانہ باش

کے بیابم ز خدا از غم ہجر تو خلاص
زانکہ در کشتن من نیست تلخوت قہال

عاشق ال از یاد خود یا بند فیض
دلبر ال از ناز بردارند فیض
اے خوشایاری کہ از لطف و کرم
عاشق تو در اکسند در بند فیض

اے ساقی مشکین بیاد
شیر ال از خم جوشان آں شوخ

در بیان بحر نیل افتاده ام از ذوق عشق
از یہ خوشخوار یارب ده سجا تم مثل نوح

سنت با دل مع التذکشتہ، پھول احمد
ز نیک خوردم جرعه از دست سانی صبور

شہ اسے بر زہر عز لان باز شاپانی شون دیگ ء رند من آن ء
یک غزے ء لب تیس گال پیش داراں کہ آن بیقراری دے تا پیر ء
بہر محبت ء شون دیگ ء ابید ہنچو کشش یرکن ء روان انت کہ قول
فارسی نگہ بان ایش را "کعب الغزال" گنگ بوبت کنت لہ

بر در قسرت نکار امیز نم ہر لحظہ چرخ

بچو مرغی بہر دانہ میزنم ہر لحظہ چرخ

گر تو جو کبک حراماں می روی ہر دم بناز

من چو شاہینی ببالا میزنم ہر لحظہ چرخ

قامت تو گر چہ باش مثل سمنشا دچمن

نمریم بر قدر عتا میزنم ہر لحظہ چرخ

گر چو غنچہ میکنی پنہاں جمال خود ز من

مثل بلبل در ہا سنا میزنم ہر لحظہ چرخ

شمع رویت گر بقندیل قبا باشد نہال

من چو پردانہ بسودا میزنم ہر لحظہ چرخ

پر تو حسنت چو خوردشید جہاں شد جلوہ گر

برضیات وزہ آسا میزنم ہر لحظہ چرخ

اگر بد دیوان چہ اخلاق شاعری ء ہم چکار انت - آپت ء نصیحت

سرو موج ہم کنت۔ آنیکی و راستبازی و دنیا و نمانی بوگ و سبب
و جوانی کار پدانی راه و ہم ڈسیت آئی و نمانی ڈولیس اخلاق و دنیا
شاعری و بہتیں مثال شون دیاں س

اے دلا پیوستہ ساکن بر در جبار باش
از فریب باطل نفس بہر زمان ہوشیار باش
بہر زمان یک زیوری پوشہ مثل لولیاں
گر تو نرد کاملی پنہاں ازاں مکار باش
جام زہر آلود دارو لیک گوید شکر است
اے برادر ما توانی دورا ز ازاں مکار باش
چاہ دنیا مثل چاہ گنج آچو مارواں
از برکش بگریز و پنہاں در میان فار باش

کس مانند در جہاں زندہ ہمہ کس نمی رود بدار خوش
و تکون حال و حق گوید ہم در آخر کا الفہن المنفوش
گر توئی شخص ثابت و کامل دین خود بر مستاع دُون مزوش

ہر کہ امروز کند پیرونی نفس و ہوا
بگیاں عاقبت اش جائے بود نار سخاٹ
گر کنی بعض وریا و حسد از سینہ بردن
ہمچو براقی گذری در حشر از جسر صراط

آئی و شاعری و مقصد چہ ات ؟ آے بار و وئی شاعری و بار
و وئی ڈسیت کہ آ وئی شاعری و چہ بیان کنگ رویت و چہ

بیان کتہ آئی و لہتیں گال چو شش انت سے

ایں جہاں شد پر تو الزا بہ دوست
سوزش جان را کنم اظہار دوست

از دل و جان می کند ہر دم بیان
نور محمد نکتہ اسرار دوست

نما کہ خوش نوازم از خیال دوست
سوخته قلب با طعم از شر جمال دوست

پنجوش کہ من نوشتہ کتہ آئی و مرک و تاریخ معلوم نہ انت پہلے
ان شاعری و درجہ مذہبی صوتیائی رنگ و داریت و لے سرپ و مزین
از شش داریت من اے چشمانک و راجہ ہمانا اے شعراں خلاص
ان پنجوش کہ آئی و ت الوداع کرتے

الوداع اے نور چشماں الوداع
برو بہ ملک جاناں الوداع

ہم نشیں بودم شمارا صبح و شام
میشوم از خلق پنہاں الوداع

گو ہر دریائے کام بودم دلتے
میکنم رجعت با مکان الوداع
بودہ ام چو طوطی اندر قفس
میردم در شکرستان الوداع

بلبلی بودم دریں بارغ جہاں
قصہ کردم سوئے رضواں الوداع

نور محمد از فراقت اے صیب

میکند از دست ہجران الوداع

اگاں بلوچانی اے تیل راست انت کہ مردگ شرف کا دیت

تہ الم ء نورہ محمد نوری ء شاعری آئی ء را بلوچی لوزاکی تواریخ

جاہدی و میراں سازیت ء گوں عزت ء شرف ء آئی ء نام بیان

تا رسیخ ء تا کاں گوں تنگہیں گوناف ء نبشتہ کنگ بیت۔

قدیم
فارسی شاعری
پاس

بی بی رابعہ خنداری

بلوچستان ۽ ویران دگیا بانیں گل زمین ۽ آگے ایک نینگے ۽ زخم
 جن د پہلوان وادی کنگت گدا دوہمی نیگ ۽ پنچیں مزن نیگی
 پیدا کی فطری . زدان کو اس و شائے پیدا کتہ کہ آسانی نام ۽ گرگی
 پے واسطہ چہ کردہ ۽ کنگ ۽ دی گیشتر پھر کر زیت . اے پے
 د مہندان تنہا بلوچی ۽ عام و فاضل و مسنت لولی ندا کنگت اونہ ایوا
 بروسی ۽ تاج بانو و بنو جان درکی و تی شاکیس گوانزگ ۽ دا پیسہ
 بلکیں ڈل تہا دی پنچیں شائے نازینہ کہ آزدوان تان قیامت آمان
 شمشیر نہ کنگت . اے گل زمین ۽ پارسی ۽ شائے او غالبہ
 ڈولیں و ش پر بندے ۽ سرد سوچ کنوک ناطق مکورانی ۽ اذگیانی
 و ش زمیلیں چت گیش شائے شے محمد درخشاں داور سنبولیں زب
 مکسی دمرزا احمد علی و تی مائی گور ۽ رودیننگت بلے چہ درساں
 گیشتر اے مائی گل زمین پہ پارسی ۽ اولی گیس گودی مر شائے رابعہ
 خنداری ۽ سر ۽ پھر کنگت پارسی ۽ اے شہر پہ بندو کیں بانک سامانی
 در ۽ ادب دوستیں بادشاہ نصر بن احمد سامانی ۽ دہا مر شائے
 رودکی ۽ دور و باری ۽ من چہار صدی بحر ی ۽ آگوستہ
 اے گودی شائے ۽ وطن انونیں بلوچستان ۽ یک مہدے قزدار
 ات کہ آئی ۽ رابانہ تواریخاں رشل ۽ معجم ابلد ان نشیخ الہدایہ

قضاہ نبشتہ کتہ۔ حافظ محمود خان شہرانی چہار صدی ہجری ۶ مشہور
 بزرگ اصطغرئی ۶ عدالہ ۶ چہ نبشتہ کنت کہ "انزیر بلوچستان ۶
 را ایرانیان توران ۶ نام پرستہ ر سمیں بلوچستان راست زانت
 بکس انون قلات ۶ ضلع ۶ جھالادان ۶ علاقہ ۶ رالے نام دیگر
 بوٹہ) ادایشی ۶ حاکم تندیں شہر ۶ نام قضاہ یا قزدار بوٹہ (پنجاب
 میں اردو "تاگ دیم ۵۰) " زمان ۶ مخنور، تاکدیم ۱۹۸ ۶ سرانشتہ
 انت کہ "قزدار بضم قاف نام جابست میں افغانستان پنجاب
 بشر المقدسی گشت " قضاہ چہ مکوسان ۶ تیز ۶ تیاب ۶ دوازده منزل
 دوران (را حسن التقاسیم فی معرفت الاقالیم تاکدیم ۳۲۵) ابلنفا
 نشتہ کنت " قضاہ چہ نکتان ۶ بیست منزل دوران ر تقویم البلدان
 تاکدیم ۳۲۹) پاری ۶ شارے مستود ایشی ۶ آدھدا ژرسانکی ۶ مشہور
 بارو ۶ گشت سہ

چوں بنگدیم جمیدول پس از قضائی خدا

بلائی ما سب قزدار بود جاندم

چہ بزرگ بیانناں ثابت بیت کہ قضاہ یا قزدار بے ہندیں
 کہ اھرا ما خضدار گیشن رابعہ ۶ وطن ۶ بارو ادب دوستان ۶
 شر معلوم نہ ات بلے چہ واجہ پر دفسر انعام الحق کوثر ۶ نبشتہ تک رابعہ
 خضداری " ادلی کارچ ۱۹۵۹ ۶ امروز۔ لاہور) ۶ شنگی ۶ پے لے
 ہارونکی چہ آمانی ویم ۶ پرشت۔

رابعہ خضداری ۶ زندگی ۶ احوالاتی بارو تورمخ باز نہ گشت
 اگر قضاہ ۶ یکے ۶ اشارہ ۶ کتہ ۶ آبانہ کک و بے اہمیت

زب۔ گودی شازانی سر، نبشته بونگین فخری بن امیدی ہرودی، ہنر پوریں
 جہا ہر العجاب و ایران، گو شنگیں قرن مشوریں نیسوک محمد حسن نانان
 اعتماد السطننتہ، سہ جلد، توکا نبشته کنگیں خیرات حسان ڈولہ
 کتاب دی آئی نام، عورتہ گرت۔ ایسی سوب گیشترتہ تواریخ دانانی ماہ
 ۶، ڈولا ڈلگ چاری انت ادو دہی مے استمان و اُلس، ۶ برین
 رسم و رواج و دود و بریدگ انت کہ آمان جنیں آدم ۶ نام
 روگ چہ لوگ ۶ ڈن دن نبشته اوہر و پیا جنین و راگن نام
 کڈک ۶ یتدی کنگ ۶ کورتست کتہ۔ آمان کجا اب گپ و ش
 بوٹہ کہ آبانیک زالبوٹ ۶ جڑشک و تواریخ من ڈن گوراں بیت
 بے خدا ۶ شکر انت۔ کہ لبیس تواریخانی تھا آئی سرا کک
 کک گپ و کال است و چیشانی سوب ۶ مروچی مارالبعہ ۶ نام
 زانیں۔ اگہ ما پیشاں زہر بوتین میں گڈا چولے دگے بلوچتانی
 زواں کو اس و شازانی ڈولا اسے دی چہ ما پیلوشنگت۔ چہ درمال
 کہنیں کتاب کہ اسے بانک ۶ احوال و ارنٹ درندیال چراں
 دت زرتہ۔ فرید الدین عطار ۶ مشنوی الہی نامہ و مولانا جالی ۶
 نغات الانس و محمد عونی ۶ لباب الالباب انت رندی زداں کمال
 چے کتابانی مدت ۶ گوں اسے گودی ۶ سر ۶ پٹ و لوٹ کتہ ہرجی
 کہ چریشاں آئی ۶ زند ۶ احوال دست کہتہ من گوں اختصار ۶
 نبشته کنیں۔

بو مسلم ۶ زمانہ ۶ چہ عربی نسل ۶ یک ڈلے من خضار
 آبت و آباد بوٹ اسے ٹک ۶ سردار ۶ نام کعب ات آلت

سامانی بادشاهی سگور ء سک عزت داشت پے سوب ء آہرا مملوک
 زمین العرب ء نام ء تواریحبت - آقندار و بلخ و نزدیک ء خضدار
 است ء حاکم ات - آہرا حارث نامیں مردیں رنگے استے حارث
 دی جو دتی پس ء شریں کامپد و جوانیں کردار ء سوب ء سک مشہور
 و نامدار ات - کعب ء رابعہ نامیں جنیں رنگے دی است ات
 لوتی شرننگی و زیبائی ء دتی مٹ دت ات آشر رنگی بار و اعطارد
 ایشیت ۷

جمالش را صفت کردن محال است

کہ از من آن صفت کردن خیال است
 آہنائیک تنگور در شمیم گودی و نہ ات بلکیں ۷

بلطف طبع او مردم نبودی

کہ ہر چیزی کہ از مردم شنودی

ہمہ در نظم آوردی بیک دم

کہ پیوستی چو مروارید بر ہم

چنان در شعر گفتن خوش زباں بود

کہ گوئی از لبش طعمی در اں بود

(عطار)

ہدای آہر ایک ہنچیں عقل و پیم و ہوشے دانگت کہ آچ

ہال دی گوسگت - آفارسی و عربی ہر دوکانی تو کا عالم ات

مملوک ء آہرا "مگس روئیں" پتی و مگس (نام پر بستگت

۲۱۴
ایشی سوب ایش ات کہ آئی ء ایک رندے شرے پم بستگت
خبرد ہند بارید برسر ایوب
ز آسمان ملخاں و سرہمہ زریں
اگر ببارو زریں ملخ برادان صبر
سرو کہ بارد برمن یکی مکس روئیں

مانکہ کعب حیات ات آرا چو دید وکان دوست و اشتیاق
مرگی بڑت ادگدا سکرت ء و ہدا آئی دتی بیج حارث ء را لوثا ٹینت
او وصیت ء کت کہ نون رابہ تہی باہوٹ انت منائے پنچو دوست
یوتہ کہ من آہرا چہ جتانہ کنگ ء سوب ء مزین پهلواں و شہزادگاناں
نہ دارتہ نول اگر مشری مردمے جبر بیاریت گدا سانگے بدے ایشی
ء چہ ورت ء دوست دار کعب ء مرک ء پد حارث تحت رہم
نشت اد چوپت ء ڈول ء رالبعہ چارت سے
بجوبی دنبارہ و نیک نامی

چو جاں میداشتت خواہرا گراہی

(عطار د)

حارث ء بکتاش نامیں شرنگ و جلوہ ناکیں گلایے است
ات کہ آئی رخنزانہ ء پانگی ات یک روچے حارث دتی باغ
در چکانی شاہگ ء تحت جہہ دربار ء کنگت او در سین گلایے
بتگت اوشتا کنگت درباری و مشری میر و معتبر پنج اتنت سے وہا
قدرت ء رالبعہ پہ کار سے ء دتی مارٹی ء سرء سرکپت۔ آئی
چم پہ بکتاش ء کپت ات گشتے یک بیرے آئی سرء کپت

د آہرا سو تک و پناہ ء کت آپہک بکماش ء سرء عاشقہ بوت
چورمے و عارض بکماش دیداد

چورمے در قبا بلا کش دیداد
جہان حسن وقف چہرہ او
ہمہ خوبی چو یوسف بہرہ او
در آمد آتش از عشق زدوش

بغارت بر کو کلی ہر چہ بودش
دلش عاشق شد و جان مستم زدوش

ز سر تا پای وجود او عدم گشت

آبکماش ء عشق ء پنچو بے تابیر بوت کہ آئی ء را بیماری
گت - طبیب د حکم آکنت علاجش کت بے پج گہتری نہ بوت
آئی ء دالی ء چرائی لے نازانیتیں بیماری ء بارو ء حبت و
پس کت - آئی دتی بیماری ء سوب گشت گوں - آئی ء منت
کہ من بکماش ء مہر و محبت ء گر پتاراں - دالی نون آئی راز دار
جور بوتگنت و آئی کلمہ و پیگیم پہ بکماش ء برگ مشر د کت،
گڈا چہ ہر دو دلال دوستی ء آس ء بالت ہر دو پہ یک دو ہی بیقرار
بوت انت - رابعہ ء وت عشق و محبت ء گپ د گالان ء
من شیراں نبشتہ کت د پہ آل راہ نات -

اے راز و نیاز ء یک مدتے گوشت بکماش سک بیقرارت
کہ آہا بچاریت و بگنریت یک رو پہ - البجہ دتی درواز گت
پ ء اوشتا گت کہ پنچو بکماش رست - پشک ء دامن روست

چت۔ رابعہ زہر گپت و اقل و کت۔ بکتاش درائینت و ہر کی
 تو منا و تی شکل و پیش نمارے گدا پرچہ و تی عاشقی شہراں پین
 راہ دے اور پرچہ مناما چو گنوک کت۔ بلے رابعہ پسند دات بلے
 راز و نمانے اسے منی دل و کارنت کہ من تی دیما غلام
 کتہ منی مقصد راز و بیان کنگ انت۔ بلے اسے ضروری نہ انت
 کہ ہر گلام و بگیش گون پیشہ ترا من گشتہ۔ گون۔ لے پیر ترا بس
 نہ انت کہ تو اسے کار و یک بہانے ہے۔

مراد رسینہ کار ہے افتادہ است

دیکھ تو آن کارم کشادہ است

ترا آن بس نباشد در زمانہ

کہ تو این کار را باشی بہانہ

(عطار د)

مہشوری صوفی شیخ ابوسعید ابوالخیر کہ آئی باروا حافظ محمود
 شیرانی گشیت کہ آقصدار و دی آتکہ (پنجاب میں اردو تالیم)۔
 اسے واقعہ بارو و نبشہ کنت کہ من اینجا نب رسیدم و از فل
 دختر کعب پیر سیدم کہ عارف بودہ است یا عاشق؟ دیم و گشیت
 دختر کعب عاشق بود بر آں غلام اما پیراں ہمہ اتفاق کردند کہ ایں
 سخن کہ او بگوید، نہ آن سخن باشد کہ بر مخلوق تو اں گفت اور اجابی
 دیگر افتادہ۔ سخن کہ او گفتہ است نہ چناں است کہ کسی را در
 مخلوق افتادہ باشد از شعرانی بزرگ ایراں اچ ہوشنگ مستوفی
 تالیم (۳) مراد ایش انت کہ رابعہ یک مجازی عاشقہ بنوہ بلکہ

ایک ضیقے عاشقے بوترے دانی مہلج عداوت بوترے و بس بے اے
 غلام یک بائے بوترے او پر منزل برسگ و سوپ و تی و سیر
 دی دوست ات ہنچو کہ یک ساربانے پہ و تی منزل و سر بوگ
 و وسیلہ اشترے را دوست داریت -

ہے ڈولا شپ و روج گوست انت رالبعہ سچکات و شیر
 پربندگات - یک روپے آباگ و سیریل و ات او لے شیرانی وانگا

ات ن

الا اے بادشہب گیری گذرکن

زمن آن ترک یغارا خبرکن

بجو کز تشنگی آیم تو بروی

چو تشنه کردیم آیم بسرفی

آئی بر اس عارث دی سیریل و ات - اے شیر و اشکنت

میران بوت - آئی دل و شکے چشت بوت درینتے - اے چه

پتاری کنے؟ رالبعہ سر پد بوت کہ آئی برات و مثل چی انت

نات زوت شیر و مینت و گشتے کہ لال من لے شیران وانگا

اشانی تو کا چه حرابی است انت

الا اے بادشہب گیری گذرکن

زمن ان سرخ سقارا خبرکن

بجو کز تشنگی آیم تو بروی

بسرفی آیم و آیم تو بروی

آبانی یک آپ کشتے است کہ آہرا سہری آپش و سرخ

سقا گشتش حارت و وہدیکہ اے ذونیں شیئر اشکنا انت اہر
 نہ گشتے۔ حیائے کت کہ من رووارتہ۔ چہ معاملہ و یک ما سیر
 آلی براس و سر و دشمنان ارش کت حارث و بکماش ہر دوگون
 لشکر و جنگ و در کپنت۔ بکماش و تیر دارت و دشمن آہر افندگ
 کنگی انت کہ رابعہ و چم کپت۔ مردینی پنج و پرکت، سلاح بہت
 انت و جنگ و میدان و درشت و تی لشکر و را ہکل و ہوکل و
 کت ادوتی جنگی شیئر و انت و حملہ و کت۔ ہاز مردم و کت
 عودتی منزل و وسیلہ و پٹی و دلہست بے تاہیر بوت آہر چہت
 کت۔ ہے زوتاں بخارا و بادشاہ دی رست و حارث و لشکر و
 فتح بوت۔ واپسی و حارث و دیم بستگیں سوار و باروا حبت و پد
 کت بلے کس و نزانت کہ آ کے ات ؟

نون رابعہ و شاہی و توار دور دور و پر شنگ ات بہتا
 رودکی و راہم آلی دش گشی و حال و گپت۔ یک روپے ادا
 کپت شیئر و نبشتہ کت و چکاس و واسطہ پدائی راہی کت۔ رابعہ
 آلی شیرانی جواب گول شریں شیراں دات تہ رودکی آلی دش گشی
 سر و حیران بوت

ز لطف طبع آں دلدار و دمساز

تعجب ماند آسنا رودکی باز

ز عشق آں سخن برگشت آگاہ

نہادہ آنکہ از آسنا پائے در راہ

وہدے رودکی بخارا رست بادشاہ جشن کھکا ات۔ اے

جنگی عورت عارث دی اتمگت - بادشاہ عورت رادوکی عورت رانشیر عورت جنگ
 ورنیات - آہرا رابعہ عورت شیر یاد اتانت - ہمارے کون دشمن ساز
 ورنیلاں جت انت بادشاہ عورت سک دوست بوتنت - جت
 کئی انت ؟ آئی عورت گشت کعب عورت جنگ عورت گنت کہ یک
 عورت عارث عورت عاشق انت - ہماری عشق عورت شیر بنشہ کنگ عورت امید
 عورت عارث عورت ساری عورت شکی ات نون پورو
 عورت داسوگند عورت وارت کہ چہ گہار عورت من بادشاہ عورت دیم عورت
 ابالتی بیرد گکین -

رابعہ ہر پہ شیرے کہ پر بکماش . رہ داد اتمگت آئی عورت
 من یک پیتی عورت چیر داتگنت - شومی عورت یک روپے آئی عورت یک
 شنگے عورت پیتی پیک کت کہ آئی عورت رور سہرمان درسیں کاگد عورت دنت
 عورت گور عورت یرتنت عارث چو مستیں یٹرو عورت جوش گبت
 عورت من یک جہلیں چاہے عورت قیزکت اد چو سہریں اشکر عورت
 گریں ہمارے عورت تو مک عورت رابعہ عورت گوں ہر دوستانی برنگیں دور دات
 اور وازگ عورت دوت ولبست انت - بد نصیبیں رابعہ عورت اے
 سزارست - بلے آئی عورت وتی زندہ آخری گیں ساعت ہم من دفات
 گوزینت وچہ وتی تچوکیں حوناں وتی ننگ عورت پر جت ودرسیں
 ذیوالانی سر عورت وتی دل عورت پار من شیرانی تھا نقش کت انت -
 آخر آئی عورت حون عورت آخری ترنپ دی پٹت د ایک مرد گیں لاشے
 ہم دیوار چوں پر کردن استعار
 مزدافا د چوں یک پارہ دیوار (عطار د)

بکتا کش یک روپے چہ چاہ ء درشت ء رالبعہ رومرک ء حجرہ
چو تیر ء لگت ۔ آگنوک بوت یک صحیح حجرہ دست ء اکت
حارث ء کنت دستچاں تچاں پہ دتی ہلنج ء قبر ء سر ء شت
حجرے دتی دل ء جت ودائی داب ء شت ء رالبعہ بدیں
دواج و دودور بیدگانی قربانی بوت بلے ایساں آئی نام
تاریخانی توکاشنگی ء داشت کت نہ کت ۔

بی بی رابعہ خنداری

۶ شاعری

رابعہ پارسی ۽ ادلی میں شیخ پر بند دیکیں جیادام نہ انت۔ بلکین آہرا
 پاکستان دہند ۽ ادلی میں پارسی شاعر گشت کنین۔ آئی تمامیں زند
 بیات چہ گم داندوہاں پر آت پچو آئی ۽ شاعری وش زمیل دبا مانا
 انت۔ دلانی تو کا پترت کنت۔

اے بانک ۽ پارسی ادب چٹکاس منت دار انت۔ اسی باردا
 بچو گنگ بس انت کہ داجہ شبلی نعمانی سامانی بادشاہانی دور ۽ پمیشا
 شریار گشتیت کہ آدہا رابعہ ڈولیں گودی کے شیخ پر بستہ دشعرا لعم جلد
 اول تا کیم ۲۳، داجہ علی اکبر و مشیر سلیمی ۽ نوظلال رابعہ چھاپا تین کہ آہاں
 پارسی ادب ۽ ماڑی ۽ بنگلہ ایہ کتہ آئی شیخ شریک و دبستد انت۔ جوان
 نویسیہ کرزت سک تمزک حیاں انت و آئی گزل ۽ تہا شریکی و روانی
 باز انت۔ زمان سختور جلد اول تا کیم ۱۹۹، بلے ایسوزیں کہ آئی گشتیری
 لکھنؤ گنگ بوگنت و بارز کم پیا سر بوتہ درساں بل بزر ایسی کہ مزن تریں
 بیروگاں ہم گل آئی الفصا پ نہ کتہ۔ آئی ۽ جوانیں شیخ کہ چہ وئی سک
 سب ۽ پارسی لوظہ و معنی د بیان ۽ واسطہ شریک بوگنت

مردمان دگے شاعرانی نام ء بنشہ گنگنت و ایشی یک جوائی مشائے و
 عمید انت کہ آلی اے مشہوریں گزل و لے بندہ
 تو منی کر دم نذاستم ہی
 گز کشیدن تنگ تر گرد کند

من آخاجی ء نام ء پر بربتہ دفرہنگ حمیدی عبد اول ماکرم
 اگرچہ اے دگے درسیں کتا ال نہا (مثل ء لغات الانس . شاعران ہند
 ایران و زمان سخنور) اے گزل ہمان نام ء استنت چریشی معلوم بیست
 کہ رابعہ ء بازی شیریں دگے مردمانی نام دتہ و ہدی استنت بلے ماچہ نمبوکانی
 نازانتی ء سوب ء چاہاں بے سوہیت بلے میر ہزن شیرے کہ پارستہ
 چھے کیس شینہ اس ہم آلی دوش گتاری چو آسمی پل ء دنی بوہن چنیت
 ادما آن شاعرن ء راہ ء درگیت کینن۔

ماڈرین شاعران ء سے تہر ء بہرکت کینن را ، پکیں شاعر
 (نالص شاعر) ہما کہ تہا حسن د عشق ء احوال و معاملہاں ہیاں بکت۔
 دگے نطال اے ڈولیں گتارانی تو کا مہر د "تغزل" بیبت۔ اسی مثال ہرچی
 ء تو کا عزت پنجگوری اردو ء تو کا موتمن و دانش ء شاعری انت (۴) فلسفہ
 زائیں شاعر (فلسفی شاعر) ہما کہ مہر د تغزل ء ابید دتی گتار ء تو کا فلسفہ
 ء ڈرنا گالی بیبت اردو د دنیا ء باردا مسلمانیاں سراوتی حاصیں جلال
 ن شیراں بیان بکت ہرچی ء ملا قاسم و ملا فاضل وارد ء تو کا غالب
 ہے ۔ ہر شاعرانت

۳۔ شاعرین فلسفوت د شاعر فلسفی ہما کہ شاعری ء دتی حاصیں دستور
 بیان ہ ۔ سید چوڑ بکت۔ گل خان نصیر د آ ذات جمال دینی ، رومی د اقبال
 بے درمیں شاعرانت ۔ رابعہ ، شاعری اول میں رد ء انت چہاں

آئی و تصوف و شیر ہم پر لبتہ بے آئی و اصلیں رنگ عشق و عاشقی
 و بیان انت اے شیراں چہ آئی و دل و احوال و عشق و عاشقی
 معلوم بیت سے

مرا بعشق محتمل کنی سجیل

چہ حجت آری پیش فدائی غزوجل

نعیم بے تو سخرا ہم جیم با تو رواست

کہ بے تو شکم زہراست دبا تو زہر عشق

عشق و سرا تو پر حیلہ و بہر شک کنے و مٹا و نادار نہ زلنے خدا و

گورا ایشی و چہ جواب دے ؟ " من جنت و بے تو نہ لوئیں بے گوں تو درج "

و دا انت - پر چا کہ بے تو شکم کچل انت و گوں تو زہر بینگ و شہد انت

رگے با بے وقتیکہ آئی دل پانہر کنت گڈاوتی در دست و اے ڈولیں

بد عادت کہ خدا ترا تھی جند و ڈولیں سنگ دل و بے رحیمے سرا عاشق

کناٹ تنگ تو عشق و محبت و در دو غماں سر پد بیبے او جمالی و حدی و علم و

درد و کشتے او گڈا مٹی قدر و بزلنے سے

دعوت من بر تو آں شد کا یزیت عاشق کناٹ

بریکے سنگین دے نامہربان چلن خویشتن

تا بدانی درد عشق و دا رخ بہر و غمخوری

تا بہر اندر بہر پیچی و بدانی قدر من

مظاہر مطلقاً بنشتہ کنت کہ حلال الدین محمد رومی و اوتی اے مشہوریں

گال چہ رابعہ و بے شیرانی اثر و سوب و گشتگنت رپا سداران

سخن چکا مہ سرا یاں (مناکدیم ۷۷) رومی و گال ایش انت -

اے خداوندیکی یار جفا کارش وہ
 دلبرے عشوہ گمے سرکش و عیاش وہ
 تا بداند کہ شب بچہ چساں میگذرد
 غم عشقتش وہ و عشقتش دد زیباش وہ
 چریشی اے ظاہر بیت کہ مزین شاعران چہ - البعد و گیتاراں پر ندر
 اثر زرتہ -

برے راجہ شب و کوشش و دتی قاصد کنت و پد دست عوہ دنت
 اول و حالتانی بیان گوں سک شرکتی و کنت سہ

آہ اے باد شب گیری پیام من بہ دلبر بہ
 بگو آں ماہ خواباں را کہ جان بادل برابر بہ

بہ قہرا ز من نکلند دل بہ یک پد بہ مہر س
 چنناں چو حیدر کرار، در آں حصن خیر بہ

تو چوں ماہی دمن ماہی سہمی سوزم بخت بہ
 غم عشقت نہ لیس باشی جفا نہادی بہ

اگر خواہی کہ خوابنا بروی خود ہجر آدی
 یکی رخسار خوابنا بداں خواباں برابر بہ

دار اے بنت کعب اندہ کہ یاراز تو جہ امام
 رسن گر چہ دراز آید گذر دار و بچن بہ

مانار :- شب و گوات متی پیکاماں پہ دلبر و بر - آمہ رنگ
 بگش کہ گوں دل و منی جان بدن و ہوں بر گوں (۲) تو گوں زہر و منی
 دل درد دات - حضرت علی و دولا آہرا خیبر و قلات و بہر (۳) تو

ماہ وائے اومن ماصی و ہنچین - منا انکا پہ مینوک و ماناگ و برنا
 عشق و اے غم بس نہ انت - تو وحدیکہ ظلم شروع کتہ گڈاں پوروہ ہم کین
 اکہ تر لوئے کہ وتی مہلج و چہ وتی دمیہ و دوری و غم و دیئے گڈا
 وتی یک رکے، آیرا برابر بدے (۵) اے بنت کعب! تو پکر کن کر
 دست چہ تو سک دور انت - پر چا کہ اکہ دور و کشگ و لوپ دراج بیت
 گڈا آزوت تر وتی منزل و سر بیت -

چرے آخری شیر و اے معلوم بیت کہ رابعہ وتی شاعری و نام بنت کعب
 ایر کنگت -

تنی دہدی چرے شیراں اپجو معلوم بیت کہ رابعہ یک بجازی شاعرے
 بوہ - وائی بجازی و دنیائی شیر پر بستہ بلے ناں چونہ انت رفا علی خان
 ہایت و لوظاں آل یک - بجازی عاشقے بوہ، بلے آئی عاقبت عمر پر حقیں
 عشق و کپت - آئی و تہہ و رامن شیر و تو کانبشتہ کتہ و آہرا گلستاں
 ادم نام پر بستہ، مجمع الفصحا جلد اول تاکدیم ۴۲۲ و ایک مزین صوفی دعارفے
 رد و آئی و ذکر کتہ، او عطا ڈولیں حقیں عاشقے و آئی زندہ و اتوالانی
 بادراتی مشنوی اہلی نامہ و تو کا پنخ صد شیر پر بستہ و آئی و عارفی شیر
 زمین کتہ اے ڈولیں مزین عارف یک - بجازی شاعرے بوت زکنت
 راستیں عشق و بازیں درد مندی آئی شاعری و خاصیت انت - پر و فیئر
 محمود خان شیرانی گشتیت -

آئی عشق و یک حقیں مانائے ات - آئی حقیں جذبہانی واسطہ یک
 پر دمے ات یک نقشگرے وتی جذبہان و رنگ و رنگن
 ہاشاک و بر کنگے واسطہ یک نزارہ و وسیلے پٹیت رابعہ و وتی

شاعری و زور و پائے رساینگ و خاطر و آنکھام و رادوی شیعہ
 (موضوع) کت (اور نیل کالج میگزین مئی ۱۹۲۵ء حصہ اول) کی
 مطلب ایسی کہ رابعہ عدالی عاشقے ہوتے رآئی و حقیق شیر پرہیز آئی
 عارفی و صوفی گری پرے شیراں ظاہرانت دا و باز بلندیں مانا دراز
 باز عشقت اندر آدم ببند

کوشش بسیار نامد سود مند

عاشقی خواہی کہ تا پایاں بری

پس ببايد ساخت باہر ناپسند

زشت باید دید انگارید خوب

زہر باید خورد پندارید قند

تو بسنی کردم ندانستم ہی

کہ از کشیدن تو گردد در کند

مانا (۱) تہ عشق و رامن باز کنگ کو شست کرت ربلے زیادیں ہون
 پائے نبوت۔

(۲) عشق مزین دریائے کہ آئی تیاب و گوراپہج گندگ نہ بنت لے

ہوشمند کے ایسی تہا ہوش ناگ کت کنت

(۳) تو آگے لوٹے کہ عاشقی و آخری منزل و سرکینے گڈا باید کہ ہر

سرابے چیزاں شر بزانی۔

برعلی قلندر و لوطاں سے

عشق است و صد آفات و محن لازم و ملزوم

ابن منزل و شوارہ سحفت درازاحت

(۴) حوا میں چیزاں بچار ہے آماں جواں بزاں دسرہ شکر زبان ببرد
 (۵) من نازکت - من نزانة که گنبد (لوپ) کشکا گندہ ترنگ

بیت - حافظہ لوظاں سے

کہ عشق آساں نمود اول ولی افتاد مشکلیا
 دگے جاگے عشق سے راہ سے وئی دل سے گاری و ہر بادی و پویش
 گشیت سے

کاشک تنم باز یافتی خبر دل
 کاشک دلم باز یافتی خبر تن
 کاشک از بوریستی سلامت
 اسی افسوسا کجا تو ائم رستن

۱- ارماں کہ بدن و جسم سے دل سے حال پیشی ڈدلا بزانتمہ او دل
 پیشی سے ڈڈا جسم و بدن سے حال و واقف ہوتیہا۔

۲- ارماں کہ من پہ تو سلامتی سے رستینوں۔ بلے اسپوز کہ سلامتی سے
 رنگ بوت نہ کنت۔

ظاہر ہے کہ عشق کہ آئی بیان کہتہ ابید اچ حدائی عشق سے دگے بجازی
 بوت نہ کنت۔ پیشا آئی شیرانی شری سے توصیپ سے سک کنتت۔ برونہ
 اولی گزل سے باروا محمد صوفی گشیت این غزل از کعب الغزال (شکر کا پتیل) سے
 علامت زیادہ است (باب الالباب تا کہیم ۴۱۴) رضادی گشیت: تمامہ ہائش بسیار
 انکاست ولی ہم گیر نہ و روان و دلنش است۔ و کوالہ زنان سخنوں و اگر ذریع الشہ
 صفا گشیت سخن او در لطافت و اشتمال بر معانی دل انگیز و فصاحت
 و حسن تا غیر معروف است۔

(تاریخ ادبیات ایران جلد اول)

آئی شیرانی شری تنہا چہ شیر کنی دروانی و مانا پرسی عنہ انت بلکین
آئی گپتاراں شبین و چہر تشبیہ و استعارہ) و خوبی ہم سک بازان
چیزے شیر آئی اے کمال و پیش دارنت -

مگر چشم مجنوں پہ ابر اندر است
کہ گل رنگ رخسار لیلے گرفت

سر زگس تازہ از زردوسیم
نشان سرتاج کسری گرفت

مانا : مجنوں و حیم جمرانی تو کا انت کہ پگیاں لیلی و رکانی سہری زرد
۲۔ نوک رستگس بزگس و سرچہ زرد سہرے کسری بادشاہ و لای
و سر و ڈولا انت -

دگے جاگے

۸۔ نمود از نقش آذر صد نشان آب

نمود از سحرمانی صد اثر باد

مثال چشم آدم شد مگر ابر

دل لطف عیسیٰ شد، حیر باد

عجب چوں صبح خوشروی برد خواب

چرا افگند گل را در بحر باد

مانا، (۱) آپ و آذر و نقشی نشان تازہ کت، گوات و مانا و سحر
ڈولا اثرکت -

(۲) جمر آدم و چمانی مثال بوت را و گوات عیسیٰ و جہر بانی و غوث بوت

(۳) صبح و گور بام و داب و دش تر انت پرچہ گوات و پلان و چ

داب و پادکت۔

بی بی رابعہ پارسی و بحر و وزمانی تہادی سک ذاتکار سے برتہ اور پارسی
تو کا نکیں بحران و رواج ہم داتہ ، سدس منفق ڈولیں بحر سے دی
ہمان و من پارسی بحرانی تو کا زیات کت بشمس ، قیس ، رازی ایسی مثال
چرائی اسے شیر و دمنیت۔

ترک از درم در آمد خندانک

آن نحو بروی چابک بہانک

مفعول ، فاعلاتن مفعولن

مفعول ، فاعلاتن مفعولن

رابعہ یک مزین عالم و علم دانے ہم برتہ ، پارسی و عربی و ہر دو کا عالم
برتہ ، محمد صوفی و لوطاں " دختر کعب اگرچہ زن بود اما بفضل بر مردماں
جہاں بختیدے ۔ فارس ہر دو میدان دوائے ہر دو بیان بر نظم تہاری
قادر و در شعر فارسی بغایت ماہر (باب الالباب - تاکدیم ۶۱) سے فاضلی
دعالمی و سوب انت کہ آئی باز جاگہ و غربی و فارسی و یکجا گہہ شیر پرستہ
(صفت تلمیح و تو کا شیر گشتہ) و سک شے کنگنت ۔ یک جاگے یک
مرنے در چکے بے سراگندیت کہ توار و انت ۔ آئی حالت گون و تی حالت و تقابلہ
کت و پڑسیت سے کہ تو سببین شپ و پرچہ نلے من رتہ و تی یار
و عبدان پیشانالین ۔ آیا تو دوست و بازیں مہربانیاں نامے

شاقی نایح من الاطیاد

صاح سقمی و صاج لی تذکاری

قلت للطیرم نوح و تنکی
فی ریح اللیل و الخوم دراری

من جدا یم زیاراذاں نالم
توچہ نالی کہ بامساعد یاری
من نگویم چو خون دیدہ ببارم
توچہ گوئی چو خون دیدہ نباری
دعہ جہگے چوش یک بندے و توکا عربی و فارسی و ایک جاگ

کنت
ہر آئینہ نہ دروغ است آنچه گفت حکیم
فمن تکبر یوماً فبعد غرزل
آئی و شاعری و سرائے چشانکی و پدماگشت سنین کہ آئی و زندہ و شہرہ انت دہرہ
کردت بوترہ ہما ڈلا شکر گشتہ ادا کہ رود کی پارسی شاعری و پت آدم انت گذارالہ
آئی مات بی بی حوا انت راستی رضا قلی خان ہدایت و آئی بار و راست گشت
پیش چناں طبعی و دستش
کہ نظم جملہ را رونق کستی

بلوچ و نوکس شاعر

نزد و تباد — گوں تو میء

احوال، شاعری، ساز ز میر

مردھی پکھی چنال ۽ سار تیں ساعگ ۽ ا ۽ گہر دنا کیس روج ۽ زب
زرا بان جگہیں ماسیں گلزمین تپتگ قہار ۽ پے سکاراں گپتگیں کوہنگ
کہنیں قلات پے دو نماں تلوساں ۽ کوڑو ۽ سہ روچاں بوتنت - چاکر
دیوان شہ ولی سٹ و دوران قرن درماں ۽ گوزند ۽ پردشتگت ندر
بلوچ دہلیتہ وتی مراں کنگنت — بلے اے بے سماں ۽ تہا رنج
چاگرد ۽ مکہیں ماتانی ماں شاگیں گوانزگاں لولی داتگیں کردے

ننگِ دردِ دشمنی بنتِ گوں دتی پراہیں ڈوبراں قہریں گنجیں مہدی توینچاں
 پیا۔ دہی ماہِ ماہکانِ امانِ شانمت۔ وچو بیورگی خاطرہ مارنگیں
 ارمانیں دے کالی بنت۔۔۔ بچارات کہ دت اءِ رانہ سٹوٹے۔
 مارا پوجہ بیارات کہ شماوت اءِ راپوجہ کارے ماشے عہدی ددر زونوبانی
 گیر نیک این۔۔۔ مارا مہ سٹوٹت کہ شماوت اءِ راشٹوشیت۔ بیات
 اے ڈوبراں چہریں دتی میراٹی کچ و خزاہناں دتی بکن رات۔ چوش
 بیت کہ دور زمانہ پینہاں زنگیں بہنت کہ ایشانی زندگی شے
 بولنگی انت۔۔۔ اے لوامے گوشاں کپیت، ماچہ واپ اءِ پچ لڑیں
 کے ایشی پوہ بیت کے پوہ نہ بیت تنکہ اے آواز اے کوہ چکینو کیں ہاٹرا
 بیت بے سمائی اءِ ہر جان بیت۔ چو جوانسال اءِ لو اءِ دسغر انت۔
 عہدی دور بلوچانی نہ ہیرنک اءِ جنان اءِ پے بے سمائی و بے قدری نیستی اءِ
 ادارہ گواچی بنت و چو قومی بازینے اءِ لوادانی نزانت کاری بے سمائی
 کوہ دگیا باں جگا انت۔۔۔ بے تاں کبہ۔۔۔ اے پول کہ من
 گوں دتی گنویں دل اءِ کناں، تو بے پسو بیت۔۔۔ ہے گنویں دل
 اءِ صلے ات۔ کہ من گوں کریم دشتی اءِ درنگا زکت اوں او ماہر دوک
 بیت ستمبر اءِ مبارکیں نیم روچ اءِ میر عیسیٰ قومی اءِ دیما نندوک
 اتین۔۔۔ میر عیسیٰ قومی بلوچی نوزانک و تواریخ اءِ زندگیں جو انسال
 انت بلوچانی رہنگیں شاندری و شرنڈاری اءِ زندگیں قہر انت۔ سئے دیا
 ننگ و گلیں ایمل کریم دشتی اءِ نندونیا دءِ بنگچ چوش کرت۔ واجہ
 اتو کران اءِ تہا تھی ہستی پہ بلوچاں یک بے ہا میں گنجے اءِ اے
 ہاںس اءِ سئے خیال انت کہ ماتھی شاعری تجزہ وچم دلیت و

یادداشت در باره تراجمت و پیمس پکنوں - اول تو مارا دل اول
زندگی سک احوال بگش گوں تھی منت دار ہیں سے
مکرم و ایرک و یک سولے کت بلے اے حبت و پے داہم
راسالانی سال ہست و تی جہان گندی چم شاک دیگی ات
پنچیں جتے کہ سال دماہانی دراجیں پنڈے پے کیس دمان و برگ
عاشق و تاہریں دل و اگہارات - پے داہم قومی وے یک
جتے ات - نوکیں تہیات و ات - پر چاک اے ڈولیں پول پسرانی
..... اے ڈولیں نذر نیاد گرا آئی پیش و اس و ننگ
جہان دیستیس سرادی چم نیم نراتنت - یکے بننے و گول ماتران
بلے اصل و آتی کسان، درناتی پیرت : ندرنگی نذارہ و میل
کہ اے وشر - نیمن خون نون یک قطر بے ساہرا کنت ؟ آگین
کشان و گشگ و ات پنچو کہ گتے نوک تر تہگیں چیان و کس
بکدینیت دا جہاں شما من و یک باز جو نیز سوالے کت - کہ چہ دسا
من و کس و چشیں جتے نہ کہتے - اے چوں بوت کت کو
ماں بہتیں لوزاں و تی سرد و گرم و چکاریں زندہ و حالان شمارا
گرن - ؛ البت اے جبر و گندگ و من ساک و شر و شادباں کہ
ربیدگ و خاطر امنی ڈولیں بیم نزانانی نیمگ و کہ ہم دنگوش گور کنگ
آہم یک دورے ات - کہ اے ڈولیں گپ و تران و نذر و نیاد و نذر
گوشت اش - بلے شکر کہ مرشی شے ڈولیں درنا ہم ہے " بلے ادبی
و شہ داب و جہہ سرنگنت و بت و راپجا آرگ و جہد و انت
و تی باردا ۱۹۳۱ء و یک شعرے گوشتگت کہ

من را گوشتت میر عیسی قومی

غزلبانی حامی امیرانی باغی

خطاب اسٹیشن من و دانگ بابا بلوچی

منی عمر تال پنجاہ و آنگلک موچی

بس منی تعارف ہمیش انت . . . البت مرچی منی عمر تال پنجاہ
دینت سال و آنگلک درستگ — چرناہ و من تربت و محل بازار
پیش و ہا جاگہ و راگوشتگ اش کہ مردچاں اوداں مٹاڈان کیننی و دفتر
پایع میت و سرکاری نوکرانی لوگ و جاگہ انت — محل بازار و سردمان
و سرکار و چ زور پادکت و چیتیر و دیم دات — تنک ادا سرکاری دفتر و جاگہ
و بنداں پیشا ہا جاگہ و کالے مردم شت و آباد بوت انت آرام و بند
زور بازار گنت — من و قی مات و پتانی کیس چک اودن — و قی مات
و پتانی نیگ و موسی زنی ریٹے اودن — اے و دل و من سمجھیں تربت
و کیس مردم اودن کہ خاص ریٹے اودن مات و پتانی من و
و قی سراہاں محل بازار و چ بنداری ٹانگ و زانگ و نہ امرزی ملا
و محض و کرا و دیم دات — جزیر و وانگ و گڈ قدرت و آئی مہم و قات
کرت و دگ ملاے شہر نیست ات و منی مات پت لبت و تربت
و آنگ و نشت انت — مہد امن چہ حد امرزی ملا غلام محمد و قرآن ثلث
و تربت و چہ آئی من فارسی ہرچ کتاب ، گلستان و دیباچہ ہم و نکات
چریشی ہرمنی مات و پتانی من و ۱۹۱۶ء ماں اسکول و دیکھت سکول
کاچہ محمد یوسف مولوی محمد حسین و مولوی نور محمد پریمی و دہا مات و نیگ

بس۔ منی سکول ۽ یلہ دیگ ۽ سبب ہم آ دور ۽ یات گوارانت
 دوش بوت کہ یک رندے منی غلطانی سرا من ۽ استاد ۽ دوچارا
 بت۔ منی دست گرات گپت و تاں شش ماہ ۽ ریش بوت انت
 ایسی مزہ من ۽ چوش رست انت۔ کہ منی مات و پتاں من لورا
 پداپس سکول ۽ درگ ۽ نیش و من چہ دیم تر ۽ وانگ ۽ زہر بوت
 بے من وت ماں لوگ ۽ دنت و محنت کرت۔ اے ڈول ۽ دوہی، سمی پلا
 جماعت ۽ کتاباں ۽ من وت ماں لوگ بے استاد ۽ دنت و دربرت۔
 بوچتاں ۽ تاشنگ بو تیکس بازی حوالتا کے من وت نام ۽ لومائنت و آما
 یک کچ ۽ دنت۔ با جہاں! منی وانگ و تاشنگ تاں ہے حد ۽ انت
 ولس! — بے من گتیس کہ من چہ وانگ ۽ گتیس چہ کاس و زانگ
 مردمانی نذو نیاد، مجالس و دیوان و گال پکتاراں ہیل کنگ۔ چہ کاس
 ۽ من گزیند و گوں زانوگر و کراسیں مردم دشاغری دیواناں بنگ۔ من
 نذو ۽ چہ و مردم ۽ باز اثر زینگ۔ کہ ہر بو بلات بو سنگت۔
 میر احمد خان گکی و دوہی میر محمود خان گکی — بہر دو سردار محراب خان
 گکی ۽ سولین پسگ انت۔ بے ارمان کہ میر احمد خان زن مٹے ہت
 نیست انت۔ ہے ڈولیں رگہ شعر دوستیں و شعر گوشیں مردان
 نذو نیاد ۽ برکت ۽ منی دل ۽ ہم شعر و شاعری ۽ حب و حدک
 پیدا بوت۔ و اے شوق ۽ درنگا ز کنگ ۽ من ہم شعر پر بنگ
 بنا کنگ —

کریم دشتا ۽ بہادر کہ جو این پورے کت۔ واجہ۔ شاعری ۽ شاعر
 جن انت ۽ قوم ۽ گوں پلیویں زانوگری و دلجی ۽ پسو دات۔

شاعر کی ہمارا گشت کہ دت شعر بہ ہندت ہزاں شعر گشیں
پہلہ این شاعر و دو لازمی شرط انت یکے بلوچی ساز و زیر ان کو
درد ہی ایش کہ کو ہنین شعراں راستی و براہیت ۔

کریم دشتی و پول و یک دراجیں بحث و ترانے در بگنج کت
ہنیں سر حالے کہ قومی و ہستی و ماں بلوچی لوزانک و نمیران سازیت
من قومی : تجربہ و حجم دلیست و زرد و جہلانگی و معلوم داری و پر
ہتے کتون داجہ ! شعر پر ہند و کیں شاعران تو کئے کئے و لینگ و
ہاں مجلس کنگ ۔

گشتے ، اے بارداگ و تران کنگ و پوہ باز و ہد پکار انت مینی
ہر پر اے ڈولیں یا ماں چکا رانت ۔ بلے کیا را و ہداست کہ گوش
ہر ہریت : من دتی دل و اے ٹوک و راستی و مارات ۔ دیسترا
ہنگانت ۔ اول سراں مس ہدا مرزی ملا عیسی گوادری و نام و گراں
گورال مینی اولی نندونیا د سنگانی سر و شاہو کار ہنی بخش و دکان
ہات دنا گورالی ہجار و کرت و ملا عیسی و نبی بخش دت ماں دت
ہات انت پیشا مدام آئی گوہ و رو آکت ۔ آدہ ہی من بسیت سال و
ہات ات اون و شاعر کماش ات ۔ آئی و دپ گال و دتی
ہفت آئی ہتیں شعر مینی دیا جنت کہ تنکا من و یا ات
یک شعرے ہجارت ۔ دور و زمان و ہدی و باردا انت
و آئی و یک سک دراجیں شعرے گشت کہ ادا پہ دراجی سبب
کئے کت نہ کناں البت آئی و چند کدی ایش انت ا

بعد ازین سرنا مہماں گویم حکایتی دگر
ز قنکنت پیشی خبر زانیتیں ملوکیں نامور

در حدیثاں چمنخان انت کلمہ لوم ابشر

آخری دہرے بچارات من گشاں چندن جہ

دور گزشتہ پیرگیں استیں مردانی نشان

کوڑھیں دہرے بچارات چوں کنگ گردن کشاں

راہ و شریعت زیر پا انت دست ہر ذگیں سر کشاں

بے درد بچارہ مسکین کنتگنت دل بش نشان

بر واسطہ ہر پنج روچی مال و حرام مثل چو دیگی جنت

اسے زندین پر مال و حرام و سک کنت جہد خفا

حلیہ و مکر و فتور انت بر واسطہ دنیا و نف و

اسے بے خیال انت از قیامت و بلندی گپ گپ

دنیا پنج روچی بہارے کہ گوزیت مثل ہر سوار

مرد سہایت تو شک آپ بکنت پرودت تیار

..... دوسہی من ملا اسما عیل پل آبادی دینک - من آرا

شہر دینک دگورانی جوانی و مجلس کنگ - بے ارمان کہ من و آرا

شعریات نیست البت - ناصر آباد و نندو کین پہلوان سالی

باز شعریات - من و آرا یک شعرے یات انت کہ آرا منی

جنگ و منی دل و دروے درنگا نہ کنگ - آ شعر میر احمد خان

و بہرانی و سر و انت - ارمان پہ گلیں احمد خان

تو رنگ و کہین منی چم ارس مثل انت - آ منی سنگت ات

دست انت
 منی بازدارت - آئی لافقی ہ نام و توار دوہرہ شکست - آئی و طریں زہنگار
 منی ماں مکران و بلوچانی ماٹاں باز کم لولی داگ - بے ارمان کرانی
 مکران و باز دور - ماں فارس و زر و مسقط و جیر رستم خان
 کر و دفات کت - من و میر محمود خان کہ پر آئی قبر و زیارت و مسقط
 و شتیں - تہ مادیت کہ آئی قبر و چپ چاگرد و لوگ جاگ انت - او
 و بیک ماپہ و غار و لوگ و دست بڑا کت انت تہ اور و بازار
 مردماں کہے نیست انت کہ نہ گریتے - درسانی چم ارسیں انت
 پیشی و آئی ہر و لعزیزی و لافقی ظاہر بیت - بے سبب انت کہ
 و اسماعیل پل آبادی و شیٹر منی دل و تنگک نقش انت - آگوشیت

اول گویم خداوند جهان و

کریم ذوالجلال و لا مکان و

نبی ایں سید و آخر زمان و

ماوراں افروز ملوکیں احمد خان و

سخی میں حاتم ، ذل و نشان و

نذیر و شاہ سلطان باجج و

شعبے اورنگ زیب ات کوران و

بہار روح و شات انت پر اگر نشان و

کہ ہزار ہی مرکبے راہ و چپ ان

بشتیں باوقاب بینین بہان و

بہ میدان و شتیں جلوہ دیان و

من زانگ زبان بیت شہر منگبیں خان

ہما میر مخراب خان رو کشیتن خان
 جو اینین ناز پرورد ۶ غمیان ۶
 افلاظون دانش دشاہ ۶ سخندان
 رعیت پروردو ہلک ۶ نگہبان
 سکندر زیب و دارائے بلندشان
 گیا بین بادشاہ ات یہ کچھ مکران
 ہے دنیا روان ات نوک گلیں کنخیران زیاں
 نکرزیت اسے کوڑ میں دنیائے فانی
 کاریت نوک گلیں مردان ۶ زیاں
 کجا بوت سلطان احمد خان کیانی؟
 منظر بادشاہ اورنگ ۶ ثانی
 ہما روچی کہ احمد خان فرارات؟
 کیت ۶ مچلیں ونگ ۶ سوارات
 مدام ۶ شگرے سیرناتیرات
 کہ تم میں یہ کچھ و مکرانے مبارت
 بلے جہان ۶ کارکتہ سلطان پر پیہ
 تمام ایں گچکیانی زہر کنسیر شیر
 گرہانی خسرو و خان ۶ قلات گیر
 بدیں مردانی جان ۶ آنشیر تیسر
 ہزارا افروز کنان شہزادگان ۶

کہ رونت خورشید گردانی پشت کینت پیر
خیال کن سلطان محمود خان نوابین

ہمایوں بادشاہ رستم جوابین
مہو عمنک کہ دنیا پیر دتا ہیں

بچار کس عرنگندی کا سیاہین
سراسر کوڑ ہیں دنیا خرابین
حیاتی ہر کسی پیش پر حساب ٹیڑ

۶ داجہاں امیر احمد خان ۶ سرک ۶ بارو ۶ ملا اسماعیل ۶
شعر ۶ لہتیں کڑی پہ وقت یادداشت ۶ رد ۶ من شمارا گشتاں
— ہنچو کہ من شمارا گشت گون - میر احمد خان منی سنگت و
بہرات - منی ہم محفل ات چر آئی ۶ من باز چیز بیل کنگ - آوت
یک جو این شاعرے ہم است ات - آل ۶ باز شعر گوشتک
۶ من ۶ بازیں شعرے آئی ۶ یات - ادا من شمارا آئی ۶ یک شعرے
الکائین کہ آئی ۶ درناہیں عاشقی طب ۶ پیش دارک انت ۶ آئی
شعر چوناہ ۶ دراج ات - ادا ایوک ۶ لہتیں کڑی من نبشتہ کنین

پیری بیگاہ من ستوں سیل وگردشے

من نظر شانک داتہ اناگاہ ۶ مہہ دشتے

کیگد تنہا ات نئے گوں کنیزاں پنج دشتے

منی جسم ۶ از مہرنگ ۶ غماں کپتہ شورشتے

نوداں متی دروتاں زدرایت ماں بانگوہی شے

برسودا کہ نشنگ ماں کل ۶ مردشتے

چو شمع و رخشان انت لعل گور سہتا آتشی
 مژ بگوارت بہ حبانی و دیم و ساعتی
 منی سلاماں سرکن بہ مہرنگ و منی
 چو او دران نیست منی و دوست تہنچ کے
 قسمت و کار ان کہتے پہ دست و ناکے
 جنگلی زاع ہمقطن شد بہ سرگزے
 زندہ سریں بوے نشہ بہ شاخ و سوسے
 سایہ و سرو و لبہ یک مکرانی خمرے

زارنالاں ہر سر و بیل و بلبلے
 من پہ خیال بیگاد کنان رچاں یکدے!

اے داہنچیں شاعرانت - کہ نون اے دنیا و نیست انت
 دگہ باز ہنچیں شاعر است انت کہ حیات انت و گورائیاں من دران
 و شعر پر بند و کانی کنگ گور — چش کہ میر محمود خان گجکی - مولوی عبدالحق
 حقانی پردمی نصیر خانی و گل خان نصیر - چہ ریشاں میر محمود خان تو منی
 سک نزدیک بوتگ - آل و شعر گوش و یک واسطے بیان کنیں کہ آل
 مشہوریں شعر - نجی پکوت میتاپی " و باردا انت - کہ مکران و ہر کجام
 پہلوان و شاعر و دپ و انت —

— چو کش بوت کہ آ دہدی آ سرحد دارا ت ہر چکیں
 روج و کار مرز بود کیس منذرت بت و شرک جوڑ کنا ینگ و ات من
 ہم گورانی بگون آرن — ہے تو کاں یک رندے من د خدا دادناہیں
 سپاہی تاہ تازی کچک زرت و شکار و استن - سند و نینگ و

نیناپ، جنگلان مایک کرگوشکے زندگی، اے گیت۔ داتری، اے چھ میتاپ
 لکان یک جینے چھ یک پے، اے دراتک و گوشے کہ ہر و ہدے کہ شاہ کرگوشک
 اے کئے مرگ، اے من، اے بدی ات۔ کہ من، اے کارانت۔ او من کرگوشک
 جند زندگی، اے آہر ادا، وتی و تاخ، اے کہ من میر محمود خان گورد، اے انکن
 من سہ، وتی عاشق طبی، اے مجبور بوت، اے در ایس، حال آہرا، داتان
 اے و ہدی، عدا مرزی، میر شیر دل خان، گنگی رسالدار، بہ سادی
 ات۔ من آرا گوشن، کہ سرچی منی، دل، اے حب کنگ، بلکیں، گرتے، بستگ
 بیا مرچی، سفرے بگش، تنگ، پہ تربت، اے وتی، دوست، اے دیم، اے بدیاں
 تنگ، زہیروں، تالان، بنیت۔ گدا، امیر محمود خان، ہے مشہوریں، شعر
 گوشت، کہ آئی، اے چند، کدھی، اسن، انت، س

جی کپوت میتاپ، اے عزیز طرزیں
 چم تھی سہر بانزل، انت سبزیں
 زردلی، زاراں، مرغ، شکہ، لوزیں
 برہودا، کہ گوات، گرے، ذریں
 نشنگ، منی، و ابانی، پدی، شریں
 باغچہیں، مکران، اے جنگ، شریں
 نزدی، ماں، نقشیں، گوات، گرے، اے
 سرکن، سلاماں، پہ، سوسن، اے پیل، اے
 جو بگش، منی، دوست، اے، پہ، نہانی، اے
 مرو، شمشاد، اے گل، ستانی، اے
 منی، دیدہ، اے نورد، اے عاشقانی، اے

تینگ مہو جانی کار خیرانی انت
 دوست پہ دوری پہ نارسانی انت
 نئے سن ءء داشت مہ زش زدن
 نئے شکاراں پا چینی شوقاں
 دست اول بند انت ہر قسمت طوناں
 تینگ مہ بو مہ گو نگ خیا لان
 درم گوری جانی دوست دہ بان
 چو کہ نازل بیت حکم ءء بزدانی
 زوت خلاص بنت اسے کار ہارانی
 پردشگ ءء راہ سازگ تھارانی

لوئیں وتی زین ءء راہ رویں مل ءء

— من و کریم دشتی چہ داہم قومی ءء دریں تراناں دگوش امین کہ
 ناگت ءء مہنی چم ڈن ءء بہ جنگ مانشا تگیں ساہگ ءء کپنت —
 کہ دھدے کہ مانند و سیا د بنا کنگ نیم روح ات۔ بے نون چٹ
 بیگاہ ات — گھڑی کہ چارت تہ پنخ د نیم ات۔ مجبوری ءء ماوت لے
 نند نیاد کہی ءء اشت دچہ قومی ءء گوں تنی میں دے ہزم گپت دیم
 پہ کریم دشتی ءء نوک جنگلیں کتاب جاہ ءء — بازیں پانگی ءء کے کت
 پرچیکہ قول ءء بلوچاں ہیل روت عادت نہ روت — کریم ءء کارانت
 کہ ہر کس کہ پہ گندوک ءء آئی گور ءء بیت، اگپت و نادینیت نے
 ادانوں کا ہیں، ءء مشاگ ءء دنت۔ در روت — کہ مردچی ہم کیے
 نادینتگ ات نے بزاں کریم ءء کتاب جاہ چو شکر دست ءء

نذوان کہنتے — حیرا ہرچی کہ بورت بلوت۔ آدو تہ گوست۔ بلے چہ
 دوہی بوجہ کریم دشتی غز راکہ پنچیس نامہنجاریں تہے رپریت
 کرناں سہ چار روج غز تحت ردا باہوٹ ات چومش غز سے
 نذو نیاد پے آسے رزست۔ نون کہ آکم دراہ بوت۔ دنیا ر دگر
 وزگیاں و تراہڑ ائینت سے نکت۔ او دوہی ینمگ غز منی چھی وی کنگی
 انت۔ پیشا کریم دشتی غز من رضا دات کہ من اسے نذو نیادگوں
 یوں داجہ قومی غز کیرلی غز پیلو بکناں

چوشہ چہ اول نذو نیاد بو رند بہنجی روج غز صعب ر سہ رواج
 قوی من پر اویم پدم نشنگ یں — او دیوان برجم ات — او منی
 دل غز بش تہے ماں کپتکت۔ اسے چومیں مردے کہ ہر وہد و پاس غز
 پہ بلوچی نذو نیاد و لہذا کی بحث درناں اوشتانگ باری دگر چوشیں
 کو بنیں مردانی نشان سے استمان و پہ نشان گواہی دئینت کہ ناں او
 دوہی تک غز سے ڈولیں نوکیں نسل ر درناں بلوچہ پسگہ انت کہ چہ
 گنجین زر غز دتی حشکین دامن ر پر کنگہ غز دہاڑ رزیت ارمان
 کہ اسے چومیں دوسے کہ دہد پاس دی سیر کامی و دامن ر پر کنگہ غز
 کو پرتد جوڑ بوئنت کئے طامت انت ؟ — ما کہ دورا —
 دل بے پسہ انت پر چکیہ کے مستی طامتی غز مینت۔ کچی این نذو نیاد ر
 لاگوانی تاک زوت لیٹنتہ کرتاں حد ر رسیگس غز او بہ قومی غز رادی
 گیر آرائینت کہ ماتھی دیشگیس جو این شعور پہ بند کیس شانہ زانی بیان
 حلاس کنگہ — او نوکیں نذو نیاد ر بنگیچ چوشہ کتور
 داجہ تو دتی چم دلیتیں تو بہ بندیں شاعرانی بارو غز گوشت

نوں تو وہی شاعری ہے باردا مارا بکس گوں کہ تھی شاعری ہے بنگلہ جرنل
وہی خیال ہے تھی شاعری ہے سرے چکرہ دور گوستہ؟

تو منہ نہیں جسے کت کہ ایشی پسہ ہے بازو پہ لوہیت ادایکروہ

تو دات کئے نہ من — بے من کوشش کنین کہ تھی جسبت ہے جواب

ہو گونڈی ہے بدیں — راجہ قومی گوشان ات — ہنچو کہ ساری

من گوشت کہ مہنی زندگیوں کو اسیں و ادبی ادسیاسی مردمان گوستہ

ایشاں الم ہے مہنی شاعری ہے سرے اشم دور داتنگ — بے بزاں ہی

شاعری ہے بنگلہ گوں یک خاصیں مشوقے ہے بو تہ عاے شوق بلوچی ماہول

و استمانی پیدا کنگیں ات — آچوش کہ من ہے چو دکہ ہمسردیں بوق

درباں کسان ہے شکار و گوک و کردس ہے میٹرینگ ہے شوق بوگ

— منی خیال ہے من ہے چو وہی ہمسرواں ہم اے کارانی تبا گیشتر

شوق بوگ — منی خیال ہے من ہے چو وہی ہمسرواں ہم اے کارانی تبا گیشتر

شوق بو تہ ادمنی کسان ہے شعری منی شوق

ہے باروا انت — بزاں شرذعات برے من شکار ہے بارود

شعر گوشہ دبرے کردس و گوک ہے میٹرینگ ہے بارود — من

جوانی ہے یات انت کہ اولی رنداں پن ۱۹۲۰ء تا ۱۹۲۵ء نیام

چہ ناصر آباد ہے منی دوستیں مردے ر تازی میں کچکے دیم داتنگ من ہے

کچک زرت و شکار و شتون بر گز شکے دراتنگ بے کچک — ہے نکبت

من دپ ہے ہنچو ہما دمان ہے اے کال دراکنت کہ بہتیں کڈی ایش

ایش انت —

من شتون پکچ کورسی ڈل ہے راہ ہے
یک سکے گوں ات پٹری ہمسراہ ہے

در کپتہ سرگوشنگے انکاد غز
چوسرہ کپتہ پشری مست و گمردہ

مرگے نیاتلگ و دربرتہ شاہ
من نزانوں پشری چشیں شرے

کوئے تاب دات داتے یک ہرے
منی سلاماں پر ولی فمد غر سرکن!

دریں پشری و اپج ادا درکن
ماں ناصر آبادی جنگل و سرکن

منی شاعری و بیگج چوشش و بوت و رند تراں من عشق و عاشقی
ادوم سیاست و بازیں سر حالال شعر گوشتہ — ادوتی ہر طریز
خیال و تجربہ ماں شعران ظاہر کنگنت - منی جندوتی شاعری و اسد دور
ذہر کنت و دور گوشتگت و سہی روکا انت!

اول دور و منی شاعری شکار و سیل حرماچی و اسپ تاچی کردس
و گوک و پس میٹرنیک و باردا و انت ہنچو کہ من ساری و گوشت بزائ
گیشتر اولسی شغلل باردا و من شعر گوشتہ و اسے در ایس شعر منی یک
دستے ہر باردا و بوگنت کہ چرا ماں یک شعرے ہر بہتیں بند چوشش
انت - ۷

یا مستی چاہی مرغ مشرفداریں

بازل ات بہر ولتک طلک کاریں

گردن و درینے دات زنگداریں

قاصدی پیغاماں بزور باریں

برسلا ماں حلقے شاہی

تھی گم م و جاگہ بہر دقت سامی

زیادے دشانت کبچرے میانی
ہر وقت میوہ بیت خراسانی

برکات بنت اے شریں دچکانی

لائق وکیل دگردش انت جانی

پاریت وکیل کنت پردل وھانی

یکبرے چہرے آسمانی

گو ات کر و تاک و نند پہ آرامی

ناگاہ وتی دید وکاں بخت جانی

آسمن گیسو میوہ پلانی

صورت و ہجو یوسف و ثانی

زیادہ یں توصیف و منی حانی

کوشیں سرزانی نند پہ آرامی

زل ترا حبت و کنت منی رانی

از کجا کائے مرغ سیمانی

شعرے پیش کن رازاں پہنہانی

گون منا پیغام تھی سلانانی

تربت و کائیں پہ پریشانی

نشہ دل تنگ و در دست رنہانی

ارے کابنت اے شریں جانی

تو ولی سنت و حبت کن ناردانی

نیکہ منی دوست عبتی اے زبانی!

غفار جان من عا افسوس انت کہ منی اے دورہ گیشتر شعر کار
ت دمن عا ہم یات نہ انت و نکہ من بنشہ کتگنت - اے
ر منی ہما وہد عا کیت و آسربیت کہ من سیاست عا دورکت
ناغری مردم در دل باز حساس و نازرک انت - پیشا من بزگیں
بے دین استمان داولس دے جنجال و مصیبت کہ دیتیاں - تہ گوں
وئی اے دگ سنگتاں سیاست عا نوکیں زندے بناکت داے
د بلوچ کارکناں ہوارہ بوتلاں اے دورسک دراج انت و باز
مردگرے دلیتہ اول براں ماں انجن استجاد بلوچپتان ہر ہاسک
جوزہاں او مکران عا ایسی کار بگج کت - پرا وہدیکہ ۱۹۳۶ء سے
ابلاں قلات سیٹ نیشنل پارٹی جوڑ کت تہ ماں گوراماں
ہر بوتیاں - ماں مکران عا ایسی شاخ پچ کت - بگج عا ماں
پارٹی ہر پردہ پگندہ سیکرٹری اتن — پرا وہدیکہ سرکار عا سخی کت
تہ باریں مکرانی سنگتاں کہ سرکاری نوکرات انت - گل یلہ دات
چنیں باریں عہدہ خالی بوتنت - اے ڈول عا سے ادلی تنظیم پرشت
دما پداوتی پارٹی نوک ٹہنت - نوں خدا مرزی مولوی نور محمد پرومی
پرا جہ درچنگ بوت و من نائب سدر — پرا وہدیکہ نور محمد پرومی
گرفارکنگ بوت تہ من پارٹی ہر جنرل سیکرٹری درچنگ بوتن -
باری اختلافانی سبب عا اے پارٹی عا را ۱۹۴۵ء یلہ دات -
۱۹۴۵ء عا مسلم لیگ عا ہو روتن — من عا پہل کن کرن
وئی شاعرین ہر درہمی ہر وھدہ ہر بیان عا اتن - د شروع کت - وئی

سیاسی زندگی و حال۔ بلے منی خیال و منی دوہمی دور و شاعر
 سرپردی و واسط اے کہیں سیاسی یس منظر و بیان لازمی
 اے دراجیں سیاسی زندگی و خیالاتی اثر چوش بوت کہ منی شاعر
 ہم سیاسی رنگ زرت و بلوچیا اولس و گونا پے ایک منی
 دور و شاعری با مقصدیں شاعری و بوت۔ او اپنی مقصد
 و اولس و گہتری و سرپردی انت ہزاں اے دور و شاعر
 منی سیاسی مقصدانی پیش داروک انت۔ اے دور
 کیت و صہمی دور۔ شگج بیت کہ امر ائی متاع و ڈی لیکن۔ فران
 ایں شاعر نصیر کبدانی و منی اے دور و شاعری و بار و گوشت

تئی زبان ز صہیں سچ کنگ قومی صیقل و
 بریت جو الماس و مروج، مردانی دل و
 نیک پرستی کالی ات جو رندی گوندل و
 میر عیسیٰ قومی آفرین پر تئی سمہت و
 سی من و نیست ات اہ تئی براتی غیرت و

سہمی دور و صہمی شعر باز کم گوشتگیں۔ نسی چہل و کاس
 کل شعر بنت منی ادلی و دوہمی دور و شاعری و چار دیوان
 بے ارمان کہ دور و زمانہ و مجبور بیانی سبب و تنگنا چاہ
 واج تئی شاعری و راہ بند چی انت ایں آلی شاعر
 دکہ جتے کتوں و واج منی شاعری و رہند کوہین بلوچ شاعر
 انت۔ بلے من نوکین رہنیداں ہم شعر گوشہ۔ چنگ
 طرز و شعراں ابید من قومی صوت، عزل ہم پرستگت

بہند و طرز قدیمی شاعرانی انت - من کو ہنسی روایات ہم وہی کنگنت
دیکھیں خیال ہم زرنگنت - اگر من بگشیں کہ من نوکیں کو ہنسی رہند ہوں
تنگ انت دپہ دت رہے درگہتہ قومی راست بنت - چوش
سن اے شعرو بچار کہ سرعے " من پرچہ نالیں " انت رہ
نزاہیں جہراں یا نو دانت شلوکیں
سرد لگنت چوتیر انت ر چوکیں

دل و درداں مروچی بے قراروں
گشتے یک دانگے مان انت دیکھیں

منی چماں بچار پر انت چہ ارساں
سرد جہلا دانت چو کو رو پتھوکیں

چہ برزء ایرسپان انت جم جانء
گشتے کہ انگر اشمان انت سچوکیں

ہمیش انسا رگاں بر آسمانء
چ دوز انت کہ چو آس دیکھیں

جہرا لشاں نہ انت من پرچہ نالیں
نہ انت یک محرے درمان کنوکیں

دانت آرام شب دروچاں دمانے
من او چارنت گشت انت سردے کنوکیں

لفیحتء بگر او مردے عاقل
نہ انت چو قومی ء شاعر گشتوکیں

شپ و بگن و رند ماہر دو پدا دیم ۶ دیم امیں۔ من گشتگ
اوں،

واجہ بلوچی شاعری و پدا رند نون من ترا بلوچی سازو زیمیراں
۶ پرس کنین۔ پرچہ کہ تو منچو کہ بلوچی شاعری و بخر بت کار نانا گشت
پیم و بلوچی سازو زیمیراں باروادی استے۔ ادا لے
جست اول کت۔ منچو کہ تو وتی دیشگیس شعر پر بنزیں شاعرانی بارو
مارڈس ات۔ زل شعر جنین شاعرانی بارو و بگش گوں کہ آکے
دیشگنت۔ ۶

واجہ! من پہلوانیں شاعرانی بارو اکہ گپ بکنین تہ اول و اشرف
درا و نام متی دپ و درکیت کہ کمران و ڈل دیشگانی توک و اشرف
وش گنتے ہم پیدا اک بوتگ۔ آلی شعر ہم گشتگ بلے افروز کر دین
سروچیرا آلی توک و آلی و شعر پشت نہ کپتگنت۔ من آرا
چھاں نہ دیشگ بلے ہر شعر گوشے کہ من دیشگ و آلی نام و بگین
اشرف و درا و آدمیم نہ بیت۔
شاعرے و گشتہ

مات اگر پنج و پ ستر بیاریت
چ اشرف و درا و نہ گرا زمینیت

اشرف و درا و بارو و من وتی نبشتانکے و کہ توکیں دور و کون
مبہر و پ بوتگ۔ دتی خیال ظاہر کشتگنت۔ آپلوانیں شاعر کون

دیستگنت، آہانی تہا اول سراں ملا رمضان عرف رومیؒ ہم
 آہا ہر وہی ء من وئی لوگ ء لوٹائیگت و شعر پر ماتگ ۔
 پہلوانیں شاعر کہ من دیستگت و مجلس کتگ آ فیض مہانت کہ در
 آلی مقابلہ ء کت نہ کنت ۔ بلے ارمان کہ آتنگا یکس جاگہ ء انت
 منی خیال ء آئی دیما نہ روگ ء سبب ہمیش انت ۔ کہ آگولو
 پر گشت گولوگشت من کبگ ء رواج ء کنین وت ہشک بوت
 دیستگتیں دگ دش گشیں زہر کالے پہلوانی سالمی انت ۔ کہ تنگک حیات
 ہوا مرآباد ء زندک انت ۔ آہرا ہا ز شعریات ۔ آہنچوش دش
 دش شعرے ہمکہہ بازیات کہ اگر وہ شپ ء یک کجا دیوان بکنت
 بلے شپ یک شعرے را آشپ ء پدانہ جنت ء دش گئی ہم یک ہم
 کہ نہ بیت ۔ او چو رمضان عرف رومی ء ڈول ء آلی ء ہر شعرے
 ہر دوہمی ء جتا انت ۔ رومی ء عادت انت کہ آلی ء ہر شعرے
 ہر دوہمی ء جتا انت ۔ رومی ء عادت انت کہ آلی ء دو شعر
 ہر پر یک طرز ء نہ جبت ۔ منی نزدیک ء مزیں پہلوانیں شاعر ہا ہے
 میں انت کہ من دیستگنت — چونہ ء سر بندر ء عمر ہم دش گشیں
 گئے چہ حد ء زیات دش انت ، زہر د کے سک دش انت
 ہا ساز گئے نہ انت — شعرے ہم چہ اول ء شاعران بازیات
 انت ۔ کلا پنچ پہلوان مزار جو انیں گشوکیں شاعرے بلے چشاں درج
 انت ۔ کلا پنچ پہلوان ہم دش گشیں شاعرے بلے دگ شاعرانی ڈول ء
 جت نہ کنت ۔ منی اٹکل ء بلوچی دیوان شاعرے نہ انت ۔
 انت نہ انیں ریڈوئی شاعرے بوت کنت ۔ حد مرزی ملا موٹی سر بازی

کہ مشہوریں شاعر ملا ابراہیم و چک انت ہم جوانیں شاعرے بولنگ
 آئی گٹ سک دش ات۔ باز شعرے ہم پر بستگ بلے ارمان کہ
 تریاق و کشک و سبب و ماں کہ آخری عمر و گئے شت و خم
 ساد باد و علی کہ مرد چاں ماں زاہدان انت۔ او نیکہ آصوت
 جہاں ڈول و کہ من دلیتگ انت۔
 دگہ شاعر چو شیں باز انت کہ من دلیتگنت بلے آچو شیں قابل

ذکرین شاعر نہ انت۔

تو دنی مند و چو شیں جھینے ہم دلیتگ کہ آماں شعر جنگ ؟
 جی او ! من وئی عمر و یک جھینے دلیتہ۔ آدہدی کہ من آرا
 دلیتگ منی عمرہ سال و کسان و ات آئی نام سخی ات۔ اسے
 وہ و کہ من آرا دلیت آئی عمر تقریباً پنجاہ شخصت سال بوت
 ایک پہلوانیں شاعرے ات و آراوت و بنورگ گون ات و پوہ دہورگ
 شعرے جت۔ و ت مازگرے ہم است ات۔ و شعرے ہم بانیاں
 ات۔ آبا ہوایران و مردے ات۔ سہدا ماں پیک و آنگ و
 منذات۔ و سہداں دفاتے کت۔ ایک وہیے مشہوریں روزی
 شہداد و لوگی بولنگ ایک دیوانی شاعرے ات۔ ہر سورے و کہ آرا
 بوت اش آتک۔ آرا ماں باز مجلسان روزی ہم گون بوتگ لے
 دہورگ نے و ت جنگ۔ آیکس و ش گتے ات۔ من کسان ات۔
 پیشا من نرانت بلے اندگہ مرد ماں جہت و پرس و من و
 بوت کہ آپہواں حاجی ہایت و چک و ناسگ بوتگ آئی و سر شپ
 تاں گوربام و شعرے جنگ۔ بلے دے نہ برتگ۔ چوناہ و

دنیورگے گوں بوتنگ - بے دیوان مجلساں کر شستہ تو یک سرزئی
بوتنگے

واجہ تئی خیال ء یک شرین پہلوانیں شاعرے ۶ خوبی چہ انت
منی خیال ء شرین شاعرے ۶ خوبی ایش انت کہ شعر ۶ برز
چیت کنگ ۶ و ہدعہ ۶ ایہ آرگ ء سرور سازن ء ایہ بیت
شاعر ۶ گٹ رند ء ایر بیت - چومرہ چگیس شاعران نال کہ ایر
رگ ۶ و ہدعہ ء گٹ اش چہ سرور ء ساری ء پرشیت
"تئی خیال ء بلوچی ساز کجام کجام انت ۶"

"سرور پنج تارہ ، دنیورگ ، سباب دو تارہ سرنا دھل ڈینگ
بلوچی سازان بے چریشاں شرین واصل ترین سازو سرزانت
بلوچی شعر وزیرانی ساہ ہم سرور انت"
منے شرین سرزئی کٹے کٹے بوتنگت ۶

"شرین سرزئی باز بوتنگت - یک زبیریں و مزیں سرزئی
دنا مرزی پہلوان شیبہ بوت کہ باران زئی و ایرانیانی بپور ۶ چنگ و
پڑبان رندگور دگر بلوچاں دران ڈیہہ یوان ء ادا آنگ دیکج ء جہ
منند بوت - آند تراں ماں پہنگور ء روت و وفات کنت - من آبرا
پیم ۶ روت دینگ وئی چک ۶ سور ء وٹاننگ — چشاں گٹ
پہلوان نعمت ہم جنو کیس سرزئی ء انت - آہر امن ز دینگ بے
پہنگشت کہ آہم ایرانی بلوچستان ۶ مردے بیتنگ - دادین ہم شرین
سرزئی ء کہ آ پہلوان سالی ۶ سرزئی انت و حیات انت دادین
رک ۶ ہم سرزئی بوتنگ - آ انوں ناصر آباد ء نندک انت - پنچو

گشت کہ دادین ۽ پت ہم مزہیں سروزی کے بوتگ - شہداد مزہیں
 سروزی کے بوتگ - شہداد مزہیں و بشریں سروزی کے ات - کہ من لعل
 رنداں گوں رمی ہمراہی ۽ دلیتگ - بے سک پیر مہرات من می سال
 عمر ۽ کر آرادیتگ - آئی عمر کم تاں کم ہفتاد سال بوت - بے
 ننگ کے چو رنماں ۽ پیم ۽ تر ت انت - شہدادی مرگ ۽ رند
 آئی چک پیر بخش رمی ۽ سروزی بوت - تاکہ ملا رمضان عرف ننگ
 ات - آہنا سروزی ات رمی ۽ مرگ ۽ دو سال رند آ ہم بیران
 بوت پیر بخش ماں سکران ۽ سک نام انت - کلا پنچ ۽ پہلوان گل جان
 ہم شرین سروزی کے ات - آ شاعرے ہم است ات - من آرا گل
 پہلوان رمی ۽ شعر ۽ جنگ ۽ دلیتگ - مرد چگیں روچ ۽ ہم جنوکی
 سروزی بازانت - چشک بہمن ۽ سبز سروزی پہلوان سیدو آکچک
 برکت - کلا پنچ ۽ پہلوان سعید ولد گل جان سروزی - چوانہ ۽ آک
 سروز جنت نہ آسرود شعر یکجا ۽ جت نہ کنت بے ابید کہ گل جان ۽
 سروز ہم جت و شعر ہم جنت " آ کہ مشرین سروزی انت ولی سرود ۽
 جنگ ۽ تہا مرگ ۽ آراز ۽ ہم جت کنت - آ ہنوش جنت کہ دور ۽
 نندوکیں مرگ ۽ آراز گار بیت - وکس سر پیمیت کہ مرگے توار ۽ انت
 اے پیم ۽ چہ مرگ ۽ آراز ۽ دیوان بدنام نہ بیت - و سروزی ۽
 کمال ہم ظاہر بیت -

نول پنج تارہ و دو تارہ ۽ بارو ۽ مارا چیزے بگش گون
 پنج تارہ و دو تارہ سرود ۽ بدل ۽ کار دینت و پیشی شاعران
 ایشان سر ۽ الوک ۽ زہرودک جنگ چشک رباب ۽ راصوت و نزل

کارء گزنت د آلی سرء زہیردک جنگ نہ بیت - من دت ہم
 رباب جنوکے اون دمنی تجربہ ہمیش انت کہ رباب ۶ سرء پنج کس
 زہیردک جت نہ کنت - من دوتارہ دپنج تارہ جنوکانی تھا استا
 پشہ دیتگ کہ ایشانی سرء صوت د زہیردک ۷ جنگ - منی
 مطلب ایش انت کہ آلی ۶ زہیردک ۶ زہیر ۶ سرء صوت جنگ
 من ۶ تنکا آلی یک صوتے یات انت کہ گوشے ۶

گلیں صبا یں کہ سالونک شتگ کل ۶

چنڈاں کلاباں ماں صورتی جلی ۶

چریشاں گڈمن دگہ کس جو انیں جنوک مذیتگ چوناہ ۶ صد امرزی
 رئیس ملا مراد تربتی ہم سکین دض جنے بوتگ . گشت کہ چہ آلی دوش جی ۶ بال
 مرگ زمین ۶ نشکنت

آلی ۶ دوتارہ جنگ و بیگم ۶ صوت ملا مراد د بیگم ۶ مہر د دوستی ۶
 داستان تہ شمشکنت - کہ ہر دوکانی دوستی ۶ سبب ۶ ہم بے
 دض جی بوتگ -

”شریں د بنورگ جنوک تو کئے کئے دیتگنت ۶“

”بچار! د بنورگ شاعر ۶ جلوہ انت آکس کہ د بنورگ ۶ جنگ
 نرانت تہ بزاں کہ آ شاعرے ہم نہ انت - بے باز سپیں شاعرمن
 دیتگنت کہ دو شعر ۶ رند د بنورگ ۶ چہ دست ۶ ایر کنت ۶ دست
 گوش ۶ کنت ۶ نزل شعر جننت - من ۶ اے پنج دوست نہ بیت
 دیوان ۶ جلوہ شاعر انت د شاعر ۶ جلوہ د بنورگ انت چنہ
 ۶ ہر کس کہ شعر جننت آدمبورگ ۶ پنج برن ۶ ایر نہ کنت - اے

ڈول دُ آمزئیس د مہورگ ہم است انت۔ ادلی واجہ شاعر سالمی د
گنت کہ تاں شعر د شروع آتاں حلاص و چاہے یک شے بخت
چاہے وہ شپ و، آوتی د مہورگ و بن و ایر نہ گنت و آئی
د مہورگ چو ڈکر د دھل و تو ار گنت۔ منچو کہ شرین ڈکر سی ڈکر و
بخت۔ آئی د مہورگ منچو تو ار گنت۔ آئی د مہورگ یک ہنچس یات
گارے کہ تنگکا منی دل و نفقش انت۔ دوہی علی محمد ساد بادی انت
کہ د مہورگ و ہنچووش بخت کہ چہ چند و شاعری و د مہورگے دس
ترانت آخیر و سہی درجہ فیض محمد و گنت۔ ا

”واجہ شرین رباب جن کئے کئے بو تگنت؟“

بچار! پیش و رباب پہ غزل و صوتاں استعمال بو تگنت

ماں شعراں — دنیا و اگر ربابی پیداک بیت تہ چہ سامی و خدا

مرزی میر چاکر و اند گوا زینیت۔ آمیر گہرام و میر شیر دل خان گنگی و ہم

درورہم گنگل بو تگ۔ سن و میر چاکر و رباب، مراد خان گنگی پنچگوری

میر گہرام میر شیر دل خان و میر قادر بخش گنگی و ماں غزلان دیوان و ہوری

دشیں گٹ، میتا ولد دلراد و ڈکر، پچر بے حال نہ بہت آسانی ہوری

مجلس یات گار مجرٹ بو تگنت۔ جان محمد گنگی پنچگوری ہم شرین ربابی و

ات۔ کہ منی چند و رباب و استاد ات۔ بے انوں مئے توک نیست انت

و خدا و دتی مال کتگ۔ آکران ملیشیا و سپاہی ات۔ جان محمد بلوچ

شاہرک کہ مرد چاں کولوان و نشتگ و میر چاکر و شاگرد ات۔ ہم شرین

ربابی وے کہ من و الیشی و شاگردی و مشرف ہم زست انت۔ آتنگا

حیات انت۔ و خدائے تاں دیراں حیات کنات۔ اے درائیں

دباب و شریں جنوک بڑگنت - ارماں کہ مرچاں ناں پیشی عزلائی پمپیر
پشت کپنت و نارباب جن!

داجہ سُرنا کجام کجام جاگہ ء کار دنت و ایشی و زبریں استاد
کے بڑگنت؟ ہے ڈڈل ء ڈھول و ٹینگ ء باوا ہم کے تران کہن
انت؟

سُرنا ڈھول ء تہا کار دنت و باز رند ء بے ڈھول ء تہنا
ہم جنت انت۔ سُرنا ء اول سورانی تہا کار گرانٹ۔ سورانی چاپ چونا
ء چاپانی مفل گوں دھل و سُرنا ء بنت۔ پیش چاپ ڈھول و سُرنا ہر
لازم و ملزوم بڑگنت۔ اسے ہر سیکس سُرنا ء گنت۔ بے بزاں کمانڈ
سُرنا بڑگنت۔ پیش ء ڈھول سُرنا ء گٹ کنوک چاپ ء توک ء
ادشتا گنت۔ گٹ کنوکاں سُرنا ء جگیں طرز چشکہ اشرفی گیلیمی طرز ء سُرنا
صوت جنگ۔ بزاں سُرنا ء بگیچ ء سُرنا ء ہما طرز اش کپنگ۔ من
وت دینگ کہ باز رنداں استاد دلمراد ڈولیس و من جنین سُرنا ء اش
چہ جرش ء سخت ء سُرنا کنگ و بازی ء ترک رتینگ و جنگ
اش۔ منی مطلب ایش انت۔ کہ بزاں تہا ہما ڈول ء کہ سُرنا روت
ہما ڈول و چاپ روت۔ دوہمی ایش کہ سُرنا تلام ء کار ہنگ بیت
نیلام ء سہیر انت۔

(۱) نہال = مزئیں مزئیں نہالانی درکنگ ء رند آل چیر ء گٹ
دگور پات بندانت۔ دگوں ڈھول سُرنا و ٹینگ ء چستے
گنت و دگہ جاگہاں پہ کشگ ء برنتے۔
(۲) مگر۔ پہ کور جو ء مزئیں کہن آل آپ ء بہر بانگ ء ہنم

کنٹ تراش انت - دپہ سرنا ڈھول وٹینک چیت اش کنٹ۔
 (۳) لوک اپ آپ بگوازیگ ء مزیم کنٹ دوران ء تراش
 انت و نال جوڑ کنٹ و آمانی تھا آپ ء گوازینت - اے دار
 نالیان ء نوک گشت - ایشان ء چه شرکنگ بجاگہ ء اصلی جاگہ
 مندگ ء واسطہ برنت و نارینت اواہم سرنا ڈھول جوڑ
 کارگرت - ادحشر کنٹ - بزاں ڈھول سرنا بیٹنگ ء را پیش
 کار اش گپنگ بلے ارمان کہ اے جو این رواج سرچاں ضم انت
 ایش کہ سرنا پیش ء "داد" بگوازیگ ء ہم استعمال بگوازیگ
 نازینک بڑیم ء یک سچیں صوتے کہ آئی تھا یک مبارکین موقعے
 وئی عزیزے ء را پر بندت - گورے داد بگوازیگ ء دستانی
 پرے پہا مردم ء شہارت دبرے وئی پیشانی ء کار انت
 داد ء ایک ء جنین جنت - سرنا من ہے جاگہاں استعمال بگوازیگ
 دیتگ۔

من چه وئی صدامرزی میس پت ب زبان ء اشکتہ کہ تربت
 استاد ۶ سرنا ء جوڑ کے بوٹہ گشت کہ آبی دوریں سرنائے بگوازیگ
 بلے من و ت نہ دیتگن، گشت استاد لمراد ء ماں مجلساں سرنا
 جگہ دستا حسن ء ڈھول جگہ ء استا سیاصل ء میٹنوک جگہ
 سرنا، ڈھول، میٹنوک اے ہر سے یکیں ساز انت - سرنا ء توڑ
 ڈھول زوریت ہے ڈول ء ڈھول ب سازاں میٹنوک زوریت
 شرک ڈھولیاںی تھا اولی درجہ استا حسن بگوازیگ - دوسری درجہ ء
 برات غلام مہدات - سہمی درجہ ء شاہمیر کوشکالی انت - کہ تنگ

زندگ انت بلے نون پیشس بر پیم ء دھول جت نکنت . استاحن ء
 گون من یک واقعے بیان کنگ و گوشته کہ دھدیکہ کوراه بر محمد عمر خان ز
 شیردانی چہ سرکار ء با معنی بوتگ و کابل ء شتگ تہ من گورانی گون بوتگن
 من رادتی دھول پنج تارہ گون بوتگنت - وکولوا ہی سرمانی اے گون
 بوتگ واپس ء کہ ما آئین تہ محمد عمر پر دشت بر جنگ ء شت ناصر آباد
 گورسپانی نیگ ء سرمانی کندگ بر بن ء ماداشت تکہ بانڈانیں شپ
 کہ برداں دشت بر کنٹ دار ء ڈیہ بلوٹاں - توہے شپ ء گور بام ء
 من دھول بر سر ء " نوبت بر لٹ " جنگ ، تہ محمد عمر خان ء وتی حیات
 ہاشپ ء پہ کارتح کت د من ء را گوشته استاحن تہی دھول
 ء پنجو بسیار کنگ ء انت - کہ منی دل گوشت بانڈات بر بدل ء
 من اپنی جنگ بر پڑے دریا میں مشری دھولی زہرگ ء جوش دنت و نامرداں
 مردکنت - ہے سبب انت کہ پیش ء جنگانی پڑے ء ہر کس ء دل دھولی
 گون بوتگنت تکہ جوش ہسی انت و مت بکنت ہے بارو ء من
 استاحن بر جوش دیگ و مت کنگ ر اے قصہ بیان کت -
 " فاجہ نوبت بر لٹ جی ء را گشت " ؟

" بچار سورانی شپاں چاپ بر سر بازی انت اولی دو چاپی
 دوہمی مز میں سار ، سہمی کسائیں سار و ہیکہ اے سٹیں بازی خلاص
 بنت نون ہما روچیں گور بام ء یک خاصیں طرز سے ء دھول ء جنت
 دھول بر ہے لٹ ء را نوبت " گشت - ایثرا دولٹی ہم گشت
 چو بزاں کہ دولٹی بزاں نوبت سچیں شپ ء چاپ بر جنگ ء رند
 یعنی برینیں بانزیانی خلاص ء - لوگ بر روگ بر و ہد ء فال سالونگ

لوگ ۽ ڊپ ۽ جنگ بيت - بهين خاص طرز ۽ رانوبت ۽ لٹ

وا به لٹاني چکر طرز انت ؟ " ڏھول ۽ لٹاني باز تهر

انت ۽ ادلي در چالي . دو بهي مزيس سار ، سهي کسايں سار اے ستر
 لٹ . سور ۽ ڏھول ۽ گنت - چهارمي لیب — ادا صوت رکورس
 چشک صوتي گشيت - " مانز دران " جوابي گشنت ، سزل ۽ - انجھي نوبت
 ششمي تلام ۽ لٹ ، هفتي سازاني لٹ عيد و دگه دشين موقهاني ساز
 صوتاني خاصين محفلاں ساز گشنت - ششمي عزلائي لٹ - واجه لٹ غزل
 شاعري ۽ غزل زانت - بلکين ساز و صوتاني یک خاصين ديوانے ،
 گشنت که پيش ۽ ماں شپاں شريں مريں مردماں ديوان کنگ و رباب
 و ڏھول ۽ سر ۽ فارسي و بلوچي غزل اش په خاصين طرز ان جنگ انت
 مے و ڊپ ۽ اے محفل سک عام بوگنت بلے ارمان که مرد چال اے
 محفل چٹ گار انت - نهني ڏھندورا لٹ - ادا ايوک ۽ ڏھول
 جنت و ڏھنوڪ گون نه انت - اے یک ڏوے ۽ اعلانے که ڏھول
 ۽ ماں بازاراں شنگ دتالان کننت - بلے ڏھول ۽ په ڊپ اعلان
 کنگ ۽ را " جار " گشنت و گون ڏھول ۽ ايشرا " ڏھندورا " گشنت
 " واجه آخير ۽ نون مارا نل ۽ بارو ۽ ککے بگش ؟ "

نل پے ملکاں یک باز جوانين و قد بهي ساز کانت - ادا نل
 باز جوانين و شريں جنوک گوستگنت نل ۽ تها پنهجگور ۽ ڏھول به سئیں
 نل جنے برنگ که آرا من رت ديتگ - بلے نون مرنگ - آلي نل
 توارش مکران ۽ درانک و ايراني بلوچستان ۽ هم سک مشهور برنگ

آہنچو مشہور بوتنگ کر دوست محمد، میر علی محمد، میر بہرام نمان باران زلی
 زہدین سردار و حاکماں آرا لوشنگ و ایرانی بلوچستان غز بوتنگ۔ اے دہری
 زمین آرا دیشنگ چه چھاں کور بوتنگ و عمرے سک مزن بوتنگ۔ مہنی
 خیال و انوگین بلوچی تل جن آئی پار سنگ ہم نہ بنت۔ پر چکیہ کوری و
 پیری و اہیدیم آچہ انوگین جنو کال وہ سرنی مشرترا انت۔ ہر دینک
 ماں سرشیاں آہنشتیں و نلے دپ و بکتین نہ پادے ماں پار و
 سرو کینین و نل و جنگے شروع بکتین ماں دو دکلاک و آئی
 نی چه دپ و در نیاتک۔ آئی و مدارسی چیشی ظاہر انت۔ دگر مردکے
 کر نامے ابراہیم ات چٹ گنوک ات۔ چنک تہلو و حبت آئی و
 گت ریح دے برت۔ چوناد و تربت و پشہنہ اریونگی ہم
 نل و جنوک ات انت بلے تہلونی مٹ نہ برت انت۔

گورے تراناں کہ من گھڑی چار ات نہ شب و یک ات۔
 شب و رائیلگے لے پرات من و دگر ہم حبت کنگی ات۔ بلوچی
 نوارینج و شاعری و سازانی باز تک لینگی ات انت۔ بلے مردم
 بے دس بیت، نہ پریح کرت نہ کنت۔ — من و راصب و لبر
 و چر تربت و در کپگی ات۔ چھٹی پلوی بوتنگت انت۔ پہنہا ریں بلے
 داہنگاں چکاریں ارمانے دے و واجہ قومی و منت گیت و پار
 ماں نزد و نیاد کنگت بلے دانی دل و زنگ نہ انگ ات انت۔ اے
 کوڈ و اے جوین گنچے کہ بلوچی راج و دانی گو تنر و گوناپ دیگ
 و انت۔ بلے مے کور مہمی و بپار کہ ماوت و را بچہر بچہ پارگ
 نہ لٹن۔ دت و را بچہر گوناپ دیگ نہ لوئین۔ — دل دنا کنگ

ات ، اگہ ما کریم اینکے اللہ تو چہ معے کو دیگی ء زانت ر ر ر ر ر
مہ مرات — اڈوہ ماکنگ رورنالی عوزانت بے گناہ انت ر

شما مرات او مایسری باتاں

پہ شتے دیدار ء مہ سکا تاں

اولقول ر عبدالحق حقانی - میرعلی گہیں تومی کہ مردچی فاضل

انت درہمی - بلوچی ر نشانائن - شہ کوڑد ر گورگندو تاڈونیل

دسترس ء دیر سک دیر بات — تاں ساہی دیداں دیر بات کہ

رورنالی شنگ بیت - زانت ر حاکی بیت و بلوچی ر گنج دوزانہ

شہ قبریں ڈوبراں در بیانت -

نون من دگر سر حالے بیگج کت۔ بلکہ یک مہنچیں کتابے ۱۶۰ پ
 پانچ کت۔ کہ دور زمان ۱۶۰ و نزد ۱۶۰ نماں چو وردک ۱۶۰ جنگ۔ اے کتاب
 قومی ۱۶۰ یادداشت ات کہ نون پیری ۱۶۰ سبب ۱۶۰ وردکے جنگ ۱۶۰
 تنکا اے کتاب ۱۶۰ چوشن وردک ۱۶۰ نہ جنگ کہ نبشتہ ۱۶۰ دانگ ۱۶۰
 بنت۔ ایوک کہ دانگ لوٹیت، بے وانو کانی مرے دنیا ۱۶۰۔
 بیکس ماں بلوچاں۔ تنگی انت۔ پدا کہ ہین کتاب و دفتران پٹ و
 وٹ دو دانگ زانگ ۱۶۰ سبب ۱۶۰ جنجال ۱۶۰ کبنت ۱۶۰۔ من چو کتاب ۱۶۰
 ۱۶۰ پل اتون ترا کو ہین قدیمی شعر حکیرہ یات و چونیا تو ایشان ۱۶۰
 کنگ۔ ۱۶۰

غفار جان! من ۱۶۰ قدیمی شعر بے کج و کس اس ۱۶۰ یات من اش
 سب کت۔ ز کین۔ من ۱۶۰ ہر دوئیں و ہر طریزین شعریات۔ قدیمی
 تواریخی شعر چش کہ چاکرو گہرام، جاڑو ہیقان شعری داستان چش کہ
 کیا صدو لہو گرانانہ بی بگر و گرانانہ، عزت و بہرک ادبازین شاعرانی گفتا
 چشکہ بی بگر، میران عزت، فاضل، ملا قاسم ملا بوہر، حمل جی سیند
 بادر مر استانی ملا ابراہیم، نور محمد، پیشی۔ طاعبہ الفنی۔ ملا عیسیٰ، جنگی
 غلام، قادر داد ۱۶۰ بازین شعرے من ۱۶۰ یات انت۔ بے اے دمان ۱۶۰ من
 زا در ساقی ناماں گوشت نہ کین۔ من اے شعر گیشتر چہ پہلو انانی دپ
 کنگنت۔ ۱۶۰ یات کنگنت۔ من ۱۶۰ ارمان انت کہ نون عمر ۱۶۰ گیش

بوگ و سبب و بہتیں شعر من عو مکمل یات نہ انت و چیز
ناہیزے کدھی منی دل عو در انگنت۔ بے من کہ دل و دماغ عو زور
بدیں عو اے شعران ہاں رنداں ماں دل عو بگشین تہ چیزے
کدھی در کابنت

— چہ کوہنیں شاعران تہی دست تریں شاعر کے انت۔
من چہ درستیں قدمی شاعران ملا فاضل دوست ترانت پر
یکے دا شعرے باز گوشہ و دوہی ہرج شعرے کہ گوشنگے شہ
سعرے دل عو پتر انت۔ دز ہر گال انت۔ منا انورین کہ
مے درنا یس شہ نویس و نگد کار فاضل و ارزش و نرمی و
نہ انت ننگہ آئی نہ انگ و جہد اش کنگ اکاں کہ فاضل و شاعر
دریا عو بو انت وسیل بکنت نہ گدا آمان عو معلوم بیت کہ
نہ چکرہ جہل انت۔ ؟ اور چکرہ گوہر قیمتی عو پیریں صد فانی پرینوک
انت من عو فاضل و شعر ہم درس دوست انت بے اے گالے
دل و سک پرنگنت

ماہر قدر کوہیں خاطر عو پلاں

مرکبی گمراہیں دل عو حساباں

شورے وازنگ چو گوات جتیں ملاں

سراپ کمان انت چو کہری شلاں

دیم پہ باغ و سرپتگیں پلاں

من خیالانی ادھور و نیلاں

گورمن بیا خاصیں محسے تکرار

میان گلاباں ماں قدمے یکبار

بخش مال رشتہاں یکبار

رسنبل اش نذانت کفنت تیمار

پیلہ یں شارے ماں سرہ سیمکار

راد ۽ مجنوں و سوسن ۽ سیمکار

گردن کونجی گول شد و زیب انساں

چو بارگیں بورے سنج بیت شیشار

چو من ۽ مستان ۽ کفنت تیمار

ادا بچار فاضل ۽ گول چو نہیں ڈرے سہنگ - عاشقیں دل عکرا

لاں گراہیں دگوات جتیں اسپ ۽ شورورگ کہسری آسک ۽ سرپ

حک ۽ تشبیہ ۽ راتنگ - پدا دوست ۽ راسر چنگیں پلان باغ گنگ

سنبل بزاں سرگوپ ۽ دوست ۽ موڈانی نیماہرگ گیوار ۽ راد

بزن گنگ کونجی گردن ۽ گول سنج دشتیار دچہ پودستہاں سنجگیں

بارگیں بورے ۽ مثال دیک ہمانی کارانت - نون اے درائیں چیزکہ

یک دستے ۽ بہنت - نہ عاشق چون سلامت بہنت - فاضل بلے

دولیں شعر بے کج دکساس انت او پیشامن ۽ چہ دریں شاعران

دست ترانت - اکاں درائیں شاعران گول یک دوہمی ۽ ماں شاہے ۽

بند ۽ بکتے - نہ درس برور بہنت - ۽ بلکنہ فاضل ۽ فاضلی

چہ درن گراں ترانت -

تھا خیال ۽ کو بنیں شاعری ۽ خوب چہ انت ؟ - گورے

نو کیں جنت ء گشتے من یک جہلیں گورے ء چکلے جنت کہ چرائی ء
 مزین و کسبیں تہر تہریں یک پیدا براں برت انت۔ و چار کندہ اش ماں
 پتات چو ہماستیں زرد ء کہ چرائی یک چوے ء صداں چول پیدا براں
 پر شان بنت — چول ء سر ء چول پر شدت بلے چول نہ کنت۔ و اہم
 قوی در و طیں شاعری ء شاعرانی پیرا ء سر جی ء تران کنان ء رت
 ”سچا اے یک در اہیں عزان بلوچی شاعری ء خوبیاں بارو ء گپ کہیں۔
 تو کتابے پر برت کنت۔ کوہنیں بلوچی شاعری یک سہنیں دریائے کوہنیاں
 گوہر قیماں پر انت۔ کہ اودا اوژناگ بکنت تو وتی دل رت ب
 گوہر قیماں در گہت کنت و ہر چندا کہ گیشتر ہک بوارت در جہان
 ء برت آہرا سہنکرہ زیات دُر دگوہر دست پکیت۔ منا نزدیک
 ء بر انیں شاعری ء سہ خصوصیت انت۔ کہ پیشی بلوچ مرداں ء
 دوست برت گنت۔ او اے ہر سہ خوبی کوہنیں بلوچی شاعری ء
 انت۔ اول ایش کہ قدیم شاعری ء لوک ء آگہ ہر چیزے ء تعریف
 کنگ ء مگوں شرنگی و زیبائی ء دش نوری ء وتی دل ء گے کنگ
 تو بی آتعریف مزاز نیک و دست بوگ، اسپے ء بوگ یا کراے
 بچار ملا فاضل اے شعر ء تہا وتی دل ء گپاں چون جنت دوست
 زیبائی ء بیان و توصیف ء چون کنت۔

باغانی کپودر سوزیں

طوطی زمیلیں وش نوطنیں

احوالاں بزور دشیناں

اسراراں مراد بختیناں

۴۱
حقاں قلم کشیناں

بند اسس بانزلاں موئیل

برگول کوہر بائیں بنگ ء

داباں گلپیں مہرنگ ء

پرچے نشنگ ء دل تگ ء

ساز ء چو گشوکیں جنگ ء

رہچے چو دلانی رنگ ء

ہر دخت و اب کنت نزدی شل

گندیم گوگنیں گر کی تل

استون دپا پیں تر و ننگل

رحم کن شپ چراگ سر امانی

پدا پجا بے شاعر و بدیکہ دلی عثمان بیان و تعریف ء کنت

زجن کنے س

شپ کہ چار پاس انت غم چارہ قسم ء گوں من انت

جرم زاناں کہ گوں دگر پوج مرداں نہاں

قتے چہ یعقوبی خیالا تاں تیز تراں

قتے چہ بار دگر نیک ء خوف ء زیات تراں

قتے چہ نوک سخیں کڈی سنداں تیز تراں

ناوگانی ارٹ رنگاں ریر منا ننگراں

بیات متی شیر قفا کیں براھنڈگاں

کر من عمانی رتھیںگیں اولاک نہ باں

قول انت مس نوکیں یا ت گارے رنگ کماں
گوں دت دہرنگ ء غماں ہم تنگ کماں!
یک جاگے جنگیان دوست ء آہگ ء بیان ء کنت
پراوتی مہلج ء شرنگی ء بیان ء کنت و پراوتی مہلج
بیان ء ہنچوش خوبورتی ء کنت۔ کہ جو این شاعری ء انہا
رسیت

چم اول ہر دوکیں شانک داتاں
پیدا کیں منی ماہیں دوست
کیت چو سبتیں سیہ مار ء
آیان و پدا چاران ء
آسکی گردن ء ماران ء
سہ سہری پلو چنڈان ء
دپ گوں آمراں کندان ء
نازر کیس گوراں داراں ء
سرین ء برکبیب پو شان ء
شار ء دامن ء لالچان ء
آسک ء داگنت جسم و پونز
گوہی پاپتاں سیاہ بردان
کر گوشگ ء ورت زمیں جان
سیاہ مار ء ورتی ملکین میان
کبگ ء لڈگ و ہورتیں گام

سیو ۽ رواج گمردو کیں

اے درساں دانگاں بجی ۽ !

ملا فاضل دگہ جاگے دن سبیل ۽ درکپگ و دوست ۽ گندگ

دال شرننگی ۽ توفیف ۽ چوش کنت

موسمی تن صول الم چوں حیمہ زدی

آگد گوار یہ کبر باشنزان ۽ دردی

پند تا شاہ ہے رفتگوں سیلان ۽ ندی

من چراغ جاڑیں شانگنت گل بیتہ دردی

مات و باقی ۽ گون انت کسے چار صدی

من چراغ جاڑیں شانگنت گل بیتہ دردی

مات و باقی ۽ گون انت کسے چار صدی

یک مے ساسا کرتکن داگشتن پدی !

بمقرار برتن اچ غم ۽ سنگین نادلا

من جبر گپتن احمق و درو تانی دلا

دل تو چیا شیدا والہ ناسے پر کلا

یا سر ۽ سوداہ ۽ بدے صد مشقال طلا

یا مہ اندیش پیش بمر مردی تو کلا

یا کنے سوب یا ورے نیش صد بلا

گون من دیک دکیں سپانن دیکری

راستی ملان چپ ۽ گوں کار چہ ہستری

سید و پرگور تماشہ انت کو تری
 کوچہاں بیگاہ ء جڑو بندت میں نوزدی
 امن بکنت کا بزکی سرء کشیت کو کری
 زتنگیں کے گپتنگ قمریان چنت
 بیگت ات وت کر ہمنشین ء ماہ و من ات
 ماہ معدن بہشتگیں سیاہ بندے چم ات
 قطار بستگت مرکانی رمان
 طوطی گوں بانزء جو سنبھلی بیگ شم انت
 شدر ء آہوتنگ دپیں گئے ننگر انت
 کا گدیں بادگیر ء نقیب سیاہیں چاکر انت
 زڈکنڈی بہ کلہی گورے محکم انت
 بیگ ء قید انت کمانانی مرشماں
 ٹیسی گل گرک پہ رخ ء درمان ہوتنگ انت
 تیر و بند اچ تخت ء سلیمان ایہ کنگنت
 ریزہ و دہقاں گوں صدان اندر جگ انت
 مرگ ء ذرین ماں ہارگیں جو بان درنگ انت
 ہر دہیں نخلانی مٹھونی رنگ انت
 موسلی سرنج انت پہ گوری دے گرل انت
 گرکش اندیم انت رطب اش چھیدکان انت
 شربتی جاڑیں جو بنال ء نوک رستگار

قالب دکہ ءنئے کہ چرا کیا ماں کشتگاں
 نظریں میخ اشس نیکہ چہ چوٹاں گر سترگاں
 دور ءر ہا شمس ء برتگ دو الپل ءتنگ
 سیاہ جہا نیگر ء برسر ء گیدی ء جنگ
 چاکراں بیگا ہیں شیشی آچار کنگ
 پل اور ماں باع ء دیتنگ ء تیغوں بھنگ
 قامت بہت انت درس بیت نامے لب شکہ
 سی صد و پنجاہ یازدہ صد شش داری قمر
 اجد ء سا سا کن اگر ناوا نے شعر
 بس کن و فاصل دوزخ ء آس ء کن خطر

داجہ اے شعر ء بچار، کہ چہ سامان نیست - و شین مثال ء
 تشبیہ ، درست ء در اہیں اعضا و خوبیاں بیان ، زبان ء شیر کنی
 بزاں تعریف و توصیف ء گدھی کندگ ء اے شعر سرانت - ذر
 طا ابراہیم ء لبتیں کدھی بچار کہ دست ء بیان ء چون درے گاشگ

جی سمین سر کن کو کرمی شنزان
 لعل یا قوت لولاں در نزان
 یک دے جوانیں دتی رحمتاں تیز کن
 کوٹ و مارٹی آں کلاں گلہریز کن
 سنبلیں او ہنگ ء منور کن
 منزریں سیمان اش مسخر کن

شش دریں بادگیر ۽ معطر کن
منی سلاماں گوں ماہ ۽ انور کن
جو بگش منی دابانی زباد بو ۽

آ بلند بختیں اسود ابرو ۽

کوٹ نازانی چند نیں بو ۽

چند نیں بادگیر ۽ ترازو ۽

کلبون ہم جنس ۽ پر بیان انت

کہ کہسری کبگ رے ماں دریان انت

دوٹے جو شمس ۽ قاوریان انت

پادے گوں کچ در چیں زریان انت

کل گل ۽ سچو باغ و بوستان انت

شکر شان انت چو شبستان رانت

رشتے راہ ۽ عاشقاں کارانت

چاہ زخندان گب گب سنگارانت

بتیں گرہیم و سینہ بر خارانت

نوں ملا تا کم ۽ پجارد آپے گوشت

بر منی چماں چار دہی رختی

یا گرد کے کہ کرے بستی

لعل اتارے کہ موسماں پستی

گرد و ہنگاں منی بیماریں دل پرستی

مثل ۽ مجنونان لعل توئے یسلی

دل منی سرتر پچیس غماں کیسلی

قد صیر جسم چو نہیں تیسلی

گر گے من لودا ما ترانیسلی

زندگیں روچانے خدا میلی

شہ مرید ۽ بچار کہ عالی چون نازنیت سے

حالی چہ ماہ ۽ شتر انت

ماہ ۽ راکولے ماں دپانت

حالی چہ روچ ۽ شتر انت

روح ۽ غبارت ماں مرانت

حالی چہ شیر ۽ شتر انت

شیر ۽ کف ۽ گتے پر انت

حالی سہیل ۽ درورانت

ماں شری ۽ حسد ۽ گہانت

ہے شاعر دگہ جاگے دی محرومی ۽ بیان ۽ چون زیبائی و
شردنگی ۽ کنت، آہنگے ۽ راحطاب کنت و عالی ۽ زیبائی ۽ نازیت

شالہ نگار باتے اوچ ۽ سنٹوئیں گیگ

سنٹ تسی پونگ انت حالی ۽ دیم ۽ توجہ

ماں انارکانے ذکر چھونانے گمرے

نرم و میزان ۽ چیرکٹ آستونکال گوزے

دہ دہے و ہدء ماں گوراں انبازت کنے
 دست دس منانیت چاکری کوٹ جنگ کئی
 کوٹ ء پروشیں حانی ء انبازاں گریں
 حانی ء سوری گورگیں چار کلمے بریں
 پتنگیں انبائے دل ء بنداں ایرکیں

- واجہ الیش ات بلوچی شاعری ء ادلی خوبی!

قدیمی بلوچی شاعری ء دوہمی خوبی یا خصوصیت آہی جو ستر دیک
 انت - بلوچ شاعران دہیکہ جنگی شعر پر بستگ تو ساراں
 ء بے ساراں اش کنگ دابان ء جہہ ستر ننگش، ماں دلاں سیکاراں اش
 جنگ - بلوچ شاعران گوں جذبہ دجوش ء کار پگتنگ - پنچو شعر
 اش پر بستگ کہ بہا دمان ء جان ء پیٹ پا داکگنت - مئے دراہیں
 جنگی شعر ہے خوبی ء واہندانہ ، پرا بہا شعر کہ مئے بلوچی دود دوستو
 ورسم رواجاں ظاہر کننت - آہم ہے خوبی ء دارانت - میر قبیر
 ء شعر ء بچار ، درس چہ جوش و جذبہ ء بہا انت - دفاص طور ء
 اے کڈیا آن لے بچار

پنچا مہا چم ء چراگ

چم ، چراگ زرد ء مراد

میر قبیر و سزین سنگار

زخم ء جن و نام ء درار

قبر پیرک ء اہنہ بیت

تھا مرک ء مناں حال رسیت

منی پیراں دو برہ ورناباں

تئی مٹ ء پدا پیداکناں
موتک ء بدل حالو کنناں!

نوں حمل ء جیند ء سکار ء شعر ء لے کڈیاں بچارے

اتنگوں سولی ء سرسی سنٹ ء
کپنگ شیرے چو فر پانت کٹ ء

نعرہ جنت یک گور سے سریت
مردنا مردانی دل ء دریت

شیر گڑیت حمل ہا مگیں مردے
یا شپانکے یا ہشتر شو یازے

یا جنوزامی عام دہیں بچے
ہکلاں بستن او شیر شکارانی

من حمل ء جینداں مسٹرا ہانی

سخت مزن پادینک جن ء جو داون

یکے ماں شازیکے ششیاء

یکے ماں گچک کے ماں رخشاں

یکے ماں زر دانا گیا بین ء

یکے ماں باغانی بسول نکیں

درساں منی سیاہ یک شب کو لیت

انگت ء لندھی شیر واں زینت

ہوشے کوں جھکال ء جھکٹ رانت

جا بوں در کرتن ہماک تہسری
گو نڈلن گیشذت انت ہزار سلین

در سن یہ شیر ء ماں راہ داتاں
شیر مزار ء پے سینگ ء گپنت

یتخ نڈیت ماں سر مکیں جتک ء

زہرگ ء کار سبذ بکن دست ء

شیر ء سذین دو ادیں چمت ء

ایر کن منی ء مہ گنجی گور و جپت ء

(الرنہ) یا کہ ہما زالان پتگنت چک ء

یا چا چاتاں دو ویدے پک ء !

نون چہ شکاں جنوکانی ء شعراں بہتیں کڈی بچا
کہ زہرگ ء جوں پار کنت - من گشیں ہنجیں جوکش در کنیں شعراں
رندو لاشار ء کسی سالی ء راتسگ ء نیشک - گہرام لاشای
گشیت ہ

چاکر شیبک تو روح سر ء سولے
ماں سر ء بہر و ماں بن ء حشک ء
شاعے ماں سندد شاعے ماں بندے

شاعے چہ دلی ء امید وارے
ترا برت منی پولادیں تہر زین ء
ہکتے ماں گور پنبیں نگوہر دمیال

ہارات بارت و باغات یثینت
 شرکے جسکی چکرینی
 ماں دور بنیں گورمالے پیرینی
 کشتگ ماں نامان ملک میران
 پردشتگ ماں رندہ تسکیں دیوان
 چاکر اگہ نیمہ آزمان و پگ بندے
 آہنیں قید و ہلکیاں سندے
 سر بر و استون و جئے تختے
 ناریں میران و پگدار گندے
 ماں کہنانی وقت و نہ شاکارے
 ماں اسپرانی پیش کنرگ و پرج و !

اے ڈولیں شعرک بانہ انت منی اے مثال اے جبراجوان
 و ظاہر کنت کہ قدیمی بلوچی شعراء ہر گال پر جوش بوگنت۔
 واجہا کو ہنیں بلوچی شاعری و سہمی خوبی ضعیف کنگ انت۔
 اے شعر و دد و عماں ظاہر کنت و شاعر درد عماں پنچو بیان کنت
 و انوک و گوشدار دک و دل ضعیف بیت و جمال ارس یلینت
 — چھے تہر و شاعری و موتک و زہیرک درانگنت۔ مابہادر
 و ہما شعر کہ پرتی چک و مرک و گوشنت نے بے خوبی و ظاہر
 کنت چشک و

بیا کر میداد گور من سخداہن
 غم شریکاں شہ فرزند منی خانیں

آملگنت تقدیر نفقہ و تادانیں
سوئے آسمان و مشکلاں گرانیں
حلق من و گندیت ظاہر و نشنگ

چوسپارنت جان و جگر برشتنگ
علم من و کارچیک دل و گنت
کم و ناکام و خاطر و سگان

چوریگ ماں یساں گشت مائیگ
منی دل و بدن و ورت جاتیگ

ہے ڈول و مہرک و مرک و سر و عزت و شو نشکیں شمر و ہستی
کڑی بچار سے

ارمان پہ دریں مہر حاتون و
زانیں ما و دوست ات مجھے ہون و

ملکوت ہنگن کینگ و درازنگ

ساخت و بوجی لے زر و پرشتنگ

کل و سر باز دست پدست مشتنگ

مہر حاتون پہ تو ہزار ارمان

چون بوت منی محتا جس دل و درمان

من نہ رستون کہ بوانین یسین و

پہ مہر حاتون لے شکلیں گین و !

ہے ڈول و حمل و بیزگیانی دستا و گرفتار بوگ و شہر و

لے کڑیاں بچار کہ دل و چون اثر کنت

از کلو سیا ہیں سیہ گور و زمزیر مہر پر
 تو چکراں بویا منی احوال بسر
 مکھیں مات دیکھدی تلن و بدے
 حل اش کشتگ وتی جانی نارشت کنگ
 چہ روشش ماہ و شک و پہ لگوراں مکن
 حل و بن جاہ لگریں لیزگے تو بند
 حل و بن جاہ و بور سوارے مرد کوشے بند
 حل و بہانی گورنڈاں ایریگ مکن
 حل و شام و ہیلیں گندیان مدرسہ
 حل و چاں سرگوپاں زران مدے
 کم کفنت مات کم کفنت حمل تی گو بار
 کیگد من تلن گوں دگر مردے زدک بیت
 حل و بو انت ہر دگر بنجاہ آل شدیت
 سنگریں زخمے چو روی بچے و گر بہت
 سنگویں بچے چو بھو و تاک و گم تیت
 حل و مرک و سہ چاہ چیز و گل کنگ
 کہسری و پاچن چہ حسار ان ایر کپتگنت
 آپ و رنت کنگڈاں کا اش ننگا پدانت
 جنکلاں شیر و ناں لداں رد باہ چہ انت
 اے دگر وید کو چگ پٹاں در کپنت
 حل مرنگ۔ نیں دو برہ پیدا ک نہ بیت ۱

داجہ محقرایش کہ قدیمی بلوچی شاعری چہ بہر تہری نوبان
پرانت۔ ہنچہ بزبان کہ آئی توک ء در وڈیں خیال ولزانت
بلے من کے خوبی سہ عنوان ء تہی دیا بیان کنگ۔

”داجہ باز جوان! قول ء فارسی شاعر ء“

چہ خوش باشد کہ سرد لبرال

گفتہ آید در حدیث دیگران

چہ اے ڈولیں دراجین، جوانین بہ سچارے ء دل دوش پوت

بخت و تران ء واسہکان ء چہ بینت و لوکیں پورے کتول زکین

بلوچی شاعری ء رجحانانی بار واتی چہ خیال انت بہ

داجہ! منی نازانیتیں خیال ء انوکیں شاعری چہ بیستی رہنبد وطن

درانت۔ بانڈ انت کہ سئے انوکیں شاعر و تی کوہیں طرز ء بزدورت

ے ورتانانی توک ء جوانین شاعر است انت، بلے گندے اگل

آفاصل و نور محمد ء رہنباں بزدور انت۔ کو بلوچی شاعری شرتر راہ ء

کپیت اے راستے پیشی شعراں سرپوش ہم بونگ بلے ننگہ ہنچوش

کہ مردچاں شعر گشت۔ ”بزاں داجہ قومی ء خیال ء ملا فاضل ء“

عام فہمیں سرمہ پوش ”دوا انت بلے بزکاریں عطا شاد ء“

من داجہ قومی ء اشارہ سمجت و گپ ء زیادہ راست کنگ ء

کور ء ہما تک ء دور کت دگہ جت لے کت اون

دواجہ باز شاعر دنگہ کارانی خیال انت کہ سئے قدیمی شاعری

آزاد شاعری بونگ۔ توجہ گئے

من گورے گپ ء برج اتفاقا نہ کنین سئے قدیمی شاعر

پنج آزاد نہ ہونگے چشک مروچاں شعر گوشت - بلکس گوں قابہ
 درد یفاں دستگ و زیلاں، ہونگے اے کو مہین شاعران سے رو بند
 شعر گوشہ - بلے ارمان کہ انوں باز شعر پنچوش شوشتگ ہونگت
 کہ ہتیں کڑی اش پشت کپتگ و باز شعر ۽ تہا پہلواناں و
 ڈرمان وں دل ۽ تب ۽ مٹ و بدل کنگ - چہ اے گوش و پرنز
 ہونگیں شعراں ہرچی کہ پشت کپتگ، ہمیشاں ۽ مٹے اے ڈولیں شاعر
 ونگہ کارگشت کہ قدیمی شاعری آزاد ہونگے بلے حقیقت پوش نہانت
 — بزاں واجہ قومی ۽ خیال ۽ نوکیں آزات شاہری دی چہ بلوچی

روایت رہندان درانت — نون چوں نے عطاہ —

ہے رو ۽ دگہ جتے کت ادن — انوگیں شاعرانی تہا تراکجام

شاعر دوست انت و پرچے ؟

واجہ پنچو کہ من گشت منی جوانیں شاعری ۽ کیلہ رو ۽ انوگیں
 کو ہنتریں شاعران ناگماں جمعہ کلانچی، عبدالحق حقانی، گل خان نصیر و نصیر
 کبدانی ۽ ہتیں شعراے کیلہ ۽ پورہ کاہنت و من ۽ کو مہین شاعری ۽
 ترانگ ۽ پرینت چہ نوکیں، ورنائیں شاعران عطا شاد، صدیق آزاد ۽
 بشیر بیدار جوانیں شاعرانت و جوانیں شعر و عززل پر بندانت اگہ آ
 کوہنیں رہندان بزورنت تو بلوچی ۽ مزین شاعر جوڑ بنت، چرینیاں
 انوگیں دھداں صدیق آزاد ۽ رہندگان قدیمی شاعری ۽ گیشتر و پوارت
 ہمیشا من ۽ چہ کلہیں نوکیں شاعران دوست ترانت :-
 گورے تراناں ماوتی اے روح ۽ نندو نیا دتوام کت

بہارِ ناز

پنجاب بلوچ

بے ڈیرہ غازیخان ضلع و سیم سراں ڈن بے شک اسے
 ضلع و کوہی سرحد و علاقہ و مسترین ہیرے و بلوچ آبادکار پنج
 قبائلی سردار سے و راند منتت و آقوم و سیاسی نظام و سبھت و وزارت
 پیشا ماں و تی ہمسائیگاں آیانی ہما حاکی ایں ارزش و جاور تیمت
 ات، چو شکہ ڈیرہ غازیخان و رذبند ایں و منظم ایں قبیلہ دارنت
 شہ ایشاں بازیں ٹے و تی انگیں ہنداں شہ آیانی نسبت و ہے
 روت تریں و ہداں آباد بونگ انت۔ اگاں واجہ مکر و لوزاں کار بگراں
 و آیاں اسے ہندو ڈکارن و کشار کاری و اسہند و مابک و پیم و گینگ
 ناں کہ چو فوجی و مرد کیں ذاتے و پیم و کہ آیاں اسے ملک و حاکی
 گنگ و اسے ڈکارانی سر و جا ناں و زندگ و اشتگ " بلوچانی بازیں
 ڈہیم و درمگاں شنگ و تالانی و بار و حساب و شمار ما پمیسر و دانگ
 انت -

بلوچانی قبائلی نظام

یک رند قبیلہ و ڈو مکی و سردار سہراب خان (تیوگیں) بلوچانی کماش
 و مستر لیگ بیت، ہر ڈوے کہ بہ بیت آہما بلوچانی کہ مٹے سردار شنگ

انت - کماش و مستر زانگ بیت ، بلے شہ سے سرحد و ڈن گوریکان
 پلو و قبیلہ ، براہوئی خان قلات و راوتی کماش و مستر منت لے
 یک ہنچوش این کماشی و مستری ایت کہ مدام گوں خان و چند کرد
 و بدل بران بوتگ ولدت کنت کہ آئی و رائے و تی سرحدی پالیسی
 و گام گیجاں شہ کنگ و گاری و گڈ سمران رکننگ ، بلے پ درتیر
 ہمدچی کار و گزراں سرحدی قبیلہ ، شہ درآداں و شہ و تیگاں ہم آجر
 و آرات انت ، آ ایوک و پ درآدو ڈینکانی مقابلی و و ت ماں
 و ت و تومی یکی و استمانی لیکوئے دارانت کم تاں کم انوگیں پہاں
 قبیلہ یک سیاسی کیونی و وحدت ایت - ناں کہ زریات و پیرکانی
 یکی و وحدت ایت ایسی تھا بازیں پارٹھو و نمک ہوار انت - کہ ایک
 سردارے و منوک انت - گڈاں ہمیش انت کہ ہر یک قبیلے و کرد
 یا گیشتر پارٹھو نمک است انت - کہ شہ آیاں ہر یکے یکیں بن پیرک
 و ڈاڈا و ازبادگ ات انت - بلے گوریشان دگر بازیں پلی و لوگ
 ہور بوتگنت - پر جبیکہ یک قبیلہ و پارٹھوئے و بازیں بہرانی ہور توری
 و کیونی نیٹ محکم زانت وایش ہم یک قبیلے و پارٹھوئے و بہراں
 کم و باز گندگ و کیت - کہ آیاں گوں و تی براساں جنگ و چڑہ
 انت و تی قبیلہ کاٹیسٹ و سمہاگیں سردارے و کہ و پناہ گرات
 و اباموٹ بنت - اے ڈول و آ گڈا آریانی سمہاگیں یا یکیں ساگیں
 کنوکیں چھیر و چھیر و تندوک بنت - آ سردارے و فرض بیت کہ آریانی زبانی
 و حفاظت و کہنت و آریانی فرض بیت کہ آئی و حکم و بہ منت ہے
 ڈول و لغاری قبیلہ و یک کسان این بہرے کہ تنفکا و تی اصلیں نام

لغاری و بجاگ بیت - گوں قیصرانی (قبیلہ) و دت و را ہوار کونگ
 ہے و دت و دریشک و گر چانی ہر دو قبیلہاں ، جبکانی پارٹھوے است
 انت پیشا ہے و دت و رند قبیلہ بازگشتاں گوں دت و لاشاری پارٹھو
 و پھلی آل ہوار کنت سے ہم و دت و دہے کہ خان قلات نصیر خان کہ آئی
 و احمد شاہ و رادہلی و ارش و دہک گنگ دانگ ات - آئی و حسنی
 قبیلہ و را ہنکرہ زور پردات کہ آئی مردم کم ترت انت - و آیان و
 شدتی ڈیہ و گلینت ، آیان شت و کھتران قبیلہ و پناہ گیت و باہوٹ
 بت انت کہ آزل ہے قبیلہ و پارٹھوے انت تاں اسے برج و کہ ہے
 ہم و در آمد و جانب ہم ہوار کنگ بنت - چوشک لغاری قبیلہ و
 ہار چٹانانی شلخے ہوار انت اسے ہامک انت کہ شدہ آئی و دہلی و
 ورمی حاکمانی خاندان و دی بونگ ، کہ آبلوچ نہ انت - بلکین اصل و
 کھتران انت - گر چانی قبیلہ و پنجشش اس بازیں ہک و پھلی ہوار انت
 کہ آیان نام بلوچی انت و بلوچی زبان و گپ جنت بلے آیان و بلوچ
 نسل و مردم لیکگ نہ بیت - و آلم و جاٹ انت -

قبیلہ یا متن و تی سردار و کماشی و بازگنگ پارٹھواں بہر انت
 کہ چر ایشاں ہر کیے و دت کماشی (مقدم) است انت و ہر یک پارٹھوے
 و باز پھلی است انت ، شہ پھلی و جہل بازیں خاندان است انت کہ
 ش ایشاں ہر یک (خاندان) اے بازگشتاں دوازده مردم و کس
 و بیت پارٹھوے و مردمانی بن پیرک و نسل سکین انت پارٹھوے نام و

ہر متن یک فارسی بوت کنت - رگمانی روزایت - کہ ایشی معنا و ہزارت
 و ہزار انت وہ ہزار مردم و شکر انت یک ڈیہ یا قبیلہ کہ آدہ ہزار و شکرے دت
 بنت -

پجار ہمیشہ انت کر - (نام) آیانی بن پیرک و ڈاڈا ۽ نام ۽ الم ۽ درانگاز
 کنت - تری آپاڑھو در جانیس قبیلہاں ہور بہ بیت - پھلی گیشتر
 یک پراہیں و شائگان این خاندانے ۽ شکل ۽ انت قبیلہانی نام (م)
 گیشتر بن پیرک و ڈاڈا نامانی نامانی سر ۽ انت کہ آگون "آئی" ۽ رندی
 روز ۽ ہوار کنگ ۽ پر بنگ بنت چوشک گر چانی ، بلا چانی بلکیر
 پازک قبیلہانی نام ، پشتو ۽ رند ۽ ہوار کنگی روز "زنی" ۽ کنت
 ہر یک مردے ملام شدہ وتی پارھو ۽ نام ۽ پوجہ آرگ بیت - پھلی ایگرہ
 ارزش نہ داریت و اہم نہ انت - بلکین پھلی ۽ تہا رگون یک "دہی" ۽
 سور و سانگ ۽ بندش و پا د بندی معلوم بیت - بلوچ گون آزاتی ۽ ہارک
 ذالبولان سور کنت - بلے سردار ۽ اولی زال ملام یک بلوچے بیت انت
 آگنت کہ چمبر وتی جنکان ۽ جاٹان ۽ نہ دینت ، بلے اے گشتن ۽
 سرحدی سیم سراں دن چٹ "راست نہ انت - بلکین بوت کنت کہ
 سرحد ۽ تہا ایش راست بہ بیت -

بلوچ قبیلے ۽ ہر یک ہرے ۽ ڈیہہ دن میں گیشتر گیشینگ
 بوتگ انت - بلے ہے ڈیہہ دسر زمین ۽ گیشینگین حدانی تہا مخلوق چٹ
 پہوال و گوک انت - کسانین کلگ و دھاتاں نذانت کہ ہر یکے ۽
 بتیس خاندان و لوگ آباد انت و ہر یک مردے وتی کشاری این
 زمین و ڈکار و آپ ۽ وسیلہانی دت و اہدانت - بلے سرد گورہ
 چراگ جالبانی پنج - ہر و بانگ کرتگیں حد سیم سر نیست انت - پیشا

۱- بلے واجبہ فزایٹر ۽ گشگ انت کہ ناگو زاتیک گیشتر گون یک
 دہی ۽ سور و سانگ کنت

رضح در آسکی پنجاب و مزین این دہریں گلگی و دنانی - اج در نام و
 تار نیست انت - بے موضع ماں سے درمگاں ایرک ، لہنس ہوا
 کرتگیں کلکانی نام انت - کہ آیان و پے انتظامی مقصدان ہوریں صدھیانی
 ہایک کنگ بو تگ -

قبائلی مردمانی حساب و شمار

بلوچانی ستریں قبیلہانی مردمانی حساب و شمار رماں تیوگیں پنجاب
 و صوبہ (ع) چورش انت -

رند ۳۶۸ ، لغاری ۲۶۷۸۸ ، جتولی ۲۲۵۰۸ ، گرچانی
 ، ۱۷۱۲ ، لاشاری ۱۲۶۷۷ ، کھوسہ ۱۵۸۱ ، کورانی ۱۵۸۱ ،
 جی لند ۱۰۸۸ ، چانڈیہ ۱۲۰۲۸ ، گوپانگ ۱۷۱۷۵ ، مزاری ۱۱۹۲۱ ،
 ہوت ۹۱۸۸ ، شکانی ۵۵۱۶ ، گرمانی ۵۳۸۷ ، کلاچی ۲۲۱۸ ،
 جسکان ۲۷۸۱ ، دریشک ۲۲۲۲ - دواجہ ، ابٹن ، و ہر ضلع دریاست
 ہا ہر قبیلہ و جا جایی حساب شمار دانگنت بے من پہ کسانیں و خاطر
 و ایروک و تیوگیں صوبہ و حساب و شمار بنشتہ کنگ انت
 بہتیں ضلع بزاں ڈیرہ اسماعیل ، ڈیرہ غازی و مظفر گڑھ و
 ایندگہ ریاست بہاولپور و بلوچانی کستریں قبیلہانی حساب و شمار
 چورش انت -

پٹانی ۳۷۲ ، گشکوری ۲۹۱۹ ، بہرائی ۲۲۷۹ ، بڈآر ۲۱۸۲ ،
 مستولی ۲۷۷۶ ، مشوری ۲۰۸۷ ، دستی ۳۸۹۱ ، ماجانی ۷۲ ، بہرائی
 ۱۶۲۹ ، سخرانی ۱۱۹۷ ، لسکانی ۱۳۷۲ ، مگسی ۳۳۰۱ ، احمدانی ۱۱۸۲ ،

۲۸۰
گبول ۱۰۰۴، کندراتی ۸۶۶، کپوچانی ۹۵، علیانی، نم ۲ کاشک ۲۸۰
کھیران ۶۰۵، بگٹی ۲۹، بجارانی ۵۰، دودانی ۲۹۱، پھار ۳۹۰
تنواری ۱۰۴، جعفر ۶۶، حاجیانی ۴۲، سرگانی ۸۷، شیخانی ۱۳، شاہیانی
۲۸، لنڈ ۱۸۲، مرتانی ۱۵، ساکھانی ۹۹، مزگانی ۲۸

ہے ڈول و مشہوریں و نامی ابن پارٹھوانی مان ڈیرہ اسماعیل
ڈیرہ غازی و منظر گڑھ و ضلعہاں حساب و شمار چرخ انت
علیانی ۳۱۲۰، ہادیانی ۶۲۱، بغانی ۱۷۵۳، ہیبتانی ۱۰۳۱
جتوی ۱۰۳۱

جتوی و پارٹھو !
بھنڈ ۲۷۲، زنگیج ۸۹۱، دودانی ۲، گرمانی و پارٹھو !

شاہانی ۶۵۹، لاشاری ۹۵۲۵، پتانی ۱۷۹۸، درکانی ۹۳
کھوسہ و پارٹھو !

بابلانی ۱۷۳، بیسانی ۲۶۱۹

پٹی لنڈ و پارٹھو ! لنڈ ۱۸۸۸

مزاری و پارٹھو !

سیدانی ۲۷۶۰، سرگانی ۱۲۵۷، بالاچانی ۱۱۷۹، رستمانی ۲۷۷۲

جکانی پارٹھو ! سرگانی ۱۰۲۰، شامانی ۵۰۶، سدانی ۹۱۰

دریشک و پارٹھو ! کرمانی ۲۱۰، گلغاذ ۷۷۶، بگٹی و پارٹھو

شہبانی ۱۶۰

مان ضلعہاں (آبادی و تہا) بلوچانی صدیک و حساب و شمار

کک انت و پیشا اے حساب و شماران و دیگر نہ برتہ رادا

ڈیرہ غازی ء بلوچ آبادی ء تہا صد ء سرء نہد (۹) مردم انت ،
 ڈیرہ اسماعیل ء صدء سیندرہ (۱۳) مظفر گڑھ ء صدء ء پانڑہ
 (۱۵) ولمان ء صدء تہا زودہ (۱۹) مردم انت ایندگر ضلعہاں
 ایشانی آبادی باز گیشتر انت پنچوش کہ پسیرا ڈسگ بڑنگ بازیں پھلی ء
 بہرائی نام ایندگر تمن و قبیلہاں ہم ہور کاینٹ ۔ ہے ڈول ء ایک قبیلے
 ء ہوار یک پھلی ء دگر قبیلہ و تمن ء نام ء ہم پوت و ت زوریت
 لے ارمائی جبرایت کہ بدبختی ء ڈیرہ غازی ء ڈپٹا کسٹر ء دزگئی و
 نادگوشی ء سبب ء ڈیرہ غازی ء قبیلہ و پارٹھوانی حساب و شمار
 از مہذاں روانت ۔ ء راست گشگ نہ بنت

ڈیرہ جات اصلیں بلوچ قبیلہ

مارا ایوک ء ڈیرہ غازی وایشی ء سرحدوں گوں بلوچ قبیلہائی
 جت ایں قبائلی و سیاسی نظامے ء کارکنگی انت ، پنجاب ء ایندگر ڈیہاں
 قبائلی تعلقداری و سیاسی ایوک ء ہواریں نسل و نسب یگ انت ۔
 ڈاوداں تمن و قبیلہ ء تہا کیونئی و زانت نیست انت ڈیرہ غازی ء
 قبیلہ شہ زربار بکر دیم ایگو ایش انت ، مزاری ، بگٹی ، مری ، دریشک
 گرچانی ، بٹیانڈ ، لغاری ، کھیتراں ، کھوسہ ، سوری لنڈ ، بزدار ، قیصرانی و
 نٹکانی و شہ ایشاں مری بگٹی و کھیتراں سبجہ ء آذات انت ، لغاری و
 گرچانی نیمگ و نیم سہت ء (آزات انت) و نٹکانی آں ہے انواں
 بتائیں تمن بے ڈول ء وقتی ذات و افرادیت کار کرتگ ، ہر دو لنڈ
 نٹکانی بارو ء حساب و شمار بہک روانت و گرچانی (تمن) راجوت

گفت کہ است نہ انت نور نامی ای و مشہورین تمنانی بار و اجبت
جنا تران کناں -

مزاری اے ایرک ء ڈیرہ غازی ء است انت وچٹ زربانی

پلو ء واہندا انت - ایسانی روچ در آتک ء حدکوه انت - دروچ برکتی
حدکورانت ایسانی علاقہ سندھ ء حدوسیمانی تہا پتریت و تاں جیکب آباد
ء سربیت دگر سچانی نیگ ء تاں عمرکوٹ و پٹوک تنک (درہ) ء رت
آیانی گشگ انت کہ آیای ہفدہمی صدی ء نیا نبیس ء کاس و گوں
سندھ ء چاندلیہ آل مرٹائی کرت و سیاہ آت ء رنگ ء مورو ء مینان
اتکنت و روچ برکت ء کوه دیبان ء ہم - بوت انت کہ انوں گوں
تمن ء کپتگنت بے جہلادی زمین آنی جاگیرانی رسگ ء رندمدان ء پٹ
در آتکی پلو ء تاں (سندھ) کور ء کنزان ء شتنت - داچہ فرائیٹر ء خیال
ء آیانی مردکیں مردم چہار ہزار انت، بے مئے مردم شماری و تہمبات ء
آیانی کل مردم ماں صوبہ ء نہہ ہزار انت - آیانی وگہ باز کمک مردم سرگنت
کرتن مئے سرحد ء ڈن انت ایرک ء شنبان پارہو ء علاقہ مئے جرد
پشت ء انت - اے تمن وئی نسبت ء شہ (میر) جلال (خان) ء زہگ
ہوت ء ڈسیت - ایسی چہارہ پارہو انت بزاں میدانی بالاچانی رستمان
دسرگانی شہ ایساں اولیگیں در سنیسانی مردم سک باز انت بے ایسانی
سردار بالاچانی ایت -

مرمی بگٹی بازار کانی

اے مئے سرحد ء ڈن زرباری علاقہ روچ واہندا انت و پیلوی ء

آذات انت یا نکه پہ تمام گپت ء خان ء دست ء چیر ء انت و پنجاب
 ء تھا ہم است انت۔ اے ہر دوک اصل ء رندا انت مری آئی عملات
 مزن انت۔ ایشی روچ در آتک ء کھیران ، زر باری ء بگی روچ برکت
 ء قلات ء کچی ء علاقہ و گوریچان ء افغانستان انت۔ اے باز طاقت
 انت۔ پیشا شہ درستیں بلوچ قبیلہاں گیشتر ارٹوک جیرہ پادکنوک
 دپریشان کنوک انت۔ ایشانی چہا۔ پارٹھو انت۔ بزاں گزین لوہارانی
 مزارانی و سبھارانی ، شہ ایشاں مزارانی شہ سہا و بولان ء دورنہ
 انت و گیشتر شہ وئی قبیلہ ء گستا ء آذات انت۔ بگی پنجاب و
 بڑی سندھ ، سرحدانی کند ء ننگ انت ، و آبان ء زرکانی گشت
 ایشانی راہجہ پارٹھہ ء یک بھلی نے ہم زرکانی گشگ بیت۔ بگی
 ء پارٹھو راہجہ نرمنخانی ، مسوری ، کلفر ، چھونک رشینانی یا کیازی
 انت۔ گڈی پارٹھو کہ گیشتر آجواں بہرایت ، نے سرحد ء راشہ اعلیں
 متن ء جاکنت۔ دیکہ مری گیشتر روچ در آتک ء انت۔ اے
 ہر دو قبیلہ اعلیں رندا انت۔

دریشک اے شہ ڈیرہ غازی ء قبیلہاں

گیشتر شنگ و شانگیں متن انت۔ ایشی ء بازیں وصات
 و کلگ سندھ کور ء پھنات ء ہرنیگ ء جاٹ آبادیاتی تہا
 انت ، پیشا اے قبیلہ چوش طاقتور نہ انت۔ چوش باید انت
 کہ وئی بازیں سردمانی سبب ء بہ برتیں۔ گوراہاں پنج کوہ گورے
 نیست انت۔ و ڈیرہ غازی ء رندا انت۔ کہ گوریچان ء کساں ء

پٹوک "تنک (درہ) و زر باری و سونی تنک (درہ) و نیام و
 تنگ و شانگ انت اے تمن گوں رند قبیلہ و تعلق و اربت
 بے ایثانی گشگ انت کہ آدمیر (جلال خان) پتک ہوت
 او بادگ انت - ایشی و پاڑھو کرمانی - منگوانی گلغاذ، سرکانی
 عربانی و جبکانی انت - ایشی و سردار شہ ادلی گیس پاڑھو و
 انت - ایثانی مرکز راجن پور و کہ و اسنی انت - گشت کہ
 شہ مزاری آن رند تر ہندھی صدی و گڈ سرائ میدانی علاقہاں
 ایر پتنگ انت -

گر چانی: اے ماڑی و ذیل و کوٹانی مالک انت و ایثانی
 حدشہ مے دست و پیر و قبیلہانی حد و درستان گیشتر کوٹانی پڑ
 روت و ہور بیت - بے ایثانی حد سلیمان و کوٹانی روت و
 تک و باز نہ روت، اے یازدہ پاڑھواں بہر انت کہ شہ ایٹاں
 منتریں پاڑھو درکانی شیخانی لاشاری، پتانی، جبکانی و سبزی انت
 گڈی چہاریں پاڑھو اسیلیں بلوچ انت و گڈی سہ این شہ رنگ
 انت گشت کہ ایشی پشت پتنگیں ایندگہ پاڑھوانی مردم حیدرآباد
 و راجہ بھیم سین و نسل و انت کہ آئی و را بلوچاں و تی چک
 ڈول و رودیننگ ات - گشت آگوں ہمایوں و دہلی و ہمراہ
 ات و وتی و اتری و بانزیں بلوچ پتکے کرت و پٹھان آن
 و شہ انو گیس گر چانی علاقہاں گلینت و دے کرت، اے بلوچ
 کنت کہ لاشاری پاڑھو و مزین این بہرے مردم آن کہ گوں گر چانی

متن و ہواری و باز پھر نہ بند انت و را الوک و لاشاری پیشا
 پشت گیتنگ و آپیشکا لاشاری قبیلہ و ہورنگ بونگ انت سردار
 درکانی و لاشاری و نیم و کاس و سسے سرحدان دن نندوک انت -
 و بیدگون و تی قبیلہ و تعلقداری و سسے دست و پیر و نہ انت گدی
 (ہزاں لاشاری) شہ درمیتس پارٹھواں گیشتر مڑوک و جیڑہ کار انت -
 آدپتانی مدام چو کھوسہ آں بے قانوندیں کار پددامن و امینی و دشمن این
 کردارے و واہند بونگ انت کیں پیر آیان و نوکیں زمین و ڈکار
 دیگ بونگ انت - میدان بدان و انوں امین تروجاہ منند بوان انت
 گشت کہ گرچانی متن و دو ہزار ہشش صد مڑوکیں مردم انت - آدیہ
 غازی خان ابید پنجاب و وگہ ڈیہاں نیست انت -

لندہ : اے درکس ہم ڈیرہ غازی و انت کہ اودا آگرچانی علاقہ و
 نیابنیں و کسان این ڈیہے و واہند انت - ایشانی مردم شہ لندہ رند
 و کھوسہ آن انت کہ درکس اصیلین رند نسل یگ انت - کتہ پارٹھو
 و مردم ایشانی دراہیں مردماں شہ چہارک انت - اے سے این پارٹھو
 ہے زوتاں ٹی، لندہ تندر و حاکی و دہ و یکجا بونگ انت بدبختی
 و اے متن و بارو و برز و ڈستگس حساب دشمارانی تہا سوری
 لندہ انی حساب دشمار ہم ہوار انت - ہنچوش کہ ماچیر و اے بارو و
 تران کنات -

لغاری : اے گرچانی و گور سیپانی حد کوٹا تک و بگرتاں ڈیرہ و

کہیں گورسپان ء۔ سنی سرور تنک ء۔ رک ایش آیان ء۔ ش کھوسہ آل
گیتنت و جاکنتت) نیامی ڈیب ء۔ مانک انت۔ و ایشانی چہار پارمہ
ہریان، عالیانی دپیتانی انت، شہ ایشاں اولی سے ء۔ ڈن کرناں نندانت
و سے رعیت نہ انت۔ و آپوال دمن این دز و ڈنگ انت یا کنگاں
نکشلہ ء۔ ہے و ڈ بوتگ انت

آیانی سردار عالیانی پارٹھویگ انت۔ آیانی بن جاہ چوٹانی زمین ء۔ انت
کہ اوداں گشت کہ آشہ ہمالون ء۔ ہمراہی ء۔ رند آگگنت سواد و ایشانی
مالکان ء۔ درایش کرت۔ نشت انت۔ اے تمن ء۔ پنج ہزار لانک
بندیں (مڑوکیں) مردم انت۔ ایشانی سک باز مردم ڈیرہ اسماعیل خان و مظفر گڑھ
ء۔ ہم است انت بلے ایشانی دورے گوریں مردم و قی تمن ء۔ منوک انت
سندھ ء۔ ٹالپر حاکمانی شک ہم شہ ہیشاں انت (سندھ) صوبہ ء۔ تنگ
نغاریں بازیں آباد ہیں ڈیبہ است انت۔ اے ہم بوت کنت۔ کہ باز
گورسپانی بلوچ قبیلہانی کہ انگیں و ہد ء۔ آسندھ ء۔ تندوک انت بازیں
ڈل و سروک ہما مزورانی اولاد انت کہ آٹالپر حاکمی ء۔ دور و باریگ ء۔
اوداں سندھ ء۔ شنگ انت

کھیتراں اے یک آج این تمن ایت کہ شہ سے سرحد ء۔ درنغاری
کھوسہ و لند ء۔ ڈیبہانی پشت ء۔ تندوک انت۔ ایشانی اصلیں آبادی

۱۔ میکگیس ء۔ گورسپانی روچ در شکی سرحد ء۔ گنہ ٹیٹر جلد دوہمی، تاکدیم
۲۵۹ ء۔ ایشانی اصل و نسل ء۔ بارو ء۔ حالوار مان انت۔

ڈیرہ اسماعیل خان و ملک وا ہوا ۽ مہند ء ات کہ اود ء تنگک ایشانی بزیر
 مردے مذوک انت د آیتصرانی و سزده کور ۽ نیام ۽ ڈکارانی و اجہ انت
 بے بادشاہ اکبر ء ایشانی قبیلہ ۽ مستریں بہر ء رارثہ اوداں (گلینت د آیان
 لغاری کرمائی سردار ء را وتی ر کینوک و دیپان لیکت آالم ء اصیلیں
 بلوچ نہ انت و باز آیان ء پٹھان لیکنت و آیان ء ابدالی ء ڈاڈا ترین
 ۽ براس ، میانہ ۽ او بادگ گشتنت ، آ باز رنداں گوں پٹھان آن سورد
 سانگ نہ کنت - بے آوتی اعضا ، سپاد ، شکل و دروشم ء پہک بلوچ
 معلوم بنت کہ ایشی ء ہر کس منیت ، آیانی پارٹھوانی نام چو بلوچ پارٹھوان
 " آنی " ۽ رندی لوزاں ٹہینگ بوتگ انت و الون آپہ درامیں عملی مقصد
 بلوچ قبیلے انت اے بوت کنت کہ آپہ راستی ء یک جاٹ آبادی نے
 و سرائلگیں بہرے انت - آوتی بولی گپ و تران کنت - کہ ایشی ء
 اکھترانی گشتنت اے یک سہر دستانی بولی ۽ ایت ، کہ گوں سزده ء
 زیک انت - ۽ راست اس گپ ایش انت کہ سزده کور ۽ چہلی
 یہانی بولی جنگی ۽ شکلے بوت کنت - آچو درگہ) بلوچ قبیلہاں مذوک
 انت - گیشتر کشار کار دہقاں کار انت - پیشا باز سیر و دولتمند انت
 طانوی علاقہ ء آیان وت ء را چو کش سہراکتہ -

پٹھان	بلوچ	کل آبادی
۱۳۲۴	۳۲۰	۱۵۶۴
۳۲	۲۴۸	۲۸۰
۱۵۶۸	۶۰۵	۲۱۶۰

ڈیرہ اسماعیل خان
 ڈیرہ غازی
 برائیں صوبہ

انوگیں دیو ء اے قبیلہ ۽ چہار پارٹھوانت کرشہ ایشالی ایشیں

کھیران نسل برضن دیوک انت وگورآماں ڈیردال ہم ہور انت کر
 دورانی بلوچ حسنی انت کہ آ (دورانی) یک وہرے باز ہم ای بلوچ
 قبیلے بوتگ و آن ورا قلات ہر مہترین خان نصیر خان و باز جنگ
 پردش دانگ ات۔ و آیان کھیران آنی گور و پناہ گیتگ ات کہ
 ایساں نوں آجا و آذات انت رگہ پارٹھوئے نہار یا ابرانت کہ اصل
 و لودھی پٹھان انت۔

کھوسہ : اے لغاری و قیصرانی و نیامی ڈیہہ ہر واجہ انت۔ لند ڈیہہ
 آیانی ڈیہہ و راندر بارو گویسچان و دو دند و بہر کنت دایشانی ڈیہہ ہر
 حدشہ کو بانی کور و بگرتاں کلکے و سندھ کور و آینگ و روت گنت
 کہ اصل و کچ و نشنگ ات انت۔ بلے ماں پنجاب و بہاولپور
 و ایشانی بتیس مردماں ابید، آ ایوک و ڈیرہ غازی و سندوک انت بلے
 شدھ و ہم آیانی مزن ایں ملک و ڈکارے است انت۔ کہ آیان و
 ہمایوں و پہ آیانی کلک و خدمتانی بدل و بخشش دانگ انت۔ آ سر
 سر و مشہ باز طاقتور تریں قبیلہاں یکے انت دش و تی سردار و
 چٹ آذات انت۔ آیان و بلوچانی تہا بہادر تریں منگ بوڑ
 آ اصلیں رند انت آیانی شش پارٹھو انت۔ کہ مشہ ایشانی بابلانی
 و عیسائی باز ہم تریں انت۔ گڈھی (پارٹھو) کھیران آن شاخے
 انت کہ گوں کھوسہ آں ہوار بوتگ ایندگہ چار (پارٹھو) جگیل
 نیہانی جروار و مہروانی انت۔ سردار مشہ باطل پارٹھو و انت کھوسہ
 مشہ منظم ایں قبیلہاں درساں گیشتر مہنتی دکاری انت۔ بلے پہ قازدی

ب کاری ، چو گر چانی بد سردار انت ، ۱۸۵۹ء میجر پلاک (PULICH)

کنگ چوش پنج بوت نہ کنت۔ کہ یک کھوسہ مے پہ ماں ، و ذبی ۶
بند نہ بوتنگ وایشی نہ کر نہیت یک کھوسہ نے کہ آئی یک خونے نہ کنگ
وہ ہمانگے ، زالے نہ پرامنگ پاکر ڈکارو کشارے زوالے نہ کنگ
مے یک اعتباری این مردے لیگ بیت۔ انوں ہم ہے گا لور راست
کنت۔

یا سوری لند۔ اے (سوری لند) پیشا گنگ بنت۔ منکیشانی
نڈانی نیام ء فرق کنگ بہ بیت۔ کہ گڈی متن ہے زوتاں نام گنگ
ایشانی ڈیہہ کھوسہ ڈیہہ ء رادو وندباں بہر کنت و ماں سندھو کو
ء انت آ اصلیں بلوچ نہ انت۔ ویشش پارٹھو انت اس بزاں
مکان ، زریانی ، گرزوانی ، نومانی و گر چانی کشت ایشاں پنج اہم نہ
۔ اے قبیلہ ء بارو ء بڑا ڈستگیں حساب و شمار جٹ روات
ہے بے زوتاں گوں ٹہی لنداں ہور کنگ بوتنگ انت۔

بردار : اے یک آزات این قبیلے کہ شہ سے سرحد ء ڈن قیصرانی
پشت ء انت ایشانی علاقہ شہ گور سچان ء ساکھرتنگ ء
زر بارو ء کھیتران و کھوسہ ء مکان انت۔ ایشانی روج در آنگ
و موسلی خیل بہمان قبیلہ انت۔ مردم شماری ء حساب و شماراں
دو ہزار مردم۔ مردم شماری ء دہد ء پنجاب ء ڈیرہ غازی صنع
انت انت۔ اے راجن پور ء کرکوگود و لغاری متن ء تہہ
شنگ و تالان این دیہات و کلگاں نشنگ انت اے گوں اصل

این قبیلہ و پرح تعلق نہ دارنت و دولانی لدوانی ، غلامانی ، چاکرانی ،
 سیاہانی ، شاہزادی ، جلالانی ، جعفرانی و رستمی پارٹھواں بہرانت
 دیم و آوکیں درائیں قبیلہاں گیشتر ہذب انت۔ و شہ درائیں بلوچان
 کٹک ترین مسلمان انت۔ اے دگر بلوچانی پیم و گوں زحم و جنگ
 کنت۔ بلکیں گوں پیشگی تو پکاں جنگ کنت۔ اے مزن این
 انت و کنت کہ ایشانی نام شہ فارسی لوز " گیر " و در آسک

قیصرانی : اے ہما قبیلہاں چٹ گوریچانی ینگ و انت کہ
 وئی سیاسی نظام است انت و ایشی حدیٹے سرحد و اندلا
 ہر دو بینگاں کوناں و کوہ گورے و چپ و چاکر دکرنگ ، ایشانی
 قیصرانی شہ بزاں بادشاہ و در آسک و نبشتہ کنگ بیت۔ اے
 قبیلہ باز دارانت۔ دایشی مہنت پارٹھو انت ، لشکرانی کبلانی
 و سوانی ، لغاری ، جر دار و رستمی کہ شہ اشاں یکے اہم نہ انت
 اے رند اصل یگ انت و پنجاب و ڈیرہ ضلع و ہواں ڈان
 نیست انت۔

تیمکانی : اے ڈیرہ غازی و خاص این قبیلہ انت۔ کہ ایشانی
 روج در آتک و سندھ کور و بگرتاں گوریچاں کھوسہ و قیصرانی و انت
 پمیر و یک و ہدے اے قبیلہ و مزن این اہمیت ، و اثر
 بوتگ و سانگھڑ و تیوگیں ملک و ایشانی ملکیت و حق شہ درستان
 سر بوتگ بلے انوں ایشی سیاسی نظام پرح نیست انت و نجبت
 در باری و ادل سراں اے قبائل یکوئی لگتال کنگ بوت بلے

تنگک ہنجوش نوب انک لے وتی قبائلی تعلق و سہریں و نسلی خاصیتاں
داشتگ انت۔

بیرہ غازی و پر شتگیں قبیلہ : بمرز و پچار کرگیں قبیلہ بہک
نت کہ آسے سرحد و تھا چٹ کر و گور انت۔ و آیانی رو و بندہ گیں
نادرہ این قبائلی نظامے است انت۔ بلے دگہ ہم بازین وے پنجاب و
نایم و است انت کہ آیان و زرباری روچ در آتکی ضلعجاں بازین
و ڈوگاری است انت۔ آیانی علاقہ گوں وت پہک یک و سہر
ت بلے شہ ایشی در گیشترہے و و انت۔ آیان وتی زبان شتو شنگ
وت یلہ دانگنت آیان و شہ جاٹ آبادی پر گیشینگ بوت نہ
ت کہ آگور آناں گیشتر گوں سور و سانگ بندی و ہور و تور بوتگ
ت۔ و عبید نسل و آگور آناں یک انت۔ ڈیرہ غازی و بلوچانی تواریج
کسانی و دمیتر انشتہ کنگ بیت۔ ایشانی باز اہم این قبیلہ ایش
ت۔ رندا جتوی کہ تنگک یک قبیلے و ڈول و انت۔ بلے ایشانی ریاسی
ہم نیست انت۔ و شکار پور سندھ کور و نیام و یک ہم بندیں سہریں
تھے و واجبہ انت۔ لاشاری گو پانگ، گرمانی، مستولی حاجانی، سجزانی
کمانی اے درس سندھ کور و سنٹ و کش و پھنات و سالان انت
گوں کچھ و یا جہلی کور و مکانی جا ناں ہور تور انت۔

اسماعیل و بلوچ قبیلہ : من پیس و ڈتگ کر ملک
کرب خان و غازی خان دوداں و سہ سچاں ڈیرہ غازی ڈیرہ اسماعیل

دڑیرہ فتح خان اڈ کرتگ انت۔ دودانی و قبائلی نام پنہوش
بیت کو یہ دیگ بوتگ یا نکہ مردک دکاش اسش مشہ دگہ قبیلہاں
انت۔ و آیان اس سہ دگہ قبیلہاں بوتگ۔ پرچیکہ ڈیرہ غازی
قبائلی منڈھ مردم مہرائی ڈیرہ اسماعیل بدہوت و فتح پرورد کلانی
نذانت بنت پنہوش معلوم بیت کہ فتح خان بدول و پنہوشر اہمیت
دو گیشتر مشہ بنات و ہوتانی دست بد چیر بوتگ انت۔ گون غازی
جسکان اکننت و آیان بکمر و بڑت سندھ کور بد دومی پلو بد دگ
گون ہوت آن کورائی اکننت کہ آیان نام یک کومن این گیزی شہ
ہو انت۔ ہوت د کورائی تفاق دہم کو پگ انت۔ آرنذانی مہر
انت۔ اصلیں بلوچی شعر بنشہ نہ انت۔ پمیشا ردانک و بدل
بوتگ پنہوش معلوم بیت۔ کہ کورائیاں گون آزاتی و حاکمی کنگ
نہرائی و جسکانی آن دتی مسترب حاکمی و زوراکی بد و بد و کاس
سندھ کور بد دگ و وادی دتی دست بد چیرا آدرتگ انت۔ و
ضلع بد مرکز و بگرتاں پنجاب بد واد پیرا کنوکیں دگ و آیان حاکمی
گدی دگ و سانگھڑ ولید بد گور سچانی سرمد انت۔ مہرائی بد گور پچانی
بوتگ بد بدیکہ سندھ کور و ہوت۔
آن مشہ جسکانی آن جتا کرتگ۔ شانزدہمی صدی بد گد سرائی

لے اے بوت کنت۔ کہ ہتیں بلوچاں دتی اصلیں خون وزنگ بد سبب
دگہ ایند کہ قبیلہاں ہو بد بوتگ بد بد و ہم وت و رارند و لاشار
دگرچانی قبیلہ بد لاشاری پارہو ہم گون لاشاری قبیلہ ہو بد دیگ بوتگ انت

جسکانی و خازینخان و یک سنگتے و زھگے داؤد خان زرباری نیگے
دیاشت ولیہ و ڈیہاں و فتح کرت و دتی دست و پھیر و آرت
اکر و آئی قبیلہ و راستنگ دشانگ کرت بے سفد ہی صدی و بلوچ
خان و کاشی و جسکانیانی آزادی منگ بوت، شہ بلوچ خان جسکانی
مذرائی - ماذانی، سرگانی، کندرائی و ملیانی کہ تنگکا بھکر ولیرہ تحصیلان
واہدانت - دتی حسب و نسب و برنت و سک دینت - ۱۵۰۰ -

۱۰۰۰ عیسوی و سن و جسکانی قبیلہ و مہرائی آل و کہ آسزہ و
کلہڑہ یاسرائی آل گول احمد شاہ ابدال و جنگ و جیرھانی دہد و
بٹ و انت - شہ ڈیرہ غازی و رکت و آتنگ ولیہ و اشت
انت کہ اودا تنگکا آواز است انت - بہتیں سالان رند و و پیک
کلہڑہ پسندہ و دراں ڈیہ کنگ بوت انت - کہ آگول ملام
شورش پسندیں سرگانی آل ہم شور و ہور بوت انت - تنگکا آجسکانی
آل حاکی و خلاص بکننت، ہے دہاں گنڈا پور و پٹھانان منز این
شکل این جید و رند ہوتانی حاکی خلاص کرت -

ڈیرہ اسماعیل و بلوچ انوں ایرک آجہلی زمینان انت ایسانی
تا زرباری سرحد و کبیہ ان و قیصرانی بے نہ انت - برزی کہ
پٹھانانی دست و انت - اد و ستریں قبیلہ لاشاری، جوتی، کورال
بوت، گرمانی، تپانی و مہرائی انت - سٹ گدی چہا - قبیلہاں ابید
پتانی قبیلہ و ایندگ (سیس) درس این قبیلہ ڈیرہ اسماعیل و
انت -

مظفر گڑھ، بلوچ قبیلہ؛ ماں مظفر گڑھ، بلوچ بلکیں شہ درانی
 ضلعان گوں گیشتر گوں جاٹ آبادی، پور تورانت۔ و قبائلی نام ایکن
 نسل و نسب، درانگار کنت، کہ ایشی نام، زانو کیں مردم پنج
 ڈولیں قبائلی کیوں نہ دارانت۔ ایشی سبب بے شک ہمیش انت۔
 کہ تاں کہ بلوچانی ہجرت بوتگ، اسے ضلع ست پور، لودھی، بہاولپور
 داؤد پور، ڈیرہ غازی، مہرانی، ملتان، لانگاہ آنی سرحد بوتگ
 اسے علاقہ، چانڈیہ، رند، جتوئی، کورائی، باز مردم است انت
 شہ ایشاں ابید لغاری، لاشاری ہوت، گرمانی، پتافی مشوری و سہرانی
 ہم کم د باز مردم است انت کہ شہ ایشاں گڈی در قبیلہانی مردم دگر جاہل
 بہ گندگ زہنت۔

جہلی سندھ کور و ستیج، بلوچ؛ مزن این بلوچ مرے جہلی سندھ

کور و ستیج، کہ عہ جہاد پور و ملتان، اتالان انت۔ خاص سری ہند (بہاولپور)
 عہ سک باز است انت۔ باز ہم این قبیلہ اش رند کورای گوپانگ جتوئی
 لاشاری و بہت انت۔ چانڈیہ کھوسہ جستی باز تک انت بے ہم انت

راوی برزی، جہلم و پنجاب، بلوچ، راوی، بلوچ، زیات سنگری

باز و جھنگ، ضلعان انت۔ اود، آبیانی کار بگ، داری انت آبیانی دلی
 ملک و ڈکار نیست بے لہتیں بزرگ و دہقان کار انت۔ اگیشتر جتوئی و رند
 انت۔ گڈی قبیلہ رند برزادی، تاں لاہور، پیرنگنت آہوت کنت

چاکر و جا مردمانی اوبادگ انت کہ ہمایوں و سہراہ بوگنت و آیان و
 ہذمتانی بدل و منگمری و زمین و جاگیر دستگ انت جہلم کور و چناب کور
 ست این کش و شاہ پور و مستریں قبیلہ رند، جوتی و لاشاری و کورانی
 ت -

بلوچانی ہجرت و راہ: بلوچانی اصلیں ڈیہ و ہند و باروا من پر سجنزاتان
 ہرج احوالے کہ من پرج کرت کہتہ - من پیسیر و دانگ انت بلے شہ آیان
 و گیس بہر و بانگ و برز و بیان کرتگیں نقشہاں ماگوں یکے سدک و المی
 یانی تاں ارتگیں آبادی و ڈیہاں سر لوگ و راہاں ڈست کنان - ڈیرہ غازی
 نظم این قبیلہ گوں نو تھانی ہور ہنجوش معلوم بیت - کہ کور و نیمگ و
 برج در آسکی پلو و شہ کوریاں ایر کتنگ انت - چہار اہم این سرحدی
 قبیلہ مستوی حاجاتی ، سجنرانی و احمدانی و ہم ہے راہ گتنگ و دانگ
 انت - لہتیں لغاری ڈیرہ اسماعیل و مظفر گڑھ و ضلعہاں و لہتیں کھوس
 بہادر پور ریاست و است انت بلے

بے شہ ایساں امید پنجاب صوبہ و شہ ڈیرہ غازی ضلع و ڈن شہ
 برزی قبیلہاں دگہ کس گندگ نہ بیت بلے قیصرانی ہے نہ انت کرانی
 کوہی علاقہ تاں ڈیرہ اسماعیل و تہاروت انت - دوہی نیمگ و ڈیرہ
 غازی و درائیں پرسنگیں قبیلہ ، بید شہ ایوک و نو تھانی و کہ کہک
 ہمسر منظم بوگنت و ڈیرہ غازی و در پنجاب و تہا وئی مزن این آبادی
 بلے و اہم انت - دگہ قبیلہ کہ ایسانی تہا ڈیرہ اسماعیل و چہار قبیلہ
 انت - کہ آیان باروا لوں ڈسگ بیت - ہنجوش کہ سندھ کور و ہرز

برند و شہ جہلاد و سگ کپنگ انت و تالان دشنگ بوگنت۔
آہم کور و جہلی پور و مردمانی ڈول و آہنگ انت تانکر کہ
مردم پیسہ و۔ ہنجوش گندگ بیت کہ رند و جوتی مزن پیسہ و
کور و ہرزادی آہنگ انت و آسندھ و سگ بڑی ہنگ و ہند
رادی و جہلم و تالان بوگنت لاشاری کورالی ہمایانی راہ و گنت
بذات و گوگنت۔ بلے دت و راشہ رادی دادی گیشتر پھرینگ انت ہند
گوپانگ ہوت، گرمانی آن ہنجوش گندگ و کیت کہ دت و راگشتر مان سندر
کور و دادی و دمکان داشنگ، چانڈیہ بلکیں کور و چپ این کش و گندگ
انت۔ پچکیہ آڈیرہ اسماعیل و است انت۔ بلے ڈیرہ غازی و نیست
انت۔ ہجے ڈول و ہوت انت کہ ایش، شہ آیانی، حکومت و ڈیرہ
اسماعیل و مرکز بوگ و درانگا زبیت۔ چہار قبیلہ کلاچی، جسکانی گنگوی
و مہرانی چہ ایشاں گڈی دوشہ دگراں کم اہم انت و دگہ پوج جاگہ و
بید چہ مظفر گڑھ و نیست انت کہ اود و اولی این سہ قبیلہ باز لک گندگ
ہنت۔ ہنجوش کہ پیسہ و گشگ بوگ انت کہ جسکانی د کلاچی ہنجوش
معلوم بیت کہ اصل و لیہ و ڈیرہ فتح خان و قبیلہ انت و مہرانی شہ
ڈیرہ غازی و تاپینگ بوت و ادا تک انت۔ اے بوت کنت کہ گشکوی
قبیلہ ماں اے ضلع و شہ ایشی زرباری ہندی قبیلہ و بہرے انت۔ کورانی
رذانت۔ گوپانگ و دورانی اصلیں بوج نہ انت بلے گشت کہ آندلی
مہم و گردشاں آیانی مہراہ بوگ انت :

یوسف عزیز مگسی

بلوچستان و شہر چراگ

☆ عبد الغفار ندیم

بلوچی و شہر لچھکار ملا فاضل و شعرایت
من عثمانی زنجینیگیس اولاک نہاں
قول انت کہ نوکیں آدکالے رنگ کماں

یوسف عزیز مگسی و زندگی و کار پداں گندوں تو ہنچوشس سہرا کنت
کہ آ ملا فاضل و شعرا و عملی عکس انت۔ آئی وئی زندمانی پہ ہے قول و
مولگ و ند۔ کرت کہ آئی استمان عثمانی زنجینیگیس اولاک مر بیت،
آئی ناقبت۔ و آسر گیدی و آجوئیں، استمانانی پیس و روزنا و درفشوک
بیت۔ آپہ ہے منزل و مزاد و ایک ہنچیں بات گالے و نعتیہ پہ آوگی
زلاں دورنا ماں کشت کہ اتاں ابد چونگ و پکر و کشکاں مانیت و پہ
آیانی بو میانی و سوب و چوشپ چراگ تہا ریاں شہم دنت و رمایت
یوسف عزیز کچی و جھل و ہند و مگسی تمن و سردار نواب قیصر خان
مگسی و لوگ و جون سنہ ۱۹۰۸ء پہ وئی استمان و مکھیں گلزمین و چو چراگیں
لعل و ووی برت، آوتی پس و دوہی پنج ات آئی و را عربی، فارسی
اردو انگریزی چہ بازیں نامداریں استاداں وئی لوگ، دانینگ بوت

آکو بنین و نرکین دور زمانگ ء ہر وڈیں علماں ء در برت ۔ آیک ینک
 اسلامی علم ء بلدات تہ دوہمی ینگ ء نرکین دور باری ء زانت چاڑ
 و جنزان ہم پوہ و سر پدات ۔ آئی ء شخصیت ء مذہبی و نرکین راہنڈانی
 علمانی ہواری ء روم زوت آئی ء ، فکر خیال و یکہاں ، وئی کہیں وطن
 ء چپ و چاگرد ، ماحول و جاور ، برصغیر ء سیاسی جنسز و تحریک و گیدی
 سیاسی حالواں ماہ شونی گپت ۔

یوسف عزیز ء وھدے کہ چم پانچ کرت انت ۔ آئی ء کہیں
 ڈیہ یک مزن این کش و چیلے ء آماج ات ۔ آئی ء وئی درنالہ
 زانوگری ء دور ء دیست کہ آئی ماتیں وطن ، فرنگی آں غلامی ء زرا
 اوگا رنگ چونائی ء اٹکل یک صد و چہل سال پیرانگریز سامراجانی آیک
 ء ساری ، بلوچ ، زرباری میاںچی ایثیاء وئی ماتی گلزمین ء آجووت فاجہیں
 قبائلی زندے گوازیگ ء ات انت ۔ ایشی سیم سر ، زربار ء بحیرہ عرب
 روج دراتک ء سندھ کور ، گوریچان ء سکتو کو ء بگرداں مہینڈ کور و روج
 برکت ء تال دشت لوط ء تالان ات انت ، ہے ڈیہ ء دراتک
 سندھ ء بلوچ حاکم ات انت ۔ بے نرکین سائینی راہنڈانی اے یک
 استمانی ریاستے نہ ات ۔ گوریچانی رودر آتک ء پنجاب ات کہ اوراں
 سکھانی آجوئیں حکومتے ات و آگوں ڈیرہ غازیخان ء بلوچاں ملام بندہ
 گلکشاں ات انت ۔ گوریچان ء افغانستان و ایران ء حکومت ات انت
 سندھ ء بلوچانی حکومت بلوچی و استمانی پیشاگوشتگ بوت کرت نہ کنت
 چیا کہ اوراں سہ جتا جتائیں تالپو کہولانی حاکمی ات ۔ وایانی یک نمکس
 مرکزے نہ ات ۔ ہے ڈول ء گوریچانی بلوچی قبیلہ و متن جتا جتائیں دنگان

دلقوان بہر بہرات انت - دہر قبیلہ و تن وئی وئی ذمگ و طلقہ و دت
واجہ ات و پ وئی قبائلی دت و اجہی دوت اختیاری و برجا دارگ و گوں
یک دوہمی و جنگ و چوب ات اش تلات و خان و ہنجوش پ و پت زبان
و درائیں بلوچانی خان منگ بوت - بلے قبائلی رندگیری راہبند و روراج
رداں - خان و راہم یک محکیں مرکز دار دیگ ہزم و موہ و دات - ہر
سردارے دوہمی سردار و گٹ و حونانی تنگ انت و درائیں سردار ہم
شور و ہم پشتی و خان و ہچکاں و پشت و کپتنگت انت - آخان و نزر
کنگ و جہل جننگ رند و ات انت و خان چیراندی و سردارانی نزر
کنگ و تلوآن دیگ و جہد و ات - بے چپ و چاگرد و سیاسی جاوداں
انگریزاں و بلوچی ڈیہہ و پترگ و دوتی پادانی مرکنگ و جوانین موہ دات .
چد و پیرانگریزہ ہندوستان و دت و را محکم کرتگ ات انت - آیان و
بلوچستان و پترگ و ایشی گرگ و خیال سما و دہاں دل و اتک و دیکہ
آچہ رار روس و بیم و پاتراپ و پدر بہت انت - بلوچستان و چادر
پرایاں سازگرات انت - آیاں گوں وئی مسکو و ہنز و ن بے
سرداران و گوں خان و میرٹینٹ - دبرے خان راگں سرداراں و یک
دات و داسے ڈول و ہر دوکیں بلوچی توتمان و پردشت و تردد کرت
و ددان ددان خانان و ہنجوش وئی گوارچانی آماج کرت کہ آیاں گوں
انگریزاں بازیں عہد نامہ کرت انت - بازیں فوجی اہمیت و ڈیہاں و
پہ اجارہ گیت و دوتی دست و کرت ، ہر خانے و کہ سرتابی کرت -
آہوش خان محراب خان و شہید کنگ بوت - یا نکه جو خداداد خان
و بندی خاتہ و باہوٹ کنگ بوت - سردار و بوتما راش وئی دستک ہوٹ

کرنگ انت - خان و سردار پر نام پشت کپت انت اصلیں حاکم و
 و امہندہا بولت انت - یوگیس بلوچستان و بلوچی ڈوبہ فرنگیانی غلامی
 ۽ جگ ۽ پیرا ات - خان ۽ خانی آیانی منگ ۽ واسطی ات آمرور
 آیانی دلار و پکار دارا ات انت - میر و معتبر آیانی محتاج ات انت
 آمرور و خان ۽ نیام ۽ وت آس ماندروک ات انت - بلے یکپارگی
 وت فیصلہ کنوک و فریق ہم اسد ات انت - اے ڈول ۽ آیانی بچان
 ۽ وت ۽ را محکم کرت - پنجوش کہ آیانی پر وتی مہر و حیلہاں دگر ملکاں
 کرنگ ات - اے راستی دگواچناں یوسف عزیز ہم مارات - و وتی نارکی
 گالاں اے حقیقتاں چوش درانگاز انت ۴

غم نذاریم ز تار یکی شب نائے فراق
 داغ حسرت صفت ماہ تمام است اینجا
 ہر کسی می نگرم جلوہ نما افرنگ است
 مصر و ایران و عراق ہمہ نام است اینجا

سے برزی چپ و چاگرد و ماحول بلوچستان ۽ بنی حق و آجونی ۽
 شپ چراگیں سرپار ۽ وتی منزل و مراد ۽ مادینں راہ گپت - و یک
 ہنچیں آشوپے و جنبہرے چستے کرت - کہ چرائی لوا ۽ فرنگی پدہت
 انت و ترس اش کپت - او دوہمی نیگ ۽ اے لوا، پر پلہیں آجونی
 ۽ بیل و براہندگاں و شیں شمار ۽ مستاگ ات - آعزیز ۽ چپ و چاگرد
 برج بولنت - آئی سردکی آئی ۽ یلیں سنگت و ہمبلاں گوں برصغیر ۽
 آجونی جنبہر ۽ سردکاں دزکلی کرت - برصغیر ۽ سحر یک و جنبہرائی جاڈور حبان
 بلوچستان ۽ سرگیس کرہ پٹ و بیاباں ہندن و تیاب سکیں کوچک

گستانان شنگ و تالان برت انت - درستانی دشمن یکس انگریز
 مراجعات - عزیز مگسی و سرودی و بلوچ وطن دوستانی سرمہاران
 پس دور و بارگیک و ایجیٹیشن و چرت و ایر حواتا کانی پاپ و
 شنگ انجمن و گلانی جوڑ کنگ بلوچستان و رواج دات ایٹان بنیاند
 مقصد و مراد، آجونی و انگریزان و شتر و قی دیہاں در کنگ ات -
 عزیز مگسی پ و قی مقصد و مراد ان سوب کنگ و گوں ہندوستان و
 سلطان سردکاں ہم شور و ہم صلاح ات - آ مولانا ظفر علی خان - مولانا
 علی جوہر و علامہ اقبال و خیال و یکہانی باز منوک ات - و عزیز مگسی
 شاعری، نرستانک و منڈیاں - ایٹانی خیالاتی عکس و شبین جوانی و
 رگ و کانییت -

آئی و قی نرستانک، شاعری و جماعتی پمفلٹ و کتابکاں و قی
 ال و لیکہ سرجمی و پدرا کنگ انت - آئی و مذاہ شاعری و نرستانک
 منڈیاں، بلوچی استان و دوستی و بر و جوڑانی ہواری و اسلامی و مذہبی
 و خیال باز و میا انت - آئی و گوشتناتی تہا اسلامی رنگ چو ظفر علی خان
 علی جوہر و علامہ اقبال و رندگیری معلوم بیت - آئی و گد سہری رند و
 شمس سہرا بیت کہ دنی ملکاں تر و تائب و گند و چار و سبب و آئی
 ال و یکہاں گیشتر شادگان و پرا ہی انکہ - پوریا گرو و بڑہ کارانی درد و
 و زمان و لہر گیشتر چست بنت و انقلابی بر و جوڑانی چوں و چہرتہ
 و ترند بوت انت -

یوسف عزیز مگسی و قی نرستانک، شاعری و منڈیاں ابید سیاہ
 علی بہر گیت و آئی راہ در بہی و سرودی و بلوچ و انڈیانی و ورنانی

مزن میں گلے و جہہ جت د آیاں نوکین دور و نوبتانی راہ و رہنمائی
 جنبر و آشوب و آس بالت اولی رنداں انجمن بلوچان جوڑ کنگ
 بوت پراسیٹ نیشنل پارٹی ٹہنگ بوت و پیشال رند و رنا و کوراسا
 دگر بازیں گل و جماعت جوڑ کرت انت۔ کہ آیاتی منزل و مسرا
 عزیز مگسی و شون و آئیگیں ماوین درفشوکیں راہ ات۔ اے پیغمبر
 مگسی بلوچانی استمان زانت و آگہی و آجوتی و اولی راہ بلد و بلوچیا
 انت۔ و تہارین بلوچی سرادانی شپ چراگ ات کہ چرائی برکت و زانت
 باسی و ناپوہیں استمان لے دل و زانت و آگہی و آجوتی و غیر انیس
 شمالانی ڈیو ابل ات۔ ہے پوہی زانت و برکت ات کہ آنی منزل
 ، نفلات و وزیر سر شمس شاہ و ظلم و زور اکیان سر و مزین جت
 و ایرے کنگ بوت۔ آئی گندہ و کاریانی بار و شمس گردی و نام
 کتابے شنگہ تالان کنگ بوت۔ اے کتاب و تہا عزیز مگسی و
 سنگماتی پہ بلوچ استمان و آیانی عیال و لیکھانی بن پوجوانی پدرانہ
 منی خیال و اے خیال و لیکہ آیانی سیاست و بنیادی اصول ات
 شمس گردی و یک بہرے ادا پیش کناں کہ بنیادی خیال و لیکھاں
 و زنگانیت۔

ملاقات و ہنچوشس این خاکے لوٹاں کہ آتحت و سر و ننگ
 ہنچورند۔ یک دستوری و ذمہ داریں حکومتی و جار و بخت و ہنچیں
 اسمبلی نے اڑ بکت کہ آن و باسک اولس و در چنگیں بہ بنت۔ ہنچیں
 و پار ہندی لائیتیں مردمانی کابینہ لے پہ مدام جوڑ کنگ بہ بیت
 کہ ایشی کماکش سر پدی و شرکارے بہ بیت۔ کابینہ

سہیلی و دیبا جواب دوک بہ بیت
 سنی خیال و بلوچی تاریخ و جمہوری رہنماں بلوچی رہا ہے
 اوس و در چنگیں اسمبلی و جوش کنگ و کامیونہ و سازگ
 کامیونہ و اسمبلی و دیبا جواب وہ لوگ و خیال و تصور، اولی زند و
 رنگسی و پیش کر تگ و سہائی اسے تاریخی بانج برنگ۔

یوسف عزیز و رام شمس شاہ و بار و مساوات " لاہور و نوشہ
 رنگیں نوشتا نکی و سر و ۱۹۳۱ء و بندی جاہ و باہوٹ کنگ بوت
 بی و مگسی قبیلہ و مزین بھرت و آسوپ و جہہ جت و سہ سمش
 و خلاف و نفرت گیش و دان ہمیشی آسرو ۱۹۳۱ء و شمس
 دی " نام کتاب چاپ و چاپ و شنگ بوت۔

واجب یوسف عزیز و قتی خیال و لیکہانی دل پسندی و اس دوستی
 سبب و پوہ و سر چاریں بلوچ و رنایان و دایندگہ سدر وین زانورین
 ومان و قتی پشت و پم کرت۔ و ۱۹۳۲ء و جکیب آباد و ہند و کل
 بلوچ کانفرنس کنائنت کہ ایسی تہا ہزاراں مردماں بہر گیت و بلوچان
 و پانی نہ و ظلم و زورانی خلاف و احتجاج کنگ بوت و بلوچانی یونی
 صفائی بوت کنگ بوت۔ اسے کانفرنس و پاگوا جی خیر پور و حاکم میر
 نواز تالپور و کنگلی ات۔ بلے آخری ساعت و آئی و نا و اہی و نموں
 ت و آئی بدل و آئی گشتانک آئی کار و ار کہ و نت حد امرزی واجہ
 حسین عنقا و کہ آ عزیز نگسی و بارز کیس شگتے ات و کانفرنس
 ینت و ہم گون ات و قتی زند و شمس روچاں آ وخت
 و رانی بارہ و بارز مذاں سبی و مجھ و بازیں تراں گوں من کرے

انت۔ آئی و باروا گنگ سہمش ات کہ واجہ میر علی نواز خالق
 تالپور نادراہ نہ ات، بلکین انگریزانی دباؤ ترس و بیم و سبب
 شمس گردی نامیں کتابکے و شنگ، و تی جند و ریاست و تہیں
 بید و حکومت و رضا و حسرت و دہمروی کنوکیں شرکاریانی روان دیگر
 والس و تہا باز و پسند بوگ و ہے ڈولیں و گہ بازیں کار پداں انگریزانی
 و گنوگ کر تگ ات۔ پیشا ۱۹۳۱ء و آئی و رانظاہر و پہ جاندر
 و علاج عبلے اصل و دران ڈیہہ گنگ و دیم دیگر برت۔

دران ڈیہہ بوگ و رند آئی خذامرزی واجہ محمد حسین عنقاہ و نام
 و یک دشتانکے دیم دات و آئی نوشتانگ و بندادی گال چوکش ات
 الوداعی پیغام اہل بلوچستان کے نام

بادہ ہے نیم رس ابھی شوق ہے نارسا ابھی

رہنے دو خیم کے سر پہ تم نشت کلیسا ابھی

مجبوراً یورپ جا رہا ہوں۔ اس کے سوا چارہ کار بھی نہیں۔ آئی
 کا وہ بھی تو نیم رس ہے او شتوق بھی تو ابھی نارسا ہے یہی بہتر ہے کہ خیم
 سر پر نشت ہی رہنے دی جائے۔ میں ۲۷ ماہ حال لندن
 ہو رہا ہوں پر نیم آنکھوں اور خونیز نردل کے ساتھ

چمے نوشتہاں ہنچوش سہرا بیت کہ یوسف عزیزہ کے مایوس
 بتگ ات بلے چرائی رندی گپتار و نوشتہاں سہرا بیت کہ آئی
 نہ ات دآئی امید و ترندی و اہنگانی واگ پچ بلہ نہ دات انیس
 قاہرہ و نوشتہ کر تگیں لچھے و وتی اسے سدک و بیسہ چوش و
 کر تگ سے

اپنی خوشی سے آپ ہوا ہوں جلا وطن

بیترا آگشیت سے

میں پھر اعلان کرتا ہوں، میں پھر اصرار کرتا ہوں۔

میں پھر اپنی بات پر پھر یوسنی اصرار کرتا ہوں۔

کراے اہل وطن جس وقت تم مجھ کو بلا دو گے۔

مجھے سر باز پاؤ گے، مجھے جانہار پاؤ گے۔

یوسف عزیز، بنی آدم گری، خیال و لیکھانی آئی، ایک نوشتہ

ایک بہرے جوانی، پورا کنت کہ آئی شہ لندن، و اتری،

سیاسیات مقدم ہے یا اقتصادیات، سر حال، نوشتہ کرنگ

ایا ہما مردم کہ دو بیل، نگن، توان، دارنت آیبانی حساب دست

سر، بوت کرت نہ کنت، منے کلگ و ڈیہانی شنگ و

میں مخلوق نہ و سپکے زانت و نہ درگ، ڈوے و آسردار پستی

ایچ انت، نادرا ہی پرور نیوکیں لوگانی بندیک انت، و سالانی

چہ بوٹماں پریں کو ہنگیس گردانی گورا کنگ مزن این دروناکیں حالور

سہے وڑیں خیالان آدتی شعرانی لاف، چوشس سہرا کنت

اے انقلاب دہر جاگ پھر کھول دے بوتل کے کھاگ

امرا تو کھائیں مرغیاں مزدور کھائیں دال ساگ

اے مطرب نغمہ نواز

بہ نغمہ نائے حریت من او بلوچی قوم سن

اٹھ اور آنکھیں کھول دے تو اسکی گردن توڑ دے

۱۔ مطرب نغمہ نواز

اس کو مشاجلہ میٹھا سردار ہو انگریز ہو
جو قوت شیطان و جوثائی چنگز ہو
اسے مطرب نغمہ نواز

دگر ہندے ء بلوچاں ء چوش گوانک جنت سے
اٹھ اے بلوچ بدل دے نظام فطرت کو
جگہ پہ تیر چلیں ادول میں جو کش آئے

ازمان انت کہ چہ دل مزن ء و اتری ء رند آئی ء را دتی نوکیں
دلیکیانی سالان کنگ و کار کنگ و کار کنگ ء باز موہ نہ رست
مئی ۱۹۳۵ء ء شاکوٹ ء زمین جنب ء وتی گواچی کرت۔ و بلوچ
آئی بالگتیں شمالانی ڈیوانیران انت۔ آئی ء ماندا شتگیں آس بدی
و پل ء قوتانی سوچان دین دیان انت۔ آئی فکر و خیال ء روژتانی ناہب
سہت انت۔ پہ بلوچاں شہم و گردشک دنت۔ پروچیکہ قول ء
نصیر ء آئی آجوتی ء قوم کشت سے

در دل ماتم ہرادی نشاند

دای یوسف رفت تخم او بماند

رفت یوسف نام او باقی بماند

در خستمان وطن ساقی مہنوز

نامی ایر شاء احسان بن دانش آئی بارو ء ڈسیت سے

زندگانی جس سے بھی خراب گلستان درکنار

وہ مرا یوسف، وہ رشک ماہ کنغان کیا ہوا

خون روتے ہیں سبھی ارکانِ تعمیرِ ادب
کیا ہوا جانِ ادب یوسف علی خان کیا ہوا
بک درگہ شاعرے پر بلوچاں، عزیزِ مگسی، کارِ پداں، چو شس ساڑا

ہماری چاہ میں یوسف نے سختیاں جھیلیں
تجھے خبر بھی ہے گم کردہ راہِ جوانِ بلوچ
راجہ مولانا ظفر علی خان ظفر یوسف عزیز و بلوچ، رامہرو و وفاء کیس
لیکیت و چو شس پر بندیت لے

لفظ بلوچ نہرو۔ نا کا کلام ہے

معنی ہیں اس کلام کے یوسف علی عزیز

کے مزنیں مفکرے، قول انت کہ سر انسان، رازندے رسیت
نہیں انسان ہما انت کہ وئی زند، بنچیں کار۔ پدے و کار پدے
دے پہ آؤ کاں بیت و ہریت کہ زند، پشومان مر بیت۔ الم
عزیز مگسی، وئی استمان، بنچیں کار۔ پد و مثالی اشنگ
کارے کریگ، ایوک، آتاں ما بلیس ہر کس، کہ آئی زندگری
پہ پشومان نہ بنت و بلوچ استمان پہ اسے ڈولیں بومیا
ال ہرچی کہ خضر بکنت آکم انت۔ زن بایدا انت کہ شہ آئی
زند آئی نوشہ کہ گئیں درائیں نوشا تک و معنون کتابک
شعر و گپتارانی، دستور و پردگرام او زند، درائیں حال و اول
بے، جم کنگ و نر آرگ بہ بیت۔ تنکہ آپہ آو کیس نسل و
دائمی راہ شون بہ بنت۔

خدا رحمت کند این عاشقان پاک طینت را
 پر دشت - و کانفرنس و نیاتک و ناجوڑی نیمو نے کرت - انگریز
 مخالفت - دباؤ و ترس و بیم و ابیدہم اسے کانفرنس -
 کو اس دتوم دوستانی مزینں سروک و بہرے و چھ سندھ بلوچ
 و پنجاب و کندھ کندھ و بہر گپت و اسے کانفرنس باز کامیاب
 سے دیوان و گڈ سراں و اجہ یوسف عزیزہ مگسی و مشہوریں اس
 وانگ بوت - کہ ایشی ہمتیں گال انت سے

میں اگر چاہوں تو ذرے کو بیا باں کر دوں
 قطرہ آب میں پیدا سرطوناں کر دوں
 میں وہ مجنوں ہوں اگر چاہوں جہاں کو کبیر
 طسره یار کی مانند پریشاں کر دوں

ارمان انت کر یوسف عزیزہ مگسی و بلوچی شاعری نہ کرنا
 بے اردو فارسی شاعری و آئی و تی حب و حدوک و دلی بردہ
 خیال پیلوی و در شان کرنگ انت - البت ماگشت کنوں کر لے
 و تحریک و برکت انت کہ بلوچ اشمان دوستان پدا بلوچی و نیگ
 کرت - بلوچی و عنفا گل خان نصیر و ایندگہ بازیں نامی شاعر گل
 خیال و جو زماں و بیا اتک انت - آئی شاعری و بلوچی اشمان
 آجوںی و جو زماں و بے ترس و بیم لے و آشکارا کرنگ -
 قسم چنگھاڑ کی جو مست شیروں سے نکلتی ہے
 قسم تلوار کی جو خون اعدا سے بہلتی ہے
 قسم بندوق کے مہت نزا صوت و حسادھن کی

قسم ہے غازیانِ قوم کے جوشِ زنازن کی
کہ ہر چھوڑوں گا اپنے ملک سے داغِ غلامی کی
میں پھر زمانہء دارورسن کے شعر گا گا کر
کئی منصور اپنے ملک کو دلو کے چھوڑوں گا

دگہ ہند سے آئے خیال آچوش درنگار کنت سے
کہ اپنے ملک سے داغِ غلامی دھوکے چھوڑوں گا
بلوچستان کو آزادی کی مئے پلو کے چھوڑوں گا
کٹا کر چند سردار گردنیں اپنے رفیقوں کی
زکوٰۃ فصرن اپنی قوم سے دلو کے چھوڑوں گا
سبق دے کر اخوت کا شجاعت کا محبت کا
میں پھر بگڑھی بلوچستان کی بنوا کے چھوڑوں گا

آپہ وتی استمان دوستی والسی مہر و دوستی و بیح سکی و سوری و دیما
کاریت و بیح ترس و بیہ و وتی دل و جاہ نہ دنت۔ آپہ تری
انبازی ہر وڑی سکیانی و شورمانی سنگ و جار و جنت سے

ما الفت را بدول و جان خریدہ ایم

از دو جہاں مہر تو در دل گزیدہ ایم

بامامگوز آتش مزود اسے رفیق

ما از شراب عشق خلیلی چشیدہ ایم

نازم و شکر گویم ابی قید و بند را

زی رہ مقام عشق حسین رسیدہ ام

آپہ وتی مہر و دوستی و حق پرستی و ہمیش واگ و آرزو داشت

کہ چو شمس منسور و پادگیت و پے ہا کبازی و نیکیں نیت و
چو یوسف و بندی خانہ و باہوٹ بہ بیت - آپہ وقتی منزل و مراد
سید ہاشمی و دشتاک دول سوچیں لو ارا کنت نہ
داری کہ زیب گردن منسور گشتہ است
اسی کم نظر! بیا کہ ہما دارم آرزو دست
بر عصمت و صداقت من یوسفی گواہ
حقا کہ یوسف بہتم و زندانم آرزوست

یوسف عزیز گسی و خیال و لیکہانی سر و چشمانکے و رند ما پک
گشت کنوں کہ آوتی دور و باری و سردار و حاکم و بوتارانی یا معنی و بدین
ات - آئی تیوگیں رندمانی شاعری، کشتانک، نرشتانک و تحریک
ننگ و ناموز و نگہوانی بزرگ و پوریانگرنی و نیز کارانی پشتی بان، فرنگی
وانگریزانی دستک و گماشتہ این سردار و خانانی بارو و چست و ایر
رہنمائی کنوک انقلاب و آشوب و راہ و بربری کنوک بلوچانی بنی حق
آیانی گلزمین و آجونی و برو جزمانی شوندری کنوک دو انگ و رنگ و رنگ
و فہم و روزنائی و شب چراگ ات انت - ہنچوش کہ آئی و دست، آ
جہل مگسی و سردار بوت - آئی و وقتی عمل و کار پداں ہنچوش کرت - و انگ
جاہ بوتگ و طالبان و علم و زانت و ہیل گنگ و سکین دات و جہل
مگسی ڈولے حلقوے و علم و چراغ بالت و بازیں شرکاری روان
انت -

آیک بندے و وقتی بد و سردارانی رنگ و جنگ و ہندی
حاکمانی گور و آئی و ڈوبارگ و بارو و یک فارسی شعرے و ہم دست

دارانی زبان عَزیزِ مگھی ۽ کار پد و کردار چوش سہرا بنت سے
 دل پہ مزدورال بہ بست از ماگت
 شان سرداری ز طرزا و شکست
 شان مسجودی مانا بود شد
 نوجوانان را خدا منعبود شد
 قدر ما کرده برابر بہ سلام
 میخورد باخانہ زاد طعام
 این فساد و این شرارت تا کی
 کن گروه خو فناک استن منشر

بزبان یوسف عزیزِ مگھی دران ڈیہہ کنگ ۽ لائق انت آئی
 راسزا دیگ لوئیت ، آئی سنگت گلینگ و سنگ و شانگ
 سنگ لوئیت - آڈوہ دار انت - پرچیکہ آئی ۽ وقتی دل گوں پوریا
 دران بستگ سرار سے یلہ دانگ و سرداری شان ۽ جہل جنگ آیان ۽
 رضاء ۽ ڈول ۽ مخلوق ۽ راسجدہ کنگ نہ کلیت و آیبانی بت بزرگا
 نت آیان ۽ یک زر خریدیں غلام ۽ درور لیکیت - و آوت گوں
 آ غلام ۽ ہودی ۽ یکیں دسترخوان ۽ ننگن وارت - اے شر
 فساد ۽ لواو توارالم ۽ گارو گسار کنگ لوئیت - پرچیکہ پیشی تریا
 ۽ سردارو جاگیر دارانی کوہنیں باوگیر و ماڑی حکنت و ڈرنٹ و
 روشنت - منی خیال عَزیز ۽ اے دیما روکیں لیکہ پرانی زندگی
 ب درفتوکیں و روشنائیں دگے رمانت -

ڈاکٹر انعام الحق کوثر وئی کتاب " بلوچستان میں اردو تہذیب " ۱۲۱ء

ہشتہ کنت -

آویہ و حکومت ، نوابزادہ یوسف علی خان عزیز مگسی
باروٹی خیال و لیکچر آل انڈیا بلوچ کانفرنس ، کنائینگ سردار
سرمایہ دار و اختیار داراں قش و چیل شمس گروہی نامیں کتابکی
شنگ کنگ و تی جنڈر ریاست ، تہا بیدر حکومت ، رضا جبر
دیروی کنوکیں سرکاریانی رواج دیگ والس تہا باز و پسند بوگ
تے ڈیولیس دگر بازیں کارپداں انگریزان ، گنگ ک کرنگ ات۔ پیشا
۱۹۲۲ء آل و رانظاہر و پہ جانڈر ہی و علاج و بلے اصل و درال
ڈیہ کنگ و و دیم دیگ بوت۔

دراں ڈیہ بوگ و رند۔ آئی حد امرزی واجہ محمد حسین عنقا
یک شتا کے دیم دات و آئی نوشتانک و بندادی کال چرکس
ات انت۔

الوداعی پیغام اہل بلوچستان کے نام
بادہ ہے نیم رس اکھی اسوق ہے نارسا اہی
رہنے دوخم کے سر پہ تم خشت کلیسا اہی

مجبوراً ہارنا ہوں۔ اس کے سوا چارہ کار بھی نہیں۔ آپ کا بارہ
بھی تو نیم رس ہے اور شوق بھی تو ابھی نارسا ہے۔ یہی بہتر ہے کہ ہم
کے سر پر خشت ہی رہنے دی جائے۔ میں ۲۴ ماہ مال لندن
روانہ ہو رہا ہوں۔ پر تم آنکھوں اور خونریز دل کے ساتھ۔
چہرے فشتہاں پہنچش سہرا بیت کہ یوسف عزیز کے بابوس

ہونگ ات - بلے چرائی رندی گپتار ۽ نوشتانکاں سہرا بہت
 کہ آدپرویش ذات و آئی امید و تندی و اہنگانی واگ پنج پلہ
 ذات انت آئی قاہرہ ۽ نوشتہ کرتگیں ۽ وقت لے سدرک
 و چوش درشان کرتنگ ۽

اپنی خوشی سے آپ ہوا ہوں جلا وطن
 دیترا آگشیت ۽

میں پھر اعلان کرتا ہوں میں پھر اتر کر تا ہوں
 میں پھر اپنی بات پر پھر بوسنی اصرار کرتا ہوں
 کہ لے اہل وطن جس وقت تم مجھ کو بلاؤ گے
 مجھے سرباز پاؤ گے مجھے جاننا پاؤ گے .

یوسف عزیز ۽ بنی آدم گرمی ۽ خیال دیکھانی آئی یک نوشتانکے
 ۽ چیر ۽ یک بہرے جوانی ۽ پدرا کنت آئی شہ لندن ۽ وتری ۽
 رند "سیاسیات مقدم ہے یا اقتصادیات" ۽ مرحال ۽ نوشتہ کرتنگ
 ات -

آیا ہما مردم کہ دو بیل ۽ نگن ۽ توان ۽ وارنت آیان حساب دست
 لکانی سر ۽ بوت کرت نہ کنت - ! مئے کلگ و ڈھیانی شنگ و
 شانگیں مخلوق نہ و سپگے زانت و نہ ورگ ۽ ڈوے د آسروار پرستی
 آماج انت - نادرا ہی پروزیو کیں لوگانی بندگی انت - و سالانی سال
 چہ بوٹاں پرین کو ہنگیں گرو دانی گورا کنگ مزن این درد ناکیں حلاوت
 ہے وڑیں خیالان آوتی شعرانی لاف ۽ چوش سہرا کنت ۽

اے انقلاب و ہر جاگ بھر
اے انقلاب و ہر جاگ پھر کھول دے بوتل کے کھاگ
امرا تو کھائیں مرغیاں مزدور کھائیں دال ساگ
اے مطرب نغمہ نواز

بہ نغمہ ہائے حریت من او بلوچی قوم سن
اٹھ اور آنکھیں کھول دے تو اس کی گردن توڑے
اے مطرب نغمہ نواز

اس کو ٹا جلدی مٹا سرور ہو انگریز ہو
جو قوت شیطان ہو جو ثالی چینگیز ہو

(اولس بلوچی کوٹہ)

(مئی ۱۹۶۸ء)

الشيء

دل گنویں گوں من ء جبریت

ہر دیکھ گنویں دل ماں غم داند و مانی چار پا ساں گوں من ء
جبریت ر تہ گنوک ء لیکو ء چوشن گیشیت -

دور ء یاغی گنوک •

دور ء منوگم سار •

راست گوش گنوک •

دروغ بند سار •

بے ریا گنوک •

ریا کار سار •

زانت کار گنوک •

بے زانت سار •

بے بہا گنوک •

انناں بند سار •

موتک پیم بند گنوک •
تا زینت بند سار •

— ء منی باطن ء بش بے ماں کسیت کہ گنویں دل من ء

شکان جنگ ء انت !

من بلبلیں شہرے ۽ پلیس بازار ۽ سیل ۽ اتون پہان یک
 عجیبی ندرتے دلیت۔ گزین کہ ہر راہ گوزی دوہی ۽ راجاریت
 ماں دگ ۽ کر ۽ بے پنپن درچکے ۽ نشتگیں ساہگ ۽ نندو کین درت
 پچین، لبرو لیتار ۽ سہر دین گنو کے ۽ را، سنگ و ڈوکے جنت دگوزیت
 بے گنو کہ ہر ڈوک ۽ سر ۽ قہقہے جنت ۽ چہ دتی جاگہ ٹیکے ہم
 سرت۔ حیران اتوں کہ گپ چی انت؟ خیا لے ماں گنو کیس دل ۽ اہک
 کہ دیم ۽ بکنترین ۽ پورے بکنیں — بے چہ راہ گوزیاں ترس کپت
 کہ چوش مہیت کہ من ہم آہانی گوچلی ۽ آ ماچ بہین پادان ۽
 داشت دمانے ۽ رنددگ بے تزک و توارات۔ کس نیست ات
 کہ من ۽ بگندیت۔ پادوت سر ۽ وت دیا کپت انت۔ گنو کہ ۽ گور ۽
 شتن دپول اتوں۔ گوشے "میاراش نیست من ۽ بچہ نیار ات"
 آہی ٹوک پیلو بوٹگ ات کہ پاد بر منے منی گوشاں کپت —
 ہامان کہ چرائی کشاشتن تنکہ من ۽ کس گورانی گالوار ۽ مہ گندیت
 راہ گوزی اک ۽ ڈوکے چتے ۽ گنو کہ ۽ راجتے ۽ دیاشت
 منی ہم راہ گوزی ۽ دیا پہ مڑاڈوکے چتے ۽ گنو کہ ۽ راجتے ۽
 رھاگ بوتوں —
 بے نون آگریگ ۽ ات!

سید ہاسمی ۽ سٹگیں دستونک ۽ تالان یینگ ۽ اتوں
 چم اول پہ دیے ۽ کپنت۔ نبشتہ ات۔
 من دیتگ ات

من ء پیش اش داشت

من کرانت

گش انت رگنوکے!

دل ء گریت وگشت

رگنوک ء چه ترس

گلیں ابلے ء من ء دابے ء مناکنگ ء سوال کت گرشے
 درستی دابے دیستن کہ من پچہ زور منی ہساینگاں چه منی لوگ ء درکت بن
 باز جاک ء کوکارکت کہ اے رگ منی انت - پس پیرکانی، گیرینکات
 بے آہاں نہ منت - چه منی جاک و کوکاراں درامیں حکم ء مردم چہت
 ء ہرج بورتنت

من آہانی منت د لیلہ کہت کہ منی پتنگیں لوگ ء پانچ بگرت

بدی انت - آکلاں من ء جوانی پچہ کارت کہ من کے اڑوں ء کئی پگ
 ادل بے آدرس کنگ انت - گتے تلک اش برنگنت من زیات
 دا ء پریات کہ کرت تہ کلاں دپ یکے کت دگشت - ذل گنوک
 بورت!

منی ابل داب ء گنگ ء رند بہ معنا ء صیل ات کہ نیون کت
 درشتول — ء ہرودیکہ من آلی ء راگنہین دت ء راچیردین
 تنگہ آچہ من داب ء معنا ء نہ پرسیت - اوئی دس من داب ء
 معنا ء بہ قصد آرا نہ گشین گوں تنگہ من ء سملک ء مردم گنوک

سیاہ ء تہا میں شپے ء دل کوں من جیرگ ء ات من دل ء
 راگوشتن " تہی گالاں پورہ نہ باں " ہیکے حبت ء گنتے " گنوک ء
 گالاں گنوک پورہ بنت ، توکہ گنوک نہ لے ، گنوکی تراناں چوں پورہ بے ایہا
 من ء دستے بد ء حبت و گنوکی دعائے داتہ " گنوک باتے کہ سیاہ ء
 تہا میں شپاں ایوک ء گنوک برنت ۔ !

زندہ پر عقل نہ انت اکاں باور نہ کنئے گنوکاں پول کن !

کوڑو ء دوداں سجا رات ۔ برے گنو کے ء سارگشت ، برے
 رے ء گنوک — دل و گوشت اے بزگیں دود دی یوس انت !

سید ہاشمی گو شیت ، چمن ہلک گپتگیں ارسانی بندریں
 کہ تہی دل انت ۔ اکاں تر اسمانیست بزناں میاں تہی گنت " گنوکیں
 پسہ دنت " چہ تہی چماں ہلک کپتگیں ارسانی بندریں جا کہ تہی
 نک چا نکیں زچک انت ، اکاں تر اسمانیست بزناں تو گنو کے !

اے راستے کہ گنوک ء دمب ء کیگ گنوکی ایتا بلے سار
 ہی دی ہمیش انت کہ گنوک ء چاہ ء کیگ ء میلنت با

گوشت گنوک بے مہارانت۔ بے دل گوشتیت، چہ کو تھان گہ

انت۔!

دیر کپتیں سنگے ءِ مذی و پین بنشنگ ات

تھی امیل، تھی چھانی روک زرد ءِ نور۔ بہار چاڑیں گوارا
ارمان کہ مردچاں چہ گنوکنی ءِ مہتم ءِ گیمرنگ منی چھال ارکس شلت
حونی گریت۔ بے ہر دیکھ من واجہ کارے ءِ دیوال ءِ دلیت کہ ہر کہ
آرا ڈو بارگ ءِ انت تو منی آہنی المیں گنوک ءِ پوہ بوتن۔ ءِ منی گنوک
دل ءِ چہ گل ءِ ٹہک پہ ٹہک انت کہ منی بہار گاہ گونگیں سہر پیں گوارا
نون جادہی انت۔!

چہ ماکس ءِ رانہ زانت۔ گنوکے ءِ مارا راہ ڈس ات نون کہ
دلیت، دریں چرائی ءِ تکین کہ آگنوک انت۔!

سارے بیت کہ گوشت اش، گنوکے چکرتہ ءِ کار انت شرہون
کہ دت چہ سر ءِ چھلت۔ بے مرچی پہ ہما گنوک ءِ کارا
کپنگ دنازینگ ءِ انت لے!

گنوک چہ گنوک ءِ است۔ یکے ہما کہ کنگ انت ءِ دہمی
ہما کہ رنت دلجنت۔ بے کے گوشتیت ہر دو گنوک انت۔

گنوکیں دل ماں ڈوہرے بندہ جاہ و گوں من و ماسل و گنوک
زان و ات - گزشت لے - گشت کہ گنوک بے گناہ انت - فید بند
اش پر نیست - بلے من پرے چہ قرنان قرنان بندگیوں - من گناہ!
من سر جہل کت پر چیکہ آہی دیا من حمالت اتوں -!

آکس کہ راج و گور گنر و تیلانکان آما چیں گنوکاں شوشیت
راج و چوں سوہ و منزل و سر کرت کت -!

گنوک گنوک و پچہ کار انت -

کار گنوکاں انت کہ سارنا مدار انت

اگاں کار پہ کور و ایشرک و ذی کپیت - راج و گنوکاں کے
روشنت کنت کہ آدار راج و سر و جود انت - پر چیکہ آدت راج و
پیدا کتگین انت -!

ہر مادہ سے و در و کہ من شت و پر گنوک صد اکش انت -
من و پنچو دو دستی اش دات کہ من سر ملگ و کپتن، گزشتے کہ من
دزے اون - من نزانت کہ گوں من چوش پرے کنت - بلے نون
من پرہ اون کہ چہ منی صداد کوٹ پر شنت -!

من ہر جاہشت و وقتی حال داتن بلے درس شہ من دسر لوگرات
 انت گدّا من سر پو بوجن کہ دراہیں
 گنوکاں یکیں زہاں عرتراں کنگ۔!

کسے و را دیستوں کہ دگ و سرع اوشتاگ و عوٹہک پہ
 شہک انت اے۔ دیبا کنزت و پو کتوں، گوشتے براساں مزو
 شہ لوگ و کشتہ و دران روکتہ پر چیکہ من گنوک و پنت اش
 داتوں۔۔۔ ہی ہی ہی۔ من حیران ات اول کہ اے جونیں مرد
 کہ گنوک و سوچ و دنت و دران ردی و سرع و شہ گل و بال
 انت۔۔۔ دل و اکہ اے الم و گنوک انت بلے پہ براسانے
 زہر دی اکہ کہ گنوک نے و راچہ لوگ و کشتگ انت و آہنی
 ساری و علاج دران ردی دانہ انت۔ من کہ شہ حیالانی نیلیں
 زر و سردکت دیستوں کہ گنوک شہ من دیرشتگ و اوشتاگ و شہکان
 ہو دی و جوش دی گوشگ و انت، عشق آذات بوتگ چرے سو دیلاں
 ”گدّا من پک بوتناں کہ آگنوک انت“

میر و بوتاراں دیوان ات۔ درتہ شالے دست بستی و د
 اش اوشتاگ ات۔ کاش اش گوشگ و ات ”تھی سیاہ و
 ثابت بیہ تو جرم کہ تھی گردن جنگی انت۔۔۔ درتہ شال و
 و گوشت ”شماکل ہم سیاہ ات بلے من ظاہر بیگاں۔۔۔
 کاش عیبیاہ دت و گشت، زن تو گنوک ہم بوتگے!۔۔۔ پراہر کسی دپ و ات کہ فلانی گنوک
 بوتہ!۔۔۔

کتابانی سرچینا

دو پہم شانک

نے زہگ بلدر، تہا بازی نوکیں چیز گندگ ء کائنت کتاب ء
 کہ پڑھ کنیں ما چاریں اشی ء بنشت نسا یک ء بول ء نسا ء انت
 مرجی زمانگ یک پیم ء دیم روان انت اے لیو (LITHO)
 چاپ آبریک روپے مارایو دیگی بیت۔ وسہر انت آدھی بیڈیا
 مارادگہ راہ نبیت۔ مارا ہر پیم ٹا پ زورگی بیت۔ بے آزمودہ
 سابت کھگ کہ نسا یک والوک ء نسا ء وانگ سک گران
 کپیت۔ مردچی اردو ء در ورے دیم ء انت۔ ٹا پ ء زورگ ء
 مردم تنیک ہم ترس انت بدھے کہ مردمان نسا یک هیل کنگ
 مے زبان کہ ہنگت وتی چگی کاما زورگ ء انت، باہر را ہمیش
 ات کہ ٹا پ ء تہا چا پگ بڑتیں۔ بے چاپ و شنگ ء وسیلہ ہانی کمی
 بیگ ء سوب ء ما مجبوریں کہ لیو ء چاپ ء گون وتی کار ء بکھیں بے
 لیو ء چاپ ء ہم ما چہ ٹا پ ء نریک آدرت کنیں آئی ء سورت
 ایش انت۔ کہ ما وتی تمایں چیزاں نسا ء چاپ بکنیں۔ ہا مردم کہ
 نسا ء هیلدار بیت آ ٹا پ ء گون آرام ء وانت کنت۔ اے رود
 من سیدی ہوشو بزاں ادگانی ء دور ء ہمیش کناں مرجی اے
 دویں زبان نسا ء تہا چا پگ دہشتہ کنگ بنت۔ چیز کدت

ساری سندی ء را لیو ء بے نسک ء تھا چالیش کنگ ات۔
 دومی مرزنیس ہبرائے زھگ بلد ء تھا اپبیا انت۔ تو اگہ ظہور شاہ
 ء "بلوچی بگبجی" دینگ وت سئ بے کہ آفاجہ ء مے اکیڈمی ء زھگ بلد
 ء تھا کئے پرک مہت۔ ما الہی ء دوازہں ہرپ مہنگ انت پرچیکہ
 آگوں بلوچی ء سیادی مزارت۔ اشئ ء تھا پنج شکے نیست کہ "خ" ف۔
 "غ" جاگہ جاگہ کارمرز بنت بلے مے گیشتری بہر کہ ایشاں کارمرز کنت
 پیشا ما آنہ زرتنگ انت۔ پنا ہم منی جند ء خیال انت کہ اے سے
 میں توارانی ہارہ ء مے ادیب و زانوگہ بندیت و یک راہے بہرنت
 ظہور شاہ ء دق بگبجی ء تھا تہنا اربی تامانی تھا اے ہرپ کارمرز
 کنگ انت

یک دگہ گئے۔ ما بنیاتی اپبار ء تھا بے تواریں فون (فون عتہ) دوزنیس
 یا (یے) نہ زرتنگ انت۔ پرچیکہ اے دویش بنیاتی توار نہ انت۔ بندہ
 اے فون (ن) ویا (بی) ء دو جتایں سورت انت، دہتا ہنہر ء آہر
 ء کارمرز بنت اے بلے کہ اپبار ء تھا زورگ بونگ انت۔ بلے
 اپبار ء گوں بچا ء ایشانی مشق کنا نینگ بوتگ تاکہ دائرک ایشان
 ہم پر جوانی عھیل کبن انت۔

مے اوزنیں اپبار ء تھا۔ مھے ء توار ء پر دو نشان کارمرزنت
 چر کہ "ھ" و "ہ" یک توارے ء پر وکتے یک نشانے بس بوت کنت
 پڑائی ء دو نشان زورگ پنج پامگے مزارت۔ مازھگ بلد ء تھا
 پیشا تہنا "ھ" ء نشان زرتنگ

سیسی مرزنیس گپ رہ بند (املا) انت۔ اے ہبرو بازم مردم مرزنت

کہ زبان و رہبندہ و رشتہ گون ہما زبان و گرامر و انت سے زبان بدہستی و یک مزین سو بے ایش انت کہ باز کم ادب کارا اے
 ہکیکت و نیمگ و دگوش کنگ ہر کس و ہر پیچ مشر زانتگ ہما ہم و
 وئی اسپ تا چینگ و اے ہیرش بے ہیال کنگ کہ ہر کار و ہتے
 وئی راہ و رہبند بنت۔ گون وئی ہے بے پردا ہی و یک زبانی و بازیں
 زبانش جو کنگ ہر سچے کہ ہر یکے وئی تب و واہ انت۔ آئی و گون گرامر و
 پنج کار نیست۔ نوں آمر (نیچہ) ایش انت۔ کہ زبان ایکنت بے ہر یکے و رہبند
 چہ دومی و جتا انت۔ اگہ یک دومی ہر یکے و رہبند و جتا جتا سیل
 بکنت۔ آہے ہیال کنت کہ اے جتا جتا میں زبان انت۔

اپپا و ہم و ظہور شاہ و "بیکھی" و اکیڈمی و زنگ بلد و رہبندہ
 ہما ہم باز کم پرک ہست۔ ازا پت و نشان "و" جبر و ہرپ و نشان
 POST POSITION "و" ارزان کار PLEVARB (آن "و" اب
 "انت" "ایت" "ات" دو میں زنگ۔ بلدانی تھا یک انت۔

گون گج CONJUNCTION (حروف ربط) و پ ظہور شاہ و "و"
 زرتنگ و ما تہنا "و" زرتنگ۔ کہ پاری و تھا گون باز ادانی کار مرز بیت
 وے گیشتر مستریں زبان زانت ہم ہمیشی و زورگ و سر و سلاہ انت
 ادشتوکیں تواری و پہ ما جسم و نشان (۸) زرتنگ ظہور شاہ و ہم اے
 زرتنگ بے ہما لبط کہ آمانی اول ہرپ ادشتوک (ساکن) انت آمان پہا
 اربی و ادشتوکیں نشان (۵) و کار مرز کنت۔ چو کہ

ڈرپ - سراپ - برات - کورم

ماگندی کہ آواہر یکیں جسم و پہ دو نشان کار مرز کنت کہ پنج ہم و

راست نہ انت۔ یک چیزے ء پر دو نشان زہگ ء رُژن ء سرء
 بارے بیت۔ دومی سوب ء ہماکس زؤت و پر جوانی سرء بُوت
 کنت کہ آلی ء راگوں چاپ کاری (PRINTING) و ٹائپ ء چیزے
 رشتہ ہست۔ ٹائپ ء تہا مستریں راہدار (اُمول) ECONOMIZE
 کنگ انت بلے چریشی ECONOMY نہ بیت۔ البت ٹائپ ء کلیت گیش
 بنت پنام ء نشان PRONOMINAL SUFFIX ء پر بازیں ورکار مرزنت
 چو کہ:

مُرگ جت۔ مَرگے جت۔ مَرگے جت۔ مَرگے جت۔ مَرگے جت
 ظہور شاہ ء سے ء "زرنگ بلے ما (ای) زرننگ پرچیک رودر آسکی
 و ایرانی بلوچی پریشی ء زبردب، یلدنت۔ (ای) کارنت۔ پیشاما
 (ای) زرننگ کہ ٹائپ ء تہا جسے دگراں ارزانت چو کہ۔
 مَرگی جت، مَرگ ء جتی۔ راستی گشت اسپہ بیت۔

واجہ ہئیں جرائیش انت کہ تاو کستیکہ ما وتی نبشت ء ترز ء
 ROMANIZE نہ کین۔ اے مان گیشٹگیں گپ ہرودہ ء ہنچو پشت کپنت
 بلے اے وحد رومن ندرگ ء نہ انت۔ مانا الاہیں کہ ہے اربی ء نبشت
 ترز ء ہداریں۔ البت اے نبشت ء ترز ء ROMANIZE نہ کین۔ اے
 مان گیشٹگیں گپ ہرودہ ء ہنچو پشت کپنت بلے اے وحد رومن ندرگ
 نہ انت۔ مانا الاہیں کہ ہے اربی ء نبشت ء ترز ء ہداریں۔ البت اے
 نبشت ء ترز ء ہم ماشرکت کینیں آلی ء پیم ایش انت کہ ما VOWELS
 (زبرد۔ زبرد پیش ء) کہ پر جتا جتائیں ہرپ جرہ کینیں۔ ہنچو کہ رومن ء
 تہا بہت اے ڈول ء ما یک شرہی ہدے ء اے ترز مثر تر بُوت کنت

دہازیں مشکلات دور بُرت کنت۔ اے منی جہد ۶ سلاہے اشیء راکرن
 اکیڈمیء پرج واسۃ نیست۔ من ۶ را اسپوزنت کہ منی اکیڈمیء
 اے شہانی برگ ۶ پہ مزنیں جہدے ۶ رندیکہ سوانامہ ۶
 سٹون فالت چاپ کنائنت و زبان زانت و ادب کارین و اجکاری
 سلاہ لوٹ بے تہنا بہتے و اجکاران اے نیگ ۶ دگوش کت۔
 اکیڈمیء فنی نیگ ۶ چہ اے کتاب ۶ را ڈولدار کنگ ۶ پیلویں جہد
 کنگ۔ بے کاتب کہ بلوچے نہ بوتگ بازیں رونیسی پشت کتنگ۔ پدہم
 آہان ۶ مشوراست کنگ ۶ دس کنگ بے واسم جاگہ جاگہ رونیسی
 سراک۔ دومی چاپ ۶ اشانی کشگ ۶ سر ۶ پوجوانی ۶ ہیاں کنگ
 بیت۔

بلوچ زبان ۶ تاریک ۶ اے اولی کتاب رات کہ "آفسٹ" ۶
 تہا چاپ بوتگ۔ اشیء ۶ ہرچ ۶ درج ۶ اندازگ ۶ شہادت بت
 کنت۔ بے اکیڈمیء اشیء ۶ بہا تہنا دہ آہ ایر کنگ تاکہ گریب ترین
 مردم ہم اشیء ۶ را گپت بکنت۔

اے رندی منی نزدیک ۶ تسی ماہتاک ۶ زنیٹ و اہ نعمت گنگ
 آزمانک انت۔ داجہ واکترے و راستی آزمانک ۶ ہم شریء واکترے
 ۶ زانت۔ اے آزمانک ۶ تو کلمے چہ نیست۔ زبان و بیان ۶ شکر
 مے رسم و رواج، دود و بیدگ او مے کشت و کشار ۶ دستور و اجہانی
 شریکانی لیکگ اے آزمانک مے دستور ۶ سر امزین شہکانے، ہمیں
 ادب ۶ ضلورت انت۔ من ہرچی کہ بلوچی آزمانک و ن۶ منا چہ درساں
 اے دش تربوت کئے گشتی کہ مے ادب ۶ تو کالتالی او، او بہتری و دی

ہوت نہ کنت !۔ واجہ طاہرہ نبشتانک پیشا جوان انت کہ آنی بنیات
 پیسہ سرانت مالک و محنت ہم ستا کرذیت۔ مراد ساحر و
 عزل و ہر یک شیرے سک شرانت گڈا دگے شیرے جہل کپتہ من منال
 کہ ہا ایشرا حرابی و بدی نکشت او دنیا و مزین شائری کپتار و توکا
 اے چھی ددی کنت۔ اگر یک جاگے ادان شیر سک برز انت رتہ دوہی
 جاگے سک جہل انت۔ بلے مراد ساحر و لے محنت سک کامیاب انت
 کہ آنی اے عزل و معیار سجو یک انت او ہر یک شیرے یکیں
 درجہ داریت۔

بلے واجہ من مراد ساحر و مگر کاری و ایستپاک نہ کنیں کہ آنی دوس
 شیرانی سراکٹہ۔ شائری دل و ہل انت۔ ہرچی کہ دل بہر کنت اولواتی
 توکا آواں نکش کنت۔ آشائری انت۔ شائری و واسطہ صنورسی انت
 کہ آنی توکا ندان و بیان و زور و شری بیت یا خیال و پکر و مانا و برزی
 پیشاں کیے تو بیت نے آنی توکا نازک خیال و مزین پکر بیت۔ او نے
 شری و برزی لوظ بہنت گڈا۔ آشائری نہ انت۔ بلکین آردانک
 گشگ بیت، چاہے ردو ذیل (ردو لیف و ق فینہ) و سنگ و بہر (وزن ہر)
 و پابندی مہ بیت بلے آہرا ماوش ز میلیں دمہم ذیلیں رداک (صبح
 و معقہ نثر) گشیں ہے ڈولا اگر ظاہر رداک و ٹکرے بیت بلے
 اندرا برزی مانا و پکر و خیال دلریت گڈا، آہرا شیر گشت سینیں۔
 مہے سوب انت کہ نگد کار افلاطون و رداک اے و بجا باشائری
 گشت و آنی و رداک و شیر پر بندت۔ ہے سوبانی بنیات و
 عطاشات و آذات شائری و سرا ایرا درست نہ انت۔ ہر ڈول

کہ بیت آشائری انت - او شرین پکر و حیاں آئی زوال نہ بنت۔
 اگے یکے آماناں پورہ نبیت درہمی بیت - سرچی پورہ نبیت باندا بیت
 شرین پکر و حیاں زوال نیست - آزندگ ماننت - و ہر زمانہ آدان
 گارگنت نہ کنت - و اجہ و شائری مس بلوچی و یک نوکیں رہندے
 و جتائیں تہرے - آئی توکا حیاں و پکر و ماناں و برزی و نازرکی و ایدوش
 لوظی ہم مان رد و ذیل پہ شائری المی نہ انت - و ہدیکہ ما افلاطون
 ردانکان شائری کشیں گڈا ماراشات و شائری ہم سنگ لوٹیت
 ہریکے و را و اجہ حداء یک جتائیں رہندے داتہ - و اجہ عطاشات
 مس آذات شائری و ہریکے و رہ جتا انت ہر کس دتی کشک
 سرا زوت کس کسی کشک رد گشت نکنت - و ہدیکہ درسیں کشک یکمیشاری
 چار کشک و سر ملنت -

واجہ اضلوری نہ انت کہ یک شیرے و مردم ہنچو چہ یک چشائے
 پورہ بیت - اگے ادلی چشائےک و سر پد بوت - نکنت نکد شائری اسحہ
 جند و شیراں ہم مردم چہ یکس چشائےک و ہدہ بوت نکنت یک شیرے
 و ہدیگ و واسطہ اضلوری انت کہ مردم بچاریت کہ آئی توکا تشبیہ
 استعارہ، کنایہ و مجاز مرسل اداسے و گے لوظی و ماننہ صنعتانی حویاں
 ہم داریت یا نہ - او شیر و شری و واسطہ اضلوری انت کہ آئی ٹولیس
 بول بداریت - اسے حویاں اچ سک حیاں کڈکا پازانگ بنت - اگہ ماشائے
 شائری و سر پد بوداگ لوٹیں گڈا مارا لے برزی چپیان حیاں دارگ
 لوٹیت -

چہ گالاں پد نزن مس ملک سعید و شعراں زیریاں واجہ مراد سحرہ

یک اعتراضے ایشنت کہ واجہ ء زوان ء نیمگ ء دنگوش نکتہ۔ منی خیال ء
شارڈ آزاتیں۔ شیٹر ء توکا زوان ء شری بییت یا مانا ء۔ آ جاگہ ء کہ
واجہ ء دگے زبانے ء لوظ آرتہ۔ گڈا آئی مانا برز انت۔ اے دولا
اے کمی ٹے پور وکتہ۔

”شبنم ء برگ گل ء لال جواہر ریحیتہ“ ء توکا گیشتر بلوچی لوظات
باز شبنم گشیت۔ باز شبنمب آگہ شبنمب ء ما بزوریں او آئی لب“
ء پہ سنگ و تنگ ء برابر کنگ ء واسطہ دگے شارڈ ء درکتہ تا ہم
اے شارڈی ء روانت۔

دگے لوظ لال انت کہ اے ہم اصلیں بلوچی ٹے، ہر کس
زانت لال دیا قوت بلوچی انت۔ ہے ماہتاک ء ملا قاسم ء شیٹر
”لال“ ء باروا واجہ ہے گشیت کہ اے بلوچی ء لوزہ زانت ء دگے
لوظے جواہر انت۔ منی خیال ء واجہ آگہ اے لوظ ء ج ء سرازہ
(کے) وانگ ء بجا یا پیش (س) یوانیت (یعنی جواہر نہ جواہر)
گڈا اے اعتراض ہم پنج پشت نہ پکیت۔ کہ اے جواہر ء لوظ
بلوچی نہ انت۔ دگے لوظ ”گل“ انت ہر کس زانت کہ بلوچی
گل دوست ء گشت۔ چہ کہ عزت گشیت،

عزت مناں چو بیلگی

پہ ناگیاں گل رحم کنت ؟

ادچہ گل زمین گلدان درسنیں پہک بلوچی جوڑ ر ترکیب) انت ؟
ادا تہنا یک لوظ سرکیت کہ آہرا ما بلوچی گشت نہ کتیں نہ لوظ
”برگ“ انت منی خیال ء آگہ شارڈے یک لوظ درزوان ء

یک بندے تو کار مرز بکنت - گڈا ما آدرسیں بندے را چه بلوچی
 درکت نکین - ہے بندے تو کا "برگ گل" ترکیب و جوڑے مراد
 اعتراف بت کنت - کہ برگ گل "بجا با" گل "بجا با" گل
 برگ "بوتیں - مراد جانی اسے دتی شیئرے باروا چه خیال انت
 منا پکر جہان "چه بہتر ہے ادا" برگ گل "اد" پکر جہاں ہر دو
 فارسی اضافت "تہر انت" - اد ہر دو کافی مانا یک اوہر دو شرات
 منی خیال "اسے بندے جویش چہ نون پشت نکمہ کہ آرد انت
 نون چلتن "گٹ دگراں برمش و گروک انت مرچی" "و بزور
 منی خیال لے شیئرے شری من "برمش" "تو کار انت" - اگر ایسی
 در بکن گڈا اسے شیئرے ددانکے جوڑے بیت - ضروری نہ انت کہ شائر
 ماناھا پدر بکنت پرچا کہ "برہنہ حرف نگفتن کمال گویاں است ادا
 شائر "مانا ککے چیرداتہ اد" "نہ یکیں کناہ" "و چه کار گپتہ - ککے اگر
 ما دماگ "و زور بدیئیں تہ ہر کس زانت کہ "برمش" گزندہ پست
 انت - گڈا پست پر بستگیں (موصوف) لوظ "زانگ دیر نکنت
 دوہمی بوت کنت کہ شائر "مراد ادا گزندہ مبیت - چونکہ ساعر مرچ
 بوت بوت کنت - کہ اسے برمش تہ پانی ببیت اد آومان "و شیئرے
 بندگ "و دہدا شائر "خیال "س" "تہ پناں" ببیت - پرچا کہ ایسی
 دہمی بند "ہمے مک "مرامت و گنوک انت مرچی "و تو کامست
 و گنوکی" پہ گزندے آرگ بوتہ - اد یک شیئرے "و تو کا ہر دو کیں
 بندال گزند "سپت شیئرے "کمزور کنت -

دگے اعتراف و اجہ "ہماک بشریں شیئرے" مراکتہ کہ آئی تو ککے

کم لوظی د بارز معنی " (اعجاز بیان) ڈولیں حوبی نئے است۔
 پدا شوکت صحرائی ء باروا واجہ گشیت کہ دل بجاپ کنت دیگی
 جوشیت " ء جاگہ ء پامار کاریت دل جوشیت " بییت ۔ منی نازاتیں
 حیاں ء شوکت ء شیڈر وئی جنڈ ء وڑ ء شرتیں ۔ آ شرتن رگدیگی
 ء یکیں لوظ ء تہا ات ۔ پخدا دوہی وڑیں بند ء مان نیست ۔ اے
 شمر بازیں شعری جوانی داریت کہ مٹ کنگ دست نکپنت ۔ ادا پامہا
 بجاپ چہر دؤک (مستعار منہ) انت ادچت بودگ دور آ بگ
 چہر دیگ ء سوب (وجہ الاستعارہ) انت ۔ گند ! سہے یکیں لوظ بجاپ
 چمکاس مانا در آنک پامہا ء من وت ء ظاہر بیت اگے بجاپ
 لوظ ء در یکنیں ۔ گد ا اے چہ کجا کا ہنت ؟ دوہی شرتی اشق " دل
 ء گوں دیگ " ء شبہیں (تشبیہ) انت سیہمی " حس تعلیل " ء حوبی ہم اے
 داریت ہنچو کہ دل ء جہنگ ء سوب ء گشیت کہ آ بجاپ کنت۔

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

پرنٹرز: قلات پریس کوئٹہ